

Η ΔΗΜΟ-
ΚΡΑΤΙΑ
ΤΟΥ
ΟΜΗΡΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1200

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ
ΩΚΕΑΝΟΥ ΜΙΛΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο φασισμός-ρατσισμός της Π. Διαθήκης

ΕΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

169

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1996

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Ἀθήνα.
Τηλέφ.: 3223957, 9841655.

Τὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ
λειτουργοῦν προινέες ὥρες
9.30 - 13.30 καθημερινά.

Ἰδρυτής-Ἰδιοκτήτης-
Ἐκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Ἀχιλλέως - Μουσῶν 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ἀτελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Ἀθήνα, τηλ.: 5221792.
Ἐκτυώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΠΩΡΟΣ

- Τιμὴ ἀντιτίπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομὴ: 12.000 δρχ.
- Ὁργανισμῶν κ.λπ.: 18.000 δρχ.
- Φοιτητῶν: 8.000 δρχ.
- Ἐξωτερικοῦ: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Ἡ συνδρομὴ καταβάλλεται
κατὰ τὴν ἐγγραφὴ.
- Ἡ συνδρομὴ ἀνανεώνεται
αὐτομάτως μετὰ τὴν λήξιν τοῦ
12μήνου. Διακοπὴ τῆς συνδρομῆς
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος τοῦ ἐνδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ὅλες οἱ συνεργασίες καὶ τὰ
ταχυδρομικὰ ἐμβάσματα στὴ διευθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσῶν 51
175 62, Π. Φάληρο, Ἀθήνα.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς
ποῦ ἀλλάξουν διευθύνση, νὰ τὸ
γνωστοποιοῦν στὸ περιοδικό.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση
κειμένων τοῦ «Δ», μετὰ τὴν προϋ-
πόθεση ὅτι θὰ ἀναφέρεται ρητῶς
ἡ πηγὴ τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 10128:

Τὸ ξύπνημα τοῦ Γίγαντος

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 10129:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

**Σ. ΠΑΛΑΙΣΤΗΣ, Ν. ΠΑΝΟΣ, Β. ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, Α.
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Α. ΑΙΑΚΙΔΗΣ, Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ,
Σ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΡΗΣ, Ι.Ε. ΛΙΟΔΑΚΗΣ, Κ.
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.**

ΣΕΛΙΣ 10135:

Κοινωνία πολιτισμικῆς ἐξαθλίωσης

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 10135:

*Ἡ Ἑλληνικότητα μόνη σάνίδα σωτηρίας
τοῦ κλονιζόμενου Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ*

ΛΑΜΠΡΟΣ ΝΤΟΚΑΣ

ΣΕΛΙΣ 10143:

Ἡ δημοκρατία τοῦ Ὀμήρου

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10154:

Πανάρχαιη Ἑλληνικὴ γραφὴ στὴν Καρδίτσα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΤΣΙΑΔΡΑΜΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10157:

*Οἱ κάτοικοι τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ
Ὠκεανοῦ μιλοῦν ἀρχαῖα Ἑλληνικά*

ΙΩΝ Δ. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΣΕΛΙΣ 10157:

*Πανάρχαια Ἑλληνικὴ παρουσία
στὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ*

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

ΣΕΛΙΣ 10176:

Ἡ Ἱστορία στὸ ἔλεος τοῦ Ἐξονσιασμοῦ

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10179:

*Ὁ διωγμὸς τοῦ Μεθόδιου Ἀνθρακίτη
ἀπὸ τοὺς σκοταδιστὲς τοῦ Φαναρίου*

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 10179:

Συνέδριο Ἀποδήμων καὶ Πατριαρχεῖο

ΚΙΜΩΝ ΙΩΣΗΦΟΓΛΟΥ

ΣΕΛΙΣ 10189:

Ζήνων: Ὁ μαθηματικὸς τοῦ Μέλλοντος

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 10199:

Ὁ φασισμὸς-ρατσισμὸς τῆς Π. Διαθήκης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 10142 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 10155 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ.
10177 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 10187 • Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ
ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 10196 • ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 10197 • Η
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΩΡΩΝ ΗΜΩΝ:
σελ. 10205.

Τὸ σκίρτημα τοῦ Γίγαντος

Τὰ μεμονωμένα συμπτώματα ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀναδιώσεως τοῦ ἐν ἀφασίᾳ εὐρυσκόμενου Ἑλληνικοῦ – παγκόσμιου καὶ ἑλλαδικοῦ – , τὰ ὁποῖα παρατηρήθηκαν στοὺς αἰῶνες πὺν ἀκολούθησαν τὴν ἱστορικὴν δολοφονίαν τοῦ ἀπὸ τὸν Ἐξουσιασμό, ἦσαν οἱ πρόδρομοι ἐκφάνσεις ἐνὸς φαινομένου, πὺν μόλις τώρα γιὰ πρώτη φορὰ πῆρε τὴν μορφὴν παγκόσμιου πολιτιστικοῦ καὶ πολιτικοῦ ρεύματος. Τὸ Ἑλληνικὸν θεδαίως ἦταν τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὸ ὄραμα ὄλων ὅσοι ἐπὶ Βυζαντίου, ἐπὶ Ἀναγεννήσεως, ἐπὶ Διαφωτισμοῦ καὶ πρόσφατα προσπάθησαν, ζώντας μέσα σ' ἓνα κόσμον δογματικόν, ἐξουσιαστικόν καὶ παράλογον, νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ πράξουν ἐλεύθερα, ἀναζητώντας καὶ πράττοντας τὸ ἀληθινὸν χωρὶς περιορισμοὺς καὶ σκοπιμότητες.

Ἀλλὰ οἱ προσπάθειες αὐτὲς ἦσαν ἀσυνεχεῖς, συνήθως ἀτομικὲς καὶ πάντως συγκεχυμένες, κατὰ τὸ μέτρο πὺν διέφευγε ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὰς τοὺς ἢ θαυύτερη αἰτία ὑπάρξεως τῆς καταστάσεως πὺν ἐμάχοντο ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκριβοὺς γνώση τῆς ἀρχαίας δοκιμασμένης ὁδοῦ, μέσω τῆς ὁποίας θὰ ὡδηγοῦντο πρὸς τὸ ἰδανικόν τους. Ἔτσι τὸ Ἑλληνικὸν παρέμενε ἀπλῶς ὑπόθεση λίγων φωτισμένων, πὺν τὸ ἔργο τοὺς μπορεῖ νὰ ἔδωκε τὴν δυνατότητα στὸν Πολιτισμὸ νὰ ξανασταθῇ στὰ πόδια τοῦ μετὰ τὴν μεσαιωνικὴ θανάσιμη πτώση τοῦ, ἀλλὰ τὸ δημιουργικὸ πνεῦμα τοὺς διαχύθηκε καὶ χάθηκε μέσα στὴν πνευματικὴ ἔρημο τοῦ περιγύρου τοὺς.

Σήμερα τὸ «ποιητικὸν αἷτιον» τῆς ἱστορικῆς κακοδαιμονίας, ἀλλὰ καὶ τὸ «τελικὸν αἷτιον» τῆς ἀναζητήσεως εἶναι σαφὴ καὶ συνειδητοποιημένα σὲ εὐρὺ φάσμα τῶν κατοίκων τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ σὲ παγκόσμια κλίμακα σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Διανοήσεως, τοῦ Στοχασμοῦ, τῆς Τεχνολογίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ. Στὴν πραγματικότητα αὐτὴ τὴν Ἱστορικὴν Στιγμή, μετὰ τὴν κατάρρευση τῶν ἰδεολογιῶν τοῦ Ἐξουσιασμοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς Θεοκρατίας, ἢ ἀνθρωπότητα, θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι εἶναι χωρισμένη σὲ δύο κατηγορίες ἀπὸ ἄποψη πνευματικῆς καταστάσεως: αὐτὴν τῶν ἀγομένων καὶ φερομένων ἀπὸ τὴν ἄγνοια, τὴν σύγχυση καὶ τίς ἐπιδιιώσεις τοῦ παραλόγου, τῆς δεισιδαιμονίας, τῆς θαρραρότητας, τῶν πίστεων, τοῦ φόβου (πολιτικοῦ, οικονομικοῦ καὶ μεταφυσικοῦ φόβου) καὶ τῆς οἰκονομιστικῆς ἀποκτηνώσεως καὶ ἐκείνην τῶν ὑποψιασμένων, τῶν ἐρευνώντων, τῶν γινγνωσκόντων, τῶν λειτουργούντων καὶ πραττόντων ἔλλογα, συνειδητὰ καὶ ἐλεύθερα. Καὶ θεδαίως οἱ ἀνήκοντες στὴν πρώτη κατηγορία μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦν τὴν πλειονότητα, ἀλλὰ ποτὲ οἱ ἀνήκοντες στὴν δεύτερη κατηγορία δὲν ἦσαν τόσο πολλοὶ καὶ τόσο συνειδητοί.

Εἶναι ἐπαρκῶς ἀντιληπτὴ ἡ ἀντίδραση τῶν ἀμυντόρων τοῦ κόσμου αὐτοῦ πὺν καταρρέει. Οἱ ὁρατὲς ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπόκρυφες προσπάθειές τοὺς νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τὴν ἐξαφάνιση φέρουν ἤδη τὴν σφραγίδα τοῦ πανικοῦ καὶ ἐκδηλώνονται ὑπουλα σ' ὅλους τοὺς τομεῖς δράσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ τὰ σκιρτήματα ζωῆς τοῦ Γίγαντος, πὺν ἐπὶ τόσοὺς αἰῶνες παρέμεινε σὲ κωματώδη κατάσταση, εἶναι ὀρμητικὰ καὶ ἀσυγκράτητα. Ἡ χειμερινὴ τροπὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἥλιου ἔχει ὀλοκληρωθῇ.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἑλληνικὴ γλῶσσα-γραφὴ καὶ Ρωμοσύνη

Κύριε Λάμπρου,

Τιμὴ σὲ μᾶς τοὺς Ἕλληνες, ποὺ σήμερα ἐδῶ, στὸ Μόναχο, κυκλοφορεῖ στὰ γερμανικὰ γυμνάσια ἓνα μικρὸ βιβλίο, ἀλλὰ μεγάλο σὲ ἀξία. Στὸ ἐξώφυλλο γράφει: *“Menschveroung-Griechischer Unterricht Heute”*, δηλαδή «Ἐνανθρώπηση - Ἑλληνικὸ Μάθημα Σήμερα». Στὴ σελίδα 5 ἔχει τὴν ἐρώτηση: *“Γιατί μαθαίνουμε ἐμεῖς ἑλληνικά;”* καὶ ἡ ἀπάντηση: *“Ὅποιος μαθαίνει ἑλληνικά ἀποκτᾷ τὴ γνώση τῆς μητρικῆς γλώσσας, τῆς Εὐρωπαϊκῆς ποιήσης, τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Φιλοσοφίας. Ἀκόμα κάτι, ποὺ παρὰδοξα ξεχνᾷ κανεῖς, τῆς γλώσσας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Δὲν εἶναι τυχαῖο, ποὺ ἡ ἐπὶ τοῦ Ὅρους Ὀμιλία στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα διασώθηκε».*

Ὅμως ἐμεῖς οἱ Νεοἕλληνες ἔχουμε καταντήσει τὴ θαυμασία αὐτὴ γλῶσσα σὰν πόρνη, ποὺ σέρνουμε στὸ πεζοδρόμιο καὶ στὰ γήπεδα. Γίναμε βάρβαροι, ποὺ καθημερινῶς σκοτώνουμε τὸ πνεῦμα καὶ μετατρέπουμε τὴ χώρα μας σὲ ἓνα ἀπέραντο νεκροταφεῖο ἀμάθειας. Λὲς καὶ ζοῦμε στὴν τουρκοκρατούμενη Ἑλλάδα, ὅπου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πέθαιναν τὰ πάντα κάτω ἀπὸ τὸν

βάρβαρο κατακτητὴ. Φθάνοντας στὴν πατρίδα μου θυμᾶμαι τὴν γερμανοβουλγαρικὴ κατοχὴ, ἀφοῦ στὴ γενέτειρά μου, τὴν Καβάλα, τὰ πάντα εἶναι γραμμένα σὲ βουλγαρικὴ γραφὴ.

Ἀγαπητὴ μου ἀναγνώστη, διάβασε τὶς ὑπολοιπες σειρὲς μὲ προσοχή: Στὰ παιδιὰ μου ἔχω δώσει ἑλληνικότητα ἀγωγή – γεννήθηκαν στὴ ξενιτιά. Ἀπὸ τὸ δημοτικὸ ὡς τὸ λύκειο σὲ ἑλληνικὰ σχολεῖα. Πρὶν δεκαπέντε (15) χρόνια φθάνοντας στὴν πατρίδα, περνώντας τὰ σύνορα στὴ Γενεελή, ἡ γυναῖκα μου, γιὰ νὰ δώσει χαρὰ στὰ παιδιὰ, τὰ ξύπνησε ἀπὸ τὸν βαθὺ ὕπνο στὸ πῖσω κάθισμα τοῦ αὐτοκινήτου. Ὁ μικρὸς μου γιὸς βλέποντας ἔξω τὶς πινακίδες νὰ εἶναι γραμμένες σὲ ξένη γραφὴ, γυρίζει καὶ μᾶς λέει: «Δὲν εἴμαστε στὴν πατρίδα, δὲν βλέπω πουθενὰ Ἑλληνικά». Καὶ ἔπесαν, γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸν ὕπνο τους. Γιὰ ἐμένα καὶ τὴ γυναῖκα μου ἦταν τὸ μεγαλύτερο χαστούκι τῆς ζωῆς μας.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Σωκράτης Παλαιστής
Theresien SW71A
80333 Μόναχο, Γερμανία

Τὰ γράμματα τῶν πινακίδων τῶν αὐτοκινήτων

Κύριε διευθυντά,

Ἀπὸ 1-1-1996 –ὡς λέγεται– οἱ πινακίδες τῶν αὐτοκινήτων θὰ γράφονται μὲ τὴν λεγομένη Λατινικὴ γραφὴ. Εἶναι ὁ δούρειος ἵππος ἡ οἱ σύγχρονοι δούρειοι ἵπποι, ποὺ καταργώντας, ἀφαιρῶντας ἀπ’ τὸ προηγμένο Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο τὸ ἥμισυ τῶν γραμμάτων, στόχο ἔχουν (οἱ ἐξ-ουσιαστές) τὴν ἐξαφάνισιν τῆς γλώσσης, σκέψεως, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος.

Οἱ *«ὀψιγόνου Τιτῆνες»* ἐνταφιάζουν δέκα γράμματα, τὰ ἐξῆς: Γ, Δ, Θ, Λ, Ξ, Π, Σ, Φ, Ψ, Ω. Ἐπίσης τὰ ἐναπομείναντα λαμβάνουν ξένη (βαρβαρικὴ) προφορά, ὅπως: Η = ἦτα - χά-αῖτες (ἔπασσε AIDS τὸ Ἀλφάδητον, δηλ. ἐπίκτητος ἀνοσιοποιητικὴ ἀνεπάρκεια). Ρ = ρῶ: θὰ διαβάζεται (προφέρεται) ἀπὸ τοὺς Ἑλληνόπαιδες ὡς πέ, πῆ. Α = ἄλφα: ὡς αῖι, αἰ, α κλπ. Ἐνῶ αὐξάνει ἡ τεχνολογία, μειώνονται τὰ γράμμα-

τα: ἡ δὲ τεχνολογία –μὲ ἀντιπρόσωπο ἓναν ὑπερ-ὑπολογιστὴ – ἰδίᾳ βουλήσει ἀπορρίπτει τὶς ἄλλες γλῶσσες καὶ παραδέχεται μόνον τὴν Ἑλληνικὴ (καὶ Ἑλληνικὴ Γραφὴ). Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα παρομοιάζεται ὡς ὁ οὐράνιος νόμος: *«... οὐράνιον νόμον, ἀστροθέτην, σφραγίδα δικαίην... καὶ φθόνον οὐ δίκαιον ροῖζον τρόπον αὐτὸς ἐλαύνει...»* (Ὁρφέως, Ὕμνος Νόμου). Ἑλληνες γραμματοθέτες...

Υ.Γ. Εἰς ἐκθεσιν πολυτελῶν αὐτοκινήτων μεγάλης αὐτοκινητοβιομηχανίας ξένης χώρας οἱ ἰθύνοντες ἔλεγον στὸν Ἕλληνα ποὺ παρευρέθη: «Δὲν θὰ εἶχαμε αὐτὴ τὴν τεχνολογία, ἂν δὲν ἦταν ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης κ.λπ.».

Φιλικῶς
Νικόλαος Πάνος
Σκοπιά Φθίης, Τ.Κ. 35010

Βαρβαρότητα και άθλιότητα στον ιερό χώρο της 'Επιδάουρου

Ἀγαπητοὶ περιοδικοί,

Τὸ καλοκαίρι ταξίδεψα στὴν Ἐπίδαυρο, γιὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ δύο ἀρχαῖα τῆς θεάτρα. Ἐνῶ περνοῦσα τὴν εἴσοδο ποὺ ὀδηγεῖ στὸ μεγάλο θέατρο, μὲ σταμάτησαν οἱ ὑπάλληλοι καὶ μοῦ ζήτησαν νὰ πληρώσω εἰσιτήριο. Διαμαρτυρήθηκα ἔντονα, λέγοντας ὅτι εἶναι ἀνεπίτρεπτο ὡς Ἕλλην νὰ πληρώνω, διότι οἱ χώροι αὐτοί, ποὺ μᾶς ἀνήκουν, εἶναι ναοὶ τοῦ πνεύματος καὶ ὄχι περιγητικὰ ἀξιοθέατα πρὸς ἀποκόμισιν οἰκονομικῶν ὀφελῶν, καὶ τὸ ὀρθὸ εἶναι νὰ εἰσερχοῦνται ὅλοι ἐλεύθερα, ντόπιοι καὶ ξένοι, γιὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ νὰ νιώσουν ψυχικὴ ἀνάτασι, ἀπομακρυνόμενοι προσωρινὰ ἀπὸ τὴν ἄθλια σημερινὴ πραγματικότητα. Μοῦ ἐξήγησαν, ὅτι πληρώνουμε κατόπιν ὀδηγίας τῆς λεγόμενης Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Συγκεκριμένα οἱ Ἴταλοι διαμαρτυρήθηκαν στὴν Ε.Ε. προτείνοντας νὰ καταβάλλουν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ ἀντίτιμο τοῦ εἰσιτηρίου, γιὰ νὰ διέπουν τὰ μουσεῖα καὶ τοὺς ἀρχαίους ἱεροὺς χώρους, καὶ τὸ Ὑπουργεῖο «Πολιτισμοῦ» δέχθηκε χωρὶς ἀντίρρηση, μπορεῖ καὶ ἀσμένως, τὴν ἀπόφασιν αὐτή.

Μπαίνοντας στὸ θέατρο ἀντίκρισα ἓνα θλιβερὸ θέαμα: Ἐνας ρυπαρὸς ἀλλοδαπὸς εἶχε σταθεῖ στὸ κέντρο τῆς σκηνῆς καὶ ἀπὴγγελλε κατὰ τὴν Φραγκικὴ ὑποδιάλεκτο, ποὺ προξενοῦσε τὸν γέλωτα σὲ μερικοὺς ὁμοεθνεῖς του, οἱ ὅποιοι ἔστεκαν στὴν ὑψηλότερη σειρὰ καθισμάτων τοῦ θεάτρου. Τὰ κατὰκῆα τῆς Εὐρώπης εἰσερχόμενα ἐλεύθερα στὴν ἄγία χώρα μας χωρὶς κανέναν ἔλεγχο ἐξακολουθοῦν νὰ ρυπαίνουν μὲ τὸν μισελληνισμό καὶ τὴν συμπεριφορὰ τους τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερὰ τοῦ τόπου μας.

Στὸ θέατρο μέτρησα 34 κερκίδες καὶ 55 σειρὲς

καθισμάτων σὲ δύο ζῶνες. Ἡ μὴ ζώνη ἔχει 34 σειρὲς καὶ ἡ ἄλλη 21. Ὁ λόγος 34: 21 = 1,618, δηλαδή ὁ χρυσοῦς ἀριθμὸς. Τὸ μεγάλο θέατρο τῆς Ἐπιδάουρου εἶναι ἓνα πρόπλασμα τοῦ Σύμπαντος!

Ἀργότερα πήρα τὸν δρόμο γιὰ τὸ μικρὸ θέατρο, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀρχαιότερο τοῦ μεγάλου. Μία μικρὴ πινακίδα μὲ γράμματα, ποὺ δυστυχῶς μόλις διακρίνονται, ὀδηγεῖ τὸν ἐπισκέπτη μέσα ἀπὸ στενὰ δρομάκια στὸν χώρο τοῦ μικροῦ θεάτρου. Ἐκεῖ μὲ περίμενε μὴ νέα ἐκπλήξη: Δίπλα στὸ θέατρο βρίσκεται ἓνας σταῦλος καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ, ἡ γύρω περιοχὴ ὀδεῖ ἀπὸ τὰ σκύδαλα τῶν ζῶων ποὺ στεγάζονται ἐκεῖ. Ὁ Β-ρωμοισινισμὸς σὲ ὅλο τοῦ τὸ... μεγαλεῖο.

Οἱ Ἕλληνες, ἐνῶ ταξιδεύουν ἑκατοντάδες χιλιόμετρα, γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὴν σοφία καὶ τὸ κάλλος, δυστυχῶς βρίσκονται διαρκῶς ἀντιμέτωποι μὲ τὴν προχειρότητα καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν. Τὸ συντελούμενο ἐγκλημα εἶναι ὁργανωμένο ἀπὸ νοσηροὺς ἐγκεφάλους διαχρονικῶν Μομμίων καὶ Ἀλαρίχων, ποὺ δάλλουν καὶ καταστρέφουν κάθε τι ποὺ θυμίζει Ἑλλάδα, μὲ σκοπὸ νὰ κάμψουν τὴν ἀντίστασίν μας. Δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅμως, οἱ *ιδιώτες*, λόγῳ τοῦ πάθους καὶ τῆς τυφλώσεώς τους, ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τους αὐτὴ χαλudώνει τὴν πίστη μας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία καὶ τὸν Ἑλληνικὸ τρόπο ζωῆς καὶ ὅτι κάποια στιγμή θὰ καταρρεύσουν κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἀνομιμάτων τους, ἐνῶ ὁ λαὸς μας ὡς νέος Ἐπιμενίδης θὰ κελύσει: *Ἐκάς, ἐκάς, μαυροὶ καὶ δέθλοι*.

Φιλικὰ

Β. Κραδαριτῆς

Ἀθῆνα

Πλεονεκτήματα καὶ παγίδες τοῦ Δικτύου «Ἴντερνέτ»

Ἀγαπητοὶ κύριοι,

Δὲν χρειάζεται, νομίζω, νὰ ἐγκωμιάσω τὸ ἐξαίρετο περιοδικό σας: εἶναι πασιφανεὲς ὅτι ὁ «Δ» ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ ἴσως ὁασὴ μέσα στὸν λαθούρινθο τῶν «σοβαρῶν» ἐντύπων τοῦ Τύπου.

Μὲ τὸ γράμμα μου αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ θίξω ἓνα θέμα, πού, ἂν ὅσο ξέρω, δὲν ἔχει θιγῆ ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ: τὸ θέμα τοῦ γνωστότατου πλέον Δικτύου «Internet». Συνδεόμενος μὲ τὸ δίκτυο αὐτὸ κοντὰ δυόμισιν χρόνια, ἔχω ἀνακαλύψει «τοποθεσίες» του ποὺ εἶναι ἀποκλειστικὰ ἀφιερωμένες στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψιν. Οἱ τοποθεσίες αὐτὲς εἶναι πάρα πολλές καὶ εἶναι γεγονός ὅτι ἡ

πλειονότητα τῶν χρηστῶν τοῦ Internet τρέφουν μεγάλο σεβασμὸ γιὰ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἀρχαιοελληνικὸ Πολιτισμὸ γενικότερα. Γιὰ τοῦτο λόγου τὸ ἀληθὲς σας στέλνω ἐκτυπώσεις μερικῶν ἀπὸ αὐτὲς τίς περιοχές, καθὼς καὶ μερικῶν Ὀρφικῶν Ὕμνων μεταφρασμένων στὰ Ἀγγλικά, ποὺ δρῆκα σὲ κάποια ἀπὸ αὐτὲς τίς τοποθεσίες τοῦ WWW (World Wide Web - Παγκόσμιος Ἴστος). Πρὸς ὄφελος τῶν ἀναγνωστῶν σου, ποὺ εἶναι συνδεδεμένοι στὸ ἐν λόγω δίκτυο, δίνω τὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση μᾶς ἀπὸ αὐτὲς τίς τοποθεσίες τοῦ Internet, τὴν ὁποία κανεὶς μπορεῖ νὰ ἐπισκεφθεῖ μὲ ἓνα ὁποιοδήποτε πρόγραμμα WWW. Ἡ διεύθυνση αὐτὴ εἶναι:

<http://www.cs.utk.edu/~mcclennan/OM/>

Ἀπὸ αὐτὴ κανεῖς μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ μὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου μὲ τὸ πάτημα ἑνὸς πλήκτρου.

Ἐπιπροσθέτως ὑπάρχουν ὁλόκληρες περιοχὲς ταχυδρομεῖον ἀφιερωμένες στὴν συζήτηση τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς φιλοσοφίας γενικότερα μέσω μηνυμάτων. Μία ἀπὸ αὐτὲς εἶναι ἡ «Arcana», μὲ τὴν ὁποία μπορεῖ κανεῖς νὰ ἐπικοινωνήσῃ στέλνοντας μήνυμα στὴν διεύθυνση:

ARCANA@BROWNV.M.BROWN.EDU

Ἐσωκλείω μιὰ ἐκτύπωση μερικῶν μηνυμάτων, στὰ ὁποῖα ἀνακοινώνεται ὁ ὄρατος μὲ τῶν Μεγάλων Ἑλευσίνων Μυστηρίων καθὼς καὶ ἄλλων Ἀρχαιοελληνικῶν ὁρατῶν.

Παντοῦ στὸν κόσμον ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ ἔχουν ἀγαπήσῃ καὶ κατανοήσῃ τὸ Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα. Μὲ τὸ δίκτυο Internet σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἔχει δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ παρουσιάσουν τὸ Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα

στὸν εὐρύτερο γήινο πληθυσμὸ (ἂν ἀναλογιστεῖ κανεῖς, ὅτι τὸ Internet ἔχει πάνω ἀπὸ 2 δισεκατομμύρια χρηστες παγκοσμίως, ποὺ αὐξάνονται ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα), κατὰ τὴν γνώμη μου ἐπάξια. Τὸ εὐτυχές εἶναι, ὅτι τὸ ἔγγραφο αὐτὸ ἔχει ὅρεϊ καὶ ὁλοένα ὀρίσκει μεγάλη ἀπήχηση στοὺς χρηστες τοῦ δικτύου. Τὸ λυπηρὸ εἶναι, ὅτι, ἐνῶ τὸ ἐπίσημο Ἑλληνικὸ κράτος δὲν ἔχει ἀκόμη καταφέρει (ἂν ὑποθεθεῖ ὅτι θέλει) νὰ δημιουργήσῃ μιὰ περιοχὴ στοῦ δικτύου, στὴν ὁποία θὰ προασπίζονται τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα, ἡ Σκοπιανὴ κυβέρνηση ἀντιλαμβανόμενη ἐγκαίρως τὴς δυνατότητες τοῦ Internet ἔχει ἤδη δημιουργήσῃ τὴν δική της περιοχὴ στοῦ δικτύου, ἀπὸ τὴν ὁποία καιρὸ τώρα διαδίδει τὰ ψεῦδη τῆς περὶ τῆς μὴ Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας.

Μὲ ἐκτίμηση

Ἀρίσταρχος Παπαδημητρίου
Ἀραχῶδης 61, 106 81 ΑΘΗΝΑ

Σημείωση «Δαυλοῦ»

Δυστυχῶς, ὅπως συμβαίνει σὲ τέτοιες περιπτώσεις, πολλὰ ἀπὸ τὰ «μηνύματα» τοῦ ἐν λόγῳ δικτύου, ποὺ ἀναφέρονται στὸν Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ, ἔχουν δόλια πρόθεση μὲ προφανῆ σκοπὸ τὴν διαστρέβλωση, μείωση ἢ σύγχυση. Εἶναι ἡ γνωστὴ μέθοδος «Σὲ ἀγκαλιάζω, γιὰ νὰ σὲ πνίξω», ποὺ οἱ γνωστοὶ ἀγνωστοὶ ἐφαρμοζοῦν καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς, ὅπως τοῦ διδλίου, ὅπου γίνονται κάθε χρόνο διεθνῶς ἑκατοντάδες ἐκδόσεις σχετικὲς μὲ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, πολλὲς ἀπὸ τὴς ὁποῖες σκοπεύουν μόνον στὴν συκοφάντησίν της. Ἐκτιμοῦμε τὰ πλεονεκτήματα ποὺ ἐπισημαίνει ὁ ἐπιστολογράφος, ἀλλὰ συνιστοῦμε ταυτόχρονα προσοχὴ καὶ πολλὴν ἐπιφυλακτικότητά. Ὁ «Δ» σὲ ἐπόμενο τεῦχος του θὰ δημοσιεύσῃ ἀναλυτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ θέμα αὐτό.

Τί πράγματι Ἑλληνικὸ ὑπάρχει στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα;

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Διάβασα στὸν «Δαυλόν», τεῦχος 166, σελὶς 9941, στὸ ἄρθρον τοῦ κ. Εὐάγγελου Μπεξῆ μὲ τίτλο «Οἱ ἀξίες τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ὁρίζονται στὰ κύρια ὀνόματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων», τὰ ἑξῆς: «Σήμερα ὅμως τί γίνεται; Γιατί τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι γιὰ πολλοὺς ἱερεῖς ΜΑΣ (ἐμφασις δική μου) ἀματωλὸ «εἰδωλολατρικὸ» παρελθὸν καὶ ἀπαγορευμένος καρπὸς γιὰ τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων;...». Θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω σχετικῶς, ὅτι σήμερα τὸν Ἑλληνα τὸν ἀντιπροσωπεύουν μόνον ὁ γεωγραφικὸς χώρος του, ἡ γενετήρια τῶν θεῶν του, ἡ γλῶσσα του, τὰ μνημεῖα του τὰ ἐρειπωμένα, τὰ ὁποῖα κραυγάζουν τὴν ἀδικία καὶ τὸν δόλον τῶν χριστιανῶν ρασοφόνων καὶ τοῦ ὄχλου κατὰ πάσης ὁμορφίᾳ σώματος καὶ

ψυχῆς καὶ τέλος τὰ τοπωνύμιά του, ποὺ διατηροῦν ρίζες Ὀλύμπιες. Ὅλα τὰ ἄλλα, θρησκεία, πολιτικὴ, παιδεία κ.λπ., δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν Ἑλληνικότητα.

Τὸ ὁρίσκω ἀπογοητευτικὸν ἀκόμη νὰ ἀσχολεῖσθε στὸν «Δαυλόν» μὲ θέματα ἀρχῆς. Οἱ ἀξίες τῆς Ἑλλάδος θὰ πρέπει νὰ εἶχαν ἤδη καθιερωθεῖ, ἀναγνωρισθεῖ καὶ διαμορφωθεῖ σὲ ἐγγράφους νόμους. Ἡ μάχη τοῦ «Δαυλοῦ» ἐπὶ μίαν 15ετίαν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε τελεσιδικῶς κλείσει τὸν καθορισμὸν τῶν ὁρῶν Ἑλληνισμὸς καὶ Ἑλλην.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία
Ἀλέξανδρος Αἰακίδης
311 55 Cosburn Ave. MHK 2E9
Τορόντο, Καναδὰς

Ποιοί έθεωρούντο "Έλληνες στην αρχαιότητα

Φίλε κ. διευθυντά,

Στό τ. 167 του άγαπητού «Δαυλού», σέ μελέτη του κ. Α. Κουκοβίστα, άναφέρεται τό γνωστό «*Έλληνες είναι όσοι μετέχουν τής Έλληνικής Παιδείας*», άποδιδόμενο στον Ίσοκράτη. Έπειδή θεωρώ ότι πρόκειται για παρερμηνεία, τής όποίας ή άρσις είναι χρησιμη, θέτω ύπ' όψιν τών άναγνωστών σας τά εξής:

α) Οί Έλληνες από πανάρχαια χρόνια διαχωρίζουν τούς ανθρώπους σέ Έλληνες και βάρβαρους. Ήδη στά «*Άργοναυτικά*» τών «*Όρφικών*» τά μη Έλληνικά φύλα άποκαλούνται «*δάρβαρα*» (στ. 90). Ό διαχωρισμός δηλώνει τήν έντονη συνείδηση τών Έλλήνων για τήν ποιητική διαφορά τους από τούς άλλους λαούς. Ό Πλάτων (*Πολιτεία Δ'*) ύποστηρίζει, ότι οι λαοί διαφέρουν κατά φύσιν και στον «*Τίμαιο*» (23) παραθέτει λόγους τών Αίγυπτίων ιερέων, κατά τούς όποιους «*στή χώρα σας (τών Έλλήνων) γεννήθηκε τό ωραιότερο και άριστο μεταξύ τών ανθρώπων γένος*». Ό Άριστοτέλης θεωρεί βάσιν τής πολιτείας τό «*όμαιομον*» (κοινότης αίματος).

β) Ποιοί ήσαν Έλληνες; Κατά τόν Ήρόδοτο τό «έλληνικόν» ήταν «*όμαιομον, όμόγλωσσον, όμόθησκον και όμότροπον*». Άρα δέν άρχούσε τό «όμόγλωσσον» ή τό «όμότροπον». Άναγκαϊον ήταν και τό «όμαιομον». Γι' αυτό στούς πανελλήνιους άγώνες (Όλυμπιακοί, Ίσθμια, Νέμεα) μετείχαν μόνον οι άποδεδειγμένης Έλληνικής καταγωγής και όχι οι διαθέτοντες Έλληνικήν παιδεία. Τό ίδιο ίσχυε και στά θρησκευτικά μυστήρια. Τέλος, για νά έχει κάποιος τήν ιδιότητα του πολίτη ένός Έλληνικού κράτους, έπρεπε νά είναι «όμαιομος» (και από τούς δύο γονείς) μέ τούς ύπολοίπους.

γ) Οί Έλληνες πίστευαν, ότι ήταν γηγενείς, άπόγονοι τών άρχηγών των κατοίκων του Αίγαι-

ακού χώρου. Τό έδήλωναν και μέ τούς μύθους των, ότι προήλθαν από τις πέτρες του Δευκαλίωνος και τής Πύρρας, ότι ό Πελασγός και ό Κέκροψ φύτρωσαν από τήν γή κ.λπ. Για τό γηγενές τών Έλλήνων γράφουν ό Όμηρος (*Όδύσ.* τ 177), ό Πλάτων (*Νόμοι*), ό Πανσανίας (*Άρχαϊκά* α5), ό Ήρόδοτος (Α57), ό Διονύσιος Άλικαρνασσεύς (*Ρωμαϊκή Άρχαιολογία* 1, 17), ό Αϊσχύλος (*Ίκέτιδες* 250-51) κ.ά.

δ) Ό Ίσοκράτης διακηρύσσει τήν ύπερηφάνεια τών κατοίκων τής Άττικής, έπειδή δέν είναι ούτε είσβολείς ούτε μιγάδες, αλλά «αυτόχθονες» (G. Mathieu, E. Bremond, «*Isocrate Discours - Πανηγυρικός*», IV, σ. 24, Collection Budé, Paris 1967).

ε) Τό άκριβές κείμενο του Ίσοκράτους είναι: «... και τών Έλλήνων όνομα πεποίηκε μηκέτι του γένους, αλλά τής διανοίας δοκεϊν είναι, και μάλλον Έλληνας καλεισθαι τούς τής παιδεύσεως τής ήμετέρας ή τούς τής κοινής φύσεως μετέχοντας» (στο ίδιο, II, σ. 26). Δηλ. τό όνομα του Έλληνος έφθασε (κατάντησε) νά άπονέμεται όχι σέ όσους άνήκουν στο Έλληνικό γένος, αλλά σ' όσους πήραν παιδεία Έλληνική. Ό Ίσοκράτης δέν λέγει, ότι αυτοί είναι ή πρέπει νά θεωρούνται Έλληνες, αλλά διαπιστώνει, ότι μέ τήν διάδοσι τής Έλληνικής Παιδείας έφθασε νά λέγονται Έλληνες και μη Έλληνικού γένους, άλλ' άπλώς Έλληνικής παιδείας άτομα. Όπως λ.χ. σήμερα χαρακτηρίζουμε Γάλλο ή Άμερικανό κάποιον γαλλίζοντα ή άμερικανίζοντα, ή άλλοτε έλεγαν Ρώσους, Γάλλους, Άγγλους τούς όπαδούς τών έδώ κομμάτων - «Ρωσικού», «Γαλλικού», «Άγγλικού».

Φιλικότατα
Γεώργιος Γεωργαλάς
Αθήνα

Ή ξενόγλωσση άθλητική όρολογία τών ΜΜΕ

Άγαπητέ κ. Λάμπρου,

Είναι για έμένα πραγματικά μία πνευματική πανδαισία κάθε φορά πού λαμβάνω τό περιοδικό σας, στο όποιο όδηγομαι μέ συγκίνηση και άνυπομονησία κυριολεκτικά, για νά «χωθώ» μέσα στίς σελίδες του. Λές και άναδύεται μέσα από τά φύλλα του θροντοφωνάζοντας ή ίδια ή ψυχή του καταληστευμένου και κατακνηγμένου Έλληνα.

Στήν άναφορά του κ. Μ. Μάρκου στο 1630

τευχος του «Δαυλού», πού έγινε σέ άπάντηση μιās έπιστολής μου πού δημοσιεύθηκε στο 1610 τευχος, ήθελα νά δηλώσω τά εξής: Συμφωνώ και έγώ μέ τόν κ. Μάρκου, ότι τό άξιοθρήνητο θέαμα πού αντικρύζουμε συχνά στά γήπεδα του ποδοσφαίρου, τής καλαθοσφαίρισης, τής πετοσφαίρισης ή ότιδήποτε έχει νά κάνει μέ μαζική θέαση, τείνει νά διεγείρει τόν φανατισμό και δημιουργεί όπαδοποίηση διεγείροντας ταυτόχρονα αισθήματα καταστροφής κατά του αντιπά-

λου. Τουναντίον ὁ ἀρχέτυπος (ἀρχαῖος) στόχος τοῦ ἀθλητισμοῦ ἦταν ἡ εὐγενὴς ἄμιλλα: ἐκτιμώντας οἱ ἀθλούμενοι τὶς ἱκανότητες τῶν ἀντιπάλων τους, προσπαθοῦσαν νὰ τὶς μιμηθοῦν ἢ νὰ τὶς ὑπερκεράσουν. Αὐτὸ εἶχε σὰν ἐπακόλουθο τὸν φιλαθλητισμό, ὅπου οἱ θεατὲς χειροκρότουν, ἐποδοκροτοῦν ἢ ἐπεκροτοῦν μίαν καλὴν ἐπίδοση, ἀπ' ὅποια πλευρὰ καὶ ἂν προήρχετο.

Ἀναπολώντας τὸ παρελθὸν σκέφθηκα, ὅτι, ἐὰν ἡ γλῶσσα ἡμέριψε τὸν ἄνθρωπο, τότε οἱ πιὸ γρήγορα ἀνεπτυγμένοι καὶ ἐκπολιτισμένοι λαοὶ στὸν κόσμον ἦσαν αὐτοὶ ποὺ μίλησαν τὴν Ἑλληνικὴ Φωνὴ ἢ τὰ παράγωγά της. Φαίνεται, ὅτι ὅσο πιὸ κοφτεὲς καὶ ὀλιγοστὲς εἶναι οἱ λέξεις ποὺ μεταχειρίζεται ἕνας ἄνθρωπος, τόσο πιὸ ἐπιθετικὸς γίνεται (λ.χ. οἱ μονοσύλλαβες λέξεις ἢ κραυγὲς τῶν ἀγρίων φυλῶν κ.λπ.). Σκέφθηκα λοιπὸν, ὅτι ἴσως ἕνας ἀπὸ τοὺς τρόπους νὰ ἐπα-

νέλθει τὸ ἀθλητικὸ πνεῦμα θὰ ἦτο νὰ ἐξελληνίσουμε τὶς ἀθλοπαίδειες. Ἴσως θγάζω λανθασμένα συμπεράσματα, ἀλλὰ οὕτως ἢ ἄλλως δὲν θὰ ἔπρεπε ἕνας λαὸς ποὺ σέβεται τὴν ἱστορία του νὰ προσπαθῇ νὰ συνεννοεῖται στὴν γλῶσσα ποὺ τὸν ἔχει διαφοροποιήσει ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Ἐμεῖς οἱ εὐαίσθητοποιημένοι ἄς τὸ δοκιμάσουμε.

Υ.Γ. Στὸ τεῦχος 157 τοῦ «Δαυλοῦ», ὅπου ἐδημοσιεύθηκε ἡ ἐπιστολὴ μου γιὰ τὴν Αἰθιοπικὴ γραφὴ, μίαν τυπογραφικὴ παράλειψη στὸ τέλος ἴσως ἔθεσε ἐρωτηματικά: ἡ λέξις ἦταν *χάλ* = δυνατός - *χάλψ* (χαλύβδινος), ὄχι «χάλυ».

Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία

Σ. Χριστοδουλάρης

Ῥοσπεπαθολόγος

Ἀργοστολίου 16, ΑΘΗΝΑ

Οἱ Ἑλληνες τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος καὶ τὸ παγκράτιο

Ἀξιότιμε κ. διευθυντά,

Ἐπιτρέψτε μου νὰ σὰς ἐκφράσω τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὴ μεγάλῃ προσφορά τοῦ «Δαυλοῦ» στὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας.

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐπιστολὴ μου εἶναι τὸ ἀξιόλογο ἄρθρο «Παγκράτιον καὶ Ἀπὸ Ἀνατολικά ἀθλήματα» τοῦ Εὐθ. Ν. Χριστοπούλου στὸ τεῦχος 167, σελ. 9995, ποὺ μὲ βάζει σὲ πειρασμό νὰ προσθέσω κάποια στοιχεῖα, ποὺ μᾶς δίνει ὁ Πῶλ Φῶρ στὴ σπουδαία μελέτη του «*Η καθημερινὴ ζωὴ στὴν Κρήτη τὴν μινωικὴ ἐποχὴ*» (ἔκδ. Δημ. Ν. Παπαδήμα, 1990, σελ. 346). Στοιχεῖα, ποὺ ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ «παγκρατίου» ἢ ὅπως ἄλλιῶς ὀνομαζόταν στὴν μινωικὴ ἐποχὴ. Ὁ Φῶρ ξεκινάει τὴν περιγραφὴ ἐνὸς κωνικοῦ ρυτοῦ ἀπὸ στεατίτη, «*ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ βασιλικὸ ἀνάκτορο τῆς Ἀγίας Τριάδας, ἔχει τέσσερις παράλληλες λωρίδες διακοσμημένες μὲ ἀνάγλυφες ἀθλητικὲς σκηνές*». Στὴ συνέχεια περιγράφει μὲ λεπτομέρειες τὸν ἐξοπλισμό (προστατευτικὰ μέσα) τῶν ἀθλητῶν: «*Μερικοί, βαρεῖα ντυμένοι, φοροῦν δερμάτινα γάντια, παρόμοια μὲ τὰ κλασσικὰ πυγμαχικὰ γάντια, ἕνα στρογγυλὸ κράνος, ποὺ κάλυπτε καὶ τὰ μάγουλα καὶ μπότες ὅμοιες μὲ περικημίδες*» – ἐξοπλισμὸς ὅμοιος μ' αὐτὸν ποὺ χρησιμοποιοῦν στὸ ἐρασιτεχνικὸ «Kick Box» οἱ σημερινοὶ ἀθλητὲς, μὲ τὴ διαφορά ὅτι τὸ κράνος δὲν κάλυπτε μάγουλα καὶ πηγούνι (ἀπλᾶ οἱ ἀθλητὲς φοροῦν «μασέλλα»), διότι τὰ γάντια καὶ οἱ περικημίδες (φυσικὰ καὶ τὸ κράνος) κατασκευάζονται ἀπὸ συνθετικὰ ὑλικά μὲ μεγάλῃ ἀπόσβε-

ση (κραδασμῶν) προσφέροντας μεγαλύτερη ἀσφάλεια. Καὶ συνεχίζει περιγράφοντας ἄλλες κατηγορίες: «*Ἄλλοι, πιὸ ἀδύνατοι, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται (νὰ ἦταν ἄραγε μέσων βαρῶν;), δὲν φοροῦν στὸ κεφάλι παρὰ ἕνα καλπάκι μὲ λοφίο, ποὺ τοὺς ἔπεφτε στὸ σῆερχο. Μία τρίτη κατηγορία (μὲ πιὸ νέους ἢ μὲ πυγμαχούς ἐλαφρῶν βαρῶν;) δὲν φορεῖ οὔτε κάλυμμα οὔτε γάντια οὔτε περικημίδες. Χτυποῦν, ἀποκρούουν, πέφτουν, ἀνατρέπονται φύρδην-μίγδην*».

Κατόπιν μᾶς μιλáει γιὰ τοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς, ποὺ, ὅπως λέει, «*εἶχαν σίγουρα ἐπίσημο καὶ θρησκευτικὸ χαρακτήρα. Οἱ ἴδιοι ἀγῶνες εἰκονίζονται σ' ἕνα ἀγγεῖο καὶ σὲ μίαν μικρογραφίαν τοῦ μεγάλου ἱεροῦ τῆς Κνωσσοῦ, καὶ σὲ μίαν τοιχογραφίαν τῆς Σαντορίνης. Σὰν ἐπίδειξη δυνάμεως καὶ ἐπιδεξιότητος πρὸς τιμὴν τῶν νεκρῶν ἡρώων, σὰν σύμβολο τῆς νίκης τοῦ καλοῦ πάνω στὸ κακό, σὰν πράξη ἀποτροπαϊκῆς μαγείας ἢ ἀπλῆς δοκιμασίας οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ μεταδίδονταν ἀπὸ τοὺς Μινωῖτες στοὺς Μυκηναίους καὶ κληρονομήθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες. Ὁ Ὅμηρος τοὺς ἀναφέρει μαζί μὲ τοὺς νεκρικοὺς ἀγῶνες. Τοὺς ξαναβρίσκουμε στὶς ἀθλητικὲς παλαιότερες καὶ στοὺς μεγάλους διεθνεῖς ἀγῶνες. Δὲν ἀπέδιδαν χωρὶς λόγο οἱ συγγραφεῖς τὴν ἴδρυσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων σ' ἕναν Κρητὰ, τὸν Δάκτυλον Ἡρακλῆ. Κατὰ τὸν ἱστορικὸ Φιλόχωρον οἱ Κουρήτες στὶς ἀρχὲς τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς ἔλεγαν, ὅτι ὁ Μίνωας εἶχε καθιερώσει τοὺς γυναικικοὺς ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ γιοῦ του Ἀνδρόγεω, τοῦ πρώτου πον δλων τῶν*

ἀθλητῶν. Ἰσχυρίζονταν ἀκόμη, ὅτι ἔδιναν γιὰ ἔπαθλο στοὺς νικητὲς τὰ παιδιὰ ποὺ ἦταν φυλακισμένα στὸν λαδύρινθο. Ὁ ἀντίπαλος τοῦ Μίνωα, ὁ ἥρωας Θησέας, ἔπρεπε νὰ νικήσει πρῶτα τὸν παλαιστὴ Κερκύονα ἀπὸ τὴν Ἑλενσίνα καὶ νὰ ἀντιμετωπίσει κατόπι τὴν δοκιμασία τοῦ λαδύρινθου». Μὲ δεδομένο τὴ μι-

νωϊκή θαλασσοκρατία γίνεται ἀντιληπτό ἀπὸ ὅλους μας, ὅτι τὸ ἐλληνικότατο αὐτὸ ἄθλημα εἶναι ὁ πατέρας ὅλων τῶν «πολεμικῶν τεχνῶν».

Φιλικά

Ἰωάν. Ε. Λιοδάκης

Γ. Τζαγκουρνὴ 21, Νέα Ἀλικαρνασσός, Ἡράκλειο Κρήτης

Καὶ κινηματογραφικὸς ἀνθελληνισμός

Ἀγαπητὲ κύριε ἐκδότα,

Ἔτυχε πρὶν λίγο καιρὸ νὰ δῶ στὸ «βίντεο» τὴν ταινία μὲ τίτλο «Sommersby», παραγωγῆς Arnon Milchan καὶ σκηνοθεσίας John Amiel μὲ πρωταγωνιστὲς τὴν Τζόντυ Φόστερ καὶ τὸν Ρίτσαρντ Γκῆρ. Σὲ κάποια σκηνὴ τῆς ταινίας ὁ πατέρας (Ρ. Γκῆρ) διαβάζει στὸν γιου τοῦ Ὀμηρο. Τὰ αἰσθήματά μου ἐκπληξῆς καὶ περιέργειας γρήγορα μετατράπηκαν σὲ ὀργή, γιὰτὶ γιὰ πρῶτη φορὰ ἀκουγα κάτι τὸ τόσο ἀνθελληνικὸ εὐθέως:

(Πατέρας) – «Μετὰ ὁ Ἕκτορας ἔβαλε τὴν περικεφαλαία του καὶ ἔλαμπε σάν ἀστὲρ. Ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ στεκότανε τράβηξε τὸ δόρυ τοῦ πατέρα του βαρὺ, ἐπιδητικὸ καὶ δυνατὸ».

(Γιὸς) – «Πότε θὰ σκοτώσει μερικὸνς Ἕλληνες;»

(Πατέρας) – «Δὲν ξέρω, ἀργότερα».

(Τρεῖς-τέσσερις σκηνὲς ἀργότερα):

(Πατέρας) – «Θὰ τελειώσουμε τὴν ἱστορία; Εἶναι στὸ σημεῖο ποὺ θὰ σκοτώσουν Ἕλληνες. Κι ἐμένα μοῦ ἀρέσει αὐτό. Τώρα οἱ Τρῶες σάν λιοντάρια ὄρμησαν στὰ Ἑλληνικά πλοῖα, γιὰτὶ ἡ καρδιά τοῦ Δία ἦταν μαζί τους. Ἦξεραν ὅτι ἡ νίκη ἦταν δική τους».

Καὶ ὅμως δυστυχῶς γιὰ τοὺς ἀνθελληνες ἡ νίκη δὲν ἦταν δική τους.

Μετὰ τιμῆς

Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος

Τ.Θ. 105 67, 54 110 Θεσσαλονίκη

ΟΙ 14 ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ὁ ΙΔ' τόμος τοῦ «Δαυλοῦ» (τεύχη 157-168, Ἰανουάριος Δεκέμβριος 1995) ἔχει διδλοθετηθῇ (μαυρόδετος μὲ χρυσοτυπία) καὶ διατίθεται μόνον στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ ἢ ἀποστέλλεται ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλέφωνα 3223957 ἢ 9841655.

Περιέχει:

- τὴν συνέχεια τῶν ἐρευνῶν γιὰ τὸν προκατακλυσμαῖο μεγάλο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ τὴν ἐξάπλωσή του στὰ πέρατα τῆς Ὑδρογείου, ποὺ ἡ κρατοῦσα ἐπιστὴμὴ ἀγνοεῖ ἢ ἀποκρύπτει·
- τὴν συνέχεια τῶν ἐρευνῶν γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραφὴ καὶ τὴν ἐξάπλωσή τους ἐπίσης ἀνά τὸν Κόσμο, ὅπως καὶ τὶς ἀγνωστες μαθηματικὲς καὶ ὄντολογικὲς πλευρὲς τῆς γλώσσας μας·
- τὴν συνέχεια τῆς ἐρευνας τοῦ μεγάλου καὶ ἀγνώστου κεφαλαίου τῆς Ἑλληνικῆς (ἀλλὰ καὶ παγκόσμιας) Ἱστορίας γιὰ τὴν ἱστορικὴ σύγκρουση Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ καὶ τὶς βαρεῖες συνέπειές της ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Πολιτισμοῦ·
- πληθώρα μελετῶν, ἀναλύσεων καὶ σχολίων, ποὺ ἀνατέμνουν τὴν κοσμοϊστορικὴ καμπὴ τοῦ καιροῦ μας καὶ διατυπώνουν ἔλλογη πρόβλεψη γιὰ τὰ ἐπερχόμενα. Στὸν τομέα αὐτὸν οἱ προβλέψεις τοῦ «Δ» κατὰ τὰ 15 χρόνια τῆς ἐκδόσεώς του ἔχουν ἐπαληθευθῇ πλήρως ἀπὸ τὰ γεγονότα.

– Μὴ γεμίζετε τὶς διδλοθητῆκες σας μὲ ἄχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στὰ ράφια τους τοὺς 14 τόμους τοῦ «Δ» καὶ ἀποκτήστε ἔτσι ἓνα λογικὸ ὁδηγὸ γιὰ σᾶς καὶ τοὺς ἀπογόνους σας γιὰ τὴν κατανόηση τῶν γεγονότων τοῦ παρόντος καὶ τὴν πρόβλεψη τοῦ μέλλοντος.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΟΜΟΥ: Δgx. 14.000

Ἡ Ἑλληνικότητα μόνη σανίδα σωτηρίας τοῦ κλονιζόμενου Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ

Ἄν καὶ πολλοὶ διανοητὲς ἀνησυχοῦν γιὰ τὴν πορεία τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ πιστέψει κανεὶς σ' ἓνα ἐπερχόμενο τέλος ἑνὸς πολιτισμοῦ, πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ πρωτοφανῆ ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ ἐξέλιξη. Ὁ σύγχρονος Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς, ὡς γνωστόν, ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ Ἑλληνικοῦ, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πνευματικῆς ἀπελευθέρωσης ἀπὸ τὸν ζυγὸ τοῦ μεσαιωνικοῦ σκοτοῦ καὶ τῆς θεοκρατικῆς τυραννίας [Ἐνα-γέννηση (τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης)], ἡ ἀνθρώπινη σκέψη δέχεται ὡς μοναδικὸ ὄργανο γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῆς γνώσης τὸν ὀρθὸ λόγον τῶν Ἑλλήνων ἐρευνητῶν καὶ φιλοσόφων. Οἱ δυνάμεις, πού προκαλοῦν ἐμπόδια στὴ θριαμβευτικὴ πορεία τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐπιτρέπουν τὴν ἐμφάνιση σημείων παρακμῆς, εἶναι κυρίως ἐκτροπὲς ἀπὸ τὴν θεμελιώδη ἀρχὴ τοῦ ἀρχαίου πνεύματος. Οἱ Ἕλληνες τοῦ χρυσοῦ αἰῶνα διεκρίνοντο γιὰ τὴν ἀπόλυτὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀρχῶν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἀντιξοότητα τῶν συνθηκῶν, οἱ ὁποῖες δὲν δικαιολογοῦσαν οὔτε τοὺς φέροντας τὴν δόξα τῆς νίκης. Ἦσαν λάτρες τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὠραίου, τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ μέτρου, πολέμιοι τῆς μαλθακότητος καὶ τῆς χλιδῆς: «... φιλοκαλοῦμε μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας...». Ἡ θυσία χωρὶς δισταγμοὺς πρὸς χάριν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς εὐγενοῦς φιλοδοξίας ἦταν ἀπαραβίαστος κανόνας ζωῆς. Τὸ ἀπλὸ καὶ τὸ λιτὸ ἀπέτρεπαν κάθε μορφὴ ἐκφυλισμοῦ, ἐνδυνάμωναν τὴν ζωτικότητα τοῦ κοινωνικοῦ ἴστου καὶ ἐξήσφαλιζαν τὴν διαίωνισιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀντιθέτως οἱ σημερινὲς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες τῆς ἀμετρῆς κατανάλωσης καὶ τῆς χλιδῆς ὁδηγοῦνται μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια σὲ μιὰ ἀνεμπόδιση ἐκφυλιστικὴ πορεία.

Τὰ ἄτομα τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας συνεχῶς μαζικοποιοῦνται καὶ χάνουν

Κοινωνία πολιτισμικῆς ἐξαθλίωσης

Γιὰ μιὰ ἄλλη τομὴ ἀνάλυσης ἀξίζει νὰ προσβάλουμε, ὅτι στὴν Ἀμερικὴ ἡ ἀποτελεσματικότης δὲν τρομάζει τὴν ἐξουσία, ἡ ἐξουσία δὲν ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν ἀποτελεσματικότητα οὔτε καὶ τὴν θεωρεῖ ἀνασταλτικὸ παράγοντα τοῦ αὐτοσκοποῦ τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ἢ τῶν τεχνητῶν μεθοδεύσεων τῆς παραγωγῆς του. Ἀντίθετα στὶς Η.Π.Α. τὸ «σύστημα» σχεδιάσθηκε ἀπὸ τὴν ἐξουσία ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὸ νὰ παράγει ἀποτέλεσμα, κάτι ποὺ εἶναι ἀναγκαῖο –καὶ μέχρι τὸ μέγεθος ποὺ εἶναι ἀναγκαῖο–, ὥστε νὰ παράγεται ἡ ἀπαιτούμενη «δυνατότητα» ἄσκησης ἰσχύος καὶ ἐλέγχου σὲ παγκόσμια κλίμακα⁽¹⁾. Ἡ ἀναπαραγωγὴ τῆς ἐξουσίας ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ «σύστημα», πού ταυτόχρονα μὲ τὴν παραγωγὴ ἀποτελέσματος ἀναδιανέμει ἐπίσης «ἀποτελεσματικὰ» ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω τὸ μεγάλο ἀποτέλεσμα ποὺ παράγει, ἀνα-

(1) Πέρα τοῦ ἀναγκαίου μεγέθους τῆς ἀποτελεσματικότητος γιὰ τὴν παραγωγὴ-ἄσκηση δυνάμεως καὶ ἐλέγχου (Power & Control) σὲ παγκόσμια κλίμακα, ἡ ἐξουσία ἀναπαράγεται –καὶ ἀποκλειστικὰ– μὲ τὴν μέθοδο τῶν ἀποκλεισμῶν, παράγοντας τὸ μεγάλο περιθώριο (ἄστεγοι, ἀπόκληροι κ.λπ.), ποὺ ἀποτελεῖ ταυτόχρονα καὶ ἐργαλεῖο ἀπειλῆς γιὰ τὴν ὑποταγὴ «ἐνταγμένων» στὸ σύστημα.

τις καταξιωμένες ἀρετές τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐμφάνιση παθολογικῶν συμπτωμάτων, ὅπως εἶναι τὸ ἀμείλικτο δημογραφικὸ πρόβλημα, ποὺ ἀπειλεῖ νὰ ἐξαφανίσει τοὺς πολιτισμένους εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς. Κι ἂν ἀκόμα οἱ μεγάλες δυσκολίες καὶ τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης ὑπερνικηθοῦν καὶ τὸ ὄνειρο γίνῃ πραγματικότητα, τὸ φοβερὸ δημογραφικὸ καρκίνωμα, ποὺ ὑπονομεύει τὴ φυλετικὴ καὶ πολιτιστικὴ ὑπόσταση τῆς Εὐρώπης, δὲν φαίνεται πὼς ὑπάρχουν πολλὲς πιθανότητες νὰ ἐξαφανισθεῖ χωρὶς τὴ διαμόρφωση μιᾶς πολυφυλετικῆς κοινωνίας μὲ διαφορετικὲς θρησκείες καὶ ἠθικὲς ἀρχές. Εἶναι πολὺ ἀμφίβολο, ἂν μπορεῖ νὰ διασωθεῖ ὁ σύγχρονος πολιτιστικὸς χαρακτήρας τῆς γηραιᾶς ἡπείρου. Ὁ εὐρωπαϊκὸς δυναμισμὸς ἐξασθενεῖ, γιατί ἡ ἐκφυλιστικὴ γήρανση ἐπιταχύνει τὴν πληθυσμιακὴ συρρίκνωση τῶν οἰκονομικὰ ἀνεπτυγμένων λαῶν. Πράγματι ὑπολογίζεται, ὅτι τὸ ἔτος 2020 ὁ πληθυσμὸς τῆς Δ. Εὐρώπης δὲν θὰ ὑπερβαίνει τὰ 150-200 ἑκατομμύρια. Ἀντιθέτως ὁ νότος τῆς Μεσογείου θὰ ἀνέλθῃ στὰ 400 ἑκατομμύρια κατοίκους. Καμμιά πολιτικὴ δούληση καὶ κανένα γεροντικὸ πείσμα δὲν μποροῦν νὰ σταματήσουν τὴν μεταναστευτικὴ πλημμυρίδα τῶν πεινασμένων τοῦ ἐξαθλιωμένου νότου. Τὸ φυσικὸ φράγμα τῆς λίμνης τῆς Μεσογείου εἶναι ἀνύπαρκτο γιὰ τίς μέρες μας. Τὸ ναυάγιο τῶν γηραιῶν δὲν μπορεῖ νὰ ἀντισταθεῖ στὴν ἀπελπισία τῶν ἐξαγριωμένων πληθυσμῶν, ποὺ καλπάζουν δημογραφικὰ καὶ φανατίζονται μὲ θρησκευτικὸς παραλογισμὸς.

Ἄν ὑποθέσουμε, ὅτι ὁ εὐρωπαϊκὸς πληθυσμὸς δὲν δέχεται μετανάστες ἀπὸ λαοὺς τῆς Μέσης καὶ Ἀπὼ Ἀνατολῆς, τότε μὲ μαθηματικὴ πρόβλεψη ὁδηγεῖται σὲ μιὰ συρρίκνωση μὲ τέλος τὴν σύντομὴ ἐξαφάνισή του. Τὸ φαινόμενο ποὺ παρατηρεῖται σήμερα εἶναι ἡ συνεχὴς εἰσροὴ μεταναστῶν στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, οἱ ὁποῖοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐγκαθίστανται μονίμως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν πολλαπλάσιους δείκτες γονιμότητος ἀπὸ αὐτοὺς τῶν γηγενῶν πληθυσμῶν. Ἄς πάρουμε ἓνα ἀντιπροσωπευτικὸ παράδειγμα, τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα

παράγοντας, ἐπιτείνοντας καὶ διαιωνίζοντας τὴν ὀξύτατὴ προκατασκευασμένη κοινωνικοοικονομικὴ πυραμίδα. Ἡ «μέθοδος τῶν ἀποκλεισμῶν» σαφῶς χρησιμοποιεῖται, ὅχι ὅμως τόσο στὴ διαδικασία παραγωγῆς ἀποτελέσματος ὅσο στὴ διανομὴ του, ὅπου ἔχει σημαντικὸ ρόλο σὰν ἐργαλεῖο τεχνητῆς ἀνισότητος στὴν διανομὴ-ἀναδιανομὴ τοῦ ἀποτελέσματος.

Γιὰ νὰ ἔχεις ἓνα «σύστημα», ποὺ παράγει ἀποτέλεσμα στὸ ἀκριβὲς μέγεθος ποὺ τὸ χρειάζεται ἡ ἐξουσία γιὰ νὰ ἀναπαράγεται σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ταυτόχρονα τὸ ὑπαρκτὸ μεγάλο ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι στὴ διάθεση καὶ στὸν ἔλεγχο τῶν ὀλίγων, χρειάζεται ἡ μετάλλαξη μιᾶς κοινωνίας ἀπὸ κοινωνία ἐννοιολογικοῦ διαφορισμοῦ-προσδιορισμοῦ (προσδιορισμοῦ περιεχομένου) σὲ κοινωνία ποσοτικοῦ διαφορισμοῦ (προσδιορισμοῦ σχήματος-εἰκόνας-διαδικασίας), μιὰ κοινωνία πολιτισμικῆς ἐξαθλίωσης.

Ἡ πρώτη ἀποζητεῖ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ δικαιώνεται στὴν Ἀριστοτέλεια πολιτεία τοῦ «ἀποδιδόναι ἐκάστω τὰ ἴδια», διανέμοντας οὕτω κάθε παραγόμενον ἀποτέλεσμα, ἀντιπαρτιθέμενη μὲ τὴν ἐξουσία καὶ ἐξουδετερώνοντάς την. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ στίς κοινωνίες ἐννοιολογικοῦ προσδιορισμοῦ ἡ ἐξουσία ἀναπαράγεται μέσῃ ἀπὸ τὴ σχεδιασμένη ἀναποτελεσματι-

της Γαλλίας. Τò 1992 ó πληθυσμός της Γαλλίας ήταν 56,9 εκατομμύρια, εκ τών οποίων τὰ 9 εκ. ήταν μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς, οί όποίοι απέκτησαν τήν γαλλική ύπηκοότητα. Τὰ 9 εκατομμύρια άσιατικής και άφρικανικής προελεύσεως έχουν δείκτες γονιμότητας πολλαπλασίους του γαλλικού δείκτου, ό όποιος είναι μόλις 1,8. Συνεπώς ή Γαλλία, παρ' όλη τή μετάγγιση αίματος που δέχεται, εξακολουθεϊ νά έχει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα. "Αν υποθέσουμε, ότι με τήν κρατική παροχή κινήτρων για τήν αύξηση του δείκτου γονιμότητας επιτευχθεϊ ή σχετική λύση του προβλήματος, τότε παρατηρούμε, ότι δημιουργεϊται ένα νέο πρόβλημα: "Ο αυτόχθων πληθυσμός εξακολουθεϊ νά συρρικνώνεται, ενώ οί μετανάστες αυξάνονται σε βάρος τών γηγενών.

Και τò γεγονός αυτό θα ήταν άνευ ιδιαιτέρας σημασίας, άν οί νεόφερτοι άφομοιώνονταν και υίοθετοϋσαν τόν Εϋρωπαϊκό Πολιτισμό. Δυστυχώς ή Εϋρώπη δέν έχει ούτε τόν δυναμισμό ούτε τήν διάθεση νά ένσωματώσει κλειστές ομάδες καθυστερημένων ανθρώπων. "Αλλά και οί «βάρβαροι» είναι θαθεία στιγματισμένοι από τόν φανατισμό μιås μεσαιωνικής θρησκοληψίας, που στέκει σάν χάος άπροσπέλαστο άνάμεσα στους δύο κόσμους. "Η άναγκαία άνάμειξη για τήν σωτήρια βιολογική άναγέννηση του Δυτικού Κόσμου δέν φαίνεται νά πραγματοποιεϊται. "Ο σύγχρονος Εϋρωπαίος άδιαφορεϊ για τήν τύχη και τò μέλλον τών παιδιών του, είναι τόσο ένγωνεντρικός, ώστε προσπαθεϊ νά θεραπεϋσει μόνο τις άτομικές του άνάγκες χωρίς καμμιά θυσία προς χάριν της μελλοντικής πορείας του συνόλου. Περιορίζεται στο χρόνο της ύπαρξής του, συμπτύσσεται σε μικρές ομάδες, που προστατεύουν και εξασφαλίζουν τò παρόν του. "Η άποτυχία του επιγείου παραδείσου και ή έντονη άμφισβήτηση του οϋράνιου, που ήρθαν στα τελευταία χρόνια, τόν άπογύμνωσαν και τόν απομάκρυναν από κάθε χαρά στοχασμοϋ. Παραμένει άξιοθρήνητος και μόνος. Πολύ γρήγορα ό καθολικός κατακερματισμός θα είναι τόσο έντονος, ώστε ή όμογενοποίηση ξένων στοιχείων θα είναι άδύνατη παρόλη τήν συνεκτική δύναμη της τεχνολογικής κοινωνίας. "Η

κότητα, τήν τεχνητή άνέχεια και τήν επιδιωκόμενη μιζέρια, συνθήκες που δημιουργούν δυναμικές άτομικής και κοινωνικής αντιπαράθεσης έξουδετερώνοντας τις άντιστάσεις στην έξουσία και ταυτόχρονα συνθήκες-προσφορές για δημιουργία έξαρτήσεων.

"Η δεύτερη άποζητεϊ και ταυτόχρονα ένισχύει τόν ποσοτικό διαφορισμό, ενώ άποδέχεται τήν έξουσία, βιώνοντας ταυτόχρονα τήν κρίση πολιτισμοϋ και τήν συνολική κρίση που αυτό συνεπάγεται. "Η πολιτισμική έξαθλίωση και ό προσδιορισμός μέσα από τή διαδικασία-σχήμα-είκόνα είναι «άπαραίτητα» τόσο για νά είναι άναγκαίος ό προσδιορισμός μέσα από ποσοτικό διαφορισμό, που κάνει άποδεκτή και επιδιωκόμενη τήν «συγκέντρωση» δύναμης και έξουσίας, αλλά και ταυτόχρονα για νά είναι δυνατή – μέσα στην δυναμική του προσδιορισμοϋ μέσα από τήν είκόνα (και όχι μέσα από τήν «πράξη», που είναι το σχήμα-δράση-είκόνα με τò συγκεκριμένο περιεχόμενο) – ή μονοσήμαντη έρμηνεία «είκόνας» και «διαδικασίας» από τò σύστημα, ώστε νά «χτισθεϊ» ή άπαραίτητη λογική, στην όποία ή «ένταξη» – άνευ άντιστάσεων πλέον – κάνει άποδεκτους και τούς μηχανισμούς άναδιανομής του παραγόμενου αποτελέσματος, από τò ίκανό για άποτέλεσμα και άναδιανομή του προς τούς

κοινή επιθυμία των έτεροκλήτων μονάδων για την απόκτηση των αγαθών της τεχνολογίας δέν είναι πάντοτε ικανή να διασκεδάσει τις αντιφάσεις, που προκαλεί ή διασταύρωση άνομοιόρφων πολιτισμών. Ο αὐτοδιαφημιζόμενος «πολιτισμένος» Εὐρωπαῖος διακηρύσσει ἐπιπόλαια τὰ αντιρατσιστικά του αἰσθήματα καὶ ἀδιαφορεῖ ἀνεύθυνα γιὰ τὴν φυλετική γεωγραφία τῆς Εὐρώπης. Ἀντιθέτως οἱ συνεχῶς αὐξανόμενοι μετανάστες ἀπαιτοῦν νὰ ἐπιβάλουν τὸν δικό τους θεοκρατικό πολιτισμό. Εἶναι πλέον ἀναμφισβήτητο, ὅτι μὲ πολὺ ταχεῖς ρυθμούς δημιουργοῦνται ὀξύτατα κοινωνικά καὶ πολιτιστικά προβλήματα. Ἡ ἐπικράτηση τοῦ ἐγωγκεντρισμοῦ, ἡ γοητεία τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, ἡ διόγκωση ὁμάδων ἐξτρεμιστικῶν ἰδεολογιῶν καὶ ἡ καθημερινὴ ἐμφάνιση τῆς βίας ὡς ἀκρὰ ἐκδήλωσης ξеноφοβίας προμηνύουν τὴν ἐπερχόμενη σύγκρουση καὶ διαψεύδουν τοὺς αἰσιόδοξους, πού προβλέπουν τὴν εὐκόλη ἀφομοίωση τῶν «βαρβάρων». Οἱ «δάρβαροι» ἔρχονται καὶ ἐπιβάλλουν τοὺς δικούς τους θεούς. Οἱ θεοὶ τῶν ἡδονῶν καὶ τοῦ κέρδους κατησχυμένοι ὡς νεκροπομποὶ ὁδηγοῦν τοὺς πιστοὺς των στὸ βασίλειον τοῦ Ἄδη. Ἕνας νέος πολυφυλετικός Εὐρωπαϊκὸς κόσμος γεννιέται μὲ θεοὺς φοβεροὺς, πού περιφρονοῦν τὴν ὑποκριτικὴ ρήση «ἀγαπάτε ἀλλήλους».

Ἄν καὶ πέρασαν περισσότερα ἀπὸ 1000 χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού οἱ Γάλλοι ἀναχαίτισαν τὶς στρατιές τοῦ Ἀλλάχ, σήμερα οἱ Ἀραβες κατακτοῦν τὴ Μασσαλία καὶ τὸ Παρίσι διακηρύσσοντας: Τὸ μέλλον βρίσκεται στὰ χέρια τοῦ Ἰσλάμ. Ἐνῶ τὰ μεγάλα κέντρα τῆς Γαλλίας τρομοκρατοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐξτρεμιστὲς μουσουλμάνους, ὁ Αραβὲς κυριαρχοῦν σὲν περισσότερες δραστηριότητες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Τὸ μικροεμπόριο πέρασε στὰ χέρια τῶν μεταναστῶν καὶ οἱ μικρὲς ἐπιχειρήσεις ἀκολουθοῦν, γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ ὁ ἔλεγχος τῆς τρέχουσας ἀγορᾶς. Οἱ μουσουλμάνοι, πού εἶναι τὸ κυρίαρχο ξένο στοιχεῖο τῆς Εὐρώπης, πέρασαν σὲ πλεθυσμὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς προτεστάντες. Περισσότεροι ἀπὸ 7 ἑκατομμύρια ἔχουν ἐγκατασταθεῖ σὲν 3 μεγάλες εὐρωπαϊκὲς χώρες Γαλλία, Ἀγγλία, Γερμανία. Οἱ μετανάστες πού κατοικοῦν μόνιμως στὴν Δ. Εὐρώπη, ξεπερνοῦν τὰ

ὀλίγους «σύστημα».

Στὴν Ἑλλάδα ἡ ἐξουσία – τοῦλάχιστον στὴν μεταπολεμικὴ τῆς δυναμικὴ – ἀναπαράγεται βασικά μέσα ἀπὸ τὴν «μέθοδο τῶν ἀποκλεισμών», μεθόδευση πού ἔχει μετατρέψει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ἓνα ἀνοιχτὸ σύστημα πού ἐξέθρεψε καὶ δημιούργησε πολιτισμοὺς γιὰ τὴν παγκόσμια ἀνθρωπότητα, ἀπὸ μὴ ἀνοιχτὴ κοινωνία πού καλωσόρισε λαοὺς στὸ σταυροδρόμι τῆς ἱστορίας, στὴν Ἑλλάδα τοῦ σήμερα, ἓνα συνολικὰ κλειστὸ σύστημα, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἓνα συννονθύλευμα μικρῶν, ἀτάκτων καὶ ἀλληλοσυγκρουόμενων «κλειστῶν συστημάτων», πού σημειοδοτοῦν μὴ κοινωνία κατακερματισμένη, ἀνῆμπορη νὰ συνθέσει καὶ νὰ δημιουργήσει, καθὼς διώνει μέσα στὴν κρίση, τὴν ἀσφυξία, πού ἐγγυᾶται σὰν «κατάληξη» (μὲ τὴν ἔννοια τοῦ «τέλους») κάθε «σύστημα πανταχόθεν κλειστὸ».

Αὐτὸ πού διώκουμε σήμερα εἶναι ἡ ἀσφυξία τοῦ τέλους, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία μεταλλάσσεται ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία καὶ οἰκονομία, ἀπὸ ἐννοιολογικοῦ προσδιορισμοῦ, ἐπιδιώκουσα τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ δικαιωνόμενη μόνο μὲ τὴν Ἀριστοτελικὴ πολιτεία τοῦ «ἀποδιδόναι ἐκάστω τὰ ἴδια», δηλ. ἀπὸ ἀντιεξουσιαστικὴ κοινωνία, σὲ μὴ ἄλλη, ὅπου ἡ ἐξουσία ἀναπαράγεται μὲ τὴν

20 έκατομμύρια. Οί πολιτικοί δέχτηκαν τούς μετανάστες ώς τήν αναγκαστική λύση γιά τήν ένίσχυση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Καί σήμερα βρίσκονται ἐκπληκτοί μπροστά σέ ἄλλα προβλήματα, πού προέρχονται ἀπό τήν ἐτερόκλητη σύνθεση τῶν πολιτῶν. Ἡ Γαλλία πολὺ γρήγορα θά ἔχει πληθυσμὸ καταγωγῆς ἀπὸ τήν Μέση καί ἙΑπω Ἀνατολή, ὁ ὁποῖος θά ὑπερβαίνει τὸ 25% τοῦ συνόλου τῶν Γάλλων. Ἐξοδο πρὸς τήν Εὐρώπη ἔχουμε καί ἀπὸ τήν λιμοκτονοῦσα Ἀφρική, μὲ ἀποτέλεσμα τίς ἔντονες μαῦρες πινελιές στὸν κόσμον τῆς λευκῆς Εὐρώπης.

Σ' ἓνα σταυροδρόμι ὄλων τῶν φυλῶν τοῦ κόσμου μεταβάλλεται ἡ γηραιά ἡπειρος· καὶ αὐτὸ θά ἦταν εὐλογία, ἂν ὁ Δυτικὸς Πολιτισμὸς ἦταν τὸ μεγάλο χωνευτήρι, γιὰτί ἔτσι θά συνεχιζόταν καὶ θά ἀνανεωνόταν ὁ μεγαλύτερος καὶ εὐγενέστερος πολιτισμὸς τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε ἀπὸ τὸ ἀθάνατο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ξενόφερτος κόσμος δὲν εἶναι εὐκολο νὰ ἐνσωματωθεῖ πολιτιστικά, γιὰτί σέρνει μαζί του τὸ θρησκευτικὸ πάθος, πού τὸν χωρίζει ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστοι ἀνανεωτικοὺς χριστιανούς. Ἡ θρησκευτικὴ ἐχθρότητα μεταξὺ μουσουλμάνων καὶ χριστιανῶν ἔχει τίς ρίζες της στὴν ἐποχὴ τῶν σταυροφοριῶν. Ἐπὶ πλέον ἐπενδύθηκε μὲ παράλογες μεταφυσικὲς δοξασίες, πού καλλιεργοῦν τὴν καχυποψία καὶ τὴν ἔντονη ἀποστροφή. Ὅλο καὶ περισσότεροι νέοι τοῦ Ἀραβικοῦ καὶ Ὀθωμανικοῦ κόσμου στρέφονται σὲ ἐξτρεμιστικὲς ἰσλαμικὲς ὁργανώσεις, γιὰ νὰ δώσουν διέξοδο στὰ βαθιὰ συμπλέγματα, πού τοὺς καταδυναστεύουν. Ἐγκληματοῦν σὲ βάρος ἀνυποψίαστων ἀθῶων πολιτῶν. Ὅμοιως οἱ ρατσιστὲς ἀπαντοῦν μὲ τὸν ἴδιο δίκαιο τρόπο. Δὲν διστάζουν νὰ προβαίνουν σὲ ἐμπρησμοὺς καὶ δολοφονίες μεταναστῶν. Τὸ ἀναγεννημένο φῶς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐξαγριώνει τοὺς πρωτόγονους καὶ τυφλώνει τοὺς γηρασμένους ὀκνηροὺς μᾶς ἐκφυλισμένης κοινωνίας.

Οἱ ἀνίκανοι ἡγέτες προσποιοῦνται, πῶς ὅλα θαίνουν καλῶς, γιὰτί φοβοῦνται τὸ «πολιτικὸ κόστος». Οἱ ταλαίπωροι ἐθελοτυφλοῦν, γιὰτί ζοῦν σ' ἓνα ἐφήμερο παρόν, χωρὶς φαντασία καὶ προοπτικὴ γιὰ τὸ ἄμεσο μέλλον. Ἀν οἱ διανοούμε-

μέθοδο τῶν ἀποκλεισμῶν καὶ τῆς ἐξάρτησης μέσα σὲ μία πραγματικότητα τεχνητῆς ἀναποτελεσματικότητος καὶ μιζερίας. Σὲ μία κοινωνία καὶ οἰκονομία ἀποτελεσματικότητος μέχρι τοῦ ὁρίου πού χρειάζεται ἡ παγκοσμιοποιημένη ἐξουσία, ἡ ὁποία (ἀποτελεσματικότης) θά τίθεται στὴ διάθεση τῶν ὀλίγων μέσα ἀπὸ μηχανισμοὺς ἀναδιανομῆς τοῦ ἀποτελέσματος, πού θά γίνονται ἐπιθυμητοὶ καὶ ἀποδεκτοὶ μὲ τὴν ταυτόχρονη μετάλλαξη τῆς κοινωνίας σὲ κοινωνία πολιτισμικῆς ἐξαθλίωσης, προσδιορισμοῦ διαδικασίας-εἰκόνας καὶ σχήματος, πού θά ἀποδέχεται χωρὶς ἀντιστάσεις τοὺς μηχανισμοὺς καὶ τὴ «λογικὴ» τῆς ἀναδιανομῆς στοὺς ὀλίγους καὶ θά ἀποζητεῖ τὸν ποσοτικὸ διαφορισμὸ πού δημιουργεῖ καὶ ἀναπαράγει τὴν ἐξουσία, διώνοντας ταυτόχρονα τὴν συνολικὴ καὶ συνεχῆ κρίση πού συνεπάγεται ἡ πολιτισμικὴ ἐξαθλίωση.

Ἀνδρέας Ἀθηναῖος

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Γαίηλ (ΗΠΑ)
τ. Πληρεξουσίου Ὑπουργός

νοι, οί έπιστήμονες τής ύψηλῆς τεχνολογίας καί ιδίως ἡ ἡγεσία τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου δέν ἀφυπνισθοῦν καί δέν συνειδητοποιήσουν τόν κίνδυνο πού διατρέχει ὁ πολιτισμός, πολὺ γρήγορα θά ὑποκύβουν γιά πολλὰ χρόνια στίς ἐπιθυμίες καί συνήθειες τῶν βαρβάρων, πού ἔρχονται χωρὶς νά φέρουν τήν σωτήρια λύση. Ἡ φυλετική ἀλλοίωση δέν εἶναι ὁ ὀλεθρος. Ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ πρωτογονισμός, πού συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη θρησκευτική παράνοια. Δέν εἶναι σπάνιο τὸ φαινόμενο νά συναντᾷς ἀνθρώπους, πού κατέχουν τὴν ἐπιστημονικὴ τεχνικὴ καί συγχρόνως ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν σχιζοφρένεια τῆς θρησκοληψίας. Στὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ κέντρα σχηματίζονται κλειστὰ κοινωνικά ὑποσύνολα, τῶν ὁποίων τὸ πολιτιστικὸ καί ἠθικὸ σύστημα συμπεριφορᾶς ὄχι μόνον εἶναι ἀντιφατικὸ, ἀλλὰ καί ἀπάνθρωπα καταπιεστικὸ. Ἡ κοινωνικὴ καί πνευματικὴ ἀπελευθέρωση τοῦ ἀτόμου ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὴν καθιέρωση πρωτόγονης λατρευτικῆς πρακτικῆς. Ἄν ἡ συρρικνούμενη Εὐρώπη μεταμορφωθεῖ σ' ἓνα πλῆθος κλειστῶν κοινωνικῶν συνόλων, πού διαφαίνεται ὅτι ἐπικρατοῦν, τότε ἀσφαλῶς θά ἔχει ἐπέλθει τὸ τέλος τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ.

* * *

Μεταξὺ τῶν κοινωνιολόγων εἶναι ἔκδηλη ἡ ἀνησυχία καί ὁ φόβος, πού ἐπικρατοῦν γιά τὸ μέλλον τῆς γηραιᾶς ἡπείρου, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης γνωστό, ὅτι ἔχουμε ἐκτὸς τῶν ἀπαισιοδόξων καί τοὺς αισιόδοξους, οἱ ὁποῖοι ἐλπίζουν στὴ σωτηρία τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος τελικῶς θά ξεπεράσει τὴν θανάσιμη κρίση.

Τὰ ἐπιχειρήματα, πού ἀντιτάσσονται στοὺς ἐπισημαίνοντες τὸ μὴ ἀναστρέψιμο τῆς ἐκφυλιστικῆς πορείας τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρά, ἀλλὰ δυστυχῶς δέν στηρίζονται πάντοτε σὲ ἀναγωγὲς στατιστικῶν δεδομένων, ὅπως εἶναι αὐτά, πού προκαλοῦν τοὺς αὐξανόμενους φόβους. Ἐνα πολὺ ἰσχυρὸ ἐπιχείρημα τῶν αισιόδόξων εἶναι ὁ παρακάτω σοδαρὸς συλλογισμός: Ἄν ὑποθέσουμε, ὅτι κατορθώσουμε νά περιορίσουμε τὴν μετανάστευση στὸ ἐλάχιστο, τότε μὲ τὴν ἀπόδοτο τοῦ χρόνου οἱ δείκτες γονιμότητος τῶν μεταναστῶν καί γηγενῶν θά ταυτιστοῦν, γιὰ τὸ οἱ μετανάστες καί τὰ τέκνα τους θά ζοῦν περίπου κατὰ ἀπὸ τὶς ἴδιες συνθῆκες. Ἐξ ἄλλου ἡ πληθυσμιακὴ καί πολιτιστικὴ ὑπεροχὴ τῶν ἐντοπίων θά ἐπιβάλλει τὴν ἀφομοίωση τῶν ξένων. Ὁ συλλογισμὸς εἶναι λογικῶς πλήρης, ἀλλὰ καθόλου ἀποδεικτικὸς γιά τοὺς ἀκόλουθους λόγους:

α) Ὁ ξενόφερτος πληθυσμὸς ὄχι μόνον αὐξάνεται μὲ δείκτες γονιμότητος 5 φορές καί ἄνω μεγαλύτερους τοῦ φθίνοντος εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καί οἱ ἀνάγκες τοῦ γηράσκοντος πληθυσμοῦ καθιστοῦν ἀναγκαῖα τὴν ἀποδοχὴ τῆς μετανάστευσης.

β) Τὰ κίνητρα, πού θεσμοθετοῦν τὰ κράτη γιά τὴν αὕξηση τοῦ δείκτη γονιμότητος, π.χ. ἐπιδόματα πολυτέκνων κ.τ.λ., εὐεργετοῦν τοὺς μετανάστες, τῶν ὁποίων τὸ ἥθος καί ἡ περιορισμένη ἀπαίτηση εὐνοοῦν τὴν αὕξηση τῆς ἀναπαραγωγῆς, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ παρηκμασμένοι ἀσυγκίνητοι προσπερνοῦν μαγενητιμῶν ἀπὸ τὸ δέλεαρ τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Ὁ ἐρωτισμὸς καί ὁ πανσεξουαλισμὸς μποροῦν νά ἱκανοποιηθοῦν πλήρως χωρὶς τὸ ἀπεχθὲς βάρος τῆς ἀναπαραγωγῆς.

γ) Οἱ κοινωνικὲς ὁμάδες τῶν μεταναστῶν διατηροῦν τὴν ἱεραρχία τῆς ἰδιαίτερης δομῆς των. Ἡ ἀρχουσα τάξη γιά ἴδιον συμφέρον συνεχῶς ἀγωνίζεται νά συντηρήσει καί ἐδραιώσει στοὺς νέους τὸ ἰδιαίτερο ἠθικὸ σύστημα τῆς μητρικῆς κοινωνίας. Π.χ. τὸ ἱερατεῖο ἀπαγορεύει τὴν εἰς γάμου κοινωνίαν ἀνθρώπων διαφορετικῶν θρησκευμάτων. Ἡ παραπάνω ἀπαγόρευση λειτούργησε ἀποτελεσματικὰ καθ' ὅλη τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ τῶν λαῶν ὡς τὶς ἡμέρες μας. Καί εἶναι

πολύ δύσκολο να αναιρεθεῖ.

δ) Ἡ διάπλωση τῆς θρησκευτικῆς πίστης ἔχει τόσο σταθερή δομή, ὥστε ἐξασθενίζει μόνο μὲ τὴ μείωση τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Εἶναι πολὺ εὐκολότερο νὰ κλονίσαι κανεὶς τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα, παρὰ νὰ ἀλλάξει τὴν μεταφυσικὴ θεώρηση.

ε) Ὁ πόλεμος τῶν φαρισαίων κατὰ τοῦ ρατσοισμοῦ, ποὺ γίνεται στὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ 20οῦ αἰῶνα, δὲν ἀπέδωσε ἀποτελέσματα, γιατί οἱ φυλετικὲς διαφορὲς παραμένουν ἄγρυπνες καὶ ἐπιδεδαιώνουν τὴν ὑπαρξή τους.

* * *

Μία καθαρῶς ἐπιστημονικὴ μελέτη, χωρὶς σκοπιμότητα, ἐδραιώνει τὴν πεποίθηση πὼς ἡ μελλοντικὴ εὐρωπαϊκὴ ἀνθρωπογεωγραφία θὰ συνίσταται ἀπὸ πολυφυλετικὲς κοινωνίες. Τὸ ἐρώτημα εἶναι, κατὰ πόσον ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς θὰ συνεχίσει νὰ διατηρεῖ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς του. Ἡ Ἑλληνικὴ σκέψη, ὡς γνωστὸν, εἶναι ὁ ὀρθὸς λόγος. Ἡ παρεκτροπὴ ἀπὸ τὴν λογικὴ συνέπεια εἶναι ὕβρις γιὰ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Ἐνα βασικὸ στοιχεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ εἶναι ἡ θεραπεία τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία γίνεται μὲ τὴν λογικοποίηση τῆς γνώσης. Συνεπῶς, ὅταν ἡ ἐπιστὴμη καλλιεργεῖται ἀνεξαρτήτως τῆς ἐφαρμογῆς, τότε παραμένει ἀναλλοίωτος ἓνας τουλάχιστον θεμελιώδης χαρακτήρας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Δυστυχῶς ὅμως στὴν ἐποχὴ μας οἱ δάρδαροι ὅλου τοῦ κόσμου (μετανάστες καὶ ἰθαγενεῖς) βάλλουν ποικιλοτρόπως μὲ πλεονάζουσα μωρία ἐναντίον τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι τόσον ἐκτεταμένο στὸν ἀνεπτυγμένο κόσμο καὶ τόσον ἐπικίνδυνον, ὥστε χρειάζεται μελέτη καὶ ἀνάλυση κατὰ βάθος, γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθεῖ ἀποτελεσματικά. Οἱ ψευτοδιανοούμενοι καὶ οἱ ἀνεπιστήμονες τεχνοκράτες εἶναι ἀναμφισδητῆτως οἱ πλέον ἐπικίνδυνον γιὰ τὴν ὁμαλὴ πορεία τοῦ πολιτισμοῦ. Πράγματι ἐμφανίζονται ὡς κορυφαῖοι ἐκφραστές καὶ συντελεστὲς τῆς προόδου, ἐνῶ μὲ τὸ ἀρνητικὸ τους ἔργο τροφοδοτοῦν ἀνεμπόδιστα τὴ λειτουργία τοῦ καταστρεπτικοῦ μηχανισμοῦ τῆς ὀπισθοδρόμησης καὶ ἐκτροπῆς. Ἐτοί ἡ παρακμὴ, ὡς προϊόν τῆς λιμνάζουσας μετριότητος καὶ τῆς συσσωρευμένης ἀνικανότητος, δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀντιμετώπιση τῆς μεσαιωνικῆς βαρβαρότητας, ποὺ κατακλύζει τὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον. Ὁ μέσος Εὐρωπαῖος καταφεύγει σὲ πολιτικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ὑπόσχονται νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν κυριαρχικὴ καὶ πολιτιστικὴ ὑποχώρηση μὲ δίκαιους τρόπους. Π.χ. στὴ Γαλλία τὰ κινήματα αὐτὰ κατέκτησαν περισσότερον ἀπὸ τὸ 20% τῶν ψηφοφόρων. Πολλοὶ ὑποστηρίζουν, ὅτι ὅσο τὰ προβλήματα θὰ μεγαλώνουν, τόσο ἡ ἀντίδραση θὰ εἶναι ἐντονότερη καὶ ἀνεξέλεγκτη. Προφανῶς ἡ κατάργηση τῆς ἐλευθερίας δὲν μπορεῖ νὰ συνιστᾷ τὴν ἄμυνα μίᾳς πολιτισμένης χώρας, γιατί θὰ εἶναι δολοφονία τοῦ Ἑλληνικοῦ ιδεώδους. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἀντίληψη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸν κόσμο εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ συνθέσῃ τὴν σωτήρια δύναμη, ποὺ θὰ καλλιεργήσῃ τὴν συνειδητὴ παραδοχὴ τοῦ κοινωνικοῦ καθήκοντος.

Λάμπρος Ντόκας

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Πατρῶν

Ἀρχαιολογικά

Ἀμάν, κύριε Κώστα Δούκα μου. Τί σχολαστικότης πιά εἶναι αὐτὴ πού σέ διακρίνει! Τί τά θέλεις τὰ σουλάτσα στὰ μπάζα τοῦ Διοσηλίου; Χάθηκε ὁ κόσμος νὰ πᾶς σέ καμμιὰ χασαποταβέρνα ἢ γήπεδο νὰ περάσῃς τὴν ὥρα σου; Κι ἄντε πὼς ἀνεκάλυψες τὴν ἐγχάρακτη μὲ Γραμμικὴ Γραφή Α πέτρα τοῦ Διοσηλίου. Καὶ τί ἔγινε; Ἡ μὲν πέτρα θὰ πάῃ νὰ συναντήσῃ τὴν ξύλινη πινακίδα στὴν περίοπτο ἀποθήκη τῆς ἀρμόδιας Ἐφορίας Ἀρχαιοτήτων, ἐσὺ δὲ θὰ ἀποκτήσῃς τὴν ρετσίνα τοῦ ἐθνικιστῆ ἀπὸ τὸν κύριο «Β. Γεωργ.» στὴν «Ἐλευθεροτυπία», ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ὀξύνοια καὶ τὴν εὐρύτητα πνεύματος πού τὸν διακρίνει τὰ ἰσοπεδώνει ὅλα. Σοῦ λέει: Τί «Χρυσὴ Αὐγὴ», τί «Στόχος», τί «Δαυλός»; Ἀλλὰ βέβαια κοντὰ στ' ἄλλα πρέπει νὰ θαυμάσουμε καὶ τὴν γενναιότητά του νὰ ὑπογράψῃ ὅπως ὑπογράφει. Εἶναι ἡ ἴδια ἀκριδῶς γενναιότητα καὶ λεβεντιά, πού χαρακτηρίζει αὐτοὺς τοὺς ὑπέροχους Ἕλληνες, πού πῆγαν νυχτιάτικα καὶ κατέστρεψαν τὸ μνημεῖο τῶν Σαλαμινομάχων κερδίζοντας ἔτσι δόξα ἄφθιτη.

Ὅμως ὁ κύριος Στάντης, πού ἐξελίσσεται ταχύτατα σὲ ἓνα εἶδος Νίκου Ἀλέφαντου τῆς διανόησης, ξαναχτύπησε. Αὐτὴ τὴν φορὰ ἔρχεται ὑπέρμαχος τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου στὴν ἐφημερίδα «Ἐλευθεροτυπία» μὲ τὸ ἀτράνταχτο ἐπιχείρημα, ὅτι, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν οἱ Χετταῖοι, οἱ Ἐλαμίτες καὶ οἱ Βαβυλώνιοι νὰ τοὺς ἀποδοθοῦν τὰ ἐκθέματα τοῦ ἐν λόγῳ μουσείου, καλὸ θὰ εἶναι νὰ μείνουν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ στὸ Λονδίνο. Βέβαια ὁ κύριος Στάντης τοῦλάχιστον ὑπογράφει, ἂν καὶ γενικὰ θὰ ἦταν καλύτερα γι' αὐτὸν οὔτε κἀν νὰ γράφῃ, ὅχι τόσο γιατί πείθει κανένα, ὅσο γιατί ὑπάρχουν καὶ ντομάτες.

Φυσικὰ καὶ δὲν θὰ μπορούσε νὰ περάσῃ ἀσχολίαστῃ ἢ προσπάθειᾳ τοῦ Συλλόγου Λακωνῶν Πετροπολέως νὰ φτιάξῃ σχολεῖο γιὰ ἐλληνικὴ ἐκπαίδευση στοὺς Κάλας, τοὺς ἀπογόνους τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κάπου στὰ Ἱμαλῆα. Τὸ πόσο χάρηκε τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ μας, μόλις ἄκουσε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ λατρεύουν τὸν Δία, τὴν Ἑστία, τὴν Ἀρτεμὴ καὶ τὸν Ἡρακλῆ, δὲν περιγράφεται. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἤξερε πὼς νὰ πρωτοχορηματοδοτήσῃ τὸ ἔργο. Ἔτσι τὸ ἄφησε νὰ τὸ κτίσουν μὲ ἔρανο οἱ καλοὶ αὐτοὶ πατριῶτες. Ἀς μὴν εἴμαστε ὅμως ἄδικοι! Τί νὰ πρωτοχορηματοδοτήσῃ καὶ αὐτὸ τὸ ἔργο τὸ ὑπουργεῖο; Καὶ φιέστες κάνει καὶ λαϊκὰ πάλκα στήνει. Ἐμεῖς ἀπὸ δῶ θὰ τοῦ προτεῖναμε νὰ διοργανώσῃ διαλέξεις γιὰ τὸν Χάιντεγκερ στὴ Κάτω Μαγουλίτσα καὶ σεμινάρια γιὰ σημειωτικὴ τοῦ Οὐμπέρτο Ἐκο στὴν Μέσα Ράχη.

Ὅσο γιὰ τοὺς Κάλας, ἂν ἦταν ἀπόγονοι τῶν Φοινίκων ἢ νὰ πίστευαν τοῦλάχιστον στὸν Γιαχβέ, χαλάλι τὰ λεφτά. Θὰ ἐπιαναν τόπο. Τώρα θὰ πᾶνε χαμένα. Καὶ κάτι ἄλλο! Δυστυχῶς, κύριε Μικρούτσικε, οἱ ὑπουργοὶ πολιτισμοῦ ἔρχονται καὶ παρέρχονται, ἐνῶ οἱ πυραμίδες τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου στέκονται στὴ θέση τους πάνω ἀπὸ 5.000 χρόνια...

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

Ἡ δημοκρατία τοῦ Ὀμήρου

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Οἱ βασικὲς καὶ θεμελιώδεις ἀρχές τοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος πρέπει νὰ πρωτοεμφανίστηκαν στὴν πρώτη πόλιν τοῦ κόσμου, στὴν ὁποίαν ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνονται οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ συγκατοικοῦν μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Τὴν κατάσταση τοῦ μεμονωμένου ἀνθρώπου καὶ τῆς οἰκογενείας του τὴν περιγράφει ὁ Ὀμηρὸς (Ὀδύσσεια ι 112-115) λέγοντας: «αὐτοὶ (οἱ Κύκλωπες) δὲν ἀποφασίζουν σὲ συνλεύσεις (ἀγορᾶς) οὔτε κάνουν δίκες, κατοικοῦν στὰ ψηλὰ ὄρη μέσα σὲ βαθουλὲς σπηλιές, κι' ὁ καθένας (οἰκογενειάρχης) εἶναι δικαστής τῶν παιδιῶν του καὶ τῶν γυναικῶν του καὶ δὲν νοιάζεται ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον». Ἡ ἀρχικὴ συνάθροιση καὶ ἡ συγκατοίκηση τῶν ἀνθρώπων σὲ μιὰ πόλιν περιγράφεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα στὸν «Κρατύλο» (μετ. Κ. Ζάμπα, ἔκδ. Γ. Φέξη 1911, σελ. 3), ὅπου λέγει: «οἱ ἄνθρωποι πρὶν ἀποκτήσουν τὴν τέχνη τῆς πολιτικῆς, ζοῦσαν διασκορπισμένοι ἐδῶ κι' ἐκεῖ, γιατί τότε δὲν ὑπῆρχαν πόλεις». Τὴν συνέχεια τὴν παραθέτει στὸν «Πρωταγόρα» (μετ. Ἀρ. Χαροκόπου, ἔκδ. Γ. Φέξη, σελ. 30), ὅπου λέγει: «ἐξητοῦσαν λοιπὸν (οἱ ἄνθρωποι κάποτε) νὰ συναθροίζονται καὶ νὰ σώζονται (ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία καὶ τοὺς ἐπιδρομεῖς) κτίζοντες πόλεις. Ὅταν ὁμως συναθροίζοντο, ἀδικοῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, διότι δὲν εἶχαν πολιτικὴ τέχνη (διοικήσεως), ὥστε πάλιν σκορπιζόμενοι κατεστρέφοντο ἐκ νέου. Γιὰ νὰ μὴν χαθῇ τὸ γένος μας, ὁ Ζεὺς ἔστειλε τὸν Ἑρμῆ νὰ δώσῃ στοὺς ἀνθρώπους τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν δικαιοσύνη, γιὰ νὰ φέρουν στὴν πόλιν τὴν τάξη καὶ νὰ συνενώσουν τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ δεσμά τῆς ἀγάπης. Κι' ὁποῖος ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲν μποροῦσε (διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς παιδείας) νὰ λάβῃ ἀνάλογον μερίδιον εὐσεβείας (σεβασμοῦ) καὶ δικαίου, νὰ θανατώνεται σὰν ἀρρώστια τῆς πόλεως (διέταξε ὁ Ζεὺς)». Εἶναι λοιπὸν καταφανές, ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς ἐφευρέσεως ἐνὸς συστήματος διοικήσεως μιᾶς πόλεως-κράτους προέκυψε ἀπὸ τὴν συνάθροιση τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν συγκατοίκησίν τους σὲ ἓνα τόπο, τὴν «πρῶτη πόλιν». Μία τέτοια πόλιν στὸν Ἑλληνικὸ ὥχρον ἦταν ἡ Λυκόσουρα, ἡ ὁποία ἰδρύθηκε στὴν Ἀρκαδίαν ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν Πελασγῶν, ὅπως λέγει ὁ Πανσανίας στ' «Ἀρκαδικὰ» (μετ. Α. Παπαθεοδώρου, ἔκδ. Πάπυρος 1975, παρ. 38) καὶ μία ἄλλη στὴ Θεσσαλία, ἡ Ἀργίσσα, χρονολογούμενη ἀπὸ τὸ ἔτος 8200 περίπου π.Χ., ὅπως ἀποδεικνύεται στὸ ἄρθρο μου «Ἡ ἀπάτη τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς», «Δαυλός», τ. 150/1994, σελ. 8833-8848. Μετὰ τὴν Λυκόσουρα οἱ ἐγγονοὶ τοῦ Πελασγοῦ ἰδρυσαν εἴκοσι μία νέες ὁμώνυμες πόλεις κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς πρῆτης στὴν Ἀρκαδίαν, ἐνῶ ὁ Θεσπρωτός, ὁ Οἰνωτρός κι' ὁ Φθίος ἰδρυσαν πόλεις στὴ Θεσπρωτία, στὴ νοτιοδυτικὴ Ἰταλία καὶ στὴν Φθιώτιδα ἀντίστοιχα. Ἐπίσης ἀπὸ τίς πόλεις τῆς Ἀρκαδίας Παλλάντιον καὶ Τραπεζοῦντα ἰδρύθησαν οἱ πρῶτες ἀποικίες τοῦ κόσμου στὴν Ἰταλία καὶ στὴν περιοχή τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου, ὅπως γράφουν ὁ Ἡρόδοτος (Α 56, Β 51, Η 44), ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ε 80-81), ὁ Στράβων (Ε, κεφ. 2) καὶ ἄλλοι.

Ἀπὸ τότε, τὸ ἔτος 8200 πρὸ Χριστοῦ, μέχρι τὸ ἔτος 3100 πρὸ Χριστοῦ, ὅτε διαδραματίζονται τὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου (βλ. «Δαυλόν», τ. 158, Φεβρουάριος 1995), ἔχουν παρέλθει 5100 περίπου χρόνια, μέσα στὰ ὁποῖα τὸ πρωτοεφευρεθὲν σύστημα διοικήσεως τῆς πόλεως-κράτους ἐξελιχθὲν καὶ ἔλαβε τὴν μορφή τῶν λαϊκῶν συνλεύσεων τῆς ἀγορᾶς, δείγματα τῶν ὁποίων παρουσιάζονται στὴ συνέχεια τοῦ παρόντος ἄρθρου. Λεῖπουν βέβαια πολλὲς λεπτομέρειες περιγραφῆς τοῦ συστήματος, ἀλλὰ ἐκ τῶν διασωζομένων εἶναι εὐκόλο ν' ἀναλογισθῇ κανεὶς τίς προεκτάσεις τους, γιὰ νὰ δῇ τὰ προσωπικά του συμπεράσματα. Δὲν πρέπει ὁμως νὰ ξεχνᾷ αὐτὸ πὺν λέγει ὁ Πανσανίας στ' «Ἀρκαδικὰ» του (κεφ. 1, παρ. 4): «ὁ Πελασγὸς διέφερε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ γι' αὐτὸ ἐξελέγη βασιλεὺς. Ἐκ τοῦ ὀνόματός του ἡ χώρα ἐκλήθη Πελασγία καὶ οἱ κάτοικοί της Πελασγοί».

Τ' ἀποσπάσματα τῶν Ὀμηρικῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται στὸ παρόν, προέρχονται ἀπὸ τὴν:

α. – Ἰλιάδα, τόμ. Α', μετ. Α. Παπαγιάννη-Ν. Σηφάκη, ἔκδ. Πάπυρος 1975.

β. – Ἰλιάδα, τόμ. Β', μετ. Ι. Πρωτοπαπᾶ, ἔκδ. Πάπυρος 1975.

γ. – Ὀδύσσεια, μετ. Γ.Δ. Ζευγώλη, ἔκδ. Πάπυρος 1975.

2. ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ.

α. «Ἐνῷ ὁ Ποσειδῶν εὐρίσκειτο στοὺς Αἰθίοπες καὶ διασκέδαζε μὲ τὶς θυσίαις καὶ τὸ συμπόσιο, οἱ ἄλλοι θεοὶ ἦσαν μαζεμένοι στ' ἀνάκτορα τοῦ Διὸς κι' ἄρχισαν νὰ συσκέπτονται σοβαρὰ γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Ὀδυσσεύα στὴν Ἰθάκη. Ὅσο γιὰ τὸν Ποσειδῶνα, ὅπως εἶπε ὁ Δίας στὴ συνέλευση τῶν θεῶν, θ' ἀφήσῃ τοὺς θυμούς του ἐναντίον τοῦ Ὀδυσσεύα, γιατί δὲν θὰ μπορέσῃ ἐναντία ὅλων, χωρὶς νὰ θέλουν οἱ ἀθάνατοι θεοί, νὰ συνεχίσῃ μοναχὸς του τὴν ὀργή κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύα» (Ὀδύσεια α 16-79). Ἀμέσως ὁ Ὅμηρος πληροφορεῖ, ὅτι ἡ θεϊκὴ ἀπόφαση ἐλήφθη διὰ πλειοψηφίας ὅλων τῶν παρόντων θεῶν στὴν ἀντίστοιχη συνέλευση. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὴν πικρία τοῦ Ποσειδῶνα, ὁ ὁποῖος ὀργισμένος (Ὀδύσεια ε 282-287) λέγει στὸν ἑαυτό του: «ἀλίμονο, φαίνεται πὼς οἱ θεοὶ πῆραν ἄλλη ἀπόφαση γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα, ὅταν ἐγὼ θρῖσκομουνα στοὺς Αἰθίοπες». Μπορεῖ ὅμως νὰ σκεφθῇ κανεῖς, ὅτι ἡ συνέλευση αὐτὴ τῶν θεῶν καὶ ἡ ληφθεῖσα ἀπόφαση εἶχαν καὶ κάποια δόση δόλου, γιατί τὸ ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ ἦταν διαφορετικὸ, ἐὰν στὴ συνέλευση παρευρίσκετο καὶ ὁ Ποσειδῶν.

β. Μία παρομοία συνέλευση τῶν θεῶν ἀναφέρεται στὴν Ὀδύσεια (ε 3-4), ὅπου ἐλήφθη ἀπόφαση γιὰ τὸν γυρισμὸ τοῦ Ὀδυσσεύα στὴν Ἰθάκη, τοῦ Τηλεμάχου ἀπὸ τὴν Σπάρτη καὶ τῶν ἐνεδρευνῶντων μνηστήρων ἀπὸ τὴν Ἀστεριίδα.

γ. Οἱ θεοὶ συνήλθαν πάλι σὲ συνέλευση γύρω ἀπὸ τὸν Δία μὲ θέμα τὴν εἰρήνευση ἢ τὴν συνέχιση τοῦ πολέμου στὴν Τροία (Ἰλιάδα Δ1-19), ἀλλὰ δὲν συμφώνησαν ὅλοι μὲ τὴν πρόταση τοῦ Διὸς κι' εἴτσι ἐπέτρεψαν τὴν ἀθέτηση τῶν ὄρκων καὶ τὴν συνέχιση τοῦ πολέμου.

δ. Ἡ ἄγρια ἐμπλοκὴ τῶν θεῶν στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο, ποὺ βοηθοῦσαν τοὺς ἐκατέρωθεν ἀντιπάλους, ἀναγκάζει τὸν Δία νὰ συγκαλέσῃ νέα συνέλευση τῶν θεῶν (Ἰλιάδα Θ 2-4), κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀποφασίστηκε ἡ ἀποχὴ τῶν θεῶν ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ ἡ ἀπαγόρευση κάθε βοηθείας πρὸς τοὺς ἐμπολέμους.

ε. Τέλος μία ἀκόμη συνέλευση τῶν θεῶν συνέρχεται κατ' ἐντολὴν τοῦ Διὸς, στὴν ὁποῖαν συμμετέχουν ἐκτὸς τῶν θεῶν καὶ ὅλοι οἱ ποτάμιοι θεοὶ καὶ οἱ νύμφες τῶν ἀλσῶν, τῶν πηγῶν καὶ τῶν λειδᾶδων, πλὴν μόνου τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἦταν μία σημαντικὴ γενικὴ συνέλευση ὅλων τῶν θεοτήτων, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀποφασίστηκε ἡ ἐλεύθερη συμμετοχὴ τῶν θεῶν στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο, κατανεμηθέντων πρὸς βοήθειαν τῶν ἀντιπάλων.

Στὶς παραπάνω θεϊκὲς συνελεύσεις διακρίνονται δύο βασικὲς ἀρχές στὴν λειτουργία τῆς «ἀγορᾶς» τῶν θεῶν. Κατὰ τὴν μία στὴ συνεδρίαση λαμβάνουν μέρος οἱ δώδεκα κυριώτεροι θεοὶ σὰν ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν θεοτήτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν ἄλλη στὴ συνεδρίαση καλοῦνται ὅλες οἱ θεότητες, μικρὲς καὶ μεγάλες, πράγμα ποὺ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν γενικὴ συνέλευση τῆς Ὀλομελείας. Στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων ἰσχύει καὶ ἐφαρμόζεται τὸ πλειοψηφικὸ σύστημα, μὲ τὴν ὑποχρέωση τῶν τυχόν μειοψηφούντων νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὶς ληφθεῖσες ἀποφάσεις. Τὸ δεδομένο αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐφαρμογῆς ἐνὸς δημοκρατικοῦ συστήματος διακυβερνήσεως τῶν ἀνθρώπων καθιερώθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Πελασγῶν, οἱ ὁποῖοι ἵδρυσαν τὶς πρώτες πόλεις συγκατοικήσεως τῶν ἀνθρώπων. Καί, ὅπως λέγει ὁ Ἡρόδοτος (βιβλ. Β, παρ. 50), «οἱ Πελασγοὶ ἔδωσαν στοὺς θεοὺς τὰ ὀνόματά τους». Γιὰ νὰ τοὺς δώσουν ὁμῶς ὀνόματα, φαίνεται, ὅτι πρῶτα τοὺς ἀνακάλυψαν καὶ τοὺς ἐπιφόρτισαν μὲ φροντίδες καὶ καθήκοντα, ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐκτελοῦν πρὸς βοήθειαν τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ σύστημα ἄρχεται ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Καὶ ἀφοῦ εἶναι θεϊκό, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδληθῇ καὶ στὶς κατ' ἐμεῖς ὑποθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τῆν διασώζει καὶ τὴν μεταφέρει στὸ σῆμα ὁ Ὅμηρος, ὅπως θ' ἀποδειχθῇ στὴν συνέχεια. Σήμερα ἔχει λάβει τὸν τίτλο «δημοκρατικὸ σύστημα» μὲ ἀρχετὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα, καίτοι εἶναι ἐπεξηγηματικὰ τοῦ ὅρου, τείνουν νὰ τοῦ παραμορφώσουν τὴν οὐσιαστικὴν τοῦ ὑπόστασης. Τελικὰ τὸ σύστημα δὲν ἔχει ὑποστῇ καμμία βελτίωση, καὶ παραμένει πάντοτε ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐνός, ποὺ περιστάσιακά ἐπέτυχε μία στιγμαία πλειοψηφικὴν ὑπεροχὴν κατὰ τὶς λεγόμενες, σήμερα, πάσης φύσεως, θέσεως καὶ μορφῆς «ἐκλογές». Τὸ πῶς λειτουργοῦσε τὸ σύστημα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου παρουσιάζει μεγάλο ἐνδιαφέρον

και αξίζει τον κόπο μιάς σύντομης έρευνήσεως στις αγορές συνελεύσεων α) τών Ἀχαιῶν στην Τροία, β) τών Τρώων στο Ἴλιον, γ) τών Ἰθακησίων στην Ἰθάκη και δ) τών Φαιάκων στην Σχερία.

3. Η «ΑΓΟΡΑ» ΤΩΝ ΑΧΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΡΟΙΑ.

Οἱ Ἀχαιοὶ γιὰ τὴν ἀσφάλειά τους και γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν πλοίων και τοῦ στρατοπέδου, τὸ ὅποιον εἶχαν δημιουργήσει κατὰ μήκος τῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου (Ἰλιάδα Ι 360), «ἐκτίσαν τείχος και ἄνοιξαν γύρω του τάφρον, χωρὶς νὰ κάνουν μεγαλόπρεπες ἐκατόμβες στοὺς θεοὺς» (Ἰλιάδα Η 449-450). Ἐν τούτοις περὶ τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου, κοντὰ στὰ πλοῖα τοῦ Ὀδυσσεά, «εἶχαν κατασκευάσει τὴν ἀγορὰ γιὰ τίς συνελεύσεις και τίς δίκες, καθὼς και τοὺς θωμὸν τῶν θεῶν» (Ἰλιάδα Λ 807-808).

Στὴν ἀγορὰ συναθροίζοντο ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ και ὅλος ὁ στρατὸς (Ἰλιάδα Β 91-99): «ἐννέα κήρυκες φώναζαν νὰ σταματήσῃ ἡ ὀχλοδοχὴ τῶν συγκεντρωθέντων στρατιωτῶν, γὰρ ν' ἀκούσῃν τοὺς βασιλιάδες. Μὲ κόπο ἡσύχασε τὸ πλῆθος κ' ἐκάθησε στὶς ἑδρες». Εἶναι φανερό, ὅτι πρόκειται γιὰ γενικὴ συνέλευση τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν στὴν Τροία. Στὴν συνέλευση αὐτὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὁ στρατὸς πληροφορεῖται μὲ ἀναλογικὸν ὑπολογισμόν (Ἰλιάδα Β 123-130), πόσοι εἶναι οἱ γηγενεῖς Τρῶες ποὺ λαμβάνουν μέρος στὸ πόλεμο. Ὅπως ὑπολογίζεται στὴ μελέτη μου «Τὸ Ὀμηρικὸ Ἴλιον τῆς Τροίας» (ἐκδ. Δελτίου Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ, τεύχος 134/1988, σελ. 101), ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν ἀνῆρχετο σὲ 62.800 περίπου ἄνδρες. Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἦταν ἀδύνατο νὰ χωρῇ σὲ μίαν ἀγορὰ συνελεύσεων ἐκστρατείας, διότι, ἀκόμη κι' ἂν ἡ ἀγορὰ εἶχε τίς διαστάσεις τοῦ σημερινοῦ Ὀλυμπιακοῦ Σταδίου τῶν Ἀθηνῶν, πάλι δὲν θὰ μπορούσε νὰ τακτοποιηθῇ σὲ ἑδρες (καθίσματα) τόσοσ κόσμος. Ἀλλὰ και ἂν ἦταν μίαν συνέλευση τῶν κατ' ἔθνος ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ, οἱ ὅποιοι ἀνῆρχοντο σὲ 48 ἄτομα, πάλι και τότε δὲν θὰ ἐχρειάζοντο ἐννέα κήρυκες, γιὰ νὰ ἐπιβάλλουν ἡσυχία και νὰ τοὺς τακτοποιήσουν στὰ καθίσματα. Γίνεται λοιπὸν φανερό, ὅτι ἡ ἐν λόγω γενικὴ συνέλευση ἀπαρτίζετο ἀπ' ὅλους τοὺς ἀρχηγούς και ἀπὸ ἕναν τουλάχιστον ἐκπρόσωπο τοῦ κάθε πλοίου. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ τὸ σύνολο τῶν παρευρισκομένων στὴ συνέλευση ἔφθανε στὰ 1200 περίπου ἄτομα, ὅποτε δικαιολογεῖται ἡ δημιουργία ὀχλοδοχῆς και ἡ παρουσία ἐννέα κηρύκων γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς τάξεως, ἀφοῦ ὁ Ὅμηρος (Ἰλιάδα Β 91-93) λέγει: «πολλὲς ἐθνικότητες ἀπὸ τὰ πλοῖα και τίς σκηνὲς μπροστὰ στὸ διάπλατο ἀκρογιάλι ἐβάδιζαν πρὸς τὴν ἀγορὰ τῶν συνελεύσεων».

Ἡ ὁμιλία τοῦ Ἀγαμέμνονα πρὸς τὴν ἀνωτέρω συνέλευση τελείωσε μὲ τὴ φράση: «ἄς φύγουμε μὲ τὰ πλοῖα γιὰ τὴν ἀγαπημένη γῆ τῆς πατρίδας». Τότε οἱ παρευρισκόμενοι στὴ συνέλευση «μὲ ἀλαλαγμοὺς ὤρμησαν πρὸς τὰ πλοῖα. Αὐτοὶ δὲ παρακινούσαν και τοὺς ἄλλους, νὰ σύρουν τὰ πλοῖα στὸ πέλαιος» (Ἰλιάδα Β 149-152). Τὴν κατάστασιν τῆς διαλύσεως ἔσωσε ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ ὁποῖός μὲ τὸ σκῆπτρό του Ἀγαμέμνονα ἔτρεξε «πρὸς τοὺς φεύγοντες βασιλεῖς και τοὺς διαλεκτοὺς ἄνδρες, παροτρύνοντάς τους νὰ ἐπιστρέψουν στὴ συνέλευση». Ἀλλὰ ἐκτὸς τῆς πρὸς τοὺς βασιλεῖς και τοὺς διαλεκτοὺς ἄνδρες ἐπεμβάσεως τοῦ Ὀδυσσεύς, τὸ ἴδιο ἔκανε και σ' ὅποιον δημόσιον ἄνδρα («δήμιον ἄνδρα» κατὰ τὴν Ἰλιάδα Β 198) συναντοῦσε, λέγοντάς του: «θεοπάλαβε, ἡρέμησε κι' ἀκουγε τὰ λόγια τῶν ἄλλων, ποὺ εἶναι καλύτεροί σου. Ἐσὺ εἶσαι ἀπόλεμος και ἄνθρωπος, οὔτε στὸ πόλεμο λογαριάζεσαι οὔτε στὴ βουλή» (Ἰλιάδα Β 200-202). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι οἱ «διαλεκτοὶ ἄνδρες» ἦσαν ἐκλεγμένοι ἐκπρόσωποι τοῦ κατὰ πλοῖον στρατοῦ, οἱ ὅποιοι παρευρίσκοντο στὴ συνέλευση, ἀλλὰ μᾶλλον δὲν τοὺς ἐδίεδετο ὁ λόγος, ἐκτὸς ἂν ἐλάμβαναν τὸ λόγο μόνοι τους, ὅπως ὁ Θερσίτης, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἔχη κανένα ἀξίωμα, «ἄρχισε νὰ φωνάζῃ κακολογώντας τὸν Ἀγαμέμνονα και τοὺς ἄλλους βασιλεῖς» (Ἰλιάδα Β 211-242). Τὸ φέροισιμ και οἱ ἐκφράσεις τοῦ Θερσίτου ἄλλοτε προκαλοῦσαν τὸν γέλωτα και ἄλλοτε τὸν θυμὸ τῶν παρακολουθούντων τοὺς λόγους του. Βέβαια δὲν ἔλειψε και ἡ βίαιοπραγία ἐναντίον του ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά, ὁ ὁποῖος τὸν κύτησε μὲ τὸ σκῆπτρό του στοὺς ὦμους και στὴν ραχοκοκκαλιά (Ἰλιάδα Β 625). Οἱ βασιλιάδες και οἱ ἄλλοι ἀρχηγοί, ποὺ συμμετείχαν μιάς συνελεύσεως τῆς ἀγορᾶς και εἶχαν δικαίωμα λόγου, τὸ εἶχαν ἐκ κληρονομικῆς διαδοχῆς ἢ ἐκ διορισμοῦ ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχο βασιλιά τῆς χώρας, ὅπως ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Πηλέως, ὁ Αἴας τοῦ Οἰλέως και ἄλλοι.

Στὴν κατηγορία τῶν «δήμιον ἀνδρῶν» ὑπῆγοντο κατὰ τὸν Ὅμηρον (Ὀδυσσεια ρ 381-385) οἱ γιαιτροί, οἱ μάντιες, οἱ αἰοῖδοι, οἱ μαραγκοί, οἱ κήρυκες, οἱ ναυπηγοὶ και διάφοροι ἄλλοι ἐπαγγελματίες

χρήσιμοι στο κοινωνικό σύνολο. Σ' ὅτι ἀφορᾷ τὴν κατηγορία τῶν «διαλεκτῶν ἀνδρῶν» («ἔξοχοι ἀνδρῶν»: Ἰλιάδα Β 188), δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται περὶ ἐκλεγμένων ἀντιπροσώπων ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἢ τῶν ἀντιστοίχων πληρωμάτων τῶν πλοίων. Ἀπόδειξη τούτου πρέπει νὰ ᾖ τὸ ῥητορικό, ὅ ὅποιοι μὴ ἔχοντας ἄλλο ἀξίωμα πλὴν τῶν ιδιοτήτων τοῦ θράσους, τῆς ἀθυροστομίας, τοῦ θάρρους καὶ τῆς καλλιφώνης ρητορικῆς (Ἰλιάδα Β 211-214, 245), συμμετείχε τῆς ἀναφερθείσης συνελεύσεως ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ πλοίου του, μὲ τὸ δεδομένο προσὸν ὅτι ἦτο ὁ μόνος ποὺ μποροῦσε νὰ τὰ πεῖ «ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια», ὅπως λέμε σήμερα, στοὺς βασιλιᾶδες. Παρέχεται λοιπὸν μία σαφὴς ἀπόδειξη τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς παρουσίας τοῦ λαοῦ ἢ τοῦ στρατεύματος σὲ μιὰ Ὀμηρικὴ συνέλευση, ἀνάλογη μὲ τὴν σημερινή κοινοβουλευτικὴ ἐκπροσώπηση τοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ρίζα της καὶ τὴν παρουσία της ἀπὸ τότε, καὶ ὅπωςδήποτε πρὶν ἀπὸ τότε, καὶ ἄς μὴν ἔχει γίνῃ λόγος περὶ τούτου ἀπὸ κανένα μέχρι σήμερα.

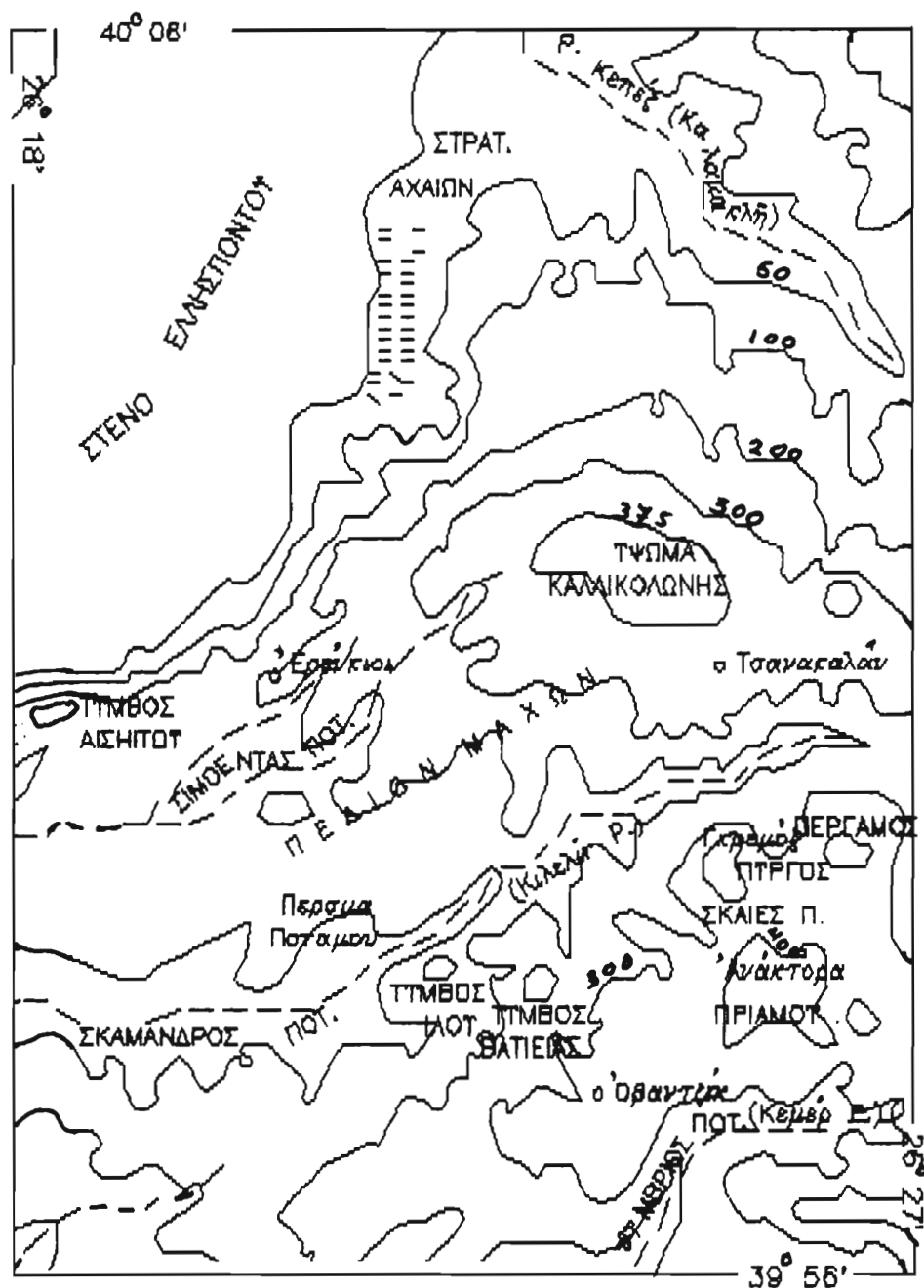
Ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρεται ἀκόμη (Ἰλιάδα Η 381-385) σὲ μιὰ συνέλευση τῶν Ἀχαιῶν παρὰ τὴν πύμνη τοῦ πλοίου τοῦ Ἀγαμέμνονα, στὴν ὁποία συμμετείχαν μόνον «ἄριστοι τῶν Παναχαιῶν», δηλαδὴ οἱ ἐξέχουσες προσωπικότητες τῶν Ἀχαιῶν, ποὺ δὲν ἦσαν ἄλλοι ἀπὸ τοὺς βασιλιᾶδες καὶ τοὺς ἀρχηγούς ἢ τοὺς ἡγέτες τῶν στρατευμάτων. Ἐνα δείγμα μιᾶς τοιαύτης συνελεύσεως δίδεται στὴν Ἰλιάδα (Β 404): ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς Νέστορα, Ἴδομενέα, δύο Αἴαντες, Ὀδυσσεά, Μενέλαο καὶ Ἀγαμέμνονα, δηλαδὴ ἀπὸ ἑπτὰ βασιλιᾶδες. Ἀκόμη ὅμως ὑπάρχει καὶ ἡ ὀνομαστικὴ προσκλήση σὲ συνέλευση τῶν ἡγετῶν, ὅπως ἐκείνη ποὺ ἀναφέρεται στὴν Ἰλιάδα Ι 11, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ κῆρυκες ἔλαβαν ἐντολὴ νὰ μὴν φωνάζουν εἰς ἐπὶ κκοον ὧλων.

Ἐνα τρίτο εἶδος σύγκλησης συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ εἶναι ἐκείνη τοῦ Ἀχιλλέου (Ἰλιάδα Α 54) κατὰ τὴν περίοδο τοῦ λοιμοῦ, ὅπου «*κι' ὅταν πιά αὐτοὶ συγκεντρώθηκαν καὶ συμπληρώθηκε ἡ προσέλευση* (δημιουργήθηκε ἀπαρτία κατὰ τὰ σημερινὰ δεδομένα), *τότε μετέβη καὶ ὁ Ἀχιλλεύς στὴν συνέλευση καὶ ἔλαβε πρῶτος τὸν λόγον*» (Ἰλιάδα Α 57-58). Μετὰ τὸν Ἀχιλλέα τὸν λόγον ἔλαβε ὁ μάντις Κάλχας, ἀφοῦ ἐξασφάλισε τὴν ἀμέριστη ὑποστήριξη τοῦ Ἀχιλλέου, διότι ἐκεῖνα ποὺ θὰ ἔλεγε θὰ ἐξόργιζαν τὸν Ἀγαμέμνονα. Μετὰ τὸν Κάλχαντα ἀγόρευσε ὁ Ἀγαμέμνων μὲ μεγάλη ὁργή, θγάζοντας φωτιὲς ἀπὸ τὰ μάτια. Στὴ συνέχεια, μετὰ ἀπὸ μιὰ σύντομη παρέμβαση τοῦ Ἀχιλλέου, ξαναπαίρνει τὸν λόγο ὁ Ἀγαμέμνων, καὶ ἡ μονομαχία τῶν δύο ἀνδρῶν ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως συνεχίζεται γιὰ τὰ μάτια τῆς ὥρας Χρυσήϊδος μὲ βαρεῖς χαρακτηρισμούς καὶ ὕβρεις. Στὴ συνέχεια ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Νέστωρ τῶν Πυλίων, μὲ σκοπὸ νὰ φέρῃ μιὰ ἰσοροπία στὶς ἀπόψεις τῶν δύο ἀνδρῶν. Τέλος μετὰ ἀπὸ μιαν ἀκόμη ἀγόρευση τῶν μονομάχων λύθηκε ἡ συνέλευση, ἀφοῦ ὁ Ἀγαμέμνων ἐπέισθη νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν κόρη τοῦ ἱερέα Χρύση, τὴν Χρυσήϊδα καὶ νὰ τὴν στείλῃ στὸν πατέρα της μὲ τὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι μιὰ συνέλευση ἐσυγκαλεῖτο κατ' ἀπαίτηση οἰοῦντο τῶν βασιλέων καὶ εἶχε δύο μορφές. Ἐκείνη στὴν ὁποία συμμετείχαν μόνον οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἡγέτες τοῦ στρατοῦ, ἡ ὁποία ἦταν δυνατόν νὰ γίνῃ καὶ διὰ ὀνομαστικῆς προσκλήσεως καὶ ἐκείνη στὴν ὁποία συμμετείχαν καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ στρατοῦ ἢ καὶ ὅλος ὁ λαὸς μιᾶς πόλεως. Ὁ σκοπὸς τῆς συγκλήσεως εἶχε τρεῖς βασικούς σκοπούς: τὴν λήψη ἀποφάσεων ἐπὶ δημοσίων ἢ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος θεμάτων, ὅπως ἐκείνου ποὺ εἶχε σχέση μὲ τὸν τετρατισμὸν τοῦ πολέμου (Ἰλιάδα Β 140): τὴν ἐπίλυση μιᾶς προσωπικῆς ὑποθέσεως, ὅπως ἦταν ἡ διαμάχη μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέου καὶ τέλος τὴν ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ δύο ἢ περισσότερων διαδίκων, ὅπως ἐκείνη μεταξὺ Μενέλαου καὶ Ἀντιλόχου (Ἰλιάδα Ψ 573-575). Ἡ συνέλευση τῶν βασιλέων καὶ τῶν ὑπολοίπων ἡγετῶν ἀποτελοῦσε ἓνα εἶδος σημερινοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου, ἐνῶ μὲ τὴν συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ ἢ τῶν ἐκπροσώπων του ἡ συνέλευση ἐλάμβανε τὸν χαρακτήρα τῆς γενικῆς συνελεύσεως μὲ ἀποστολὴ τὴν λύση σημαντικοῦ δημοσίου προβλήματος.

4. Η «ΑΓΟΡΑ» ΤΩΝ ΤΡΩΩΝ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ.

Τὸ σύστημα τῆς εἰς ἀγορὰν συνελεύσεως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὑπὸ τῶν Τρώων. Περὶ αὐτοῦ ὁ Ὀμηρὸς στὴν Ἰλιάδα (Β 788 - 789) λέγει: «*οἱ Τρῶες στὴν ἀγορὰ ὁμιλοῦσαν στὶς θύρας* (τοῦ ἀνακτόρου) *τοῦ Πριάμου ὅλοι συγκεντρωμένοι, καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ γέροντες*». Διὰ τῶν δεδομένων τούτων προκύπτουν δύο βασικὰ στοιχεῖα. Τὸ πρῶτο δίνει τὴν ἀκριβῆ θέσιν τῆς ἀγορᾶς τῶν συνελεύσεων, ἔξω ἀπὸ

Σχήμα 1. (Κλ. 1: 150.000) Χάρτης της Όμηρικής Τροίας.

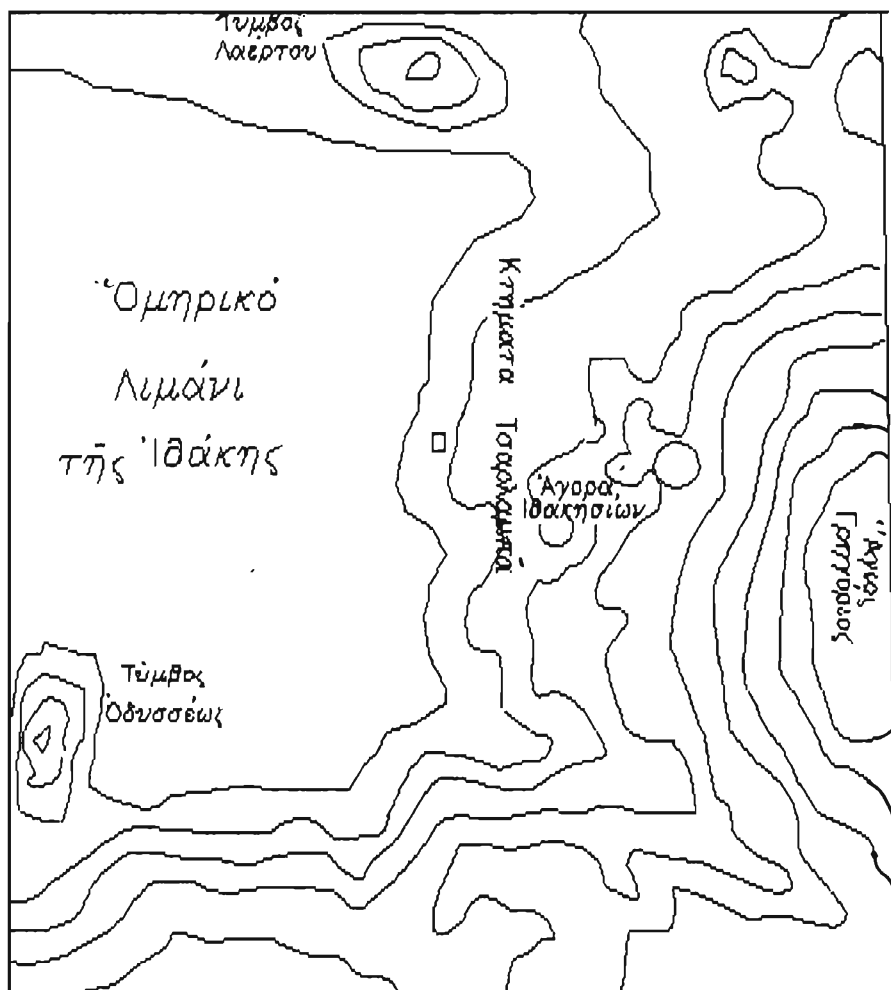
τὸ παλάτι τοῦ Πριάμου, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ εὐρίσκετο ἐπὶ μιᾶς πεπλατυσμένης κορυφῆς ὑψώματος ἢ λόφου, ὅπου ὑπῆρχε χώρος καὶ γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν 62 σπιτιῶν στεγασέως τῶν παιδιῶν καὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Πριάμου, ὅπως λέγει ὁ Ὅμηρος (Ίλιάδα Z 242-249). Ἡ κορυφή αὐτὴ ἀποτελοῦσε «τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἰλίου», καὶ τὰ σπιτία τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος, ποὺ ἦσαν κτισμένα ἐκεῖ, χαρακτηρίζονται ὡς «λαμπρὰ δώματα», ἀποτελούμενα ἀπὸ θάλαμον, αἶθουσα καὶ αὐλὴ (Ίλιάδα Z 316-317). Ἐὰν τὸ καθένα ἐκ τούτων ἐκάλυπτε μίαν ἔκταση κατ' ἐλάχιστον 300 τετρ. μέτρων, τότε ἔχομε: 62 οἰκ. x 300 τ.μ. = 18.600 τ. μέτρα. Ἐὰν πάλι τὸ παλάτι τοῦ Πριάμου καὶ ἀγορὰ τῶν συνελεύσεων ἀπαιτοῦσε ἓνα χωρὸς ἐκτάσεως τουλάχιστον 600 τ.μ., τότε τὸ σύνολο τῆς ἀπαιτουμένης ἐκτάσεως γιὰ τὴν κατασκευὴ ὅλων αὐτῶν τῶν κτηρίων θὰ ἦταν τουλάχιστον 19.200 τετρ. μέτρα. Ἡ ἔκταση τοῦ ἀντερείσματος τοῦ Χισσαρλίκ, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι κορυφὴ ὑψώματος ἢ λόφου, δὲν παρέχει εὐχέρεια ἀναπτύξεως τῶν ἀνακτόρων καὶ τῶν ἀπαιτουμένων οἰκιῶν στεγασέως τῶν πολιτῶν τοῦ Ἰλίου.

Τὸ δεύτερο στοιχεῖο εἶναι, ὅτι στὴ συνέλευση παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ Τρῶες, νέοι καὶ γέροντες, δηλαδὴ ὅλοι οἱ ἄνδρες τοῦ Ἰλίου, δεδομένου ὅτι, ὅπως ὑπολογίζεται στὴ μελέτη μου «*Τὸ Ὀμηρικὸ Ἰλιον τῆς Τροίας*», τὰ γηγενῆ νοικοκυριά τοῦ Ἰλίου ἀνήρχοντο σὲ 5.500 περίπου. Αὐτὰ παρείχαν στὸν πόλεμον περίπου 5.200 - 5.800 ἄτομα. Ἐκ τούτου προκύπτει, ὅτι στὴ συγκεκριμένη συνέλευση τῶν Τρώων ἦσαν παρόντες τουλάχιστον 10.000 ἄνδρες. Ἐκαστος τῶν συμμετεχόντων ἱστάμενος ὄρθιος εἶχεν ἀνάγκη ἐνὸς ἐλάχιστου ζωτικού χώρου μισοῦ τετρ. μέτρου. Ὄποτε ὅλοι μαζί ἐχρειάζοντο μίαν ἔκταση τουλάχιστον 5.000 τετρ. μέτρων. Σ' αὐτὴν προσθέτομε καὶ τὰ 19.200 τετρ. μέτρα ποὺ ἐκάλυπταν τὰ παλάτια καὶ ἔχομε συνολικὰ μίαν ἔκταση 24.200 τετρ. μέτρων, χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ ἀνάγκες σὲ οἰκόπεδα γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ὑπολοίπων Τρώων. Τὸ ἐμβαδὸν τῶν ἐρειπίων τοῦ Νέου Ἰλίου, ποὺ ἀνακαλύφθηκε στὸ Χισσαρλίκ, κατὰ τὸν καθηγητὴ Blegen (D.L. Page, *Ἰλιάς καὶ Ἱστορία*, ἐκδ. Δ. Παπαδήμα 1986, σελ. 51) εἶναι 21.612 τετρ. μέτρα, ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ τείχους. Ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅτι τὰ ἀνάκτορα ὅλης τῆς οἰκογενείας τοῦ Πριάμου δὲν περιεβάλλοντο ὑπὸ τείχους καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν εὐρίσκοντο στὸ Χισσαρλίκ. Ὑπὸ τείχους ὅμως περιεβάλλετο ὁλόκληρη ἡ (ἀνεμοδαρμένη, πλατύδρομη κ.λπ.) Ὀμηρικὴ πόλις τοῦ Ἰλίου καὶ βρισκόταν ἀνατολικώτερα τοῦ Χισσαρλίκ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου Οὐλοῦ-Τεπέ, ὅπου ὑπῆρχε χώρος ἀναπτύξεως ὁλοκλήρου τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἰλίου, ποὺ καθορίζεται στὴν Ίλιάδα Z317, ὅπως φαίνεται στὸ **σχῆμα 1**.

Μία συνέλευση ἀκόμη καὶ τότε δὲν ἦταν μίᾳ ἡρεμῇ ἀνταλλαγῇ ἀπόψεων, ὅπως τὸ ἀποδεικνύει ὁ Ὅμηρος (Ίλιάδα H 345 - 346) λέγοντας: «οἱ Τρῶες πάλι σὲ συνέλευση εὐρίσκοντο στὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἰλίου, τρομερὴ καὶ ταραχμένη, κοντὰ στοῦ Πριάμου τὴν πόρτα». Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο τῶν συνελεύσεων τῶν Τρώων ἦταν δυνατόν νὰ γίνῃ καὶ ἔκτακτη πολεμικὴ συνέλευση, ὅπως ἐκείνη τὴν ὁποία πραγματοποίησε ὁ Ἐκτωρ (Ίλιάδα Θ 489 - 491): «ἀφοῦ ὁδήγησε τοὺς Τρῶες μακρὰ τῶν πλοίων στὸ ὀρμητικὸ ποτάμι (τοῦ Σκαμάνδρου) σὲ μέρος καθαρὸ, ὅπου δὲν ὑπῆρχαν νεκροί». Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἀντιστοιχεῖ σ' ἓνα ἔκτακτο πολεμικὸ συμβούλιο κατὰ τὴν διάρκεια ἐπιχειρήσεων, ὅπως ἔκαναν καὶ οἱ Ἀχαιοί. Ἡ οἰκοδομικὴ κατασκευὴ μιᾶς ἀγορᾶς συνελεύσεων δὲν δίδεται μὲ λεπτομέρειες. Ὅσα ὅμως ἀναφέρονται στὴν Ίλιάδα (Σ 503 - 504) εἶναι ἐνδεικτικὰ τῆς εἰκόνας τῆς: «οἱ γέροντες (οἱ βουλευτὲς ἢ οἱ δικαστὲς) ἐκάθηντο σὲ λαξευμένες λίθινες ἑδρες μέσα σ' ἓνα ἱερὸ κύκλον». Ἀρὰ ἡ ἀγορὰ ἦταν μίᾳ κυκλικῇ πλατεῖᾳ, πιθανῶς λιθοστρωμένη, καὶ γύρω τῆς ὑπῆρχαν πέτρινα καθίσματα, ὅπου ἐκάθηντο οἱ συνερχόμενοι. Ἡ κατασκευὴ τῶν ἑδρῶν διὰ λαξεύσεως τῶν λίθων ἀποδεικνύει καθαρὰ καὶ χωρὶς περιστροφές, ὅτι ἦταν παράδοση συνεχείας ἐκ παλαιότερων ἐποχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθισμάτων ἦταν ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν συνερχομένων, καὶ ἓνα σαφὲς δείγμα δίδεται στὴν Ὀδύσεια (γ7-8), ὅπου στὴν παραλία τῆς Πύλου «ἐννέα ἑδρες ὑπῆρχαν, καὶ σὲ καθὲ μίᾳ ἐκάθηντο πεντακάσοι ἀνθρώποι» (δηλαδὴ ὑπῆρχαν 4.500 θέσεις, τίς ὁποῖες κατελάμβαναν ἰάριθμοι Πύλιοι, ἀντιστοιχοῦντες στὸ λαὸ τῆς πόλεως ἢ σὲ ἐκπροσώπους τῆς χώρας τῆς Πυλίας). Οἱ θέσεις αὐτὲς δὲν εἶναι δύσκολο ν' ἀνακαλυφθοῦν διὰ μιᾶς ἀπλῆς ἐκσκαφῆς ἐκεῖ, ὅπου τότε ἐφθάνε ἡ ἀκτὴ τῆς θάλασσας.

5. Η «ΑΓΟΡΑ» ΤΩΝ ΙΘΑΚΗΣΙΩΝ.

Ἡ λευκὴ Ἀθηνᾶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅχι ἡ μαύρη Ἀθηνᾶ τοῦ Μπερνάλ, ἀντιστοιχοῦσε στὴν προσωποποιημένη στερεὴ ἢ τελευταία σκέψη τῶν ἀνθρώπων, προκειμένου νὰ πάρουν μίᾳ σοβαρῇ ἀπό-

Σχήμα 2. (Κλ. 1: 15.000) Χάρτης τῆς Ὀμηρικῆς Ἰθάκης.

φαση καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσουν. Μία τέτοια σκέψη ἦλθε στὸ νοῦ τοῦ Τηλεμάχου, «νὰ καλέσῃ σὲ συνέλευση τοὺς ἥρωες Ἀχαιοὺς» (Ὀδύσεια α 372), ὅταν πλέον εἶχε ἐνηλικιωθῇ καὶ εἶχε αὐτὸ τὸ δικαίωμα ὡς κύριος διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Ἰθάκης, πράγμα πού τὸ δεδαιώνει καὶ ὁ Ἀντίνοος, ἓνας ἐκ τῶν μνηστήρων τῆς μητέρας του Πηνελόπης (Ὀδύσεια α 384-387), λέγοντας: «Τηλέμαχε, σίγουρα ἐσένα οἱ θεοὶ σὲ διδάσκουν (διὰ τοῦ Μέντορος, τοῦ πιστοῦ φίλου τοῦ Ὀδυσσεύ, στὸν ὅποιον ἐνεπιστεύθη τὸ σπίτι του καὶ τὴν οἰκογένειά του, ὅταν ἔφευγε γιὰ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο) νὰ λὲς παχειὰ λόγια καὶ νὰ μιλᾷς μὲ θάρρος. Μακάρι ὅμως ὁ γνιὸς τοῦ Κρόνου νὰ μὴν σὲ κάμῃ βασιλιὰ τῆς Ἰθάκης, καίτοι τοῦτο εἶναι πατρογονικὸ σου δικαίωμα λόγῳ καταγωγῆς». Τὴν ἀπόφασή του τὴν πραγματοποιοῖ «τὴν ἐπομένη τὸ πρωῒ, διατάξας τοὺς κήρυκες νὰ συγκαλέσουν σὲ συνέλευση στὴν ἀγορὰ τοὺς μακρονύλληδες Ἀχαιοὺς, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς καλοῦσαν (ἀφοῦ διασκορπίστηκαν μέσα στὴν πόλιν), καὶ ἐκεῖνοι γρήγορα συναθροίζοντο» (Ὀδύσεια β 6-8). «Ὅταν πιά μαζεύτηκαν καὶ ἦσαν συνα-

θροισμένοι, κίνησε ὁ Τηλέμαχος νὰ πάη στή συνέλευση κρατῶντας στό χέρι τὸ χάλκινο δόρυ. Ἐκαμαν τόπο οἱ γέροντες (γιὰ νὰ περάσῃ) κι' ἐκάθισε στὸ θρόνο τοῦ πατέρα του, τοῦ Ὀδυσσεύα» (Ὀδύσεια β 9-14). Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι ὅλοι οἱ γέροντες ἐκάθηντο, ὁ καθένας σὲ δικό του θρόνο ἢ κάθισμα.

Τὸν σκοπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς συνελεύσεως τὸν συνοψίζει ὁ γέρος Αἰγύπτιος, ποὺ γινώριζε πάρα πολλὰ λόγῳ ἡλικίας, λέγοντας: «ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγε ὁ Ὀδυσσεύας γιὰ τὴν Τροία (ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια), ἐμεῖς δὲν κάναμε συνέλευση ἢ συνέδριο. Τώρα ποιὸς μᾶς μάζεψε ἔτσι; Ποιὸν ἔπιασε τόση ἀνάγκη ἀπὸ τοὺς νέους ἢ τοὺς γεροντοτέρους; Μήπως ἔμαθε πὼς ἔρχεται στρατὸς καὶ θέλει νὰ μᾶς τὸ ἀναφέρῃ; Μήπως εἶναι κάτι ἄλλο, ποὺ ἐνδιαφέρει τὸν λαό, καὶ ὅχι κακὸς καὶ ἄδικος;» (Ὀδύσεια β 230 - 232). Κατάπληξη προξενεῖ τὸ γεγονός, πὼς ἐπὶ εἴκοσι χρόνια ζοῦσαν στὴν Ἰθάκῃ χωρὶς βασιλιᾶ, καὶ οἱ γέροντες δὲν συνήλθαν ἔστω καὶ σὲ μία συνέλευση. Αὐτὸ δίνει τὴν ἐντύπωση, ὅτι οἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἦταν ὁμαλές καὶ ὑπεύθυνες, χωρὶς σφετεριστικές τάσεις ἢ ἄλλες διακυμάνσεις πλὴν τοῦ φαινομένου τῶν παρανομιῶν τῶν μνηστήρων, οἱ ὁποῖες, ἀφοῦ κανεῖς δὲν ἐπαραιοπεῖτο, δὲν τοὺς ἀπασχολοῦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐτέθη τὸ θέμα στὴν ἀγορὰ ὑπὸ τοῦ Τηλεμάχου, πάλιν οἱ μνηστῆρες διὰ τοῦ Εὐρυμάχου διεκρήρυσαν, ὅτι «κανέναν δὲν φοβοῦνται» καὶ στὸν γέροντα Ἀλκίνοον ὅτι «θὰ δάξανε ποιήν, ποὺ ὅταν θὰ τὴν πλήρωνε, θὰ ἐραΐζετο ἡ καρδιά του» (Ὀδύσεια β 192-193). Ἐκ τούτου προκύπτει, ὅτι οἱ συναθροισθέντες στὴν Ἰθάκῃ μνηστῆρες εἶχαν ἐνσπείρει τὸν φόβο στοὺς κατοίκους, καὶ ἐξ αὐτοῦ εἶχε προέλθει ἡ ἀδράνειά τους. Τὸ φαινόμενο, ἂν τότε ἦταν πρωτοφανές, σήμερα ἀποτελεῖ συνήθεια καθημερινῆς πτώσεως καὶ καταπατήσεως ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀξιών τῆς ἀνωτερότητας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν ἀνωτέρω στοιχείων τοῦ Ὀμήρου ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ κύριες αἰτίες συγκλήσεως μιᾶς συνελεύσεως τῶν ἀρχόντων ἢ καὶ τοῦ λαοῦ μαζί ἦσαν: α. Στρατιωτικὴ ἀπειλὴ κατὰ τῆς πόλεως ἢ τῆς χώρας. β. Θέμα γενικοῦ δημοσίου ἐνδιαφέροντος. γ. Ἀπόδοση δικαιοσύνης (Ἰλιάδα Σ 497-506). δ. Προσωπικὴ ἀνάγκη ἐνὸς πολίτου.

Ὅταν διαλύθηκε ἡ συνέλευση τῶν Ἰθακησίων, «ὁ κόσμος ἀναχώρησε, ἄλλος πρὸς τὸ σπίτι του στὴν πόλιν, οἱ μνηστῆρες πρὸς τὸ ἀνάκτορο τοῦ Ὀδυσσεύα κι' ὁ Τηλέμαχος πρὸς τὴν παραλία τῆς θάλασσας» (Ὀδύσεια β 258-260). Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἰθακησίων πρέπει νὰ ἦταν πρὸς τὰ δυτικά τῆς πόλεως καὶ δυτικώτερα αὐτῆς ἔπρεπε νὰ ἦταν ἡ ἀκτὴ τῆς θάλασσας, διότι «δύο ἀέτοι ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους (Νήριτον) πέταξαν πρὸς τὴν ἀγορὰ καὶ ἀποκεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ (πρὸς ἀνατολὰς) ὤρμησαν, πρὸς τὰ σπῖντα καὶ τὴν πόλιν» (Ὀδύσεια β 146 -154). Ὁ προσανατολισμὸς «δεξιὰ» καὶ «ἀριστερὰ» ἐπιβεβαιώνεται κι' ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα (Μ 239 - 240), ὅπου «κι' οὔτε μὲ νοιάζει, ἂν πρὸς τὰ δεξιὰ πετοῦν πρὸς τὴν ἀνατολὴν καὶ πρὸς τὸν ἥλιο, ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὴν μονυχλιασμένην δύση». Κατόπιν αὐτῶν τὸ ὄρος Νήριτον εὐρίσκετο πρὸς βορρᾶν τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πόλεως τῆς Ἰθάκης. Κάτωθι δὲ τῆς ἀγορᾶς τῶν συνελεύσεων, πρὸς δυσμὰς, ἐφθανε ἡ ἀκτὴ τοῦ λιμένος τῆς Ἰθάκης, ὅπου ὑπῆρχαν τραηγμένα στὴ στεριά τὰ «πολλὰ πλοῖα τῶν Ἰθακησίων, νέα καὶ παλιά» (Ὀδύσεια β 292-293). Μία κατάλληλη γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θέση εἶναι τὸ πλάτωμα ποὺ δρίσκεται μετὰξυ τοῦ ὑψώματος τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ τῶν κτημάτων Τσαρλαμπᾶ, ἀνάμεσα τῶν δύο τύμβων τοῦ Ὀδυσσεύα καὶ τοῦ Λαέρτη (οἱ «κολῶνες» τῆς Κοντάραινας καὶ τοῦ Σίδρου: Κ. Κουτρουβέλης, Ἰδὺν ὁ τάφος τοῦ Ὀδυσσεύα, «Δαυλός», τευχ. 131/1992). Μεταξὺ τῶν δύο τύμβων δημιουργεῖται κατὰ τὶς ἀφηγήσεις τῶν ἐγχωρίων ἓνα ἰσχυρὸ ρεῦμα ἀέρος, ἀπογείου αὖρας ἐκ βορειοδυτικῆς διευθύνσεως: «σὺν ἐκείνῳ τὸν δυνατὸν ἀέρα ποὺ φύσηξε, γιὰ νὰ ξεκινήσῃ τὸ πλοῖο τοῦ Τηλεμάχου κατ' ἐυθεῖαν πρὸς τὴν ἀνοικτὴ θάλασσα, μόλις ἀνοιξαν τὰ πανιά τοῦ πλοίου» (Ὀδύσεια β 420). «Μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι καλὸς (αὐτὸς ποὺ μᾶς κάλεσε), ὅς εἶναι εὐλογημένος» (Ὀδύσεια β 25-33). Στὸ σημεῖο αὐτὸ παρέχεται ἡ ἐνδειξη, ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἄλλο πρᾶγμα ἢ τὸ ἢ συνέλευση (ἀγορὰ) κι' ἄλλο τὸ συνέδριο (θάκος: Ὀδύσεια β 26, ο 468).

Μετὰ τὸν γέροντα Αἰγύπτιο ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Τηλέμαχος, ἀφοῦ στάθηκε στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς κι' ἐπῆρε τὸ σκήπτρο ἀπὸ τὸν κήρυκα Πεισήνορα, εἰπὼν: «Δὲν συμβαίνουν αὐτὰ ποὺ εἶπες, γέροντα, προέχει γιὰ δική μου (προσωπικὴ) ἀνάγκη» (Ὀδύσεια β 45). Μετὰ τὸν Τηλέμαχο ἔλαβαν τὸν λόγο ἑπτὰ ὁμίλητές, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πέντε ἦσαν νέοι καὶ οἱ δύο γέροντες. Ὁ τελευταῖος νεαρός, ὁ Λειώκριτος, ὁ γιουὸς τοῦ Εὐήνορα, μνηστῆρ τῆς Πηνελόπης κι' αὐτὸς, διέλυσε τὴν συνέλευση χωρὶς τὴν ἐγκρίση τοῦ Τηλεμάχου ἢ τοῦ γεροντοτέρου τῶν παρόντων. Τοῦτο ἀποδεικνύει τὸ μέγεθος τῆς ἀναι-

δείας και της αλαζονείας των νεαρών μνηστήρων, καθώς και την ήθικη κατάπτωση του λαού της Ίθάκης, οι όποιοι ανέχονταν την άνεξελεγκτη δράση των μνηστήρων, έπειδή άπουσίαζε ο βασιλιάς Όδυσσέας, «*πὺν κυβερνοῦσε σάν πατέρας μαλακός*», όπως λέγει ο Όμηρος στην Όδυσσεια (δ 234), παραθέτοντας και τὰ προσόντα πὺν πρέπει νὰ ἔχη ἕνας βασιλιάς με σκήπτρο: «*νὰ εἶναι προθύμος (γιὰ ἐργασία), μαλακός, ἡρεμος καὶ με δίκαιες σκέψεις*». Ἡ παραπάνω θέση φαίνεται στὸ **διάγραμμα 2**.

Στὴν Ίθακή ἀναφέρεται, ὅτι ἔγινε καὶ ἑτέρα συνέλευση ἀμέσως μετὰ τὴν μνηστηροφονία (Όδυσσεια ω 420). Ὅταν συγκεντρώθηκαν στὴν ἀγορὰ, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Εὐπείθης, ὁ πατέρας τοῦ μνηστήρος Ἀντίνοου, κατηγορῶντας τὸν Όδυσσέα, διότι «*κατέστρεψε τὰ πλοῖα καὶ τὸν στρατὸ πὺν τοῦ ἐνεπιτείνθησαν γιὰ τὴν ἐκστρατεία τῆς Τροίας καὶ ἐπανελθὼν ἐφόνευσε τοὺς ἀρίστους τῶν Κεφαλλήνων*», κι' ἐπρότεινε «*νὰ τρέξουν καὶ νὰ συλλάβουν τὸν Όδυσσέα, πρὶν τὸ σκάσει πρὸς τὴν Πύλο ἢ τὴν Ἥλιδα*» (Όδυσσεια ω 426-431). Στὴ συνέχεια μίλησε ὁ γέροντας Ἀλιθέρης (Όδυσσεια ω 455-460) καὶ εἶπε: «*ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε ἀπὸ δικῆς σας ἀμυαλίας. Δὲν με ἀκούσατε, οὔτε τὸν ἀρχοντα Μέντορα, νὰ σταματήσετε τοὺς γιουὺς σας ἀπὸ τίς ἀνόητες πράξεις, πὺν ἔκαναν τρομερὲς δουλειές με τὴν κακὴ ἀφροσύνη τους, ἀφανίζοντας τὴν περιουσία ἐνὸς ὑπέρρχου ἀνδρα καὶ μὴ ἔχοντας σεβασμὸ στὴν γυναῖκα του, νομίζοντας ὅτι δὲν θὰ γυρίσῃ πιά*». Τότε «*οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς πετάχθηκαν ὀρθοὶ με δυνατὲς φωνές, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἔμειναν καθιστοί. Δὲν ἤρσαν τὰ λόγια τοῦ Ἀλιθέρη στὴν ψυχὴ τους καὶ ὑπάκουσαν στὸν Εὐπείθη, τρέχοντας νὰ ὀπισθοῦν*» (Όδυσσεια ω 463-468). Τὸ γεγονός αὐτὸ φανερώνει, ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσία τοῦ Όδυσσέα εἶχαν πραγματοποιηθῇ κι ἄλλες συνελεύσεις τῶν Ίθακισίων γιὰ τὸ θέμα τῶν μνηστήρων, ἀλλὰ δὲν εἶχε δοθῇ ἰδιαίτερη σημασία στὴν ὅλη υπόθεση καὶ γι' αὐτὸ ἴσως νὰ μὴν τὸ ἐνθυμεῖτο ὁ γέρο-Αἰγύπτιος, ὅπως ἀναφέρθηκε πὺν πάνω.

Ἡ διὰ ζωντανῆς παρουσίας ἐγκριση μιᾶς προτάσεως ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν παρευρισκομένων στὴν συνέλευση ἀποδεικνύει τὴν «ἡλικία» τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πλειοψηφικοῦ συστήματος στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων. Ἡ συνολικὴ εὐθύνη τῶν ἀδρανοῦντων ἐπὶ εἴκοσι χρόνια Ίθακισίων σφυρηλατεῖ τὴν ἐνότητα τῶν ἐνόχων γιὰ τὴν συνέχιση τῆς ἀδικίας εἰς βάρος τοῦ βασιλέως, ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ ὁ φυσικὸς δικαστὴς τῶν ἀνόμων πράξεων τους.

6. Η «ΑΓΟΡΑ» ΤΩΝ ΦΑΙΑΚΩΝ.

Στὴν Σχερία ὁ Όμηρος σημειώνει τὸν ὄρο «*βουλὴ*» με τὴν ἔννοια τοῦ βουλευτηρίου καὶ τῆς συνεδριάσεως σ' αὐτὸ, λέγοντας: «*Ἡ Ναυσικά στὴν πόρτα συνάντησε τὸν πατέρα της, πὺν πῆγαινε στὴ βουλὴ (στὴ συνεδρίαση) τῶν ξακουστῶν βασιλιάδων, ὅπου τὸν εἶχαν καλέσει οἱ ἔξοχοι Φαίακες*» (Όδυσσεια ζ 53-55). Ὁ ὄρος *βουλὴ* κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὲς σημαίνει συνεδρίαση τῶν δουλευτῶν ἢ τῶν γερόντων ἢ, ὅπως στὴ συγκεκριμένη περίπτωσι, τῶν βασιλιάδων, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἔννοια τῆς ἀγορᾶς τοῦ δήμου, δηλαδὴ τῶν πολιτῶν Ἐκ τούτου προκύπτει ἡ πρώτη ἀντιπροσωπευτικὴ παρουσία τοῦ λαοῦ δι' ἐνὸς ἀριθμοῦ βασιλιάδων, οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ ἐκπροσωποῦσαν ἀντίστοιχον ἀριθμὸν πόλεων καὶ τοὺς πολίτες τους. Τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ σήμερα διὰ τῶν δουλευτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκπροσωποῦν στίς συνεδριάσεις τοῦ βουλευτηρίου τοὺς πολίτες ἢ τοὺς ψηφοφόρους τῆς περιοχῆς στὴν ὁποία ἐκλέγονται.

Τὴν παραπάνω εἰκόνα ὁ Όμηρος τὴν συμπληρῶνει (Όδυσσεια η 95-99), λέγοντας: «*τὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἀλκινόου εἶχε ἕνα θάλαμο, ὅπου ὑπῆρχανε θρόνοι στηριγμένοι στὸν τοῖχο κι ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ἀπὸ τὴν εἴσοδο μέχρι τὸ δάθος. Σ' αὐτοὺς ἐκάθηντο οἱ ἡγήτορες (οἱ ἀρχηγοὶ ἢ οἱ βασιλιάδες) τῶν Φαίακων καὶ τρωγοπίνανε (ἢ καὶ συνεδρίαζαν)*». Πόσοι ἦσαν οἱ βασιλιάδες καὶ πόσοι οἱ θρόνοι στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Ἀλκινόου τὸ προσδιορίζει ὁ Όμηρος (Όδυσσεια θ 390-391), λέγοντας: «*Δώδεκα μεγαλόπρεποι βασιλιάδες στὴ χώρα κυβερνοῦν, κι' ἐγὼ ὁ δέκατος τρίτος*». Ἐκτὸς λοιπὸν τῆς αἰθούσης συνεδριάσεων στὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἀλκινόου ὑπῆρχε καὶ ἄλλος τόπος συνεδριάσεων ἐκτὸς τῶν ἀνακτόρων, ὅπως ἀναφέρθηκε προηγουμένως.

Ἡ θέση τῆς ἀγορᾶς τῶν Φαίακων προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν Όμηρο στὴν Όδυσσεια (θ 5-7), ὅπου λέγει: «*εἶχε κατασκευασθῇ κοντὰ στὰ πλοῖα (κοντὰ στὴν ἀκτὴ τῆς θάλασσας, ὅπου ἄραζαν τὰ πλοῖα τῶν Φαίακων)*». Διὰ τοῦ δεδομένου τούτου ἐντοπίζεται ἕνας ἄλλος χώρος, ὅπου ἐλάμβαναν χώραν οἱ συνελεύσεις τῶν πολιτῶν τῆς Σχερίας: «*Γρήγορα δὲ ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ καθίσματα γέμισαν ἀπὸ ἀνθρώπους (τοὺς πολίτες τῆς Σχερίας), οἱ ὁποῖοι ἐκεῖ εἶδαν καὶ θανμάσανε τὸν Όδυσσέα*», λέγει ὁ Όμη-

ρος στην Ὀδύσεια (θ 16-18). Ἐὰρ δὲν χωραίε καμμία ἀμφιβολία περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς ἐννοίας τῆς ἀγορᾶς τῶν λαϊκῶν συνελεύσεων ἀπὸ ἐκείνης τῆς συνεδριάσεως τῶν βασιλιάδων ἢ τῶν ἄλλων ἡγητόρων. Ἀλλὰ ἡ ἀγορά τῶν Φαίακων δὲν χρησίμευε μόνο γιὰ τὶς λαϊκὲς συνελεύσεις. Ἐχρησιμοποιοῦτο καὶ γιὰ τὴν τέλεση ἀθλητικῶν ἀγώνων καὶ ἄλλων πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων. Αὐτὸ μᾶς πληροφοροῦν ὁ Ὅμηρος (Ὀδύσεια θ 108-110), λέγοντας: «*πρὸς τὴν ἀγορὰν πῆγαν οἱ ἄριστοι τῶν Φαίακων, γιὰ νὰ θαυμάσουν τὰ ἀθλήματα, καὶ τοὺς ἀκολουθοῦσαν πολλὺς κόσμος, δέκα χιλιάδες*». Οἱ ἀγῶνες περιελάμβαναν τρέξιμο, πάλη, ἄλμα εἰς μήκος, δισκοβολία καὶ πυγμαχία· ἀγωνίσματα στὰ ὁποῖα ἐπεδίδοντο καὶ οἱ Ἀχαιοὶ στὸ στρατόπεδόν τους στὴν Τροία, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω: «*Ἐννέα κριτὲς τῶν ἀγώνων ἐκλεγμένοι ἀπὸ τὸ λαὸ τακτοποιοῦσαν τὰ θέματα τῶν ἀγώνων, ὅπως ἔπρεπε*» (Ὀδύσεια θ 258-259). Πέρα λοιπὸν ὅλων τῶν ἄλλων περὶ τῶν συνελεύσεων τῆς ἀγορᾶς ὁ Ὅμηρος καθορίζει καὶ τὸν τρόπον ἐκλογῆς τῶν ἀγωνοκριτῶν ἐκ τοῦ λαοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο παρέχει τὴν ἐνδείξη ἢ καὶ τὴν ἀπόδειξη ὅτι ἡ λαϊκὴ ἐκλογή ἐφαρμόζετο καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἡγήτορες ἢ τοὺς δημοσίους ἄνδρες.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων στὸν ἴδιο χώρῳ τῆς ἀγορᾶς ὁ Ἀλκίνοος διέταξε ν' ἀρχίσῃ ὁ χορὸς (Ὀδύσεια θ 248, 260, 264). Κι ἄρχισε ὁ χορὸς γύρω ἀπὸ τὸν τραγουδιστὴ-κιθαριστὴ Δημόδοκον, ὁ ὁποῖος ἴστατο στὴ μέση. Ὁ Ὅμηρος (Ὀδύσεια θ 370-379) περιγράφει ἓνα εἶδος χοροῦ, ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖτο ἀπὸ δύο ἄνδρες καὶ μία κόκκινη μπάλλα (ἀγνώστου κατασκευῆς). Παρομοία ἐκδήλωση χοροῦ περιγράφεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον σ' ἓνα χοροστάσι στὴν «διάπλατῃ» Κνωσσῷ (Ἰλιάδα Σ 590-606). Οἱ παραπάνω ἐκδηλώσεις ποὺ περιγράφει ὁ Ὅμηρος συνεχίζονται καὶ σήμερον στὰ κατὰ τόπους στάδια ἢ γῆπεδα. Τότε ὅμως ἡ κάθε πόλη γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ διέθετε τὴν ἀγορὰ τῶν λαϊκῶν συνελεύσεων γιὰ τὴν ἀνετη παρακολούθηση τῶν ἐκδηλώσεων ἀκόμη καὶ δέκα χιλιάδων θεατῶν. Ἡ διαφορὰ μὲ τὸ σήμερον ἔγκειται στὴν χωρητικότητα ἐνὸς σταδίου καὶ στὴν βάρβαρη πολλὲς φορὲς συμπεριφορὰ τῶν θεατῶν.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ἡ ἀναζήτησις καὶ ἡ παράθεσις τῶν στοιχείων τοῦ Ὀμήρου, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὶς συνεδριάσεις τῶν θεῶν καὶ τῶν βασιλιάδων ἢ μὲ τὶς γενικὲς συνελεύσεις τῶν θεῶν καὶ τὶς γενικὲς συνελεύσεις βασιλιάδων, ἡγητόρων καὶ λαοῦ στὴν ἀγορὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ μόνον τοὺς παρέχουν στοιχεῖα δημοκρατικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν ἀφετηρία του στοὺς θεοὺς καὶ κατὰ συνέπειαν ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν τὸ ἐφήρμοζαν παντοῦ, τόσο στὰ στρατόπεδα τῶν ἐμπολέμων ὅσο καὶ σὲ ὅλες τὶς γνωστὲς Ὀμηρικὲς πόλεις. Αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ σύστημα ἦτο διαδεδομένο καὶ ἐφαρμόζετο σ' ὁλόκληρον τὸν Ὀμηρικὸν κόσμον.

Γιὰ νὰ λάβῃ τὸ Ὀμηρικὸν σύστημα τὸν τίτλον «*δημοκρατικόν*», κατὰ βάσιν πρέπει ν' ἀνταποκρίνεται στὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τῆς δημοκρατίας, οἱ ὁποῖες μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα εἶναι: α. ὁ σεβασμὸς τοῦ ἀνθρώπου· β. ἡ πλήρης ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τοῦ ἀντιλόγου· γ. ὁ κανὼν τῆς πλειοψηφίας. Ὁ σεβασμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀτόμου ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ δεδομένα τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποῖα εἶναι διάσπαρτα στὰ ἔπη του. Ἐνα παράδειγμα ἦταν ἡ Εὐρύκλεια, ἡ ὑπέρβουρα τοῦ Λαέρτου καὶ τροφὸς τοῦ Ὀδυσσεύ, τὴν ὁποία «*ὁ Λαέρτης τὴν τιμοῦσε μέσα σ' ἀνάκτορα, ὅσο τιμοῦσε καὶ τὴν πιστὴν τοῦ γυναικα, μὰ ποτὲ δὲν κοιμήθηκε μαζί της στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ μὴν θυμώσῃ ἢ γυναικα του*» (Ὀδύσεια α 428-433). Ἐνα ἄλλο παράδειγμα εἶναι ἡ ἀφιξὴς τοῦ Ὀδυσσεύ, στὴ Σχερία καὶ ἡ περιποίησις τὴν ὁποία τοῦ ἐπεφύλαξαν οἱ Φαίακες, ἀφοῦ «*αὐτὸς ὁ δύστιγχος ἔφτασε στὴ χώρα μας ὕστερα ἀπὸ περιπλάνησεις, καὶ τώρα πρέπει νὰ τὸν περιποιηθούμε. Γιατί οἱ ξένοι καὶ οἱ πτωχοὶ μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τὸν Δία, μικροὶ εἶναι τὸ δῶρον, μὰ φέρνει χαρὰ*» (Ὀδύσεια ζ 206-208). Μὲ δεδομένο ὅτι οἱ ξένοι καὶ οἱ πτωχοὶ ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τὸ θεόν, οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς φιλοξενοῦν καὶ νὰ τοὺς περιποιούνται. Οἱ σχέσεις τῶν εὐγενῶν μὲ τοὺς ὑπέρβουρους ἀπέπνεαν ἕναν ἀλληλοσεβασμὸν, καὶ αὐτὸ προκύπτει ἀπ' ὅσα συζητοῦν ὁ χοιροβοσκὸς Εὐμαιοὺς μὲ τὸν Τηλέμαχον στὸ παλάτι, ὅπου ὁ Εὐμαιοὺς λέγει: «*καλὲ μου, ἐγὼ θὰ πάω νὰ φυλάξω τὰ γουρουνία καὶ ὅ,τι ὑπάρχει ἐκεῖ, τὸ δικό σου καὶ τὸ δικό μου διός. Ἐστὶ φρόντιζε γιὰ ὅλα ἐδῶ σ' ἀνάκτορα*» (Ὀδύσεια ρ 593-594). Ἀπὸ τὸ δεδομένο αὐτὸ προκύπτει καὶ μία ἰδιόμορφη ἐργασιακὴ σχέση τῆς ἐποχῆς, ὅπου ἕνας ὑπέρβουρος ἦταν συνιδιοκτήτης τῶν γουρουνιῶν καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων τῶν χοιροστασιῶν. Βέβαια δὲν λείπει καὶ ἡ ἀντίθετη

πισμός και ό σεβασμός του ατόμου αποτελούσε επιβεβλημένο από τους θεούς καθήκον, και οί άνθρωποι τώ έκτελούσαν άδιαμαρτύρητα.

Ή έλευθερία του λόγου υπερέβαινε κάθε προσδοκία, καθ' όσον ό "Όμηρος ανέβαζε και κατέβαζε τους θεούς στον ούρανό και στη γή χωρίς λαϊκές διαμαρτυρίες. Παραδείγματα έλευθερίας του λόγου αναφέρθηκαν πολλά πιο πάνω. Έκείνο όμως που άξίζει ν' αναφερθή και πάλιν είναι ό λόγος του άθυροστόμου Θεοσίτου, ό όποιος, αφού είπε στην αγορά όσα είχε νά πη, στο τέλος απέβληθη διά της βίας (Ίλιάδα Β 211-271). Τό περιστατικό όμως, άν και πρωτότυπο τότε, θρίσκει πολλούς μιμητές σήμερα, οί όποιοι δοκιμάζουν την δύναμη των χειρών και των ποδιών για την επιβολή των απόψεών τους στα βουλευτήρια του σημερινού κόσμου... Δυστυχώς ή πλήρης έλευθερία του λόγου της έποχής του Τρωικού πολέμου σήμερα έξετροχιάσθη προς την πλήρη έλευθερία των πράξεων, οί όποιες δέν έχουν καμμία σχέση με την λεγομένη δημοκρατία.

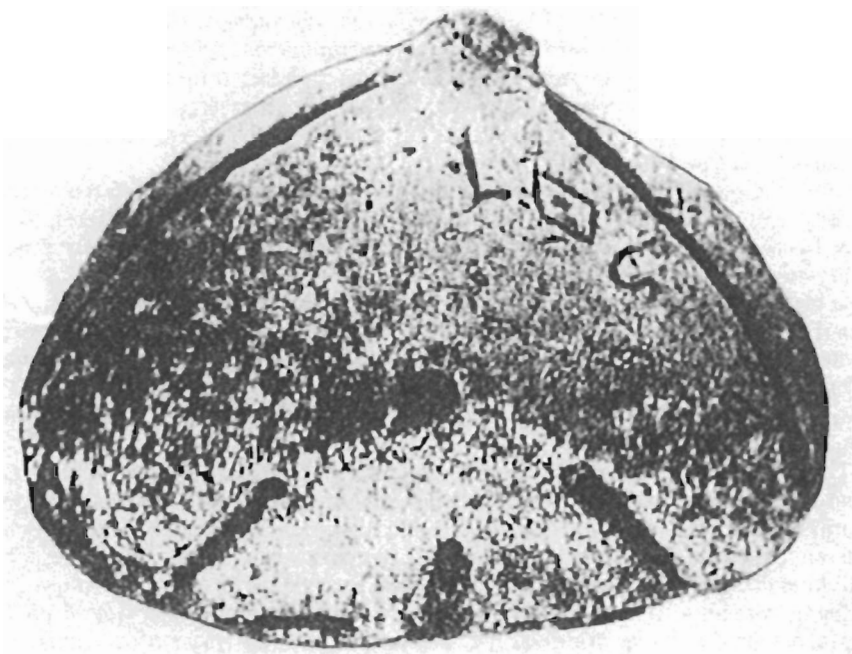
Ό κανών της πλειοψηφίας ύπρχε και από τά παραδείγματα που αναφέρθηκαν ή μία περίπτωση ανέφερετο στους θεούς και ή άλλη στην άπόρριψη της προτάσεως από την συνέλευση των Ίθακησίων. Τά δεδομένα αυτά δέν είναι ένδεικτικά άλλ' άποδεικτικά της χρήσεως του κανόνος της πλειοψηφίας από τότε, αφού είχε την προέλευσή του από τους θεούς.

Πέρα των θεμελιωδών άρχών της σημερινής δημοκρατίας, οί όποιες εφαρμόζοντο από τότε, έχρησιμοποιείτο και ή άρχή της έκλογής. Ένα παράδειγμα αναφέρεται στην έκλογή των άγωνοκριτών (Όδύσεια θ 258-259). Άλλο παράδειγμα αναφέρεται στην «έκλογή από την πόλη των άρίστων νέων» (Όδύσεια θ 35-36). Κι ένα τρίτο είναι ή διάκριση των «διαλεκτών άνδρών» (Ίλιάδα Β 188). Αφού λοιπόν ή άρχή της έκλογής έσυνήθιζετο για τίς παραπάνω περιπτώσεις, δέν θά πρέπει νά έχρησιμοποιείτο και στίς υπόλοιπες;

Ό "Όμηρος έκτός των άνωτέρω δημοκρατικών στοιχείων παρέχει και πλήθος παραδειγμάτων για την άπονομή της δικαιοσύνης. Έν' άπ' αυτά αναφέρεται στην Ίλιάδα (Σ 497-503): «κόσμος πολύς ήταν στην αγορά. Εκεί φιλονικία ξεσηκώθηκε, και δύο άνδρες έμάλυναν για την άποξημίωση ενός πεθαμένου. Ό ένας θεδαίωνα έξηγώντας στο λαό πως τά πλήρωσε όλα, κι ό άλλος έλεγε πως δέν πήρε τίποτα. Κι οί δύο επιθυμούσαν νά τελείωση ή υπόθεση από ένα κριτή. Ό κόσμος έκραυγάζε υποστηρίζοντας πότε την μία και πότε την άλλη πλευρά. Οί κήρυκες συγκατατούσαν τόν κόσμο. Οί γέροντες (οί δικαστές) έκάθηντο στίς πελεκητές πέτρες στον ιερό κύκλο (της αγοράς) κρατώντας στά χέρια τους τά σκήπτρα των μεγαλοφώνων κηρύκων. Μ' αυτά έσηκώνοντο κι έδιναν την γνώμη τους με την σειρά. Στη μέση του κύκλου ύπρχαν δύο χυσοά τάλαντα, για νά δοθούν στον κριτή, που θά έδινε την πιο δίκαιη κρίση». Έκ των άνωτέρω προκύπτει, ότι ή δίκη γινότανε στην αγορά των λαϊκών συνελεύσεων ενώπιον άκροατηρίου. Δέν είναι τυχαίο τό ότι και σήμερα μία δίκη γίνεται ενώπιον άκροατηρίου, γιατί ή τηρουμένη διαδικασία κατάγεται από την Όμηρική έποχή. Οί αντίδικοι έξέθεταν τίς θέσεις τους μόνοι τους, άνευ συνηγόρων, ύποστηριζόμενοι υπό του πλήθους έναλλάξ. Οί δικαστές (οί γέροντες), άγνώστου αριθμού, καθήμενοι επί των θρόνων της αγοράς έξέθεταν την γνώμη τους ενώπιον του πλήθους, τό όποιο πρέπει νά συμμετείχε διά των έκδηλώσεων του στην άπονομή του δικαίου, χωρίς νά είναι εύκολη ή άποπομπή του από τόν ιερό κύκλο της αγοράς.

Αυτά είναι μερικά στοιχεία της Όμηρικής αγοράς των ήγετικών συνεδριάσεων και των λαϊκών συνελεύσεων, από τά όποια άποδεικνύεται ή ύπαρξη και ή εφαρμογή δημοκρατικών άρχών, οί όποιες σέ πολλά σημεία σώζονται αναλλοίωτες μέχρι σήμερα. Η δημοκρατία του τότε σέ παραλληλισμό με τά σημερινά δεδομένα ήταν «βασιλική» ή «βασιλευόμενη», αφού ό άνώτατος άρχων μιάς πόλης-κράτους (έθνους) ή χώρας είχε τό κληρονομικό δικαίωμα του τίτλου του βασιλέως, πράγμα τό όποιο ύφίσταται και σήμερα σέ άρκετες χώρες του κόσμου. Τό σημαντικότερο στοιχείο της τότε βασιλικής έξουσίας ήταν ή έγκαιρη παραίτηση του πατρός βασιλέως χάριν του γιου του, όπως συνέβη και με τόν βασιλιά Λαέρτη. Τότε όμως δέν είχε κανένα ιδιαίτερο όνομα ούτε προσηγορικά έπίθετα: και δέν άνησυχούσε κανείς, μήπως αλλάξει μανδύα, τρόπους ή συμπεριφορά. Όποτε ή δημοκρατία δέν γεννήθηκε πριν από 2500 χρόνια, δηλαδή από τό έτος 509 πρδ Χριστού, όπως κοινώς πιστεύεται. Προύπρχε. Οί άρχικες της ρίζες πρέπει ν' αναζητηθούν (άν όχι στην Λυκόσουρα της Άρκαδίας, την πρώτη πόλη του κόσμου) στην Άργισσα της Θεσσαλίας, ή όποία ιδρύθηκε περί τό έτος 8.200 πρδ Χριστού.

Γραφή από τὴν Καρδίτσα «συνομίληκη» τοῦ Δισπηλιοῦ

Πίν. 12. Εἰδῶλιο γυναικῶν τῆς ἀρχαιότερης νεολιθικῆς περιόδου.

Στὸ βιβλίο τοῦ κ. Γ. Χουρμουζιάδη «Τὰ Νεολιθικὰ Εἰδῶλια», ἐκδ. «Βάνιας», Θεσσαλονίκη 1994, τὸ ὁποῖο εἶχε πρωτογραφεῖ τὸ 1973, στὶς παρουσιαζόμενες φωτογραφίες τῶν εἰδωλίων ὑπάρχει ἓνα σχηματοποιημένο γυναικεῖο εἰδῶλιο τῆς ὁμάδας «Τ.Π.α.» ἀπὸ τὸν Πρόδρομο Καρδίτσας, τὸ ὁποῖο τοποθετεῖται χρονολογικῶς στὴν Ἀρχαιότερα Νεολιθικὴ καὶ τὸ ὁποῖο ἐμφανῶς φέρει τρία χαραγμένα γράμματα L C (πίναξ 12).

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔχει ἀπὸ μόνο του ἰδιαίτερη σημασία, ὅχι μόνον ἐπειδὴ ἀποδεικνύει καὶ αὐτὸ χρησι γραφῆς ἀπὸ τόσο παλαιὰ ἐποχὴ, ἀλλὰ διότι, ἂν συνεκτιμηθῇ καὶ ἡ πινακίδα μετὰ τὴν γραφὴν τοῦ Δισπηλιοῦ Καστοριάς (5.250 π.Χ. σύμφωνα μετὰ τὴν χρονολόγησιν μετὰ τὴν μέθοδον τοῦ ραδιενεργοῦ ἀνθρακός 14), μετὰ τὴν ὁποία τὸ προαναφερθὲν εἰδῶλιο ἀνήκει χρονολογικῶς στὴν ἴδια φάσιν τοῦ Νεολιθικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος («Ἀρχαιότερα Νεολιθικὴ»), ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ γραφὴ σὲ ἐκείνην τὴ παλαιωτάτη ἐποχὴ ἔσχεν εὐρεία διάδοσιν στὸν Ἑλλαδικὸν χώρον.

Γιὰ τοῦ λόγου τὸ ἀληθὲς παραθέτομε ἀνωτέρω φωτογραφία τοῦ εἰδωλίου.

Βασίλειος Κατσιαδράμης

Μαθητική πρωτοπορία

Οί εξ-ονσιαστές, πού αιώνες τώρα μονοπωλούν την παιδεία, επιμένουν να «μπονκλώνουν» τους μαθητές με τα λογικιστικά δόγματά τους υποτιμώντας τη νοημοσύνη και διάζοντας τη συνείδησή τους. Οί μαθητές ωστόσο και καταλαβαίνουν και άγανακτούν, αν κρίνουμε απ' τις αντιδράσεις των λυκειαίων του Α' Κερασινίου, πού εκπέμπουν κραυγή διαμαρτυρίας, εκφράζοντας συγχρόνως και τα παράπονά τους έναντι της άστοργης πολιτείας και των πνευματικών ταγών. Στο μηνιαίο φυλλάδιο πού εκδίδουν (έτος 2ο, Μάιος '95), διαδίδουμε τά εξής:

«1. Μας έλεγαν, ότι οί "Έλληνες ήρθαν στην" Ελλάδα τό 2.000 π.Χ. από τά βάθη τής "Ασίας. Και αποδεικνύεται, ότι είναι αυτόχθονες και είναι οί άρχαιότεροι κάτοικοι τής Γής.

2. Μας έλεγαν, ότι τό άλφάβητο τό πήραμε από τους Φοίνικες. "Αλλά οί Φοίνικες δέν είχαν άλφάβητο. Είχαν συλλαβογραφική γραφή. Τό άλφάβητο είναι "Ελληνική εφεύρεση και προέρχεται από την Γραμμική Γραφή Α και Β με φυσιολογική εξέλιξη.

3. Μας έλεγαν, ότι οί Σουμερίοι και οί Αιγύπτιοι ανακάλυψαν τη γραφή γύρω στο 3.000 π.Χ. Και στο χωριό Δισπηλιό τής Καστοριάς βρέθηκε από τόν καθηγητή Χουρμουζιάδη ελληνική γραφή, χρονολογηθείσα με τη μέθοδο του άνθρακα 14 στο έτος 5.250 π.Χ.

4. Μας έλεγαν, ότι οί Αιγύπτιοι ανακάλυψαν τις πυραμίδες. Και στην "Ελλάδα βρίσκονται δεκάδες πυραμίδων, σπουδαιότερη των οποίων είναι αυτή, πού βρίσκεται κοντά στο μικρό χωριό "Ελληνικό, πού απέχει 2 χιλιόμετρα από τό Κεφαλάρι του "Αργονος. "Η "Ελληνική αυτή πυραμίδα χρονολογήθηκε από τόν άκαδημαϊκό Θεοχάρη σί συνεργασία με τό πυρηνικό κέντρο «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» με τη μέθοδο τής θερμοφωταύγειας στο έτος 3.000 π.Χ. τουλάχιστον.

5. Μας έλεγαν για την "Ινδοευρωπαϊκή φυλή. "Αλλά ή φυλή αυτή ήταν ένα πλαστό δημιούργημα του 19ου αιώνα. "Ηθελαν να κρύψουν τό γεγονός, ότι ή "Ελληνική φυλή ήταν άπλωμένη σε όλον τόν τότε γνωστό κόσμο και περιλάμβανε πολλούς λαούς ("Αχαιούς, "Ιωνες, Δωριείς, Αιολείς, Φρύγες, Κάρες, Λυδούς, "Ετρούσκους, Δάρδανους, "Ιλλυριούς κ.λπ.).

6. Τελικά γιατί μας έπνιξαν στα τόσα ψεύδη; Τί ήθελαν να αποκρύψουν; Εύτυχισμένους και δυνατός είναι όποιος ξέρει την ιστορία των "Ελλήνων».

"Εμείς τί να πούμε; Καιρός είναι πάντως ν' ανανοηθούν οί φοιτιστές του "Υπουργείου Παιδείας και ν' αλλάξουν πορεία. "Η άλαζονεία και ό έμπαιγμός αποτελούν ύβριν και ή ύβρις επισύρει την Νέμεσιν...

Π.Σ.

'Ασιατικός κρυπτοελληνισμός

"Ο Μέγας "Αλέξανδρος, ό Πλάτων, ό "Αριστοτέλης και οί Σοφοί (= σοφοί) γενικά "Ελληνες θεωρούνται ιερά πρόσωπα για τους "Ασιάτες (Τούρκους, "Ινδούς, Πέρσες κ.λπ.) στο ιερό διδλίο μάλιστα των Μουσουλμάνων υπάρχει ένα κεφάλαιο (τό «"Αρλούμ» = "Ελλην), στο όποιο γράφονται τά εξής: «Οί "Ελληνες έχουν ήττηθεί από μιá γειτονική χώρα, όμως αυτοί σύντομα θά ξανανικήσουν. Αυτή είναι ή ήμέρα, πού οί πιστοί θά εντχρήσουν με τη δόηθεια του θεού, γιατί αυτός χαρίζει τις νίκες και όλα τά αγαθά...».

Οί κρυπτοέλληνες στην "Ασία και ιδιαίτερα στις προαναφερθείσες χώρες, όπως και στο Πακιστάν και "Αφγανιστάν, είναι εκατομμύρια, αυξάνουν δέ όσημέραι. Για τους "Ελληνες επισκέπτες των χωρών αυτών ή άπώλεια του διαβατηρίου δέν θεωρείται μεγάλη ζημιά: άρκει νά δηλώση κανείς, ότι είναι «Τσεαλεντί» ή «Σουφός» (= σοφός ή αίσωψ;) ή «"Αλεβίδης» και οί πόρτες των συνόρων ανοίγουν.

Αυτά και άλλα πολλά αναφέρει ή κ. Πέπη Σκαρλή στη στήλη «Φιλίστορες» του «"Αδέσμευτου Τύπου».

Π.Σ.

Ποιό άπώτατο παρελθόν...

"Ο διάσημος γάλλος καθηγητής τής Παλαιοντολογίας Henri de Lumley, ό όποιος τό 1971 ανακάλυψε σέ σπήλαιο των ανατολικών Πυρηναίων τόν άνθρωπο του Tautavel (ήλικίας 450.000 ετών), επισκεπτόμενος έφέτος την "Αθήνα δήλωσε τά εξής αποκρυπτικά: «"Η Παλαιοντολογία στην" Ελλάδα βρίσκεται ακόμη πολύ πίσω. Βασική αίτία τό γεγονός ότι οί προσπάθειες των αρχαιολόγων, των ιστορικών και έν γένει των έρευνητών επικεντρώνονται στην κλασσική αρχαιολογία, άδιαφορώντας στην ουσία για ό,τιδήποτε έχει σχέση με όσα προηγήθηκαν. Δέν ξέρω τό γιατί, αφού και

αὐτὰ καταλαμβάνουν ἐξίσου σημαντικὴ θέση στὴν κατανόηση τῆς ἐξέλιξης τοῦ ἀνθρώπου».

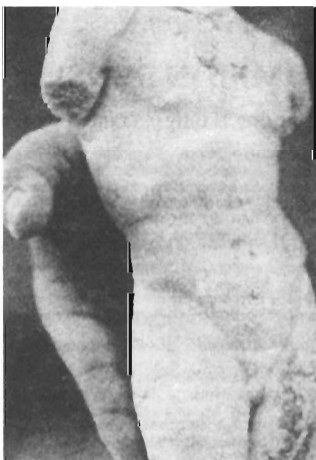
Δὲν γνωρίζει προφανῶς ὁ κ. H. Lumley, ὅτι ἡ ἔρευνα τοῦ ἀπωτέρου ἐλληνικοῦ παρελθόντος εἶναι ἀπαγορευμένη ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἐλληνικὸ κράτος καὶ τοὺς «πνευματικούς» ταγούς του. Κάθε τέτοια προσπάθεια καταπολεμεῖται καὶ συκοφαντεῖται. Ὡς θυμηθοῦμε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετώπισαν, μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τοῦ ἀνθρώπου τῶν Πετραλώνων, τὸν ἀνθρωπολόγο Α. Πουλιανό: Μόνο πού δὲν τὸν ἔκλεισαν στὶς φυλακές. Ἀλλωστε ὁ «Δαυλός» καὶ οἱ ἀναγνώστες του γνωρίζουν καλύτερα ἀπὸ τὸν καθένα στὰ δεκατέσσερα χρόνια τῆς προσπάθειάς του τὸ πῶς ἀντιμετωπίζονται ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸ Κρατὶδιο οἱ πρωτοποριακὲς ἔρευνες καὶ μελέτες γιὰ τὴν ἀπώτατη ἐλληνικὴ καὶ παγκόσμια ἱστορία, ἀφορῶσες κυρίως τὴν γέννηση τοῦ ἀνθρωπίνου Λόγου καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ προκατακλυσμαίου Οἰκουμενικοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Καὶ φυσικὰ τὸ Ρωμαϊκὸ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει ἄλλιως. Ἐγκλωβισμένο καὶ ἀπόλυτα ἐλεγχόμενο ἀπὸ ἀνθελληνικὰ κέντρα τοῦ Διεθνοῦς Ἐξουσιασμοῦ, πρέπει μὲ κάθε θυσία νὰ συντηρήσει τὸ παραμῦθι «Ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς», δείχνοντας ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία εἶναι πρόσφατη καὶ δάνεια τῆς «πολιτισμένης» Ἀνατολῆς. Ἔτσι καὶ τὰ «περιούσια» ἀφεντικά τους ἱκανοποιοῦν καὶ τὸ ψωμί τους κερδίζουν. Ἀλλωστε ὁ Γιαχβὲ ἔφτιαξε τὸν κόσμον πρὶν ἀπὸ 5761 χρόνια ἐκ τοῦ «μηδενός» – ποῖό ἀπώτατο παρελθὸν νὰ ἐρευνήσουν;...

Π.Κ.

Γκάφες φοινικιστῶν

«Ἡ Βηρυτὸς δὲν εἶναι, ὅπως νομίζαμε μέχρι τώρα, ἡ πόλη πού σχεδίασαν οἱ Ἕλληνες στὰ χρόνια τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου», πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστες τῆς ἡ ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» στίς 24/9/95. Ὁ ἄγνωστος ἀρθρογράφος ὑποστηρίζει μὲ ἀπόλυτη σιγουριά, ὅτι οἱ Φοίνικες – «μὴ φυλὴ τῶν Χανααίων», ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ – ἦταν ἐγκατεστημένοι ἐκεῖ ἀπὸ τὸ 3.000 π.Χ., ἔχισαν τὴ Βηρυτὸ καὶ τὴν ἀνάδειξαν σὲ μεγάλο λιμάνι τῆς ἐποχῆς. Καὶ γιὰ τοῦ λόγου τὸ ἀληθές τὸ παραπάνω δημοσίευμα συνοδεύεται καὶ ἀπὸ μία φωτογραφία ἐνὸς μαρμαρίνου ἀγαλματιδίου, πού δρέθηκε στίς ἀνασκαφές τοῦ κατεστραμμένου ἀπὸ τοὺς δομωαρχισμούς κέντρου τῆς πόλης. Μόνο πού τὸ συγκεκριμένο ἀγαλματίδιο εἶναι ἀπολύτως πρόδηλο ὅτι ἀνήκει στὴν γλυπτικὴ τεχνοτροπία τῶν ἐλληνιστικῶν χρόνων!

Εἶναι νὰ ἀπορεῖ κανεὶς, γιὰτὶ δὲν δημοσιεύτηκε ἡ φωτογραφία κάποιου φοινικικοῦ ἔργου τέχνης τοῦ 3.000 π.Χ. ἀπὸ τὰ... τόσα πολλὰ πού δρέθηκαν. Ἦταν ἀνάγκη νὰ παρουσιάσουν ἓνα ἐλληνικὸ ἀγαλματίδιο, πού ἐπιπλέον γι' αὐτοὺς θυμίζει δυσάρεστες ἐποχές... Ἀπλούστατα τὸ 3.000 π.Χ. δὲν ὑπῆρχαν ὄχι μόνο φοινικικὰ ἀγαλματίδια ἀλλὰ οὔτε καν Φοίνικες.

Ὅλοι μας πλέον γνωρίζουμε, ὅτι τὸ ἀγαπημένο «σπὸρ» τῶν φοινικιστῶν, τῶν ἰνδοευρωπαϊστῶν καὶ κάθε εἶδους -ιστῶν - διαστρεβλωτῶν τῆς ἱστορίας εἶναι νὰ δημιουργοῦν λαούς καὶ πολιτισμούς-φαντάσματα, χαρίζοντάς τους ἀπλόχερα καὶ μερικὲς χιλιετίες «ἐνδόξου» παρελθόντος. Καὶ ὁ σκοπὸς τους πάντα ὁ ἴδιος: Ὁ παραγκωνισμὸς τῆς ἱστορικῆς γενέτειρας τοῦ Πολιτισμοῦ: τῆς Ἑλλάδος.

Π.Κ.

Θέματα ἐλληνικοῦ ἐνδιαφέροντος

Στὴν αἴθουσα διαλέξεων «Ἑλλάς» τοῦ συνεργάτη μας Εὐάγγελου Μπεξῆ, Δωδώνης 36 στὸν Κολωνό, τηλ. 5142500, πραγματοποιοῦνται φέτος γιὰ δευτέρη χρονία καὶ μέχρι τοῦ τέλους Ἰουνίου 1996 διαλέξεις πάνω σὲ θέματα Ἑλληνικοῦ ἐνδιαφέροντος κάθε Τρίτη καὶ Σάββατο στίς 7.30 μ.μ. Μεταξὺ ἄλλων θὰ μιλήσουν καὶ οἱ κύριοι Ἱπποκράτης Δάκογλου, Ἄρης Πουλιανός, Παναγιώτης Κουβαλάκης, Ἀθανάσιος Κουκοβίστας, Μάριος Μιμανέας καὶ Εὐάγγελος Μπεξῆς. Θὰ πραγματοποιηθοῦν ἐπίσης κύκλοι σπουδῶν πάνω στοὺς τομεῖς Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἱστορία, Ἀρχαία Ἑλληνικὰ, Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογία.

ΙΩΝ Δ. ΛΑΜΠΡΟΥ

Οἱ κάτοικοι τοῦ Εἰρηνικοῦ ᾽Ωκεανοῦ μιλοῦν ἀρχαῖα Ἑλληνικά

Ι. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στοὺς ἀντίποδες τοῦ Ἑλληνικοῦ γεωγραφικοῦ χώρου, στὴν ἀπέραντη ἑκτασὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ ᾽Ωκεανοῦ, οἱ κάτοικοι τῶν ἑκατοντάδων νησιῶν του, ποὺ εἶναι διάσπαρτα σ' ἓνα γιγαντιαῖο χωρὸς χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων καὶ ἀπέχουν μεταξύ τους θαλάσσιες ἀποστάσεις χιλιάδων χιλιομέτρων, μιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. Μιλοῦν μιὰ γλῶσσα, ποὺ περιλαμβάνει στὸ λεξιλόγιό της ἑκατοντάδες λέξεις, ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτη ματιὰ ἐνὸς γνώστη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φαίνεται ἡ ἄμεση προέλευσή τους ἀπὸ τὴν γλῶσσα τῶν προγόνων μας, καὶ τῆς ὁποίας ἡ φωνητικὴ δομὴ καὶ ἡ γραμματικὴ εἶναι προδήλως ἐλληνικές.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ὑπόψια, ὅτι ἡ πολιτιστικὴ ἐπίδραση τῶν παναρχαίων Ἑλλήνων θαλασσοπόρων στὴν Ἀπὼ Ἀσία, τὴν Αὐστράλια καὶ τὴν Πολυνησία-Μελανησία-Ἰνδονησία εἶναι ὑπαρκτὴ καὶ σήμερα, εἶχε διατυπωθῇ καὶ στοιχειοθετηθῇ στὸν «Δαυλὸ» σὲ προγενέστερες ἔρευνες (τόμοι Ε' 1986, Στ' 1987, Ζ' 1988, Η' 1989), ἀλλὰ τὸ θέμα δὲν εἶχε ἀναπτυχθῇ συστηματικὰ καὶ εἴχαμε τότε περιορισθῇ στὴν παρουσίαση ὠρισμένων ἐνδείξεων. Τώρα ὁμως ἔχομε στὴν διάθεσή μας τὴν «ἀπόλυτη ἀπόδειξη», ποὺ προήλθε μάλιστα ἀπὸ ἓνα ξένο ἐρευνητὴ, τὸν Γερμανὸ κ. N. Josephson, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιες ἐπιτόπιες ἔρευνες συνόψισε τὰ πορίσματά του στὸ ἀγγλόγλωσσο βιβλίο του *"Greek Linguistic Elements in the Polynesian Languages. – (Hellenicum Pacificum)"* [= Ἑλληνικά Γλωσσικά Στοιχεῖα στὶς Πολυνησιακές Γλῶσσες. – Ἑλληνικὸς Εἰρηνικός], ἐκδόσεως τοῦ ἱστορικοῦ γερμανικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης, μιᾶς ἐκδόσεως δηλαδὴ ποὺ φέρει τὴν πιὸ ἐπίσημη σφραγίδα κύρους καὶ ἀξιοπιστίας. Στὸ ἔργο αὐτὸ παρατίθενται πίνακες πολλῶν ἑκατοντάδων λέξεων ἀπὸ τὶς διαλέκτους τῶν Νήσων τοῦ Πάσχα, τῆς Ν. Ζηλανδίας, τοῦ Τσάτεμ, τῆς Χα-

Πανάρχαια ἢ Ἑλληνικὴ παρουσία στὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ ᾽Ωκεανοῦ

Ἀποτελέσματα μακροχρόνιων ἱστορικῶν καὶ πολιτισμικῶν ἐρευνῶν ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ ἐπίθετο «κοσμοκράτορες» γιὰ τοὺς πανάρχαιους προγόνους μας δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολικὸ προσδιορισμό. Μετὰ τὴν παρουσίαση τῶν ἐλληνικῶν ἐπιρροῶν στὴν ἡπειρωτικὴ Ἀσία («Δαυλός», τ. 146, 151, 161) καὶ στὴν Ἰαπωνία (τ. 167) ἐρχόμαστε νὰ ἐξετάσουμε, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἐντοπίζονται στοιχεῖα τοῦ ἐλληνικοῦ παρελθόντος στὰ ἀρχιπελάγη ἀνατολικά τῆς Αὐστράλιας καὶ στὰ νησιά τους, ποὺ ἀποτελοῦν σποραδικές ἐκτάσεις ξηρᾶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ καὶ Νότιο Ἀμερικὴ (Νέα Ζηλανδία, Σαμόα, Χαβάη, Ταϊτή, Τόνγκα, Γκάμπιε, Μαρκίζε, Οὐῶλλις, Φοντοῦνα καὶ Νησιά τοῦ Πάσχα).

Μιὰ ἀπλὴ ματιὰ στὸ χάρτη τοῦ Ν. Εἰρηνικοῦ καθιστᾷ φανερό, ὅτι οἱ ἀποστάσεις μεταξύ τῶν νησιῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὴν Πολυνησία εἶναι ἀχανεῖς. Χαρακτηριστικὴ ἡ Χαβάη ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ταϊτή 4.200 χλμ., ἐνῶ ἡ ἀπόσταση τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα ἀπὸ τὴν Νέα Ζηλανδία εἶναι 6.800 χλμ. Θὰ περίμενε λοιπὸν καλεῖς τὴν διαπίστωση ἀνομοιογένειας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱστορία, τὴ θρησκεία καὶ

δάης, τοῦ Τουαμότου, τοῦ Ραπαΐτι, τῆς Ταϊτῆς, τῆς Ραροτόνγκας, τῆς Μανγκάιας, τῆς Μανγκαρέβας, τῶν Μαρκησίων, τῶν Σαμόων, τοῦ Τόνγκο, μέ παράθεση τῶν ἀντίστοιχων «μητέρων λέξεων» τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἓνα μικρὸ μέρος τῶν ὁποίων ἀναδημοσιεύομε κατωτέρω. Γίνεται ἐπίσης στὸ ἔργο τοῦ κ. Γιόζεφσον ἔρευνα τῆς γραμματικῆς τῶν διαλέκτων αὐτῶν καὶ ἀποδεικνύεται ἡ καθαρὰ ἑλληνικὴ δομὴ τῆς.

Τέλος γίνεται μιὰ προσπάθεια ἱστορικῆς ἐρμηνείας τοῦ καταπληκτικοῦ αὐτοῦ φαινομένου, τὸ ὁποῖο ὁ κ. Γιόζεφσον ἀποδίδει σὲ ἐξορμήσεις Ἑλλήνων ἐξερευνητῶν τοῦ 9ου ἢ 8ου αἰ. π.Χ. Ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ χρονολόγηση αὐτὴ εἶναι σ' ἐμᾶς δικαιολογημένες, ὅταν προκύπτει γιὰ ἕναν ἐρευνητὴ, ποὺ ὑπόκειται ἐξ ἀνάγκης στὰ ἰσχύοντα δόγματα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης, ὅπου, ὡς γνωστόν, ὁ κλασικισμός, ὁ ἀνατολισμός, ὁ παλαιοδιαθηκισμός, ὁ Ἰνδοευρωπαϊσμός κ.λπ. εὐνούχισαν τὴν ἐλεύθερη ἔρευνα τοῦ ἀπωτάτου-προκατακλυσμαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τὴν περιώρισαν διεθνῶς στὴν Κλασσικὴ κυρίως περίοδο. Στοὺς ἀναγνώστες ὅμως τοῦ «Δαυλοῦ», ποὺ γνωρίζουν ἐν ἐκτάσει τὴν λαμπρὴ ὅσο καὶ τελείως ἄγνωστη ἐκείνη περίοδο τοῦ μεγάλου οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῶν Διογενῶν Ἑλλήνων («Δαυλός», τόμοι Β' 1983, Γ' 1984, Ε' 1986, Στ' 1987, Ζ' 1988, ΙΑ' 1992, ΙΒ' 1993, ΙΓ' 1994, ΙΔ' 1995), ἡ ἐξήγηση εἶναι προφανής: Ἡ ἑλληνικὴ πολιτισμικὴ παρουσία στὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανὸ εἶναι πανάρχαιη καὶ χάνεται στὰ βάθη τῶν χιλιετιῶν. Ἡ δὲ σπουδαία ἐργασία τοῦ κ. Γιόζεφσον ἀποτελεῖ, παρὰ τὴν εὐεξήγητη ἀτολμία καὶ τοὺς εὐνόητους περιορισμοὺς τοῦ συγγραφέως σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ πορίσματα τῆς, μιὰ ἐξαίρετη ἐπαλήθευση τῶν δικῶν μας παλαιότερων πορισμάτων καὶ ταυτόχρονα ἓνα εὐρὺ ρῆγμα στὸ δογματικὸ φράγμα, ποὺ ἐπεβλήθη στὴν ἱστορικὴ ἐπιστήμη ἀπὸ τὸν Διεθνή Ἐξουσιασμό, μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀπὸ αἰῶνων διεξαγομένης «ἐπιχειρήσεως» του νὰ ἀποκρυβῇ ἡ χρονικὴ προτεραιότητα, ἡ τεράστια ἐξάπλωση καὶ ἡ ποιοτικὴ ἀνωτερότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, τοῦ παγκόσμιου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἀκολουθοῦν χωρὶς σχόλια α) πίνακας ἀντιστοιχίας 50 Ἑλληνικῶν λέξεων μέ τὸ λεξιλόγιο τῶν διαλέκτων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ποὺ ἀποτελεῖ μικρὸ μέρος τῶν πινάκων 808 Ἑλληνικῶν λέξεων ποὺ παραθέτει στὸ βιβλίο του ὁ κ. Γιόζεφσον, καθὼς καὶ β) στοιχειώ-

τῇ λαογραφίᾳ τῶν τόσο ἀπομακρυσμένων μεταξὺ τους νήσων. Ἐντούτοις ὑπάρχουν στοιχεῖα, ποὺ συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ ἀντιθέτου. Ὅχι μόνο τὸ συμπαγὲς τῆς Πολυνησιακῆς φυλῆς ἀλλὰ καὶ οἱ παραδόσεις τῆς προδίδουν ἓνα κοινὸ ἱστορικὸ παρελθὸν μέ ἐλάχιστες κατὰ τόπους ἀποκλίσεις. Ἐνα παρελθὸν ἐτερόχθονης προελεύσεως. Αὐτὸ προδίδουν τρεῖς παράμετροι: οἱ ἰδιαίτερες κοσμολογικὲς ἀντιλήψεις τῶν ἰθαγενῶν, τὰ πρόσωπα ποὺ ἀπαρτίζουν τὸ πάνθεό τους καὶ οἱ διάφορες ταξιδιωτικὲς ἀφηγήσεις.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν κοσμογονίαν τῶν Πολυνησίων παρατηροῦμε, ὅτι ἀκολουθεῖ πιστὰ τίς πρῶτες ἀναφορὲς τῆς δικῆς μας πανάρχαιας θεογονίας, καθὼς καὶ στὸν Εἰρηνικὸ ἐπικρατεῖ σχεδὸν ὁλοκληρωτικὰ ἡ ἄποψη, ὅτι ἀρχικῶς ὑπῆρχε μόνο μία σκοτεινὴ οὐμία (χάος), ἡ ὁποία κατὰ τὴ βαθμιαία συμπύκνωσή της ἔγινε ὃν χωρὶς σωματικὰ μέλη. Τὸ πρωταρχικὸ αὐτὸ κενό, ποὺ ὀνομάζεται «Πό», ἐξελίχθηκε σὲ φῶς, θερμότητα, ἦχο, κίνηση καὶ ὑγρασία. Τέλος ἀπ' αὐτὸ ἐμφάνισθηκαν οἱ γονεῖς τῶν θεῶν Οὐρανὸς καὶ Γῆ καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τελευταίους, ἡ πλέον ἐξέχουσα θεωρία εἶναι αὐτὴ τῆς καταγωγῆς τους ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Στὴ συνάφεια αὐτὴ τὸ θέμα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς τῶν ψυχῶν ἐκλαμβάνεται ὡς ἀπλὴ ἐπανάληψη τῆς ἐπίγειας ζωῆς σ' ἓναν διαφορε-

NORS S. JOSEPHSON

**Greek Linguistic Elements
in the Polynesian Languages**
(Hellenicum Pacificum)

HEIDELBERG 1987

CARL WINTER · UNIVERSITÄTSVERLAG

*Φωτοτυπία τοῦ ἐξωφύλλου τῆς ἀγγλόφωνης ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Νόρς
Γιόζεφσον ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Χαϊδελδέργης.*

δεις ἀναφορές του στὸν φωνολογικὸ συσχετισμὸ Ἑλληνικῆς-Πολυνησιακῶν γλωσσῶν καὶ στὴν (Ἑλληνικὴ) γραμματικὴ τῶν γλωσσῶν αὐτῶν.

II. ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Μετὰ ἀπὸ μία σύντομη εἰσαγωγή στὸ πρῶτο κεφάλαιο ὁ Γερμανὸς ἐπιστῆμων περνᾷ στὸ δευτέρου καὶ σημαντικότερο μέρος τοῦ βιβλίου, ὅπου παραθέτει τοὺς πίνακες 808 ἀρχαίων Ἑλληνικῶν λέξεων μὲ τὰ «παράγωγά» τους στὶς Πολυνησιακὲς γλῶσσες. Παρουσιάζονται ἐδῶ μόνον 50 ἀπὸ τὰ 808 παραδείγματα τοῦ κ. Γιόζεφσον.

[Συντομογραφίες:

Ν.Π. = Γλῶσσα τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα ἢ Ραπανούι.

Μα = Μαορί (γλῶσσα τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ν. Ζηλανδίας).

Μο = Μοριόρι (γλῶσσα τῆς Νήσου Τσάτεμ).

Χα = νήσων Χαβάης.

Τυ = Ἀρχιπελάγους Τουαμότου.

Ρπ = νήσου Ραπαΐτι.

Τα = Ταϊτή.

Ρα = νήσου Ραροτόνγκα στὶς Νήσους Κούκ.

Μγ = νήσου Μανγκαία στὶς Νήσους Κούκ.

Μβ = νήσων Μανγκαρέβα ἢ Γκαμπιέ.

Μκ = Μαρκησιῶν Νήσων.

Σα = Σαμόων Νήσων.

Το = Φιλικῶν Νήσων ἢ Νήσων Τόνγκα].

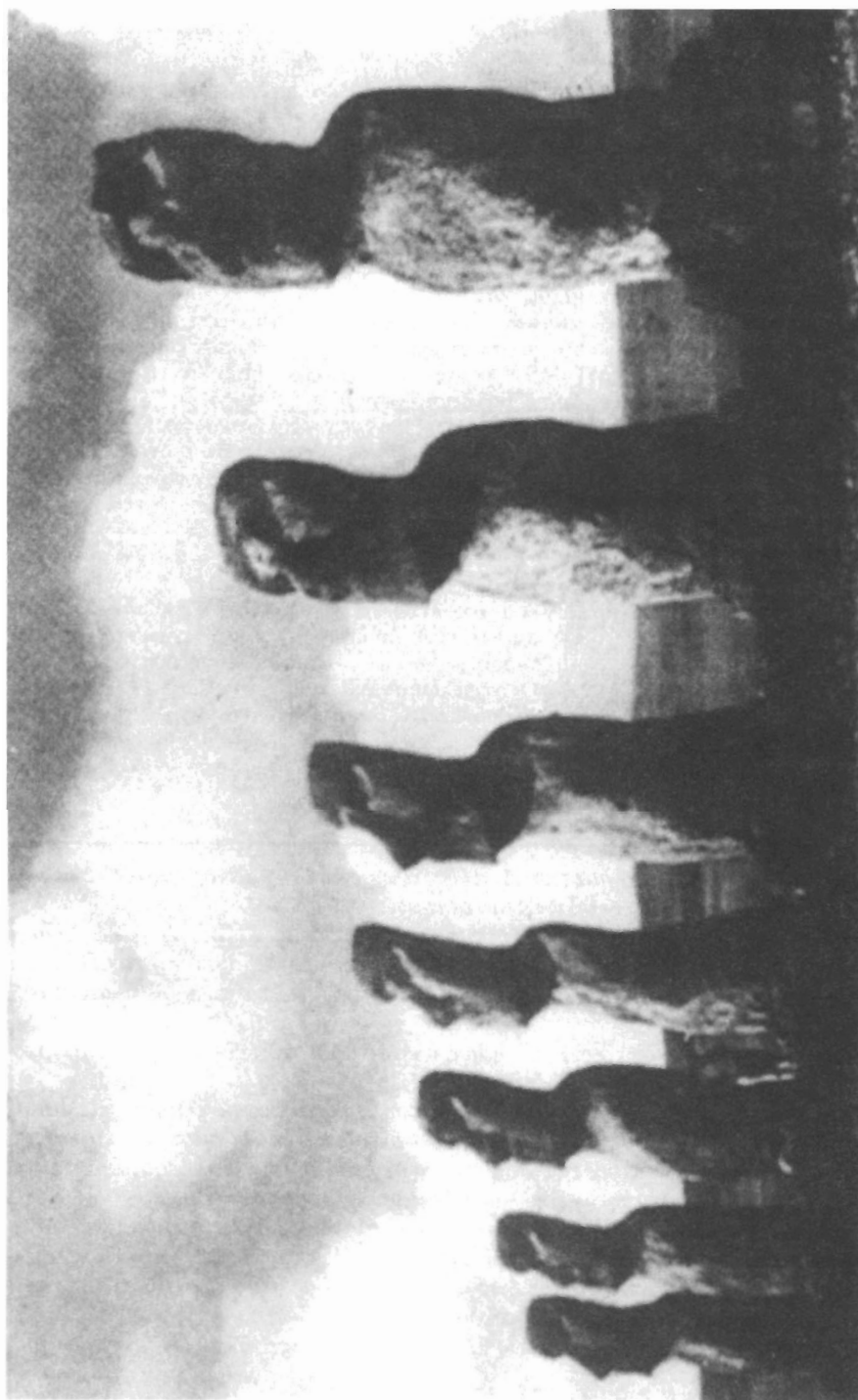
1. ἀγκάλη = λυγισμένο χέρι
ἢ πόδι, ἀγκαλιά, κολπί-
σκος· καὶ	χάνγκα = κολπίσκος.
Μα οὐάνγκα = κολπίσκος,
ἀγκῶνας, ἀπλώνω τὰ
πόδια.	Τυ φάνγκα = λυγίζω, κολ-
πίσκος, ἀπλώνω τὰ πό-
δια.
ἄγκος = φαράγγι, θρα-
χώδης κοιλάδα.	Χα χάνα = κολπίσκος, κοι-
λάδα.	Τα φαάνγκα = θαθεῖα κοι-
λάδα.
Ν.Π. χανγκά = στενό.		Μβ ἄνγκα = κολπίσκος.

τικὸ κόσμος. Ὁ κόσμος αὐτὸς τοποθετεῖται γεωγραφικὰ στὴ δύση. Εἰδικώτερα στὴ Ν. Ζηλανδία ἡ δύση προτιμᾶται ὡς τόπος διαμονῆς τῶν νεκρῶν, καθὼς ἀφ' ἑνὸς μὲν «ἐκεῖ εἶχαν ζήσει οἱ πρόγονοί τους», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποτελεῖ τὸν γεωγραφικὸ ἀντίποδα τῆς Ὠκεανίας, τουτέστιν τὸν «Κάτω Κόσμο».

Πέραν τῶν ἀνωτέρω καὶ ἡ κοινωνικὴ τακτικὴ τῶν κατοίκων τοῦ Εἰρηνικοῦ ἔχει ἄμεσες ἀναφορὲς στοὺς πρώτους ἐποίκους καὶ ἐκπολιτιστὲς τῶν νησιῶν τους. Ἕνας ἀπαράδατος τουλάχιστον στὴ θεωρητικὴ σύνθεσή του κανόνας, ποὺ παραλλάσσει κατὰ τόπους, προβλέπει τὴν ἐξώθηση σὲ γάμο λευκοδέρμων ἀνδρῶν μὲ μελανόδερμες γυναῖκες καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ βαθύτερη ἐξήγησή του εἶναι ἡ ἀνάγκη δημιουργίας ἀπογόνων, ποὺ θὰ διακρατοῦν στοιχεῖα φυσιολογικὰ ἀπὸ τοὺς παναρχαίους ἐποίκους. Ἐπιπλέον ἡ χρῆσις τῆς δερματοστιξίας (τατουάζ) ἔχει κατὰ τὴν παράδοση ἐφευρεθεῖ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Τὸ βασικότερο σχέδιο ποὺ ἐπικρατεῖ στὶς δερματοστιξίες, ἀλλὰ καὶ στὰ διάφορα χειροτεχνήματα, εἶναι τὸ σπειροειδές, μὲ προφανῆ ἑλληνικὴ προέλευση καὶ δεδομένη σημασία.

Ἀναφορικὰ μὲ τίς θεότητες, εἶναι γεγονὸς ὅτι διαιροῦνται σὲ δύο κατηγορίες: ἀφ' ἑνὸς σ' αὐτὲς ποὺ ὑπῆρξαν ὡς ἰδεατὲς μορφές κι ἀφ' ἑτέρου στοὺς προγόνους ποὺ θεοποιήθηκαν μετὰ τὸ θάνατό τους. Ἰδιαίτερη ἱστορικὴ βαρύτητα ἔχουν οἱ

Νησιὰ τοῦ Πάσχα: Ὕνα «ἀχρὺ» (= δάθρο) μὲ ἑπτὰ ἀγάλματα. Ὕ κατατομὴ τῶν προσώπων καὶ ὅ στοχαστικὴ στάση τῶν σωμάτων θυμίζει ἄμεσα τὰ πανάρχαια ἑλληνικὰ εἰδῶλια τοῦ Κυκλαδικοῦ Πολιτισμοῦ.

Μκ χάκα, χάνα = κολπίσκος, ὄρμος.

Σα φάγκα = κολπίσκος.

Το φάγκα = σημεῖο ἀποβιβάσεως στὴν ἀκτὴ, σημεῖο τῆς ἀκτῆς ποὺ βρίσκεται κοντὰ σὲ μία συγκεκριμένη κατοικία.

2. ἄγκω = πιέζω (τὸν λαίμο), πνίγομαι.

Ν.Π. ἄνγκου-ἄνγκου ἢ χάνγκου-χάνγκου = πνίγομαι, λαχανιάζω, εἶμαι ἄρρωστος μέχρι θανάτου, πεθαίνω.

Μα οὐάνγκο = βραχνός, ἄναρθρος, παραγών ἐνθινους ἤχους.

Χα χάνο = ἄσθμα, ἀκίνητος.

Τυ φάγκα-φάγκα = βραχνός.

Μβ ἄνγκου = τραυλίζω.

3. ἀείρω = σηκώνομαι, πλέω, μαζεύω χόρτα.

Ν.Π. ἄρε = πλέω.

ἄρε = μαζεύω βολβούς.

Τυ ἄε = σηκώνομαι.

Τα ἄε = ἀνεβαίνω, ὑψώνομαι.

μαι.

Σα ἄε = ἀνεβαίνω, ἀναρριχώμαι.

4. ἀετός

Τα ἀετό = ἀετός.

Ρα ἀετό = ὄρνεο.

Σα ἀετό = ἀετός.

5. ἀήρ (Αἰολ. αὐήρ) = ἀέρας, ὁμίχλη, σύννεφα, κλίμα· καὶ

αὔρα = αὔρα, εὐνοϊκός γιὰ ταξίδι ἀέρας.

Ν.Π. ἄου = ἀτμός.

ἄου = θαλάσσιο ρεῦμα.

Μα ἄου = σύννεφο, ὁμίχλη, ρεῦμα.

Χα ἄου = θαλάσσιο ρεῦμα, παλίσροια, καιρός.

Τυ ἄου = ὁμιχλώδες νέφος, ὁμίχλη.

Τα ἄου = ἀτμός, ρεῦμα.

Ρα ἄου = ἀτμός, ρεῦμα εἴτε θαλάσσιο εἴτε ποτάμι, ὁρόςος.

Μβ ἄου = νεφελώδης ὁμίχλη, ρεῦμα, παλίσροια.

Μκ ἄου = ρεῦμα.

Σα ἄου = θαλάσσιο ρεῦμα.

Το ἄου = ρεῦμα, ρυάκι, ροή.

6. ἀλαλή (Δωρ. ἀλαλά) = δυνατὴ κραυγὴ, πολεμικὴ κραυγὴ, πόλεμος.

Μα ἀραρά = ἐπιφώνημα ποὺ δηλώνει προσοχή, «ἐκεῖ!».

Χα ἀλαλά = κραυγὴ.

Ρα ἀραρά = ψιθυρίζω, παράγω ἕναν ἀπαλὸ ἤχο.

7. ἄν = ἄν (μὲ ἐγκλίσεις ἐπιθυμίας δηλώνει κάτι τὸ ὑποθετικό, μὴ πραγματικό).

Ν.Π. ἀνά = ἀλλά, ἄν, παρόλο ποὺ, ὅταν (δηλώνει ἐπίσης τὴν ὑποτακτικὴ, ὅταν ἐκφέρεται μὲ ἀπαρέμφατο).

Μα ἀνά = ὅταν (ἐπὶ μέλλοντος).

Χα ἀνά = ρηματικό μόριο, δηλώνει μία ἀτελείωτη ἐνέργεια ἢ τὸν μέλλοντα.

Τυ ἀνά = δηλώνει τὴν συνέχεια ἢ γρήγορες συνεχόμενες πράξεις.

δεύτεροι, καθόσον μάλιστα διαπιστοῦνται ὅτι ἀπηχοῦν τοὺς πανάρχαιους Ἑλληνες θεοὺς καὶ ἥρωες. Ἄς ἐξετάσουμε μερικούς:

α) **Κάπο**: Πρόκειται γιὰ ἀρσενικὴ θεότητα μὲ ζωόμορφα χαρακτηριστικά. Συμβολίζει τὴ γονιμότητα, συνεπῶς δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸν Διόνυσο ἢ τὸν Πᾶνα.

β) **Ράτι-μπάτι-ντούα**: Εἶναι ὁ θεὸς ποὺ «καταβροχθίζει» τοὺς νεκρούς, μία παραλλαγή τοῦ Πλούτωνος.

γ) **Πίκο**: Πρόκειται γιὰ τὸν Δία, καθὼς ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης τὸν προσδιορίζει καὶ μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα («Ζεὺς Πίκος»).

δ) **Τάο-Ρόα ἢ Ταγκαρόα**: Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του κατὰ τὶς τοπικὲς διηγήσεις, ιδιαίτερα τῶν Μαορὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἐγινε ὁ πρῶτος ἐποικισμὸς τῶν νησιῶν. Δεδομένου δὲ ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸς εἶναι ὁ πλέον δεσπότης στὸ Πολυνησιακὸ πάνθεο, κατανοητὸ εἶναι ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ βασιλεῖα Οὐρανὸ (= Ρόα).

ε) **Ρόγκο**: Εἶναι ὁ θεὸς τοῦ Ὠκεανοῦ: ὁ Ἕλλην ἡμίθεος Γύης, ποὺ κατὰ τὴν παράδοση φρουροῦσε τὶς ἀνατολικὰς θάλασσες.

στ) **Ροναχατοῦ**: Θαλάσσιος θεός. Ἀπαντᾶται κυρίως στὴν Ταϊτὴ καὶ τὴ Χαβάη. Εἶναι ὁ θεὸς τῆς θάλασσας Ποσειδῶν.

ζ) **Τέλος ὁ Ἥλα-Τίκι** φέρεται ὡς ὁ Ἕλληνας Τιτᾶνας Βῆλος (Κρόνος), ποὺ

Χαβάη: Εἶδωλο θεοῦ ἢ ἀρχαίου πολεμιστῆ. (Οὐδὲν σχόλιον).

Τα *ἀνά* = μόριο πὺν δηλώνει πράξη στὸ ἄμεσο παρελθόν.

Ρα *ἀνά* = ρηματικὸ μόριο, δηλώνει τὴν συνέχεια.

Μβ *ἀνά* = ρηματικὸ μόριο πὺν δηλώνει τὸν ἐνεστώτα ὀριστικῆς.

Μκ *ἀνά* = μόριο πὺν δηλώνει τὸν ἐνεστώτα *ἀνάα* = ἄν.

Σα *ἀνά* = ἄν.

8. *ᾠοιδῇ* = τραγούδι καὶ *ᾠδῇ* = τραγούδι, ᾠδή.

Ν.Π. *ᾄτε* = τραγούδι *χαρεάουτι* = γιορτὲς πὺν ἔχουν σάν βασικὸ συστατικὸ τους τὸ τραγούδι.

Τα *οὔτε* = τραγούδι.

Ρα *οὔτε* = συμποσιακὸ τραγούδι, ἐρωτικὸ τραγούδι.

Μβ *οὔτε* = πολεμικὴ ἱαχῇ, ἐρωτικὸ τραγούδι.

Μκ *οὔτα* = εἶδος παγανιστικοῦ ὕμνου, τραγούδι.

9. *ἀπό* = ἀπό, μετά, ἀπὸ

αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ μετά.

Ν.Π. *ἀπό* = αὔριο.

Μα *ἀπόπο* = αὔριο, στὸ μέλλον.

Μο *ἀπό* = αὔριο.

Χα *ἀπόπο* = αὔριο.

Τα *ἀπόπο* = αὔριο.

Ρα *ἀπόπο* = αὔριο.

Μβ *ἀπόνει* = τὸ θράδν·

ἀπόπο = αὔριο.

Μκ *ἀπόπο* = ἀργότερα, μετὰ.

Το *ἀπό* = σήμερα τὸ θράδν.

10. *ἀροτριάω-ῶ* = ὀργώνω καὶ

ἀροτῆρ = ὀργωτής.

Ν.Π. *ἀρότε* = ὀργώνω.

Τα *ἀρότε* = ὀργώνω.

Ρα *ἀρότε* = ὀργώνω, καλλιεργῶ.

Μβ *ἀρατόρο* = ὀργώνω.

11. *ἄροτος* = ψωμί.

Ρα *ἀρέτο* = ψωμί.

Σα *ἀρέτο* = ψωμί.

12. *ἄρχω, ἀρχεύω* = ἀρχίζω, κυβερνῶ, ἐξουσιάζω καὶ

ἀρχή = γέννηση, πρωτότοκος, ἀρχή, “τέλος”, ἐξουσία, κυβέρνηση.

Ν.Π. *ἀρίκι* = κυβερνῶ, βασιλεύω, ἐξουσιάζω.

Μα *ἀρίκι* = πρωτότοκος, ἀρχηγός·

οὐάκα-ἀρίκι = ὑποτάσσομαι σὲ διαταγές.

Μο *ἀρίκι* = ἀρχηγός (ὁ πρωτότοκος στὴν κυβερνοῦσα οἰκογένεια)

Χα *ἀλίι* = κυβερνῶ, βασιλεύω.

Τυ *ἀρίκι* = ὁ νεώτερος ἀπόγονος, γίνομαι βασιλιάς, ἀρχων.

Τα *ἀρίι* = βασιλιάς, ὁ κυριώτερος ἀρχηγός.

Ρα *ἀρίκι* = κύριος, ἀρχηγός.

Σα *ἀλίι* = κύριος, ἀρχηγός.

13. *αῦ* = πάλι, ξανά, παρομοίως.

Ν.Π. *ἄου* = ἴσος, ὅμοιος.

Μα *ἄου-ἄου* = συχνὰ ἐπαναλαμβανόμενος, πάλι.

Τα *ἄου* = εἶμαι ἴσος.

Σα *ἄου* = (πιθανῶς) ἐπαναληπτικὸ μόριο.

ἐξορίστηκε μετὰ τὴν ἡττα του ἀπὸ τοὺς θεοὺς στὸν «μέλανα Τάρταρον». Ὑπὸ τὴν τελευταία αὐτὴ προσωνημία ἴσως ὑποκρύπτεται ὁ χῶρος τῆς Πολυνησίας, καθὼς εὐρίσκεται μὲν στοὺς ἀντίποδες τοῦ πλανήτη (μὲ σημεῖο ἀναφορᾶς τὴν Ἑλλάδα), ἀλλὰ οἱ κάτοικοί της εἶναι μελανόδερμοι.

Ζωηρὸ ὥστόσο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἰδιαίτερος τὸ Νησί τοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖο στὴ γλῶσσα τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων του ὀνομάζεται «Μάτε Κίτε Ράνε» πὺν σὲ μετάφραση σημαίνει «Μάτια πὺν κυττοῦν τὸν οὐρανό»! Δεσπόζουσα μυθολογικὴ μορφή τοῦ νησιοῦ εἶναι ὁ ἀρχέγονος πτερωτὸς ἄνθρωπος Μάκε-Μάκε, τὸ πρῶτο ὃν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, πὺν χωρὶς ἀμφιβολία θυμίζει ἔντονα τὸν Φάνητα τῆς θεογονίας μας. Τὰ γιγαντιαῖα δὲ ἀγάλματα, πὺν ἔχουν κάνει πασίγνωστο τὸ νησί, ἀποτελοῦν ἔργα τῶν ἀρχαίων ἐποίκων καὶ ἐμφαίνον αἰγαιακὴ τεχνοτροπία. Ἰδιαίτερα ἀποκαλυπτικὸς ἐν προκειμένῳ εἶναι ὁ Νορδηγὸς ἐξερευνητής Thor Heyerdahl, ὁ ὁποῖος τὸ 1947 μαζὶ μὲ πέντε συνεργάτες του περιέπλευσε τὴν Πολυνησία μὲ ἀφετηρία τὸ Περού ἐπάνω στὴ σχεδιά «Κὸν-Τίκι». Στὸ ὁμώνυμο ἔργο του γράφει μὲ μορφὴ ἀπομνημονευμάτων γιὰ τὸ Νησί τοῦ Πάσχα (κεφ. 2, σ. 119-120):

«Ἄς δοῦμε πρῶτα, ποιὸν ἀναπαράσταναν τὰ ἀγάλματα. Ὅταν οἱ πρῶτοι Εὐρώ-

14. **αὐλή** = αὐλή, τοῖχος αὐλῆς.

Ν.Π. **ἄουα** = κοράλλινο τεῖχος (ἀτόλλη), σταῦλος, φράχτης, τοῖχος. Τα **ἄουα** = περιδολός, αὐλή. Ρα **ἄουα** = αὐλή, περιδολός, φράχτης. Μγ **ἄουα** = κῆπος.

15. **αῦω** = οὐρλιάζω, φωνάζω, καλῶ κάποιον.

Ν.Π. **ἄουνέ** = ἐπιφώνημα χαιρετισμοῦ· **ἄου-ἄου** = φωνάζω, οὐρλιάζω.

Μα **ἄουε** = ἀναστενάζω, φωνάζω.

Μο **ἄουε** = κλαίω.

Χα **ἄουε!** = (ἐπιφώνημα ἐνοχῆς).

Τυ **ἄουε** = θρηνῶ, οὐρλιάζω.

Τα **ἄουε** = κλαίω, θρηνῶ.

Ρα **ἄουε** = οὐρλιάζω, φωνάζω, κάθε δυνατός ἦχος, εἰδικὰ ἄν τὸν προκαλεῖ θλίψη ἢ πόνος.

Μβ **ἄουε!** = (ἐπιφώνημα ἐκπληξης ἢ θλίψης).

ἄουχε = κλαίω.

Μα **ἄου-ἄου!** = (φωνή κλαίοντος ἀνθρώπου).

Σα **ἄουε** = θρηνῶ.

Το **ἄουε!** = (ἐπιφώνημα ἐκπληξης).

16. **ἄω** = χορταίνω, ἱκανοποιῶ.

Ν.Π. **ἄο** = σερβίρω γεῦμα.

ἄο = βάζω ποσότητα φαγητοῦ σὲ πιᾶτο, παίρνω μιὰ πηρουνιά.

Μα **ἄο** = παίρνω μὲ τὰ χέρια.

Τα **ἄο** = προσφέρω ποτό. **ἄοαία** = μαζεύω τροφές ἢ ἄλλα πράγματα μὲ προσοχή.

Ρα **ἄο** = ἀρπάζω, πιάνω.

Σα **ἄο** = συλλέγω, μαζεύω.

17. **δάθος** = δάθος, ὕψος, μήκος, πλάτος, βαθειὰ θάλασσα·

καὶ **δυνθός**.

Τυ **δάτα** = διάστημα, θάλασσες, διάλειμμα.

Τα **δάτα** = διάλειμμα, διά-

Ρα **δάτα** = διάλειμμα, διάστημα.

Μκ **δάτα** (-) **δάτα** = ἔκταση χωρισμένη ἀπὸ διαστήματα.

Μα **δά** = ἀπόσταση, διάλειμμα, διάστημα.

Χα **δά** = διάστημα ἀνάμεσα σὲ δύο ἀντικείμενα.

Σα **δά** = ἀπόσταση, διάστημα.

Το **δά** = ἀπόσταση.

18. **δάλλω** = πετάω κάτι γιὰ νὰ χτυπήσω, ρίπτω· καὶ **δέλος**.

Ν.Π. **δέρο** = δέλος, καμάκι, ἀκόντιο·

μπέρο = μαχαιρώνω, πετάω.

Μα **οὔέρο** = τρυπάω, καμακώνω, ρίπτω·

οὔεονέρο = καμάκι.

Χα **οὔέρον** = σκοτώνω κάποιον.

Τυ **δέρο** = ρίχνω καμάκι.

Τα **δέρο** = δέλος, ἀκόντιο.

Ρα **δέρο** = δέλος, καμάκι, ρίχνω.

Μβ **δέρο** = καμάκι.

παῖοι ἦρθαν στὸ νησί, εἶχαν δεῖ στὴν παραλία μυστηριώδεις “λευκοὺς ἀνθρώπους” καί, ἀντίθετα μὲ ὅ,τι συνηθίζεται σ’ αὐτοὺς τοὺς λαοὺς, ὄρηκαν ἄντρες μὲ μακρονεὲς κυματιστὲς γενειάδες, ἀπογόνους τῶν γυναικόπαιδων, ποὺ ἀνήκαν στὴν πρώτη φυλὴ ποὺ κατοικοῦσε στὸ νησί, καὶ ποὺ δὲν τᾶχαν σκοτώσει οἱ εἰσβολεῖς. Οἱ ἴδιοι οἱ ἰθαγενεῖς δὴλωσαν, πὼς μερικοὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους τοὺς ἦταν λευκοί, ἐνῶ ἄλλοι ἦταν σκοῦροι. Ὑπολόγισαν μὲ ἀκρίβεια, πὼς αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, οἱ σκοῦροι, εἶχαν μεταναστεύσει στὴν Πολυνησία ἀπὸ κάπου ἄλλου πρὶν εἰκοσιδύο γενεές, ἐνῶ οἱ πρῶτοι, οἱ λευκοί, εἶχαν ἔρθει ἀπὸ τ’ ἀνατολικά μέσα σὲ μεγάλα πλοῖα πρὶν πενήντα ἐφτά γενεές. Καὶ συνεχίζει:

«Στὰ νησιά Μαρκέζες καὶ στὴν Ταϊτή αὐτὰ τὰ ἀγάλματα ἦταν γνωστὰ μὲ τὴ γενικὴ ὀνομασίαν Τίκι καὶ παρᾶσταιναν τιμημένους προγόνους τῆς ἱστορίας τῶν νησιῶν, ποὺ μετὰ τὸ θάνατό τοὺς θεοποιήθηκαν. Κι αὐτοῦ βρίσκεται δίχως καμμιά ἀμφιβολία ἡ ἐξήγηση γιὰ τὰ περίεργα κόκκινα σκουφιά, ποὺ ἔχουν τὰ ἀγάλματα τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα. “Ὅπως ἔχομε πεῖ, σ’ ὅλα τὰ νησιά τῆς Πολυνησίας ὑπῆρχαν σκορπισμένα άτομα καὶ ὁλόκληρες οἰκογένειες μὲ κοκκινωπὰ μαλλιά καὶ ἀνοιχτόχρωμο δέρμα, καὶ οἱ ἴδιοι οἱ νησιῶτες εἶχαν δηλώσει πὼς αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ άτομα καὶ οἱ οἰκογένειες ἦταν ἀπόγονοι τῶν πρώτων λευκῶν ποὺ κατοικοῦσαν στὰ νησιά. Σὲ μερικὰ νησιά γίνονταν

Μκ *δέο* = ἀκόντιο, ρίχνω
ἀκόντιο.

Σα *δέλο* = ρίχνω καμάκι.
Το *δέλο* = ψαρεύω με καμά-
κι.

19. *δάσις* = πόδι, μηρός, δά-
ση, θεμέλιο.

Ν.Π. *μπάε* = πόδι.

Μα *οὔάε* = πόδι, πλάκες
στήν μπροστινή ἄκρη
τῶν τοίχων ἐνὸς σπιτιοῦ.

Μο *οὔά* (-) *οὔάε* = πόδι.

Χα *οὔάε* = πόδι.

Τυ *δάε* = πόδι.

Τα *δάε* = ὑποστηρίγματα
σκεπῶν.

Ρα *δάε-δάε* = πόδι.

Μκ *δάε* = πόδι.

Σα *δάε* = πόδι.

Το *δάε* = πόδι, πόδι τραπε-
ζιοῦ.

20. *δίος* = ζωή, ζωτικότητα,
περιουσία.

Μβ *δίο* = ὠριμότητα μπου-
μπουκιῶν, ἀνθέων.

Μκ *δίο* = συγκεντρώνω,
συσσωρεύω.

Τα *δίο* = κομβώδης, με πολ-

λοὺς κόμπους.

Το *δίο* = πεθαίνω.

21. *δοάω-ῶ* = φωνάζω, βοῶ·
καὶ

δοή = δοή, ἦχος, κάλε-
σμα.

Ν.Π. *μποοῦν* = οὐρλιάζω.

Μκ *δο* = θόρυβος.

Χα *οὔοοῦο* = φωνάζω.

Τυ *δοδὰ* = φωνάζω, μουρ-
μουρίζω.

Τα *δοδὸ* = μακρυνὸς ἦχος.

Μβ *δοδὸ* = ὁ ἦχος τῆς ὀμι-
λίας, τοῦ ἀέρα, τῆς
δροχῆς.

22. *γάμος* = γάμος, τελετὴ
γάμου, σχέση.

Ν.Π. *χάμο-μόα* = ἀρραβῶ-
νας, ἀρραβωνιάζομαι.

Μα *χάμουα* = μεγαλύτερος
ἀδελφὸς ἢ ἀδελφή.

Μκ *χάμουα* = πρωτότοκος,
μεγαλύτερος γιὸς.

23. *γάνος* = λαμπρότητα,
λάμψη.

Ν.Π. *χάνουα-νούα-μέα* =
οὐράνιο τόξο.

χέγγκα = λάμψη, μεγα-

λοπρέπεια.

Μα *χάνα* = λάμψη, λάμπω.
κανάπα = λαμπρός, φω-
τεινός.

Τυ *χάνα* = λάμπω·
κάνα = εἶμαι λαμπρός,
λάμπω, φέγγω·
κανάπα = ἀκτινοβολῶ,
λάμπω.

Τα *χάνα-χάνα* = δόξα, με-
γαλοπρέπεια.

Ρα *κανάπα* = ἀστράφτω,
ἀκτινοβολῶ, σπινθηρί-
ζω.

Μβ *κανάπα* = λαμπερός,
ἀστραφτερός.

24. *γέμω (γεμίζω)* = γεμίζω,
πλήθω, παρατρῶγω, πα-
ραχορταίνω.

Χα *κέμον* = ἀπορροφῶ, κα-
ταναλώνω.

Μβ *κεμίνγκα* = τροφή.

25. *γεννάω-ῶ* = παράγω,
γεννάω.

Ν.Π. *χανάου* = γεννιέμαι,
γεννάω.

χένουα = πλακοῦντας.

Μα *οὔανάου* = γεννιέμαι.

θρησκευτικὲς ἐορτές, καὶ ὅσοι ἔπαιρναν μέρος σ' αὐτὲς ἔθαφان τὸ πρόσωπό τους λευκὸ καὶ τὰ μαλλιά τους κόκκινα, γιὰ νὰ μοιάζουν μὲ τοὺς πρωταρχικοὺς προγόνους τους. Σὲ τελετές, ποὺ γίνονταν μιὰ φορὰ τὸ χρόνο στὴ Νῆσο τοῦ Πάσχα, τὸ κυριότερο πρό-
σωπο τῆς τελετῆς ξύριζε τὸ κεφάλι του, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τὸ δάψει κόκκινο. Κι οἱ τε-
ράστιες κόκκινες πέτρες πάνω στὰ γιγάντια ἀγάλματα τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα ἦταν σκα-
λισμένες στὸ τυπικὸ σχῆμα ποὺ εἶχαν οἱ ντόπιες κομμώσεις: ἓνας στρογγυλὸς κότσος
στὴν κορφή, ἀκριβῶς ὅπως ἀνάδεναν οἱ ἄντρες τὰ μαλλιά τους σ' ἓναν μικρὸ, πατρο-
παράδοτο κότσο καταμεσῆς τοῦ κεφαλιοῦ.

»Τὰ ἀγάλματα τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα εἶχαν μακρυνὰ αὐτιά, γιὰτι καὶ οἱ γλύπτες εἶχαν
μακροὺλὰ αὐτιά. Εἶχαν διαλέξει ἐπίτηδες κόκκινες πέτρες γιὰ περσοῦκες, γιὰτι καὶ οἱ
γλύπτες εἶχαν κοκκινωπὰ μαλλιά. Εἶχαν λαξέψει τὰ πηγοῦνια τους μυτερὰ καὶ ξεπε-
ταμένα, γιὰτι καὶ οἱ γλύπτες ἄφηναν γενειάδα. Εἶχαν ἰὴν τυπικὴ φυσιογνωμία τῆς
λευκῆς φυλῆς μὲ ἴσια καὶ στενὴ μύτη καὶ λεπτὰ χεῖλια, γιὰτι καὶ οἱ γλύπτες δὲν ἀνῆκαν
στὴ Μαλαϊκὴ φυλὴ. Καὶ ὅταν τὰ ἀγάλματα εἶχαν πελώρια κεφάλια καὶ μικροῦτοικα πό-
δια, μὲ τὰ χέρια τους τοποθετημένα πάνω στὸ στομάχι, ἦταν γιὰτι ἔτσι εἶχαν συνηθίσει
νὰ φτιάχνουν γιγάντια ἀγάλματα στὸ Περοῦ. Τὸ μόνο στολίδι ποὺ ἔχουν τὰ ἀγάλματα
τῆς Νήσου τοῦ Πάσχα εἶναι μιὰ ζώνη γύρω στὸ στομάχι. Τὴν ἴδια συμβολικὴ ζώνη δρι-

οὐενοῦα = πλακοῦντας.

Χα χανάου = γεννάω.

Τυ χανάου = παράγω, γεννάω.

χενούα = γυναικεῖο σῶμα, πλακοῦντας.

Τα φανάου = γεννιέμαι.

Ρα ἀνάου = παράγω, γεννάω.

Μβ χανάου = γεννιέμαι.

Μκ χανάου = γεννιέμαι.

Σα φανάου = γεννιέμαι.

Το φανάου = ἔχω παιδί.

26. **γένος** = γένος, φυλή, συγγένεια, τάξη, εἶδος.

Ν.Π. κένου = σύζυγος.

Μα κάνο = χρώμα, εἶδος, σπόρος.

Χα ἄνο = εἶδος, φύση, χαρακτηριστήρας, τύπος.

Μβ κένου = λέγεται γιὰ τὴν ὁλοκληρώση τῆς ἐρωτικῆς πράξης.

Μκ κένανα = ἄντρας, ἄτομο, τὸ ἀνθρώπινο εἶδος γενικά.

27. **γῆ** (Δωρ. γᾱ), **γαῖα**, **χθών** = πατρικὴ γῆ, χώ-

ρα, γῆ, κόσμος.

Ν.Π. χένουα = χώρα, πατρικὴ γῆ, γῆ, κόσμος.

Μα οὐένουα = γῆ, χώρα.

Χα χόνουα = κόσμος, χώρα, ἐπίπεδη γῆ.

Τυ χένουα = χώρα, γῆ, πατρικὴ γῆ, κόσμος.

Τα φένουα = ὁλόκληρη ἡ γῆ, χώρα, ἔδαφος, χῶμα.

Ρα ἔνουα = ὁλόκληρη ἡ γῆ, χώρα, χῶμα.

Μβ ἔνουα = χώρα.

Μκ χένουα = γῆ.

Σα φάνουα = χώρα, γῆ.

Το φόνουα = ὁλόκληρη ἡ γῆ, χώρα, χῶμα.

28. **γῆρύω** = τραγουδῶ, φωνάζω· καὶ

γῆρως (Δωρ. γᾱρως) = φωνή, ἦχος, κουδούνισμα.

Ν.Π. **Ε* χέραρου = εἰσαγωγικὴ φράση τῶν ὕμνων οὐτέ·

χερούρου = θρυχώμαι, ἐκρήγνυμαι, ἀνατινάσσομαι, δυνατὸς ἦχος.

Μα χαροῦν = γανγίζω.

χαρούρου = ξανακούγομαι, παράγω ὑπόκωφους ἦχους, ὑπόκωφος ἦχος.

Μο χερούρου = ὑπόκωφος ἦχος.

Χα χαλούλου = θρυχώμαι, κεραυνός.

Τα χαρούρου = θόρυβος, ἦχος, δυνατὸς θόρυβος.

Ρα ἀρούρου = δυνατὸς θόρυβος ἢ ἦχος, ξανακούγομαι, θρυχώμαι, παράγω ὑπόκωφους ἦχους.

29. **γνάθος** = γνάθος, δόντια, δάγκωμα.

Ν.Π. νγκάου = δαγκώνω.

Μο νγκάου, νγκάου = δαγκώνω.

Χα νάου = μασάω, δαγκώνω.

Τυ νγκάου = μασάω, δαγκώνω.

Τα ἄου (-) ἄου = τραυλίζω, ἀκονίζω, μασάω.

Ρα νγκάου = μασάω.

Μβ νγκά (-) νγκάου = δαγκώνω με δύναμη, ἀρ-

σκομε σὲ ὅλα τὰ ἀγάλματα, δίχως καμμιά ἐξαίρεση, πὺν ὑπάρχουν στὰ ἐρεῖπια τῆς ἐποχῆς τοῦ Κόν-Τίκι, κοντὰ στὴ λίμνη Τιτικάκα. Εἶναι τὸ θρυλικὸ ἔμβλημα τοῦ βασιλιᾶ-ἡλίου: τὸ οὐράνιο τόξο. Ὑπῆρχε ἓνας μύθος σχετικὰ μετὰ τὴ Μαγκαρέδα, πὺν σύμφωνα μ' αὐτὸν ὁ βασιλιᾶς-ἡλῖος εἶχε θγάλει τὸ οὐράνιο τόξο, πὺν ἦταν ἡ μαγικὴ του ζώνη καί, γλυστρώντας πάνω σ' αὐτὴ, κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὴ Μαγκαρέδα, γιὰ νὰ ἐποικίσει τὸ νησί μετὰ τὰ λευκόδεσμα παιδιὰ του. Στὰ παλιὰ χρόνια θεωροῦσαν τὸν ἡλῖο ὡς τὸν παλαιότερο πρωταρχικὸ πρόγονο, τόσο σὲ ὅλα τὰ νησιά, ὅσο καὶ στὸ Περού».

Ὅταν ἀργότερα ἔφθασε στὸ νησί Παρόια ὁ Heyerdahl ἤρθε σὲ μία πολὺ ἀποκαλυπτικὴ συζήτηση μετὰ τοὺς κατοίκους τῆς:

«Τοὺς εἶπα, πὺς εἶχα ξανάρθει στὰ νησιά τῆς Θάλασσας τοῦ Νότου καὶ εἶχα ἀκούσει γιὰ τὸν πρῶτο τους ἀρχηγό, τὸν Τίκι, πὺν εἶχε ὀδηγήσει τοὺς προπάτορές τους στὰ νησιά ἀπὸ κάποια μυστηριακὴ χώρα, πὺν κανένας δὲν ἤξερε τίποτα περισσότερο γι' αὐτὴ. Ἀλλὰ σὲ μιὰ μακρινὴ χώρα, πὺν τὴν ἔλεγε Περού, εἶχε βασιλέψει κάποτε ἓνας μεγάλος ἀρχηγός, πὺν ὁ λαὸς του τὸν ἔλεγε Κόν-Τίκι, δηλαδὴ "Ἡλιο-Τίκι. Αὐτὸς ὁ Τίκι καὶ μερικοὶ ὀπαδοὶ του εἶχαν φύγει ἀπὸ κείνην τὴ χώρα πάνω σὲ μεγάλα "πάε-πάε" καὶ ἐξαφανίστηκαν. Λοιπὸν ἐμεῖς πιστεύομε, πὺς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Τίκι πὺν εἶχε ἔρθει σ' αὐτὰ τὰ

- πάζω με τὰ δόντια, λαβίδα
 Μκ *κακάχον* - *νάχον* = διαγκώνω, σκίζω με τὰ δόντια.
 Σα *γκάου* = μασάω.
 Το *γκάου* = μασάω.
30. *γυνή* (Δωρ. *γυνά*) = γυναίκα, έρωμένη, σύζυγος.
 Ν.Π. *Χινέ* = γυναικείο όνομα.
Χινά = ή θεά της Σελήνης.
χινέ = θηλυκός.
 Μα *χινέ* = κορίτσι, κόρη.
 Μο *χινά*, *χινέ* = σύζυγος.
 Χα *χινέ* = θηλυκό.
 Τυ *Χινά* = Σελήνη, θεά της Σελήνης.
 Τα *Χινά* = όνομα της πρώτης γυναίκας.
χινέ = φιλάρεσκο διάδισμα, περιήφανος για την εμφάνισή του.
 Ρα *ινέ* = γενικός όρος, που χρησιμοποιείται για τὰ θηλυκά ζώα.
 Μγ *ινέ!* = επιφωνηματική φράση, που χρησιμοποιείται για τήν πρόσκληση μιας γυναίκας ή ενός κοριτσιού.
 Μδ *Ίνά* = θεά, πρώτη γυναίκα του νησιού.
 Μκ *Χινά* = όνομα της πρώτης γυναίκας του νησιού.
 Το *φινέ* = πρόθεμα για κορίτσια ή γυναίκες.
 Ρπ *ΐνα* (-) *ΐνα* = γιαγιά, παππούς.
31. *γυρόω-ω* = γυρίζω, περιστρέφωμαι, συσπειρώνομαι.
 Ν.Π. *χιρί* = (επί καπνού) άνεβαίνω σπειροειδώς.
χίρο = περιστρέφω, συστρέφω τὰ μαλλιά.
χούρι-χούρι = αλλάζω κατεύθυνση.
 Μα *ούϊρι* = περιστρέφω.
 Μο *χούρι* = γυρνάω.
 Χα *χίλι*, *χίλο* = γυρίζω, περιστρέφωμαι, συστρέφω τὰ μαλλιά.
32. *δήμος* (Δωρ. *δᾶμος*) = δήμος, περιοχή, λαός, ό συχναζόμενος, θαμός ή κατάταξη (στό στρατό).
 Ν.Π. *τάμα* = ομάδα ανθρώπων που κινούνται σε σχηματισμό όπως στον στρατό.
τάμα (-) *άρόα* = άνδρας.
τάμα (-) *χίνε* = γυναίκα.
 Μα *τάμα* = άνθρωπος.
 Χα *κάμα* = άνθρωπος.
 Μκ *τάμα* = λαός.
 Το *τάμα* = σύντροφος, άνθρωπος.
33. *δοκός* = δοκός, καυσόξυλο.
 Ν.Π. *τόκο-τόκο* = ξύλο, καλάμι, μπασιτόνι, κύλινδρος, στήριγμα, ράβδος.
 Μα *τόκο* = κοντάρι, ράβδος.
τόκο-τόκο = ράβδος.
 Μο *τοτόκο* = ράβδος.
 Χα *κόο* = στήριγμα, βάση.
 Τυ *τόκο* = στήριγμα, κοντάρι, ράβδος, κλαδί.
 Τα *τόο* = ράβδος, ξύλο για την μετακίνηση κανών που έχουν έξωκείλει.
 Ρα *τόκο* = κοντάρι ή ξύλο

νησιὰ και θελήσαμε ν' αποδείξομε, πώς μπορούσε νὰ κάνει τὸ ταξίδι ἀπὸ τὸ Περού μ' ἓνα πάε-πάε».

Εἶναι πλέον σαφές, ποίος εἶναι ὁ Κὼν-Τίκι καὶ οἱ σύντροφοί του, πὺν ταξιδεὺν μὲ τὰ πάε-πάε (= πλοῖα). Παραταῦτα ὁ Νορβηγὸς ἐξερευνητὴς ἀναφέρει, πὺς οἱ ἐλληνικὲς αὐτὲς παραδόσεις κινδύνενσαν μὲ διαστρέβλωση καὶ ἀφανισμό ἀπὸ κάποιους ἄλλους. "Ἄς δοῦμε ἀπὸ ποιούς:

«Ὁ Τουπουρόν εἶχε πεῖ, πὺς ὁ πατέρας του κι ὁ παππούς του κι ὅλοι του οἱ πρόγονοι ἔλεγαν, πὺς ὁ Τίκι ἦταν ὁ πρῶτος ἀρχηγός τους καὶ πὺς τώρα θρискότανε στὸν οὐρανό. Ἀλλὰ ἔπειτα ἦρθαν οἱ λευκοὶ καὶ δήλωσαν, πὺς ὅλες αὐτὲς οἱ παραδόσεις ἦταν ψευτιές καὶ τίποτ' ἄλλο. Πὺς δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κανένας Τίκι καὶ πὺς δὲν θρискεται στὸν οὐρανό, γιατί ἐκεῖ θρискεται ὁ Ἰεχωβάς. Καὶ νὰ τώρα, πὺν ἐμεῖς οἱ ἔξι περάσαμε τὴ θάλασσα μ' ἓνα πάε-πάε κι ἡμασταν οἱ πρῶτοι λευκοὶ πὺν παραδέχονταν πὺς οἱ πρόγονοί τους εἶχαν πεῖ τὴν ἀλήθεια. Ὁ Τίκι εἶχε ζήσει, μὰ τώρα ἦταν πεθαμένος καὶ θρискότανε στὸν οὐρανό. "Εφριξα στὴ σκέψη, πὺς εἶχα ματαιώσει τὸ ἔργο τῶν ἱεραποστόλων κι ἐσπευσα νὰ τοὺς ἐξηγήσω πὺς ὁ Τίκι εἶχε ζήσει, αὐτὸ ἦταν δέδαιο, καὶ πὺς τώρα ἦταν πεθαμένος. Ἀλλὰ, ἂν θρискότανε καὶ στὸν παραδείσο ἢ στὴν κόλαση, αὐτὸ τῷξερε μονάχα ὁ Ἰεχωβάς, γιατί ὁ Ἰεχωβάς ἦταν στὸν οὐρανό, ἐνῶ ὁ Τίκι ἦταν θνη-

(1)

(2)

Ἀναπαραστάσεις δραχογραφημάτων ἀπὸ τὸ Νησιὶ τοῦ Πάσχα:

- (1) Τὸ πρόσωπο ἑνὸς πανάρχαιου ἐποίκου. Ὁμολογουμένως δὲν εἶναι πρόσωπο Πολυνησίου ἰθαγενοῦς καὶ σίγουρα θυμίζει τὶς νεκρικές προσωπίδες τῶν Μυκηνῶν.
- (2) Ὁ ἀρχέγονος πτερωτὸς ἄνθρωπος Μάκε-Μάκε, πὺν κατὰ τὶς παραδόσεις τῶν Πολυνησίων ἔφθασε στὰ νησιά τους πετώντας ἀπὸ τὴ δύση.

τός, ἓνας μεγάλος ἀρχηγός, ὅπως ὁ Τέκα κι ὁ Τουπουχόου, ἴσως κι ἀκόμη μεγαλύτερος. Χάρηκαν κι εὐχαριστήθηκαν μ' αὐτὰ τὰ λόγια, καὶ τὰ κοινήματα τοῦ κεφαλίου καὶ τὰ ψιθυρίσματα τους φανέρωσαν πὺς οἱ ἐξηγήσεις εἶχαν πέσει σὲ καλὸ ἔδαφος. Ὁ Τίκι εἶχε ζήσει, αὐτὸ ἦταν τὸ κυριότερο».

Πέρα ἀπὸ τὸν Τίκι (πὺν σὰν λέξη σημαίνει καὶ «θεός») ὁ Heyerdahl ἀναφέρει καὶ τὸν θρυλικὸ «ἐκατόγχειρα» Γύη (Ρόγκο):

«Αὐτὸ ἦταν ἐνδιαφέρον, γιατί Ρόγκο –σε μερικὰ νησιά προφέρουν Λόγο– ἦταν τὸνομα ἑνὸς ἀπὸ τοὺς γνωστότερους θρυλικούς προγόνους τῶν Πολυνησίων. Τὸν περιγράφουν λευκὸ καὶ μὲ ξανθὰ μαλλιά. Κι ὅταν ὁ πλοίαρχος Κούκ εἶχε πρωτοπάει στὴ Χαβάη, τὸν δέχτηκαν μὲ ἀνοιχτὴ ἀγκαλιά, γιατί τὸν πῆραν πὺς ἦταν ὁ λευκὸς ὁμόφυλός τους Ρόγκο, πὺν, ἀφοῦ ἀπουσίασε πολλὲς γενεές, ξανάρθε ἀπὸ τὴν πατρίδα τῶν προγόνων τους μὲ τὸ μεγάλο του καράδι».

Οἱ ἀφηγήσεις τῶν αὐτοπτῶν σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς τοπικὲς παραδόσεις καὶ σὲ σύγκριση μὲ τὴν ἀπώτατη ἑλληνικὴ ἱστορία παρουσιάζουν μία ἀνάγλυφη εἰκόνα τοῦ Πολυνησιακοῦ παρελθόντος μὲ πληθώρα ἰχνῶν ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως. Πάντως τὰ στοιχεῖα τοῦ Heyerdahl, πὺν ἀναφέρονται στὴν Ἀμερικανικὴ ἥπειρο, ἔδωσαν τὸ ἐρέθισμα γιὰ ἔρευνα τῆς τελευταίας ἀπὸ πολιτισμικῆς πλευρᾶς.

Μάριος Μαρανέας

- χρησιμοποιούμενο στήν ναυσιπλοΐα.
Μ6 τόκο = κουπί σχεδίας, κοντάρια.
Μκ τόκο = στήριγμα, πλατφόρμα.
Σα τόο = κουπί, βάση σπιτιού, στήριγμα όπου κάθονται περιστέρια.
Το τόκο = ράβδος, μακρὺ κοντάρι χρησιμοποιούμενο γιὰ τὸ σπρώξιμο τῶν κανῶ στὴ θάλασσα.
34. **δόρυ** = δόρυ, ξύλο, δέντρο, κοντάρι, δεξὶ χέρι.
Ν.Π. τόρο (-) μίρο = τὸ σκληρότερο καὶ βαρύτερο ξύλο·
τόρο (-) μίρο = δέντρο τῆς οἰκογένειας *legomimosa*·
τούρου-τούρου = καλάμι, ξύλο.
Μα τόρο = δέντρο·
τούρου = στήριγμα, μπαστούνι·
τούρου-τούρου = σφίξιμο χερσιού.
Χα κούλον = ξύλο χρησιμοποιούμενο σὲ σπίτια.
Τυ τούρου = στήριγμα, ξύλο γιὰ σκάψιμο, κολώνα.
Τα τούρου = στήριγμα, κοντάρι.
Μγ τούρου = στήριγμα ὀροφῶν.
Μ6 τούρου-τούρου = ξύλο, καλάμι, κοντάρι.
35. **ἐλαία** (᾿Αττ. **ἐλάα**) = ἐλιά.
Χα ἀλάα, ἐλάα = μεγάλο ἐνδημικὸ δέντρο (*planchonella sandwichensis*) μὲ ἀπαλὰ ἐπιμήκη λαμπερὰ πράσινα φύλλα, κορμὸ στὸ χρώμα τοῦ χαλκοῦ καὶ σχεδὸν στρογγυλὸ μαῦρο καρπὸ μέχρι πέντε ἑκατοστὰ μακρὺ· ὁ κολλώδης, γαλακτώδης χυμὸς τῶν καρπῶν τοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ τὴν παγίδευση πουλιῶν καὶ τὸ ξύλο τοῦ γιὰ κατασκευὴ δοράτων.
Σα ἀλάα = θάμνος τοῦ εἶδους *chariessa*, δέντρο τοῦ εἶδους *planchonella*.
Ρα ἀρά = ἀνανᾶς, ἐνδημικὸ εἶδος δέντρου (*pandanus*).
Μγ ἀρά = ἐνδημικὸ εἶδος δέντρου (*pandanus*).
36. **ἐνος** = ἔτος.
Μ6 ἄνο = ἔτος.
37. **ἔξω**.
Ν.Π. ἄχο = ἔξω·
ἀχάχο = ἔξω.
38. **ἐρείκη (ἐρίκη)** = ρεῖκι, γρασιδί·
καὶ ἐρικία = ἐρείκη·
καὶ ἐρικίς = κριθάρι.
Ν.Π. χερίκι = εἶδος γρασιδιοῦ, χαλὶ ποὺ φτιάχνεται ἀπὸ αὐτό.
Μα οὐαρίκι = χαλί, ψάθα.
Ρπ ἀρίκι = δέντρο.
Ρα ἀρίκι = ὅτιδήποτε κεῖται στὸ ἔδαφος, πάτωμα, πόα, τραπεζομάντηλο, κάλυμμα κρεββατιοῦ.
Μ6 ἐρίκι (-) κούρα = ὕψος, βαμμένο κίτρινο, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ καλύπτει τὸ στήθος νεκρῶν.
Το φαρίκι-ί, = θρίσκομαι στὸ ἔδαφος, καλύπτω μὲ στρώμα ἢ χαλὶ ἢ φύλλα.
39. **ἔρω**
Μα ἄρο = ἐπιθυμία, τάση.
Χα ἄλο-ἄλο = ἀγαπημένος καὶ ὑπηρετούμενος ἀπὸ ἄλλα ἄτομα.
40. **Ζεύς**, Δωρ. **Ζάν, Δάν**, Κρητ. **Τάν**.
Ν.Π. Τάνε = θεός.
Μα Τάνε = μία ἀπὸ τίς σημαντικότερες Πολυνησιακὲς θεότητες, λατρευομένη ὡς τὸ ἄρσε-
- νικὸ στοιχεῖο στὴν φύση ἢ θεὸς τοῦ φωτός·γιὸς τοῦ Ράντζι (= Οὐρανοῦ).
Μο Τάνε = θεὸς τοῦ δάσους.
Χα Τάνε = θεὸς ὁδηγός, οὐρανὸς-πατέρα, θεὸς τῆς δημιουργίας, ἡλιακὸ φῶς.
Τυ Τάνε = θεὸς τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τοῦ οὐρανοῦ.
Τα Τάνε = μέσος θεὸς σχετιζόμενος μὲ τὸ δέκατο ἢ ψηλότερο στρώμα τοῦ οὐρανοῦ.
Ρα Τάνε = ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους θεούς, ὁ θεὸς τῶν δέντρων καὶ τῶν δασῶν.
Μγ Τάνε = πατέρα τῶν πάντων.
Μκ Τάνε = δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ Ἀτέα (φῶς ἡμέρας).
41. **ζητέω, ζητεύω** = ζητάω, ρωτάω, ψάχνω, ἐρευνῶ.
Τυ τιτάον = προσπαθῶ νὰ φτάσω, πλησιάζω, προφυλακτικὰ μὲ ὄπλο.
Τα τιτάον = ψάχνω, ρωτάω.
Ρα τιτάον = προσπαθῶ, ἀγωνίζομαι γιὰ νὰ ἐπιτύχω ἓνα σκοπὸ, σκοπεύω στὴν ἀπόκτηση ἐνὸς ἀντικειμένου.
42. **ζωή**, Αἰολ. **ζοῖα**, Δωρ. **ζόα**, Ἰων. **ζοή** = ζωή, παρουσία.
Μα τοῖ = ζωή.
Μ6 τοῦ = ζωή.
Ν.Π. ταόα = ἀγαθὰ, προμήθειες.
43. **ἦ** = ἡ ὁποία, ποιά.
Ν.Π. χέ = ἦ, ποιά.
Μα χέ = μία, κάποια.
Χα χέ = μία, αὐτή.
Τυ χέ = μία, σίγουρη, κάποια.
Τα ἔ = μία.
Ρα ἔ = μία.
Μ6 ἔ = ἦ.
Μκ χέ = ἦ.

Σα σέ = μία.

Το χέ = ή.

44. *ήδάω*, Κρ. *ήβίω*, Αιολ. *άδάω* = γίνομαι έφη-
βος/ή·
και *ήδη*, Αιολ. *άδα* = νε-
ότητα, ήδη.

Ν.Π. *έδε*, *έέδε* = πλα-
κοϋντας, επιγέννημα,
όπισθια.

Μα *έουε* = πλακοϋντας, επι-
γέννημα.

Χα *έουε* = βλαστάρι, γενιά,
είδος, τόπος γέννησης,
άορτή, επιγέννημα.
ιέουε = επιγέννημα,
πλακοϋντας.

Τυ *έβε* = μήτρα.

Τα *έβε* = πλακοϋντας, μή-
τρα.

45. *ήρωε* = ήρωας, ήμίθεος,
τοπική θεότητα.

Ν.Π. *Χίρο* = θεός της
δροχής.

Μα *Ούίρο* = φημισμένος τα-
ξιδευτής-θεός.

Χα *Χίλο* = όνομα πασίγνω-
στου Πολυνησιου πλοη-
γού.

Τυ *Χίρο* = όνομα ενός ήμί-
θεου ή παραδοσιακού
ήρωα.

46. *ήώε*, Άττ. *έως*, Δορ. *άώε*
= αύγή, πρωί, φώς της
ήμερας.

Ν.Π. *άο ποποχάνγκα* = ξη-
μέρωμα, αύγή.

Μα *άο* = αύγή, ήμέρα.

Χα *άο* = φώς της ήμέρας,
αύγή.

Τυ *άο* = όρατός κόσμος, φώς
της μέρας.

Τα *άο* = φώς της ήμέρας.

Ρα *άο* = ήμέρα, αύγή.

Μβ *άο* = ήμέρα.

Μκ *άο* = ήμέρα.

Σα *άο* = ήμέρα, φώς της
ήμερας.

Το *άο* = ή όγδοη ήμέρα στο
ήμερολόγιο των νήσων
Τόνγκα.

47. *θάρρος*, Άττ. *θάρρος* =
θάρρος.

Μα *τάρα* = θάρρος.

Τυ *τάρα* = θάρρος.

48. *θέω* = τρέχω (και επί
πλοίων), διάζομαι, κάνω
άγωνα δρόμου.

Μα *ούάκα-τάον* = πάω να
συναντήσω, επισκέπτο-
μαι.

Τυ *τάον* = κυβερνώ πλοίο.

Τα *ταά* = φεύγω, πέφτω.

Μγ *τάον* = φθάνω.

Μβ *άκα-τάον* = τρέχω, κυ-
νηγάω·
ταού = πηγαίνω.

Μκ *τά* = τρέχω.

Σα *τάον* = φθάνω, πηγαίνω,
έρχομαι.

49. *θιγγάνω* = άγγίζω, πιά-
νω, άγκαλιάζω, έρχομαι
σε έπαφή μέ, φτάνω, νι-
κάω, χτυπάω, πληγώνω.

Ν.Π. *τινγκάι* = νικάω, χτυ-
πάω, ξεπερνάω.

Μα *τινέι* = σδήνω, κατα-
στρέφω, σκοτώνω.

Χα *κινάι* = σδήνω, σκοτώ-
νω, συνεχίζω, επιμένω.

Τυ *τινάι* = τελειώνω, ξεπερ-
νάω, σκοτώνω, επιθυμώ
έντονα, έχω έντονο πά-
θος, ή κορύφωση του
πάθους.

Τα *τίναι* = σδήνω, σκοτώνω,
κυνηγώ, πολεμάω κά-
ποια άρρώστια.

Ρα *τινάι* = σδήνω, κατα-
στρέφω, σκοτώνω.

Μβ *τινάι* = χτυπάω, δέρνω.

Μκ *τινάι* = σδήνω, σκοτώ-
νω.

Σα *τιτίνα* = σδήνω, στραγ-
γαλίζω, συνθλίδω.

50. *θρέμμα* = θρέμμα, παιδί,
πλάσμα, είδος.

Ν.Π. *τάμα* = παιδί·
τάμα = βλαστάρι ζαχα-
ροκάλαμου.

Μα *τάμα* = γιός, παιδί.

Χα *τάμα* = παιδί.

Τυ *τάμα* = παιδί, άπόγονος,
κροκός, έμβρυο.

Τα *τάμα* = παιδί.

Ρα *τάμα* = παιδί, άπόγονος.

Μγ *τάμα* = γιός.

Μβ *τάμα* = άγαπημένο παι-
δί.

Μκ *τάμα* = παιδί, γιός.

Σα *τάμα* = παιδί, άγόρι.

Το *τάμα* = παιδί, γιός, άγό-
ρι.

III. ΚΥΡΙΕΣ ΦΩΝΗΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Γενικά ό Γερμανός έπιστήμων έπισημαίνει τις έξής φωνολογικές άντιστοιχίες
μεταξύ των Έλληνικών και των Πολυνησιακών:

Έλληνικό γράμμα ή δίφθογγος	Προφορά στά Πολυνησιακά	Ποσοστό ή άριθμός παρατ/σών περιπτώσεων	Έλληνικό γράμμα ή δίφθογγος	Προφορά στά Πολυνησιακά	Ποσοστό ή άριθμός παρατ/σών περιπτώσεων
α	α ¹	100%	αω (κατά- ληξη ρημ.)	αου	5
αι	αϊ	11	ε	α	64
αι	ε	6	ε	αϊ	2
αυ	αου	12			

Έλληνικό γράμμα ή δίφθογγος	Προφορά στα Πολυνησιακά	Ποσοστό ή αριθμός παρατ/σών περιπτώσεων	Έλληνικό γράμμα ή δίφθογγος	Προφορά στα Πολυνησιακά	Ποσοστό ή αριθμός παρατ/σών περιπτώσεων
ε	ε	43	π	μπ/δ/ου ²	5
ει	αϊ	10	π	π	Λοιπές πε- ριπτώσεις
ει	ε	3	φ	μπ/δ/ου ²	8
ε	εϊ	6	φ	π	45
ευ	αου	3	ψ	μπ/δ/ου ²	2
ευ	εου	2	ψ	π	Λοιπές πε- ριπτώσεις
εω (κατά- ληξη ρημ.)	αου	7	γ	χ	12
η	ε	51	γ	χ/κ ²	3
η	ι	32	γ	κ	21
η	ου	7	γ	νγκ	7
ι	ε	8	γγ	νγκ	5
ι	ι	73	γκ	νγκ	1
ι	ου	4	γν	νγκ	6
ια	ια	2	γξ	νγκ	2
ιε	ι	1	γχ	νγκ	5
ιε	ιε	1	κ	χ/κ ²	2
ιη	ι	1	κ	χ	5
ιη	ιε	1	κ	κ	Λοιπές πε- ριπτώσεις
ιο	ιο	2	κν	νγκ	2
ιω	ιο	4	ξ	κ/χ ²	2
ο	α	26	ξ	χ	2
ο	ο	146	σκ	κ/χ ²	2
ο	ου/ουα	37	σκ	κ	Λοιπές πε- ριπτώσεις
οι	οϊ	4	σχ	χ	6
οι	ου	19	χ	κ/χ ²	100%
ου	ου	12	δ	τ	100%
υ	ι	33	ζ	τ	100%
υ	ι/ου ²	25	τ	τ	100%
υ	ου	47	θ	τ	100%
ω	α	17	θασειά ⁴	χ	23
ω	ο	52	σ	χ ² -	100%
ω	υ	36			
δ	μπ/δ/ου ³	100%			

1. Το Έλληνικό “α” μετατρέπεται στους Πολυνησιακούς φθόγγους σπάνια σε “αου” και “οου”, πράγμα που ήταν σύνηθες στη Λεσβιακή διάλεκτο.

2. Η αντίστοιχία του αρχικού γράμματος διαφοροποιείται σε κάθε Πολυνησιακή διάλεκτο.

3. Το Έλληνικό “δ” παραμένει “δ” ή τρέπεται σε “μπ” στην γλώσσα της Νήσου του Πάσχα· τρέπεται επίσης σε “ου” στην γλώσσα των Μαορί και της Χαβάης και παραμένει δ στην υπόλοιπη Πολυνησία.

4. Παρατηρείται ένιοτε το φαινόμενο της ψίλωσης (μετατροπής της δασείας σε ψιλή) σε 7 περιπτώσεις, φαινόμενο που συμβαίνει στην Ανατολική Ίωνική διάλεκτο, την Λεσβιακή, την Κρητική και τη Κυπριακή.

Η παρουσίαση των κανόνων αυτών μετατροπής των Έλληνικών φθόγγων σε Πολυνη-

σιακούς στο βιβλίο του κ. Γιόζεφσον αποτελεί μία ακόμα ένδειξη της επιστημονικότητας και της έγκυρότητας της έρευνάς του, καθώς συστηματοποιεί και επιβεβαιώνει ακόμα περισσότερο το φαινόμενο της Έλληνικότητας των γλωσσών της Πολυνησίας.

IV. ΕΛΛΗΝΙΚΗ Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Καταλήξεις ουσιαστικών και επιθέτων

Οι πιο χαρακτηριστικές καταλήξεις ονομάτων που έχουν διατηρηθεί στα Πολυνησιακά είναι -εια, -ια, -ιον, -ιος, -ος και -μα καθώς και οι πληθυντικοί τους -α, -εα και -οι.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Κατάληξη	Έλληνική λέξη	Πολυνησιακή λέξη
-εία	πρεσβεία	παθέα
-ία	μανία	μανία
-ιον	φυκίον	πουκίο
-ιος	πολιός	πολιό
-ός	όχυρός	όχιρό
-χός	μοιχός	μοέχα
-ίσκη	μοχλός+ίσκη	μοχόκι
-α (πλ.)	έργα	άγκα
-εα (πλ.)	τεύχεα	ταούχαα
-οι (πλ.)	μάγοι	μακόι

2. Άρθρα

Οι Πολυνησιακές γλώσσες έχουν διατηρήσει ακόμα και τα ελληνικά άρθρα ή (χέ), ό (ό), τό (τό), αί (χέ), οί (οΐ), τὰ (τάου). Μεγάλο ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η επιδίωξη του Όμηρικου και Βοιωτικού τοί/ται (έκει), που μετετράπη σε τόσο (= αυτό) στην διάλεκτο της Νήσου του Πάσχα.

3. Ρήματα

Οι ρηματικές καταλήξεις -άω και -έω μετατρέπονται σε -άου. Το -ζω μετατρέπεται σε -τα, -τε, -τι, -το και -του. Η κατάληξη άπαρεμφάτου -ειν μετατρέπεται σε -αί. Η κατάληξη -σω μετατρέπεται σε -χου. Η κατάληξη του τρίτου προσώπου πληθυντικού (-οι) μετατρέπεται σε -τι, ή κατάληξη -μαι σε -μαί και το πρόσφυμα -σκ- σε -κ-. Τέλος η ρηματική συλλαβική αύξηση (έ-) διατηρείται στον άοριστο των Πολυνησιακών ρημάτων.

4. Διατήρηση της άρχικης Έλληνικής έννοιας

Η άρχικη Έλληνική έννοια των λέξεων διατηρείται σε ποσοστό 31,2% στην Νήσο του Πάσχα, 16% στην γλώσσα των Μαορί, 12,7% στην Χαβάη, 8,2% στο Άρχιπέλαγος Τουαμότου, 7,4% στις Μαρκησίδες Νήσους, 5,7% στις Νήσους Μανγκαρέβα, 5,3% στην Ραροτόνγκα, 4,9% στην Ταϊτή, 1,4% στις Σαμόες και 1,4% στις Νήσους Τόνγκα.

V. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με τον κ. Γιόζεφσον η Έλληνική μετανάστευση στην Πολυνησία έγινε κατά την «περίοδο του Α' Έλληνικού άποικισμού», γύρω στον 9ο αιώνα π.Χ. από τις Έλληνικές άποικίες της δυτικής Μεσογείου και μέσω της νότιας Άμερικής. Συγκεκριμένα λέγει, ότι διακρίνονται κάποιες ομοιότητες μεταξύ του πολιτισμού των Ίνκας του Περού και του Έλληνικού πολιτισμού· λαμβάνεται υπόψη και η κρατούσα άποψη ότι η γέννηση του πρώτου τοποθετείται γύρω στα 950 π.Χ., όταν δηλαδή έλαβε χώρα ο Α' άποικισμός. Μάλιστα δίνει την πληροφορία, ότι στο Παράκας του Περού έχουν δρεθεί μούμμιες με Έλληνικά χαρακτηριστικά, και ότι κάποιοι άριστοκράτες του Κούζκο, πρωτεύουσας των Ίνκας, είχαν

ανοιχτόχρωμο δέρμα σύμφωνα με μαρτυρίες Ίσπανων κατακτητών. Επίσης στους πολιτισμούς του Τσαβίν και του Μοτοίκα διακρίνονται στοιχεία Έλληνικής αρχιτεκτονικής, τέχνης και θρησκευτικών δοξασιών. Επιπλέον ο ναός του Τιαχουανάκο καθώς και άλλοι ναοί στην περιοχή του Κουζκο θυμίζουν έντονα τους Έλληνικούς ναούς. Υπάρχουν και άλλα κοινά σημεία μεταξύ Έλληνικού και Περουβιανού πολιτισμού, λέγει ο Γερμανός έρευνήτης, όπως στοιχεία ρουχισμού, πηλοπλαστικής (έχουν βρεθεί και στο Περού μελανόμορφα άγγεια), ιατρικής (κρνιακές έγχειρήσεις) και αστρονομίας (σεληνιακό έτος). Τέλος φαίνεται, ότι ο Περουβιανός πολιτισμός εξαπλώθηκε με κατεύθυνση από τον Βορρά προς τον Νότο.

Μέσω λοιπόν αυτής της οδού, γράφει ο κ. Γιόζεφσον, έγινε η μετάβαση των Ελλήνων στην Πολυνησία. Η άποψή του αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι οι Έλληνικές επιδράσεις είναι έμφανεστερες στο Νησί του Πάσχα, που είναι ένα από τα πλησιέστερα νησιά της Πολυνησίας στις άκτες της Νότιας Αμερικής. Η γλώσσα του νησιού αυτού συγγενεύει με την Έλληνική περισσότερο από τις άλλες Πολυνησιακές γλώσσες, υπάρχουν και εκεί «όμφαλοι», οι τεχνικές ναυσιπλοΐας των κατοίκων μοιάζουν πολύ με τις Αρχαιοελληνικές, ενώ οι θρησκευτικές δοξασίες και οι κοινωνικές δομές τους θυμίζουν κάποιες αντίστοιχες της Αρχαίας Ελλάδος.

Πέρα από αυτό Ευρωπαίοι έξερευνητές, που επισκέφθηκαν νησιά της Πολυνησίας κατά τον 18ο αιώνα, παρατήρησαν, ότι κάποιοι ιθαγενείς είχαν Έλληνικά χαρακτηριστικά ή ήταν ξανθοί. Μάλιστα οι ιθαγενείς αυτοί ήταν συνήθως άρχοντες των νησιών ή άριστοκράτες. Τέλος υπάρχουν λέξεις στην γλώσσα του Αρχιεπελάγου Τουαμότου, που όρίζουν άτομα που ανήκουν στην «Καυκασία φυλή», οι οποίες είναι προγενέστερες της ανακάλυψης της Πολυνησίας από τους Ευρωπαίους.

Ο συγγραφέας τελειώνει το βιβλίο του σημειώνοντας ότι οι Έλληνες έξερευνητές της Πολυνησίας πρέπει να μιλούσαν την Ίωνική διάλεκτο έμπλουτισμένη με πολλά Αιολικά στοιχεία.

VI. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα θέματα του προκατακλυσμαίου Έλληνικού πολιτισμού και της Έλληνικής πολιτισμικής παρουσίας στην Πολυνησία υπήρξαν επανειλημμένως αντικείμενα έρευνών από τον «Δαυλό», πολύ πριν να γίνει γνωστό σε έμάς το συγκλονιστικό βιβλίο του κ. Γιόζεφσον. Οι πρωτότυπες αυτές έρευνες του «Δαυλού» είχαν πολλές φορές αποτέλεσμα να χαρακτηρισθούν άντιεπισημονικές, έθνικιστικές, το λιγότερο υπερβολικές. Το βιβλίο όμως αυτό, που άπετέλεσε την βάση του παρόντος δημοσιεύματός μας, παρουσιάζει άδιόσειστα και σχεδόν αυταπόδεικτα στοιχεία. Ελπίζουμε, ότι θα άφυπνιστούν επιτέλους και οι δικές μας πανεπιστημιακές άρχες και θα άκολουθήσουν το λαμπρό παράδειγμα του πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης, που συμπαρίσταται σε μία τόσο σπουδαία έρευνα. Το γεγονός της σημερινής παρουσίας της αρχαίας Έλληνικής Γλώσσας στην άχανή έκταση των αντιπόδων μας είναι αυτόχρονα καταλυτικό για πολλές από τις προδήλως κατασκευασμένες από διάφορες ιδεολογικές σκοπιμότητες του Διεθνούς Έξουσιασμού ψευδείς άντιλήψεις μας για την άπώτερη ιστορία της ανθρωπότητας, την γένεση της γλώσσας, την άρχή του πολιτισμού και δεβαίως για ειδικώτερα θέματα όπως ή ανακάλυψη της Αμερικής, οι γνώσεις για την ναυσιπλοΐα, ή χρονολόγηση του πολιτισμού και πολλά άλλα. Η συνέχιση της σιωπής από πλευράς της έπίσημης έπιστήμης άπλως θα έπιβεβαιώσει, ότι δέν όφείλεται στην άνεπαρκεία της, αλλά σε δόλο.

[Στο έπόμενο τεύχος θα συνεχίσω με την δημοσίευση συνταρακτικών στοιχείων για την προκατακλυσμιαία έξάπλωση των Ελλήνων στην Άπω Άνατολή και την Πολυνησία, καθώς και με την παράθεση δεκάδων παραδειγμάτων έλληνικών λέξεων του λεξιλογίου των κατοίκων του Ειρηνικού].

Ἡ ἱστορία στὸ ἔλεος τοῦ Ἐξουσιασμοῦ

Ἀναμφιβόητα ἡ ἱστορικὴ γνῶση ἐπηρεάζει καὶ πολλές φορές κατευθύνει τὴν πορεία τοῦ ἐκάστοτε πολιτισμοῦ. Τὸ παρὸν γίνεται κατανοητὸ μόνο μὲ τὴ γνῶση τοῦ παρελθόντος καὶ δάσει αὐτοῦ χαράσσεται ἡ κατεύθυνση τοῦ μέλλοντος. Κοινωνίες, οἱ ὁποῖες εἶναι ἀνίκανες νὰ συλλάβουν τὸ παρελθόν τους ἢ μὲ διάφορες μορφές καταναγκασμοῦ ἀποκόπτονται ἀπὸ αὐτὸ, μοιάζουν μὲ ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο πάσχοντα ἀπὸ ἀμνησία καὶ συνεπῶς εὐρισκόμενο ὑπὸ πλήρη διανοητικὴ ἀναπηρία. Αὕτην ἀκριβῶς τὴν κατάσταση τῆς ἱστορικῆς ἀφασίας καὶ τῆς διανοητικῆς συγχύσεως ἐπιθυμεί πάντοτε ἡ Ἐξουσία νὰ ἐπιβάλει στὶς ἀνθρώπινες ομάδες πού ὑποτάσσει.

Ὡστόσο ἡ πραγμάτωση μιᾶς τέτοιας κατάστασης εἶναι τὶς περισσότερες φορές ἀδύνατη. Καὶ αὐτὸ, γιατί ἕνας τέτοιος ἐκφυλισμὸς τῆς ἀνθρώπινης φύσης δὲν εἶναι κατορθωτὸς, ὅσο τέλεια κι ἂν ἐνεργοποιῶνται οἱ ἐξουσιαστικοὶ μηχανισμοί, ἀφοῦ πάντοτε ἡ βούληση κατευθύνεται μόνο μὲ τὴν ἱστορικὴ ἐμπειρία (γνωστικὴ καὶ ἰδεολογικὴ). Μιὰ τέτοια δυνατότητα ἴσως εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθεῖ σὲ ἐργαστήρια βιολογικοῦ ἐλέγχου τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου, δυνατότητα γιὰ τὴν ὁποία τελευταῖα εὐρὺς λόγος γίνεται. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ Ἐξουσία καταφεύγει σὲ πιὸ γνώριμες γι' αὐτὴν καὶ ἱστορικὰ δοκιμασμένες μὲ ἐπιτυχία πρακτικές. Ἡ ἱστορία διαστρεβλώνεται, συκοφαντεῖται, ὑπερτονίζεται ἢ ὑποτονίζεται κατὰ περίπτωση καὶ πολλές φορές ἀποκρύπτεται καθ' ὅλοκληρίαν ἢ ἀνακατασκευάζεται ἐκ τοῦ μηδενός. Τὸ κατασκευασμένο «ἱστορῆμα» πρέπει νὰ ἐμφανίζεται πιστευτὸ, νὰ «μοιάζει» μὲ τὸ παρὸν καὶ νὰ νομιμοποιεῖ τὴν κατεστημένη τάξη ἰδεῶν καὶ πραγμάτων τῆς Ἐξουσίας.

Ὁλόκληρη σχεδὸν ἡ «πολιτισμένη» ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν ἐκχριστιανισμό της καὶ μέχρι σήμερα ἀποδεχόταν τὴν καταγωγή τῆς μέσας ἀπὸ τὸν ἰουδαϊκὸ μῦθο τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Ἡ Ἐξουσία στηριζόμενη στὸ θεοκρατικὸ δόγμα ἔπρεπε νὰ δώσει «ἱστορία» καὶ «ἱστορικὴ ὑπαρξή» στοὺς πιστοὺς. Ὁ Γιάχδὲ «ἔκτισε» τὸ Σὺμπαν τὸ 5.750 π.Χ., ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ θεωρήθηκαν ὑπαρκτὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἀπόγονοί τους (οἱ «ἅγιοι προπάτορές» μας) ἦταν οἱ πρῶτοι πρόγονοι τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἰουδαϊκὸ ἐξουσιαστικὸ ἱστορῆμα ἐν συνεχείᾳ διέρχεται ἀπὸ τὸν «Μεσσία» καὶ μέσω τῶν ἁγίων καὶ μαρτύρων καὶ τῆς Ἐκκλησίας φτάνει στὰ σημερινὰ χρόνια.

Τὸ ἀντίπαλον δέος τοῦ ἱστορικοῦ ψεύδους εἶναι ἡ πραγματικὴ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία αὐτοπροσδιορίζεται μέσα ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικότητος σ' ὅλοκληρο τὸ παρελθόν της. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀποκρύφθηκε, διαστρεβλώθηκε, συκοφαντήθηκε, ὑποδαμίσθηκε καὶ καταπολεμήθηκε μὲ λυσσαλὲς τρόπο. Ἔτσι ἐπετεύχθη ἡ ἱστορικὴ ἀφασία τῆς ἀνθρωπότητος.

Κατὰ τὴν Ἀναγέννηση καὶ κυρίως στὰ χρόνια τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ (ἰδεολογικὲς τάσεις, πού ἀναδύθηκαν μέσα ἀπὸ τὴν προσέγγιση καὶ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς) ἔχουμε τὴν ἐπιγράτηση ἐνὸς φιλελεύθερου πνεύματος, πού ἐπιχείρησε μὲ θετικὸ τρόπο νὰ ἀναστηλώσει τὴν ἱστορία. Ἡ Ἐξουσία «νοιώθοντας» τὴν ἀνάγκη νὰ περιβάλῃ τὴν «ἱστορία» τῆς μὲ «ἐπιστημονικὸ» κύρος ἐγκαταλείπει σταδιακὰ τὸ θεοκρατικὸ δόγμα καὶ δημιουργεῖ (ξανά «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος»!) τὴν «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Θεωρία» μὲ ἀπώτερο στόχο νὰ ὑποτάξῃ σ' αὐτὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀναζήτηση. Ἡ κατασκευή ἐνὸς λαοῦ-φαντάσματος μὲ ἀπροσδιόριστα γνωρίσματα, μὲ ἄγνωστη προέλευση καὶ χωρὶς ἱστορικὰ ἰχνη, μὲ δυνατότητα ὅμως νὰ παράγει γλώσσα καὶ πολιτισμὸ (!), ἀποτέλεσε τὸ νέο ἱστορικὸ ψεῦδος τοῦ Διεθνούς Ἐξουσιασμοῦ. Ὁ ἰνδοευρωπαϊσμός ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ δημιουργεῖ ἱστορικὰ σύνολα (ὁμοεθνίες, ὁμογλωσσότητες), μὲ στόχο νὰ ὑπάρξῃ ἡ πίστις στὴν κοινὴ καταγωγή καὶ συγγένεια τῶν λαῶν. Ἐπίσης ἡ «σκιά» ἐνὸς «ἰνδοευρωπαϊκοῦ» προγόνου λαοῦ ἐμποδίζει τὴν ἀποδοχὴ τῆς προτεραιότητος ἢ τῆς ἱστορικῆς σπουδαιότητος ἐνὸς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ συγκεκριμένα τῶν Ἑλλήνων.

Ὅπωςδήποτε ἡ Ἐξουσία γνωρίζει τὶς μεγάλες ἐσωτερικὲς ἀντιφάσεις καὶ τὶς αὐθαιρεσίες τῆς «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» κατασκευῆς. Καὶ ὅπωςδήποτε γνωρίζει, ὅτι σήμερα ἡ διὰ ροπάλον κατάργηση τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας εἶναι ἀνέφικτη. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε μιὰ καινούργια ἱστορικὴ κατασκευή. Δὲν ἀποκλείεται, τὸ τρίτο δῆμα νὰ ὀρίζει τὴν ἀρχαιότητα τῶν Ἑλλήνων ἐναντὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἡ ὁποία νὰ θρῶσκει τὴν καταγωγή τῆς (καὶ τὰ πεπραγμένα της) στοὺς Ἕλληνες. Ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ ἐξέλιξη τῆς βούλησος τοῦ Ἐξουσιασμοῦ ἐναντὶ τῆς ἱστορίας, ἡ ἐλεύθερη καὶ χωρὶς σκοπιμότητες ἱστορικὴ ἔρευνα φαίνεται νὰ κερδίζει –ἔστω καὶ δειλά– τὸ χαμένο (ἐδῶ καὶ χιλιετίες) ἔδαφος. Ἀν ποτε τὸ πραγματικὸ παρελθόν, ἡ ἀληθινὴ ἱστορία –στὸ μέτρο τῆς ἀνθρώπινης δυνατότητας καὶ ἀντίληψης– ἀποτελέσει τὴν μεθόδου προσέγγισης τοῦ παρόντος, τότε μπορεῖ ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εὐελπιστεῖ γιὰ ἕνα καλύτερο μέλλον.

Παν. Α. Κουβαλάκης

‘Ο Ζήτουλας και τὰ παραλλάγματα του

“Όταν ξεσπάσει ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, πλῆθος διανοουμένων, ἐπιστημόνων καὶ καλλιτεχνῶν ἀπ’ ὅλο τὸν κόσμο ἔσπευσαν, ὡς γνωστόν, νὰ πυκνώσουν τὶς φάλαγγες τῶν Ἑλλήνων, προκειμένου νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ ἱερός αὐτὸς τόπος. Οἱ ἥρωισμοὶ καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων ὑπελαμβάνοντο ὡς κατορθώματα τῆς ἐλεύθερης ἀνθρωπότητος, πὺν στὸ πρόσωπο τῶν Ἑλλήνων ἔβλεπαν τοὺς ἀναγεννητὲς ἀλλὰ καὶ ἐξαγνιστὲς τῆς οἰκουμένης ἀπὸ τὸ λογοκρατικὸ ἄγος. Ἡ ἐμπιστοσύνη τοὺς στοὺς Ἕλληνες καὶ ἡ πεποίθησή τοὺς ὅτι θὰ ἄλλαξε ἡ πορεία τοῦ κόσμου πυροδοτοῦσαν τὸν ψυχο-πνευματικὸ τοὺς μηχανισμό καὶ ἀνακάλυπταν πολλὲς δυνατότητες καλῆς ζωῆς, πὺν μετετρέποντο σὲ ποιητικὲς συλλογές, σὲ θεατρικὰ ἔργα, σὲ ζωγραφικὸν λινάκες καὶ γλυπτὰ. Ὁ ἐνθουσιασμός τοὺς αὐτοὺς ἦταν τόσο μεγάλος, ὥστε ἐφθασε καὶ αὐτὸς ὁ ψυχρὰ λογικὸς Καποδίστριας, ὁ «Νοῦς τῆς Εὐρώπης», νὰ ὁραματίζεται τὴν Ἑλλάδα ὡς πνευματικὸ καὶ μορφωτικὸ κέντρο τῆς ἀναγεννώμενης ἀνθρωπότητος, ὡς «Νέους Δελφούς» τῆς οἰκουμένης.

Λίγα χρόνια μετὰ τὴν δημιουργία τοῦ Ἑλλαδικοῦ κράτους τὰ ὄνειρα ἐξανεμίσθησαν καὶ οἱ μορφωμένοι τοῦ κόσμου, ἀπογοητευμένοι, ἄρχισαν νὰ μιλοῦν περὶ ἀνυπαρξίας τῶν Ἑλλήνων. Οἱ διαμάχες γιὰ τὴν ἐξ-ουσία καὶ τὴν μικροπολιτικὴ, οἱ δολοφονίες καὶ ἡ ἐξαθλίωση τῶν ἀρίστων, οἱ γραικυλισμοὶ καὶ οἱ προδοσιεῖς τῶν ξενοκίνητων πολιτικῶν, ὁ σχολαστικισμός καὶ ἡ δουλικότητα τῶν δορυφόρων τῆς κρατικῆς μηχανῆς καὶ τοῦ δημόσιου κορβανᾶ, ἡ γενικὴ στάση τῶν χυδαίων καταφερτζήδων καὶ τουρκομαθημένων Ρωμῶν ἀποκαρδίωναν τοὺς ἐπισκέπτες τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι ἔπαυαν μάταια νὰ θροῦν κάποιον Ἕλληνα, ἀφοῦ οἱ τελευταῖοι περιθωριοποιήθηκαν ἢ ξανάφγγαν στὰ βουνά, αἰσθανόμενοι ξένοι μέσα στὴν ἴδια τὴν πατρίδα τοὺς, τὴν ὁποία ἐλευθέρωσαν οἱ ἴδιοι.

Σήμερα, δυὸ αἰῶνες περὶπου μετὰ, ἡ κατάσταση ὄχι μόνο δὲν ἄλλαξε, ἀλλὰ καὶ ἐπιδεινώθηκε ἐπικινδύνως. Τὸ κράτος ἐξακολουθεῖ νὰ ξενοκρατεῖται καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ διώκονται, νὰ συκοφαντοῦνται καὶ νὰ ζοῦν περιθωριακὰ ἢ νὰ φεύγουν στὸ ἐξωτερικόν, ὅπου, ἀπαλλαγμένοι τοῦ Ρωμαίου βραχνᾶ, εὐδοκμοῦν τόσο στὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες ὅσο καὶ στὶς ἐπιστῆμες καὶ τὴν τεχνολογία. Τὸ Ἑλλαδικὸν κράτος κατὰφερε μέσα σὲ δυὸ μόνο αἰῶνες ὅσα δὲν μπόρεσαν νὰ ἐπιτύχουν Ρωμαῖοι καὶ Τοῦρκοι μαζί μέσα σὲ δυὸ χιλιετίες: Ξερίζωσε ὀριστικὰ τοὺς Ἕλληνες ἀπ’ τὶς προαιώνιες ἐστίες τοὺς στὴν Ἰωνία, τὸν Πόντο, τὴν Κάτω Ἰταλία, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλία καὶ ὅπου ἄλλοι ἐπεδίωξαν δίδοντας μάχες ἐναντίον τῶν παντοίων ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐναντίον τῶν ὁποίων ὀργάνων τοῦ ἐξ-ουσιασμοῦ. Πέραν αὐτοῦ –καὶ αὐτὸ ἔχει μεγαλύτερη βαρύντητα– κατέστρεψε παντελῶς τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. Ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς συστάσεώς του ἡ φιλοσοφία καὶ οἱ τέχνες μαράθηκαν, οἱ ἐπιστῆμες καὶ ἡ ἔρευνα λησμονήθηκαν, ὁ λόγος καὶ τὰ ἥθη ἐκδραβαρίστηκαν, ἡ δικαιοσύνη καὶ οἱ νόμοι εὐτελίστηκαν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα κηρύχθηκε ὑπὸ διωγμόν. Γλοιώδεις σαλτιμπάγκοι φιλοσοφοῦν, ἀδίστατοι φελλοὶ διανοουμένιζον, φοινικιστὲς καὶ ἰνδοευρωπαῖστὲς γλωσσολογοῦν, ἀφροκεντριστὲς ἀρχαιολογοῦν καὶ οἱ αἰγυπτιαζόντες (=ψευτεῖς) νομοθετοῦν.

Τοιοῦτοτρόπως φθάσαμε στὸ σημεῖο, τὰ πολιτιστικὰ ἀγαθὰ τῶν προγόνων μας, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλες χώρες φτιάχνουν πολιτισμὸ καὶ προσδεύουν, νὰ τὰ θεωροῦμε ἀναχρονιστικὰ καὶ παρωχημένα, ἐνῶ ταυτόχρονα ν’ ἀπλώνουμε χέρι ἐπαιτείας καὶ νὰ εἰσάγουμε τὰ ξένα, πὺν ἄλλα δὲν εἶναι ἀπ’ τὰ ἑλληνικά, κακοποιημένα ὥστόσο καὶ παραχαραγμένα, δηλαδὴ «παραλλάγματα». Ἔτσι φθάσαμε στὸ σημεῖο νὰ ἐγκαταλείψουμε τὰ ἱερὰ μνημεῖα τῶν προγόνων μας, τοὺς τάφους καὶ τοὺς ναοὺς των, πὺν ἀποτελοῦν τὸ ἀγλίσμα τῆς οἰκουμένης, στὴ δικαιοδοσία ἄθλιων τυμβωρύχων καὶ ἀδίστατων ἀρχαι-

οκάπηλων, πὺν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐδρεύουν μέσα στοὺς κόλπους τῆς κρατικῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, τὰ δὲ «κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ» στὴ διάκριση τῶν σκυλιῶν. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργήθηκαν ὅλες οἱ ἀρνητικὲς προϋποθέσεις, ὥστε νὰ παρατηρηθῇ τὸ ἐκπληκτικὸ φαινόμενο, οἱ διανοοῦμενοι τῆς οἰκουμένης νὰ λατρεύουν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ συγχρόνως νὰ ὀνειδίζουν –στὸ πρόσωπο τῶν Ἑθραϊο-τουρκομαθημένων Ρωμιῶν, τῶν θλιβερῶν αὐτῶν παραλλαγμάτων– τοὺς Ἑλληνες, οἱ ὁποῖοι κατάντησαν τὴν Ἑλλάδα ἔτσι, ὥστε νὰ «πληγῶνῃ» τοὺς ποιητές.

Αὐτὸ πὺν συνέβαινε στὸ Θεσσαλικὸ χωριὸ Ἅγιος Πέτρος, ἦταν ἀνεξήγητο: Οἱ γυναῖκες δὲν ἔκαναν παιδιὰ ἀλλὰ παραλλάγματα, δηλαδὴ εξαμβλώματα. Τὸ ἓνα ἦταν κουτσό, λέει, κι ὅταν περπατοῦσε ἀνεδοκατέβαζε τὸ κορμὶ σὰν ἔμβολο ἀνάμεσα στὰ μετάλλινα πλευρὰ τῆς τρόμπας· τὸ ἄλλο ἦταν θεότυφλο, κι ὅταν δημάτιζε, ἔρριχνε ἔρρευνητικὰ τὸ μπαστούνι μπροστὰ-πίσω, προκειμένου νὰ βεβαιωθῇ πὺς δὲν θὰ πέσῃ στὸ γκρεμὸ νὰ τσακισθῇ· τὸ τρίτο, παράλυτο, καθόταν παρατημένο σὲ κάποια γωνιά, κυττάζοντας μ' ἀπλανὲς καὶ ὕγρὸ βλέμμα τὸ τίποτα· τὸ τέταρτο, ἐπιληπτικὸ, πηδοῦσε μ' ὀλότρεμο σῶμα καὶ στὸ τέλος ἐπεφτε στὴ γῆ ἀφρίζοντας· τὰ ἄλλα χωρὶς φωνὴ ἢ χωρὶς μύτη ἢ κοντοσκούλχερα καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀργησαν πολὺ νὰ ἐννοήσουν οἱ δύσμοιρες γυναῖκες, ὅτι γιὰ τὴ συμφορὰ τοὺς αὐτὴ δὲν ἔφταιγε τὸ νερό, ὁ ἀέρας, ἡ μαμμὴ ἢ τὰ γονιδιαία τους, ἀλλὰ ὁ Ζήτουλας καὶ οἱ ἄνδρες τους, οἱ φυσικοὶ καὶ νόμμοι γονεῖς τῶν ἀθλιῶν αὐτῶν πλασμάτων, οἱ ὁποῖοι τὰ παραμόρφωναν ἔτσι, ὥστε νὰ προκαλοῦν τὴ φρίκη καὶ τὸν οἶκτο τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι, μὴν ξέροντας, ἔδιναν στὸν Ζήτουλα ὅ,τι εἶχαν γιὰ χάρη τους, βοήθειες καὶ χορηγίες, πὺν διειμοιράζετο μὲ τοὺς γονεῖς τῶν παραλλαγμάτων.

Ὅ,τι συνέβαινε κάποτε στὸν Ἅγιο Πέτρο τῆς Θεσσαλίας συμβαίνει σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα σήμερα. Οἱ πνευματικοὶ πατέρες τῶν Ἑλλήνων σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Ζήτουλα, τὸ Ἑλλαδικὸν κράτος, στρεβλώνουν τὰ Ἑλληνόπουλα στὴν τρυφερὴ τοὺς ἡλικία ἔτσι, ὥστε νὰ τὰ ἐπιδεικνύουν στὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἀνήμερα καὶ νὰ εἰσπράττουν δοθηήματα καὶ χορηγίες ἢ φόρους καὶ εἰσφορές. Τὰ Ἑλληνόπουλα ἀπὸ τὴν νηπιακὴ τοὺς ἡλικία ἀκόμη μανδρώνονται ὑποχρεωτικὰ στὰ κρατικὰ στρεβλωτήρια, ὅπου ἀσυνείδητοι σαλτιμπάγκοι καὶ χυδαῖοι ἐκμεταλλευτὲς τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας τὰ βομβαρδίζουν μὲ τὰ ἐξ-ουσιαστικὰ δόγματα, μὲ τὶς λογοκρατικὲς «ἀλήθειες», ἔτσι ὥστε ἐξερχόμενα τῆς πνευματικῆς Σαχάρας, τῶν κοιμητηρίων αὐτῶν τοῦ πνεύματος, νὰ ἐμφανίζονται ἀνόλογοι εἰκόνες μὲ τὰ παραλλάγματα τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Ἀποβλακωμένα καὶ χωρὶς δυνάμεις ἀντιστάσεως, συγχυσμένα καὶ μὲ ἔντονο τὸ αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς μειονεξίας, ἀγευστα ἐπιστημονικῶν γνώσεων καὶ ἀνίκανα γιὰ τὸ κάθε τι περιφέρονται στίς ὁδοὺς καὶ τὶς ρύμες ἐπιδεικνύοντας τὴν ἀνικανότητά τους καὶ προκαλώντας τὸν οἶκτο τῶν συνανθρώπων τους, οἱ ὁποῖοι σπεύδουν νὰ τοὺς βοηθήσουν, χωρὶς νὰ ξέρουν ὅτι ὁ ἀπανταχοῦ παρὼν Ζήτουλας караδοκεῖ, γιὰ νὰ ὑφαρπάσῃ τὸ δοθηήμά τους.

Τὸ Ἑλλαδικὸν κράτος δυστυχῶς ἐκεῖ ἔχει καταντήσῃ. Βασισμένο σὲ ρωμαϊκὲς δομὲς καὶ κάτω ἀπὸ τὸ πρόσχημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνακατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, τῆς θεμελίωσης κράτους δικαίου καὶ ἄλλα παρόμοια, ἡχηρὰ καὶ ἀνούσια, ἀπομυζᾷ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ὑπηκόων του, τοὺς ὁποῖους στρεβλώνει καὶ μεταβάλλει σὲ παραλλάγματα, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν διανοηθῶν νὰ τὸ ἀμφισβητήσουν.

Πέρασαν δυὸ περίπου αἰῶνες, ἀφ' ὅτου δημιουργήθηκε τὸ κράτος αὐτό, καὶ ἡ κατάσταση τοῦ Ἑλληνισμοῦ πηγαίνει ἀπ' τὸ κακὸ στὸ χειρότερο. Ὅσοι ἐλπίζουν ὅτι μπορεῖ νὰ ἐξελληνισθῇ, τουλάχιστον μὲ τὶς δομὲς πὺν ἰσχύουν, ἀπατώνται οἰκτρά. Δὲν μένει τίποτε ἄλλο παρὰ, ὅσοι Ἑλληνες, νὰ ἀπομακρυνώμαστε ἀπ' αὐτό, ὅπως ἀπομάκρυναν κι οἱ δύσμοιρες μητέρες τοῦ Ἁγίου Πέτρου τὰ παιδιὰ τους ἀπ' τὴν ἐπιρροὴ τοῦ Ζήτουλα.

Πάν-Αἶολος

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

‘Ο διωγμός τοῦ Μεθόδιου Ἀνθρακίτη ἀπὸ τοὺς σκοταδιστὲς τοῦ Φαναρίου

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«*Ex oriente lux*» (= Ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς)! Ἀλλὰ ὁ διαφωτισμὸς στὴν Ἑλλάδα ἄρχισε καθυστερημένα κατὰ τρεῖς αἰῶνες τουλάχιστον καὶ ξεκίνησε ἀπ’ τὴ Δύση. Ποιοὶ ὅμως θὰ ἔπρεπε νὰ φέρουν στὸν δύσμοιρο αὐτὸ τόπο τὰ φῶτα τοῦ Πολιτισμοῦ; Ποιοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπαναπατρίσουν τὶς Μοῦσες, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἐξοστρακισθεῖ ἀπ’ τοὺς βαρβάρους πρὸ πολλῶν αἰώνων; Ἀσφαλῶς οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ φιλόσοφοι, οἱ θεράποντες τῆς παιδείας. Ἀλλὰ ἡ Παιδεία ἀποτελοῦσε ὑπόθεση τῆς θρησκείας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ἀσκούσε ἐξονυχιστικὸ ἔλεγχο ἐπ’ αὐτῆς. (Ἐντελῶς περιέργα τὸ σφιχταγκάλισμα θρησκείας καὶ παιδείας ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενο μέχρι σήμερα, δυὸ αἰῶνες μετὰ τὴν παλιγγενεσία. Εἶναι ὁμιλητικὸ τὸ παγκοσμίως πρωτότυπο γεγονός, ὅτι στὸ Ρωμαϊκὸ ὁ ἴδιος ὑπουργὸς προϊσταται καὶ στοὺς δυὸ αὐτοὺς κλάδους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ συνήθεια πιά φαντάζουν σὰν ἓνα καὶ τὸ αὐτό: «Υπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων»...).

Τὸ μεγαλεῖο τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ εἶναι, ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ φώτισαν τὸ Γένος, ποὺ δημιούργησαν τὶς προϋποθέσεις ἐλευθερίας, ποὺ ἐπαναπάτρισαν τὶς Μοῦσες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ρασοφόροι· «σάρκες ἐκ τῶν σαρκῶν» τῆς Ἐκκλησίας. Πράγματι οἱ μεγάλοι Δάσκαλοι τοῦ Γένους ἄλλὰ καὶ οἱ μικροὶ τῶν «κρυφῶν σχολειῶν» προήρχοντο ἀπὸ τὶς τάξεις τοῦ Κλήρου. Διεχώρισαν ὥστόσο τὴ θέση τους ἀπ’ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τοὺς συνοδικούς. Ἦσαν τρόπον τινὰ «αἵρετικοί», καὶ ὡς τοιοῦτοι κατεδιώχθησαν ἀπ’ τὸ Πατριαρχεῖο: Ὁ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης ἀφορίστηκε, τὰ ἔργα του κήκκαν στὴν πυρὰ καὶ κυνηγημένος πέθανε κρυπτόμενος σὲ κάποιον ὑπόγειο. Ὁ

Τὸ συνέδριο Ἀποδήμων καὶ τὸ Πατριαρχεῖο

Κύριε διευθυντά,

Τὴν πρώτην ἡμέραν κατὰ τὰς Γραφάς (τῆς εἰδησεογραφίας) ἐδυσφόρησαν τὰ μάλα κάποιοι διὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ, ἐπειδὴ ἐθεώρησαν ὅτι παρηγκωνίσθησαν κατὰ τὰ πρωτεῖα, τὰ ὁποῖα, ὅπως ἰσχυρίσθησαν, ἀδιαμφισβήτως ἔχουν ἐπὶ τοῦ ἀποδήμου (μόνον;) Ἑλληνισμοῦ.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν κατὰ τὰς Γραφάς οἱ ἴδιοι ὡς ἄνω ἐδήλωσαν, ὅτι θὰ συστήσουν ἄτυπον ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία θὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς προωθήσεως τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας καὶ συνεργασίας («καλύτερα τουρκικὸ σαρίκι παρὰ παπικὴ τιάρα»), καθὼς δὲν εἶναι νοητὸν δι’ αὐτοὺς νὰ ἀπεμπολήσουν εἴκοσι περίπου αἰώνων ὑπαγωγὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία τείνει νὰ ἀνατραπῇ, καθὼς διαφαίνεται μελλοντικῶς ἐκρηγξίς τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ δὴ παγκοσμίως. Κατ’ αὐτοὺς τὸ Ἔθνος πρέπει νὰ τοὺς ἀκολουθῇ καὶ ὄχι αὐτοὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὸ Ἔθνος – ἔστω καὶ μὲ τὴν δοθῆσαν ἀλλοεθνῶν καὶ ἀλλοθρήσκων.

Τὴν τρίτην ἡμέραν κατὰ τὰς Γραφάς ἐδήλωσαν ἐπιπλέον καὶ κατὰ συνέχειαν, ὅτι κατὰ τὴν ἐπικειμένην εἰς Ἀθήνας ἔλευσίν των πρόκειται ἐκ νέου νὰ θέσουν

Εὐγένιος Βούλγαρης ἀντιμετώπισε τὴν εἰρωνεία καὶ τὸ σαρκασμὸ τοῦ πατριάρχου Σαμουήλ, πού μὲ τὸ πρόσχημα τῆς προαγωγῆς τὸν μετακινούσε ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Ὁ Βενιαμὴν ὁ Λεσβίος ἐκμηδενίσθη καὶ χάθηκε ὡς ἐθνοδιαφωτιστὴς ὕστερα ἀπὸ καταδίκη τοῦ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο. Ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ἀπηγγονίσθη. Καὶ ὁ Θεόφιλος Καΐρης ἀπέθανε στὴν εἰρκή, μετὰ θάνατον δὲ ὁ μητροπολίτης Σύρου τοῦ ἔλυνε τὰ κόκκαλα στὸν ἀσβέστη, ἐπειδὴ, λέει, μέσα τους εἶχαν τὸ σατανά...

Σήμερα ἡ λογοκρατία διαπιστώνει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικότητος, πού ἔχει ἀσφαλῶς νὰ διαδραματίσῃ πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν πολιτιστικὴ πορεία τῆς ἀνθρωπότητος. Μετὰ ἀπὸ δύο χιλιετιῶν διωγμῶν καὶ γενοκτονίες οἱ Ἕλληνες δὲν ἀφανίσθηκαν. «...Κόβουν, κόβουν τὰ θηρία, ἀλλὰ μένει καὶ μαγιά», καθὼς λέει ὁ Μακρυγιάννης. Θέλεις λοιπὸν ἐξαιτίας τοῦ φόβου τῆς Νέμεσης, θέλεις ἀπὸ κεκτημένη ταχύτητα νὰ ἐμπαίζουν τοὺς πάντες, οἱ ρωμοσυνιστῆς καὶ φοινικιστῆς ἐμφανίζουν τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τοὺς συνοδικοὺς ὡς σωτῆρες. Αὐτοὶ εἶναι, λένε, οἱ σωτῆρες τοῦ Γένους, τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Κι ἂς βοοῦν οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ τοὺς θαναλισμοὺς τους· κι ἂς διηγοῦνται τὰ σπασμένα ἀγάλματα τὸν μισελληνισμό τους. Δὲν διστάζουν μάλιστα νὰ ἰδιοποιοῦνται τὶς μεγάλες μορφὲς τῶν πολιτισμοποιῶν ἡρώων, τῶν διαφωτιστῶν, πού, ὅπως εἴπαμε, προέρχονται ἀπ' τὶς τάξεις τους. Αὐτὸ ὥστόσο δὲν εἶναι ὀρθό. Οἱ ρωμοσυνιστῆς κι οἱ ἀνατολίζοντες κληρικοὶ, ὅσοι τέλος πάντων ἐξακολουθοῦν νὰ βλέπουν τὴν Ἑλληνικότητα, τὸν κλασσικὸ κόσμο, ὡς «μιαρὸν» καὶ «δδέλυγμα», δὲν νομιμοποιοῦνται νὰ κάνουν λόγο περὶ τοῦ ἱερέως Μεθόδιου Ἀνθρακίτη, περὶ τοῦ μοναχοῦ Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ, περὶ τοῦ ἱερέως Θ. Καΐρη, περὶ τοῦ ἱερομονάχου Βενιαμὴν τοῦ Λεσβίου, οἱ ὅποιοι θυσιάστηκαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σήμερα ὁ σκοταδισμὸς ἐξακολουθεῖ ν' ἀπειλῇ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἰδιαίτερα τὸν ἱερὸ αὐτὸ τόπο. Οἱ φάλαγγες τῆς λογοκρατίας εἶναι ἐξίσου ὠργανωμένες· οἱ ὀρδὲς τῶν βαρβάρων καρδοκοῦν νὰ χτυπήσουν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνισμό· νὰ καταπνίξουν κάθε ἐλευθερωτικὴ καὶ ἐξαλθευτικὴ πνοή. Οἱ τρόποι καὶ οἱ μέθοδοι εἶναι περισσότερο ὑπουλά καὶ δόλια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Τὸ ἴδιο τὸ κράτος προστατεύ-

τὸ ἀπὸ ἐτῶν αἴτημά των περὶ ὑπαγωγῆς τῶν «Νέων Χωρῶν» ὑπὸ τὴν διοίκησίν των (ἰδοὺ, ἐνεφανίσθησαν καὶ «νέοι» ἄρπαγες τῶν βορείων περιοχῶν μας).

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνετελέσθη ἐντὸς τριῶν μόλις ἡμερῶν (3, 4 καὶ 5 Δεκεμβρίου 1995) ἡ «κτίσις» τῆς θεᾶς Ἀληθείας καὶ κατεφάνη πασιδῆλως, ποίους στόχους εἶχον κατὰ νοῦν ὁ Πορθητής, ὁ ὅποιος ὄχι μόνον δὲν τοὺς ἔθιξε ἀλλὰ καὶ προνόμια τοὺς παρεχώρησε, ἀλλὰ καὶ οἱ συνεχισταί του, οἱ ὅποιοι τοὺς διετήρησαν ὡς Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίον (τίνος δημοσίον;) Δικαίον. Ἐντούτοις οὐδεὶς βεβαίως ἀρνεῖται καὶ τὰς λίαν ἐπωφελεῖς ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ παρεμβάσεις των κατὰ περιστάσεις, αἱ ὅποια ὅμως ὀφείλονται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν των καταγωγὴν καὶ μόνον—κάτι τὸ ὅποιον δὲν ἐλειτούργησεν εἰς τοὺς γενιτσάρους, παλαιούς τε καὶ νέους, ἐκτὸς ἢ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν.

Τὰ ἀνωτέρω αἰροῦνται ἐν μέρει, ἔαν—ἀντιστρόφως—τὸν ἀρνητικὸν ρόλον εἰς βάρος τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ ἔχουν ἀναλάβει οἱ κυρίαρχοι κύκλοι ἀπὸ τὴν ἐδῶ πλευράν, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ «ἐφρόντισαν» δεόντως καὶ ἐπαρκῶς τοὺς ἐδῶ Ἕλληνας, ἐθεώρησαν ὅτι οἱ καιροὶ τοὺς καλοῦν νὰ «φροντίσουν» ὁμοίως καὶ τοὺς ἀποδήμους Ἕλληνας, ὥστε νὰ «ἀποδημήσῃ» τελικῶς ὁ,τιδήποτε Ἑλληνικὸν (ἄνθρωποι, ἰδέες, πράγματα).

ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

ει καὶ συνεργάζεται με τοὺς σκοταδιστὲς ἀπεργαζόμενο ἀπὸ κοινοῦ ἓνα νέο Μεσαίωνα: Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἀκρωτηριάζεται, οἱ ἀρχαιότητες καταχώνονται, ἡ ἱστορία μας παραχαράσσεται καὶ πλαστογραφεῖται. Ἡ ἐπανεμφάνιση τοῦ διαφωτισμοῦ προβάλλει ἐπιτακτικὴ καὶ οἱ ἱερεῖς –ὅσοι μετέχουν τῆς ἐλληνικῆς παιδεύσεως, καὶ δὲν

Τρίτῃ τέλος ἐκδοχὴ εἶναι, νὰ πρόκειται διὰ κλασσικῶς Ἑλληνικὴν διαμάχην περὶ τὰ πρωτεῖα μεταξὺ ἀτόμων, τὰ ὅποια δὲν διστάζουν ἀκόμη καὶ νὰ μηδίσουν «ἐπὶ χρυσίῳ» πρὸς τοὺς Μήδους τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, εἰς βάρος δεδαίως τοῦ Ἑλληνισμοῦ (χωρὶς νὰ ἀποκλείεται καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν τριῶν ἐκδοχῶν).

Ὅτι πάντως ἐκ τῶν ἀνωτέρω, καὶ ἐὰν ἰσχύη, κάποιοι ἐξ ὧν δροῦν βλαπτικῶς διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν ἐκουσίως, ἀκουσίως, λόγῳ μικρονοίας ἢ λόγῳ μειωμένης ἕως ἀνυπάρκτου ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ ὥς ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἀπομονωθοῦν καὶ νὰ γίνῃ ἡ «ἀποκάλυψις» των, καθὼς «οὐδὲν κρυπτὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον» – καὶ δὴ τοῦ καταφώτου Ἑλληνικοῦ Οὐρανοῦ – ἐντούτοις κάποιοι μὴ ἐλληνικῆς ἰδιοσυγκρασίας μποροῦν νὰ βλέπουν φῶς μόνο μέσα ἀπὸ τὸ «τοννέλι» καὶ μάλιστα στὴν ἄλλη ἄκρη του: αὐτὰ παθαίνουν ὅσοι ἔχουν ὥς φυσικὸν των περιβάλλον τὸν σκοταδισμόν, καίτοι ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενοι.

Εὐσεβέστατα – διὰ τοὺς ἀληθῶς εὐσεβεῖς
(ἢ δυσσεβέστατα – διὰ τοὺς προπετῶς δυσσεβεῖς)

Κίμων Ἰωσήφογλου

Ἀνανήψας μετὰ τὴν ἰδικὴν σας δοθήθειαν.

Πρῶτην «Νεότουρκος τῶν Ἀθηνῶν».

Ν. Χαλκηδόνα Ἀττικῆς

εἶναι λίγοι— διαθέτουν καὶ μέσα, καὶ τρόπους, καὶ δυνατότητες γιὰ κάτι τέτοιο.

II. Η ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΙΤΗ

«Μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους, συγκαταλεγόμενος εἰς τὴν χορείαν τῶν πρώτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀναγεννητῶν, οἵτινες ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νέων ἐξ Εὐρώπης φιλοσοφικῶν ἰδεῶν καὶ παιδαγωγικῶν μεθόδων καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀφύπνισιν τῆς ὑποδουλωμένης ἐθνότητος. Εἶναι δὲ συγχρόνως ὁ Ἀνθρακίτης μία ἐκ τῶν εὐγενεστάτων φυσιογνωμιῶν τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ, διωχθεὶς, ἀφορισθεὶς καὶ πλείστα παθὼν ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του... Ὁ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης ἐσυρε τὴν σκοτεινὴν αὐλαίαν τῆς Ἀναγεννήσεως ἐν Ἑλλάδι ὡς τολμηρὸς πρωτοπόρος, γενόμενος μαρτυρικός πρόδρομος τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως καὶ Ἀδαμαντίου Κοραῆ...» (Νεώτερον Ἑγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου»).

Ὁ Μ. Ἀνθρακίτης εἶναι ὁ πρῶτος μεγάλος δάσκαλος τοῦ Γένους, ποὺ ἤλθε σὲ σύγκρουση μὲ τὴ λογοκρατία καὶ τὸν σκοταδισμό. Μαθητὴς τοῦ Γεωργίου Σουγδουρῆ – «ἀριστοτελικοῦ ἀρίστου καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς θεολογίας ἐμπείρου», σύμφωνα μὲ τὸν Ζαδῖρα – μετέδωκε τὴν Εὐρώπην πρὸς συνέχιση τῶν σπουδῶν του. Εἶναι καὶ πάλι ὁ πρῶτος ἐκ τῶν Ἑλλαδικῶν, ποὺ ἔκαμε συστηματικὲς σπουδὲς στὰ μαθηματικά, τὴ φιλοσοφία καὶ τὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες. Στὴν ἑλληνικὴ παροιμία τῆς Βενετίας, ὅπου ἱερούργουσε, «...ἀνδράσιν ἐντυχὼν εἰς ἄκρον τῇ τῶν μαθηματικῶν ἐξησκημένοις θεωρίᾳ καὶ παρ' αὐτῶν Γεωμετρίαν, Τριγωνομετρίαν, Γεωγραφίαν, Ἀστρολάβιον, Ἀστρονομικήν, Ὀπτικήν, Διοπτρικήν τε καὶ Κατοπτρικήν, τὴν τε Μηχανικήν καὶ ὅσα διὰ τοῦ ἀναλογικοῦ διαδῆτον πολυτρόπως ἅμα καὶ εὐμεθόδως θηρεύεται, διὰ μακροῦ ἐκδιδάχθεις χρόνον, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἄλλαις τισὶν ἐκγυμνασθεὶς πραγματείαις, ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν τὴν τοῦ ἐν Καστορίᾳ “φροντιστηρίου” δεχθεὶς ἐπιστάσιαν, ἐκεῖ τὰ πλείω τῶν ρηθέντων τοῖς γνησίοις ἀκροαταῖς πολλαχόθεν εἰς αὐτὸν διαδραμοῦσιν ἐκδεδωκώς, πολλῶν κἂν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τὸν εἰς τὴν Μαθηματικὴν ἐξέκανσεν ζῆλον» (Μπαλάνος Βασιλόπουλος, Πρόλογος εἰς τὴν “Ὀδὸν Μαθηματικῆς”).

Ὁ Μεθόδιος σύμφωνα μὲ τὸν Κωνσταντῖνο Κούμα, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὸ 1715-1718, «ἔφερεν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν τὰς γεωμετρικὰς ἐπιστήμας, ἱκανὰς νὰ ἀνάψωσι τὸ φῶς τοῦ Λόγου καὶ νὰ διερεθίσωσιν ἐπὶ πλέον τὴν ἔμφυτον τοῦ ἀνθρώπου φιλομάθειαν καὶ χωρὶς ἄλλα περιστατικά» (“Σύνταγμα Φιλοσοφίας”, τ. Α', σελ. στ').

Γιὰ τὸ μαθηματικὸ ἔργο τοῦ Ἀνθρακίτη πληροφοροῦμαστε ἀπ' τὸ μαθητὴ καὶ διάδοχό του στὴ διεύθυνση τῆς «Μεγάλης Σχολῆς» τῶν Ἰωαννίνων Μπαλάνο Βασιλόπουλο. Τὰ ἔργα τοῦ Μεθοδίου ἐρρίφθησαν, ὅπως θὰ δοῦμε, στὴν πυρὰ καὶ μόνο ἡ «Εἰσαγωγή τῆς Λογικῆς» καὶ ἡ «Ὀδὸς Μαθηματικῆς» διεσώθησαν. Ἡ «Ὀδὸς Μαθηματικῆς» – ποὺ τὴν νεώτερη Ἑλλάδα ὅλη πεπαιδεύκεν, θὰ ἔλεγε κανεὶς – δὲν ἐκδόθηκε ἀπ' τὸ συγγραφέα, ὁ ὁποῖος ἐξαίφνης ἀπέθανε, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Μπαλάνο, ὁ ὁποῖος πρόσθεσε μάλιστα καὶ πολλὰ κεφάλαια στὸν τέταρτο τόμο, ὅπως καὶ ἓνα πρόλογο. Στὸ ἐξώφυλλο τῆς «Ὀδοῦ Μαθηματικῆς» διαβάσει κανεὶς:

«Ὀδὸς Μαθηματικῆς, ἥτοι: Σειρὰ θαυμηδὸν προιοῦσα περιεκτικὴ τῶν κατ' εἶδος κυριωτέρων τῆς μαθήσεως πραγματειῶν, οἷον τῶν Στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου, Σφαιρικῶν κατὰ Θεοδόσιον, Γεωμετρίας θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς, Τριγωνομετρίας. Τὰ περὶ κρικωτῆς σφαίρας κατὰ Πρόκλον. Τὰ περὶ χρήσεως σφαιρῶν. Ἀστρολάβιον. Γεωγραφίαν καὶ Ὀπτικήν. Πρότερον μὲν παρὰ τοῦ αἰδεσμοτάτου καὶ ἐπιστημονικωτάτου κυρίου Μεθοδίου Ἀνθρακίτου, ἐξ Ἰωαννίνων, ἐκ τῆς Λατινίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα μετενεχθεῖσα φωνὴν καὶ ἐρμηνευθεῖσα λίαν μέντοι συντόμως καὶ ἀμυδρῶς.

ίστορία τῶν Μαθηματικῶν στὸν Πάππο, ἀγνοώντας τὸν Κασσιόδωρο, τὸν Βοήθιο κ.ἄ., ὅπως καὶ τοὺς Λεονάρδο, Ταρτάγγλια, Φιμπονάτσι κ.ο.κ. Ὁ Μ. Ἀνθρακίτης μόνον στὰ ἀρχαιοελληνικά Μαθηματικά ἀναφέρεται καὶ μόνον τοὺς ἀρχαιοέλληνες μαθηματικούς ἀναγνωρίζει. Στὴν «*Ὁδὸν Μαθηματικῆς*» μνημονεύονται ὅλες οἱ μεγάλες φυσιογνωμίες τῶν ἐλληνικῶν ἐπιστημῶν: Ὁ Θαλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Ἀρχιμήδης καὶ ὁ Εὐκλείδης, ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Διόφαντος. Ἰδιαίτερη θέση κατέχουν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, γιὰ τοὺς ὁποίους λέγει τὰ ἑξῆς: «*Κατελάδομεν τοίνυν ποτὲ καὶ τὸν Πλάτωνα, οὗτινος οὐδεὶς ἕτερος εἰς μεῖζον φῶς ἤγαγε τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας. Αὐτὸς μεγάλην σπουδὴν περὶ τὴν Γεωμετρίαν, μεγίσταις καὶ προθέσει κατεπλούτισεν, αὐτὸς πρῶτος ἐφευρέτης τῆς Ἀναλύσεως, ἀληθεσιότητος ὄντως ὁδοῦ τοῦ εὐρίσκειν καὶ συλλογίζεσθαι. Τὰ ἴδια φιλοσοφικά συγγράμματα μαθηματικοῖς λόγοις διηγκρίνησε καὶ ἀπέδειξε, καὶ πᾶν ὅτι ἐν μαθηματικοῖς ἀξιόγραφον ἦν ὡσεὶ τῇ φιλοσοφίᾳ... Περὶ δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους τί ἂν λέξω. Πάντα τὰ αὐτοῦ συγγράμματα πλήρη μαθηματικῶν ἀποδείξεων...*».

Ὁ πρῶτος τόμος τῆς «*Ὁδοῦ Μαθηματικῆς*» περιέχει τὰ «*Στοιχεῖα*» τοῦ Εὐκλείδου: Ἐπιπεδομετρία, Στερεομετρία καὶ Ἀριθμητική. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐπιλογή, θὰ ἔλεγε κανεὶς, τῶν οὐσιωδeseτέρων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἀνθρακίτης διδάχτηκε στὴ Βενετία καὶ κράτησε ὑπὸ μορφὴν σημειώσεων. Ὅπως οἱ Ἀρχαιοέλληνες, ἔτσι καὶ ὁ Ἀνθρακίτης ἀποφεύγει τὴ χρῆση τῶν συμβόλων, ἃν καὶ τὰ γνώριζε, πρᾶγμα πού καθιστᾷ τὸ ἔργο του περισσότερο δυσνόητο σὲ μᾶς, πού βέβαια ἔχουμε μεγαλώσει μὲ τὸ συν (+) καὶ πλὴν (-). Πέραν αὐτοῦ ὅμως εἶναι ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον, ὅπως ἐνδιαφέροντες εἶναι καὶ οἱ ὁρισμοὶ καὶ οἱ ἀποδεικτικὲς προτάσεις, πού εἶναι μεταπλασμένες ἀπ' τὸν Ἀνθρακίτη.

Ὁ δεῦτερος τόμος κάνει λόγο «*Περὶ τινων μαθηματικῶν προβλημάτων τῶν στοιχείων μᾶλλον λόγον ἔχόντων*». Πρόκειται περὶ προβλημάτων κατασκευῶν μὲ θεωρητικὴ θεμελίωση, πού ἀντλοῦνται ἀπ' τὸν Εὐκλείδη, στὸν ὁποῖο καὶ γίνονται συχνὲς παραπομπές. Τὰ σχήματα πού παρατίθενται στὴν «*Ὁδὸν Μαθηματικῆς*» εἶναι ἀκριβέστατα καὶ ὡραιότατα, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖ τὴς δεξιότητες τοῦ δασκάλου. Ἀξιοσημείωτο εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς τῆς ὀνομασίας τῶν σημείων, τῶν γραμμῶν καὶ σχημάτων μὲ γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς ἀλφαβήτου, κάτι τὸ ὁποῖο ἐπέβαλε ὁ Εὐκλείδης καὶ γίνεται ἔτσι μέχρι σήμερα διεθνῶς.

Ὁ τρίτος τόμος ἀρχίζει μὲ τὴν «*Πρόκλου σφαῖραν, ἣτοι προδιοίκησιν εἰς τὴν κρικωτὴν σφαῖραν*» καὶ συνεχίζει μὲ τὴν Κοσμογραφία, τὴν Ἀστρονομία καὶ τὴν Γεωγραφία, γιὰ νὰ κλείσῃ μὲ τὴν Ὀπτική.

Ὁ τέταρτος τόμος, πού ἀναφέρεται στὴν Ἀριθμητική, ἀποτελεῖ ἔργο τοῦ Μπαλάνου δασισμένο στὴς σημειώσεις τοῦ Ἀνθρακίτη, πού ἔμειναν ἀτελείωτες, ἀταξινόμητες καὶ μὴ ἐπιμελημένες ἐξαιτίας τοῦ ξαφνικοῦ του θανάτου. Ὁ Μπαλάνος, πού γνώριζε ἐπαρκῶς τὸ ἀντικείμενο αὐτὸ –ὄχι τὰ προηγούμενα–, τὸ ἐπιμελήθηκε, τὸ ἐμπλούτισε μὲ νέα στοιχεῖα καὶ τὸ ἔκαμε δημοσιεύσιμο. Ὁ «*Πυρσός*», πρέπει νὰ τὸ ποῦμε, κάνει λάθος στὸ σημεῖο αὐτό, ἀποδίδοντας ὅλο τὸ ἔργο «*Ὁδὸς Μαθηματικῆς*» στὸν Μπαλάνο, κάτι πού ἦταν πέραν τῶν δυνάμεών του. Τὸ βέβαιο εἶναι, καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουμε καὶ τὴ μαρτυρία τοῦ γιοῦ τοῦ Μπαλάνου Κοσμᾶ Βασιλόπουλου, ὅτι οἱ τρεῖς τόμοι ἀνήκουν ἀποκλειστικά στὸν Ἀνθρακίτη, ὅπως καὶ ἡ εἰσαγωγή –ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν, ἐνῶ ὁ τέταρτος ἀποτελεῖ συνεργασία τῶν δυὸ δασκάλων, μὲ τὸν τρόπο πού ἀναφέραμε.

Τοῦ Μ. Ἀνθρακίτη διασώθηκε, καθὼς εἴπαμε, καὶ ἡ «*Εἰσαγωγή τῆς Λογικῆς*», ἐκ τῆς ὁποίας πολὺ εὐκολὰ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὸ ἥθος καὶ τὴς ἀντιλήψεις τοῦ ἀνδρός. Ὁ Ἀνθρακίτης ζωντανεύει, θὰ ἔλεγε κανεὶς, τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα στὴν ὁλότητά του.

Ἀπορρίπτει ὁ Μεθόδιος τίς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθειες, τὰ θέσφατα καὶ τὰ δόγματα· ἀπορρίπτει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἐδραϊκοῦ ἐξωκοσμικοῦ θεοῦ· ἀπορρίπτει τίς αὐθεντίες. Ὅ,τι μετράει γιὰ τὸν δάσκαλο εἶναι τὸ ἀληθές, τὸ ὁποῖο ἐξάγεται διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ διαλόγου, τῆς ἀποδείξεως καὶ τοῦ ἐλέγχου: «Ὁ θεὸς δὲν ἐνεργεῖ ἀπὸ μακριά, ἀλλὰ οὐσιωδῶς ἐνυπάρχει μέσα σὲ κάθε πρᾶγμα. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος φωτίζεται ἄμεσα ἀπ' τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ἐξαρτιώμαστε γιὰ τὴν πίστιν μας ἀπ' τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἴμεθα ὄντοι δεμένοι ὑπ' ἐκείνων».

III. Η ΕΚΜΗΔΕΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΚΟΤΑΔΙΣΤΕΣ

Προσπάθειες δύο περίπου χιλιετιῶν τῶν σκοταδιστῶν νὰ ἐπιβάλουν τὰ ἐξ-ουσιαστικά δόγματά τους, νὰ καταβάλουν τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν φόβο τοῦ ἐξωκοσμικοῦ πανίσχυρου καὶ ἀνεξέλεγκτου Γιαχβέ, νὰ ἐνσταλλάξουν στὶς ψυχὰς τὸ δέος ἀπέναντι στὶς αὐθεντίες, πῆγαιναν περίπατο. Μὲ μιὰ γροθιά ὁ Ἀνθρακίτης γκρέμιζε τὸ λογοκρατικὸ οἰκοδόμημα ὡς χάρτινον πύργον. Ὁ Μεθόδιος ὡς γνήσιος Ἕλλην διακηρύσσει τὸ «τὰ πάντα πλήρη θεῶν» καὶ τὸ ἡρακλειτικὸν «οὐκ ἔμοῦ ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντες ὁμολογεῖν». Τῇ στιγμῇ ποὺ τὸ Πατριαρχεῖο ἀναθεμάτιζε τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα καὶ καθύβριζε τὸν Πλάτωνα ὡς «πεπλανημένον» καὶ τὸν Ἱπποκράτη καὶ Γαληνὸν ὡς «νοσοῦντας»· τῇ στιγμῇ ποὺ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ δάσκαλοι ἐψαλλαν στοὺς ἑλληνοὺς ναοὺς τὸ:

*«Σίγησον Ὁρφεῦ· ρίψον, Ἐρμῇ, τὴν λύραν
τρίπους ὁ Δελφοῖς δύνων εἰς λήθην ἔτι.
Δαβὶδ γὰρ ἡμῖν πνεύματος κρούων λύραν
τρανοὶ τὰ κρυπτά τῶν θεοῦ μυστηρίων,
πληθύν παλαιῶν ἱστορεῖ τεραστίων»* (Ψαλτήριον),

ὁ Ἀνθρακίτης ζωντανεῖε στὴ σχολή του ὅλο τὸ ἑλληνικὸ ἐξανθρωπιστικὸ πνεῦμα, θέτοντας στὸ περιθώριον τὸν σκοταδισμό τῆς Ἑρήμου. Φυσικὸ ἦταν λοιπόν, νὰ θεωρηθῇ ἡ λογοκρατία, ποὺ διὰ τῶν πρακτόρων τῆς παρακολουθοῦσε λεπτομερῶς τίς δραστηριότητες τοῦ φωτισμένου ἱερέως, ἀφότου ἔφθασε στὴν Ἑλλάδα. Εὐρισκόμενος στὴν Καστοριά ἀκόμη, δηλαδὴ στὴν αὐγὴ τῆς σταδιοδρομίας του, ὁ ἱερομόναχος Ἱερόθεος «...δυσαρεσθηθεὶς εἰς τὰ τοῦ Νικολάου Μαλεμβραγχίου, ἐκινήθη πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν ἔχων συνεργὸν τὸν Γεώργιον Ρούσην τὸν Σιατιστέα». Ξέσπασε μεγάλο σκάνδαλο καὶ οἱ Καστοριανοὶ ἔδιωξαν ἀπ' τὴν πόλιν τοὺς τὸν Ἱερόθεο – ὅπως ἀκριβῶς θὰ διώξουν ἀργότερα κι οἱ κάτοικοι τῶν Κυδωνιῶν τὸν ἱερομόναχο Ἰάκωβο, ποὺ κινήθηκε κατὰ τοῦ Βενιαμὶν Λεσβίου (βλ. «Δαυλόν», τ. 166). Ὁ Ἱερόθεος ὁμως μετὰ τὴν ἐκδίωξή του ἀπ' τὴν Καστοριά μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου κατήγγειλε τὸν Ἀνθρακίτη στὴν Ἱερὰ Σύνοδο ὡς αἰρετικόν, ὁπαδὸν τῶν Καρτέσιου καὶ Μαλεμβραγχίου καὶ πιθανῶς «εἰδωλολάτρην». Ἐν τῷ μεταξύ οἱ φῆμες καὶ τὰ σχόλια στὴν Ἑλλάδα πολλαπλασιάζονταν καὶ ὁ Μακάριος ὁ Πάτριος ξανακατήγγειλε τὸν Ἀνθρακίτη στὸ Πατριαρχεῖο, ὅτι «τρίγωνα καὶ τετράγωνα καὶ τὴν ἄλλην πολυάσχολον ματαιοπονίαν τῆς μαθηματικῆς διδάσκει εἰς τοὺς μαθητάς του...»! Ὁ Μεθόδιος ἀναγκάσθηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Καστοριά καὶ νὰ μεταβῇ στὴν πατρίδα του Ἰωάννινα...

Ἡ «Μεγάλη Σχολή» τῶν Ἰωαννίνων ὑπῆρξε πολὺ πιὸ φιλόξενη καὶ ἀνεκτικὴ ἀπ' τὸ «Φροντιστήριον» τῆς Καστοριάς. Ἐκεῖ ὁ Μεθόδιος, προστατευόμενος ἀπ' τοὺς προύχοντες καὶ τοὺς χριστιανοὺς τῆς πόλεως, ποὺ «ὑπερμύνοντο τῆς ἀκραιότητος καὶ ὀρθοδοξίας τοῦ Ἀνθρακίτου», μπόρεσε νὰ ἐργασθῇ μιὰ δεκαπενταετία περίπου.

Στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ σκοταδιστὲς ἔπεισαν τὸ Πατριαρχεῖο νὰ προβῇ στὴν ἐρήμην καταδίκη του γιὰ «δυσσεβείαν» καὶ «βλασφημίαν». Εἰς μάτην προσπάθησαν νὰ τὸν σώσουν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὸν καθήρεσε ἀπ' τὸ ἱερατικὸ του ἀξίωμα, ἀναθεμάτισε τὸ ἔργο του, τοῦ ἀπηγόρευσε νὰ ξαναδιδάξῃ καὶ τὸν κάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη ν' ἀπολογηθῇ «διὰ τὴν τόσῃν ἀσέβειαν». Ὁ Ἀνθρακίτης – ἄν καὶ ἀσθενὴς καὶ ἀδύναμος – ἀπεφάσισε νὰ παρουσιασθῇ, πιστεύοντας ὅτι εὐκολὰ θ' ἀπεδείκνυε τὴν ἀθωότητά του. Ἀντιμετώπισε ὅμως τὸ φανατισμὸ καὶ τὴν προκατάληψη.

Σύμφωνα μὲ μιὰ ἐπιστολὴ του πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν Ἰωαννίνων, τὴν ὁποία ἔγραψε κρυμμένος σὲ κάποιο ὑπόγειο, ὅπου ἄφησε καὶ τὴν τελευταία πνοή του (1726;), ἡ δίκη του ἐγίνε στις 30-11-1723 ὡς ἑξῆς: «Γενομένης συνόδου παρεστάθηκα ἐμπροσθέν τους. Πόσοι ἦσαν δὲν δύναμαι νὰ μετρήσω. Μοῦ παρουσίασαν τὰ τετράδια διδασκαλίας μου μὲ γνῶμες ἀπὸ ἀρχαίους φιλοσόφους καὶ τὴν Γεωμετρίαν τοῦ Εὐκλείδου. “Εἶναι δικά σου;”... “Δὲν εἶναι δικές μου γνῶμες, εἶναι γνῶμες τῶν φιλοσόφων”. Τὰ κατεδίκασαν καὶ τὰ ἔκανσαν. Τὴν ἄλλῃ Κυριακὴ ἀναψαν φωτιά σὲ τρία μέρη τῆς αὐλῆς τῶν Πατριαρχείων. Ὀλόγυρα, διὰ νὰ εὐχαριστηθοῦν τὸ σωτήριον θέαμα, εὐρίσκονταν κληρικοὶ καὶ λαὸς ἄπειρος, γεμιτζίδες, παπουτσηδες, ραφτάδες. Συναθροίζον λογικὰς, φυσικὰς, Εὐκλείδην καὶ ἕτερα μαθηματικὰ καὶ τὰ ρίπτουν στὶς πυρὲς. Οἱ φλόγες ἀντιφέγγισαν στὰ πρόσωπά τους, ὅχι ὅμως τὸ φῶς μὰ τὰ σκοτάδια... Μοῦ ζήτησαν νὰ ὁμολογήσω, ὅτι παρεκινήθην ἀπὸ σατανικὴ συνεργία, ἐθελοκακία καὶ φρενοβλάβεια καὶ νὰ τὰ ἀναθεματίσω ὡς δυσσεβὴ καὶ γέμοντα πάσης βλασφημίας καὶ ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ διδάξω, εἰδάλλως θὰ εἶμαι ὑπόδικος τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι» (Δ. Φωτιάδης, «Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 21», τ. Α', σελ. 160).

Ὁ Μ. Ἀνθρακίτης ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς δώσῃ τόσα πολλά. Ζήτησε μιὰ μικρὴ προθεσμία, γιὰ νὰ συντάξῃ τὴν ἀπολογία του. Ἦταν τὸ πρόσχημα, γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τοὺς μεσαιωνικοὺς ἱεροξεταστὲς. Τὸ ἐπέτυχε· ἔφυγε κρυφὰ στὰ Ἰωάννινα, ἐρείπιο σωματικὰ καὶ ψυχικά. Κρύφτηκε στὸ ὑπόγειο κάποιου συγγενικοῦ του προσώπου. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ –δὲν ξέρουμε ἀκριβῶς πότε– ἀπέθανε. Ἡ Ἑλλάς στέρηθηκε ἓνα σπουδαῖο δάσκαλο, ἀπέκτησε ὅμως ἓναν ἀκόμη μάρτυρα.

«Τὸ ἔργον τοῦ Ἀνθρακίτου θεωρεῖται σήμερον ὑπὸ πάντων ὡς ἀληθὴς πνευματικὴ ἐθνεγερσία, διότι ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχειρηθεῖσα καὶ ἐν πολλοῖς ἐπιτευχθεῖσα εἰσαγωγή τῆς ἐπιστημονικῆς, μαθηματικῆς καὶ φιλοσοφικῆς σκέψεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπετέλεσε τὴν ἀρχὴν τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ» («Ἡλιος»).

«Ὁ Κρῆς Ἰγνάτιος Μεταξόπουλος ἐποίησε τὸ ἑξῆς εἰς Ἀνθρακίτην ἐπίγραμμα δημοσιευθὲν ἐν “Ὀδῷ Μαθηματικῆς”:

Ὡς ἐθέλοντα δύνει ἀπὸ Ἑσπερίης ἔφ' Ἐῶαν,
καλὰ μαθήματα ἄγεις ὡς παλινουνεχέως,
ὦν τε ὁδηγὸς ἔης νιέσσι σοφῶν γενετείρων,
τοῖσιν ἔση θ' ἑξῆς, ὡς τε δίδωσι θεός.
Τῷ θνητὸς περ ἔων ὡς τετρακτὺς, Μεθόδιε!
Εὖρες ἀθανασίην λείμμασι σῆς σοφίης».

(Κ.Ν. Σάθα, «Νεοελληνικὴ Φιλολογία», σελ. 437).

(Σὲ ἐπόμενο τεῦχος: Μπαλάνος Βασιλόπουλος)

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ: Στὸν πίνακα περιεχομένων τοῦ ΙΔ' τόμου (1995) τοῦ «Δ», ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ προηγούμενο 1680 τεῦχος, νὰ προστεθῇ στὴ σελίδα 10123 ὡς 6ος στίχος ἀπὸ τὸ τέλος τὸ παραλειφθὲν ἀπὸ τυπογραφικὴ ἀβλεψία: «[ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ]: – Μαρτυρία μοναχοῦ τοῦ σ' αἰῶνος γιὰ τὸν τάφο τῆς Σίδας... (σελ.)... 9589».

«Ἐθνάρχης»

«Ὅπως εἶναι γνωστό, πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στήν Θεσσαλονίκη μέ πολύ μεγάλη συμμετοχή τὸ πρῶτο Συνέδριο Ἀποδόμου Ἑλληνισμοῦ. Ἡ προσπάθεια σίγουρα ἀξίζει τὸν ἔπαινο καὶ τὴν ἀναγνώριση. Ἀπὸ τὰ πολλὰ πὺν ἀκούστηκαν, ἂν ἐξαιρέσουμε τὰ συνήθη παχιά λόγια, τίς ὑποσχέσεις καὶ τίς μεγαλοστομίες βιντεοτρεφόμενων καὶ γναλό-πληκτων πολιτικῶν «παραγόντων», ὑπαλλήλων καὶ διευθυντῶν τῶν διαφόρων ὑποκαταστημάτων τοῦ κρατιδίου τῆς Γραικυλίας, αὐτὸ πὺν ἔμεινε ἦταν τὰ τεράστια προβλήματα πὺν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς διασπορᾶς σήμερα ἀντιμετωπίζει καὶ πὺν ἡ ἀντιμετώπισίς τους ἀπαιτεῖ ἔργα καὶ ὄχι αἰώνιες ὑποσχέσεις, πὺν μέχρι τώρα τὸ κρατίδιο αὐτὸ ἀφειδῶς μοιράζει. Βέβαια, ἐπεὶ καὶ κάτι τέτοιο δὲν φαίνεται ὄχι μόνο στὸ ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ στὸ ἀπώτερο μέλλον νὰ πραγματοποιεῖται, καλὸ εἶναι νὰ πάψουν νὰ τρέφουν ψευδαισθήσεις οἱ ὁμογενεῖς καὶ νὰ πιστεύουν τοὺς «ἐθνικά ὑπερήφανους» ἐκπροσώπους τοῦ ρωμαϊκοῦ κρατιδίου. Εἶναι νόμος, ὅτι ὅ,τι ἀγκαλιάζει τὸ κρατίδιο αὐτὸ τὸ στραγγαλίζει. Μετὰ ἀπὸ δυὸ τρεῖς ἐβδομάδες αὐτοὶ θὰ ἔχουν ἤδη ξεχάσει ἀκόμα καὶ πότε ἐγινε τὸ συνέδριο, ἐνῶ οἱ ἀπόδημοι –«οἱ πιατᾶδες», ὅπως τοὺς ὀνόμασαν κάποιοι τρισάθλιοι ἰθύνοντες Ἑλλαδίτες– κάπον μακρὸν ἀπ' τὸ κρατίδιο τῆς παραφροσύνης καὶ τῶν ἐπικύψεων θὰ περιμένουν μέ ἀγωνία, ἀλλὰ εἰς μάτην δυστυχῶς, κάποιες λύσεις.

Καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ σὰν μαϊντανὸς νάτην πετιέται ἀπὸ ξαρχῆς καὶ ἀνδριεύει καὶ θεωρεῖ. Ποιὰ ἄλλη; Ἡ κυρὰ-Ρωμοσύνη τῆς Σταμπούλ, πὺν παρεξηγήθηκε, λέει, γιατί δὲν εἶχε ἡγετικὸ ρόλο στὸ ἐν λόγω συνέδριο. Μιλάμε φυσικά γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔλαβε κανονικά μέρος στὸ συνέδριο, χωρὶς νὰ δημοιορηθῇ τὸ παραμικρὸ πρόβλημα, τὸ Πατριαρχεῖο μέ ἐκφραστὴ τὸν πατριάρχη Βαρθολομαῖο ξέβαθε τὸ τσεκούρι τοῦ πολέμου. Δηλαδή, γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητὸ τὸ θέμα καλύπτεται, ὅσο μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ κανεὶς τὸ μεγαλεῖο τῆς παραφροσύνης, τὸ Πατριαρχεῖο ἀξιώνει νὰ καπελώσῃ ἓνα συνέδριο, πὺν κάποιοι ἄλλοι πῆραν τὸ δῶρος καὶ τὴν εὐθύνη νὰ διοργανώσουν, χωρὶς νὰ ἔχει προσφέρει ἀπολύτως τίποτα, μέ βέτο τὴν «ἡγετική θέση» πὺν διετείνεται ὁ Βαρθολομαῖος ὅτι κατέχει στήν ὑπόθεση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἐπεὶ κάπον ἐδῶ πρέπει νὰ φρεσκάσουμε τὴν μνήμη μας, ἄς ἀναλογιστοῦμε λίγο αὐτὸ τὸ σωματεῖο-σφραγίδα τῶν καλοαναθρεμμένων καὶ τροφαντῶν Ρωμιῶν, τί ὑπηρεσίες ἔχει προσφέρει στήν ὑπόθεση τῆς Ἑλληνικότητος. Καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀναδρομὴ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὰ χρόνια ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Πόλεως, ἀπὸ τότε πὺν κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐν Σταμπούλ ἐθνάρχη μας ἀποτελεῖ τὴν ραχοκοκκαλιά καὶ τὸν προστάτη τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Τὸ 1453 λοιπὸν τὸ Πατριαρχεῖο ἀνασυστήνεται ἀπὸ τὸν Μωάμεθ, ἀφοῦ τὰ προηγούμενα χρόνια ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ἐχῆρευε. Τὸ 1464 ὁ ἴδιος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεννάδιος, ἐνθερμὸς ὁπαδὸς τοῦ σουλτάνου καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐπόμενοι πατριάρχες πλὴν ἐλαχίστων φωτεινῶν περιπτώσεων ὅπως τοῦ Ἱερεμίου, δηλώνει ὅτι ὁ πολυχρονεμένος παρεχώρησε πρὸς τὴν Ἐκκλησία «πολλὰς δωρεὰς» καὶ μιὰ γιὰ τὴν «ἐλευθερίαν ἣν κατεπράξαντο γράμμασιν οἱ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἴτιοι δράματος». Ὁ πατριάρχης ἐν συνεχείᾳ ἀπαλλάσσεται κάθε φορολογίας καὶ ἔχει ἀπόλυτη ἐξουσία ἐπὶ παντός δογματικοῦ καὶ ἄλλου ζητήματος.

Τὸ 1601, στὶς 15 Μαΐου, τὸ Πατριαρχεῖο ἀφορίζει τὴν ἐπανάσταση στήν Θεσσαλία τοῦ μητροπολίτη Λαρίσης καὶ Τρίκκης Διονυσίου, ὀνομάζοντάς τον περιφρονητικὰ «Σκυλόσοφο». Αἰτιολογεῖ τὸ κείμενο τοῦ ἀφορισμοῦ: «τολμηρῶς καὶ ἀλογίστως ἀποστασίαν μελετήσας (ὁ Διονύσιος) κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ πολυχρονίου (σουλτάνου) Μεχμέτ καὶ πολλὰ τῶν ἀτόπων διανοηθείς». Ὅταν δὲ ὁ Διονύσιος συλλαμβάνεται καὶ γδέρνεται ζωντανός, τὸ Πατριαρχεῖο τὸν ἀποκαλεῖ «ἀπατεῶνα», «νέον διάβολον», «Δαμονοδιονύσιον».

Στὴν συνέχεια, τὸ 1798, καὶ πάλι τὸ Πατριαρχεῖο ἐκδίδει τὴν «Πατρικὴν Διδασκαλίαν», ὅπου συστήνει ὑποταγὴ στοὺς Ἕλληνες καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἔργο τοῦ σουλτάνου εἶναι θεόσταλτο. Ὅταν δὲ τὸ 1797 οἱ γάλλοι δημοκρατικοὶ ἐγκαθίστανται στὰ Ἐπτάνησα, μπροστὰ στὸν κίνδυνον νὰ ἐπαναστατήσουν οἱ Ἕλληνες, οἱ πατριάρχες Γρηγόριος ὁ Ε', Νεόφυτος ὁ Ζ' καὶ Καλλίνικος ὁ Δ' προειδοποιοῦν τοὺς Ἕλληνες μέ ἀλλεπάλληλες ἐγκυκλίους:

«οἱ βασιλεῖς (σουλτᾶνοι) οὖν κατὰ μίμησιν τοῦ Θεοῦ εἰσὶ διωρισμένοι, διὰ τὴν γυνάξωσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑποταγὴν καὶ τὴν ἀναχαιτίζωσι τὰς ὁρμὰς τῆς κακίας, μετὰ τὴν διοθεῖσάν εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ». Τὸ 1806 ὁ Γρηγόριος ὁ Ε' ἀφορίζει τοὺς κλέφτες τοῦ Μοριά. Τὸ 1807 ὁ ἴδιος Γρηγόριος ὁ Ε' μετὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς ὁχύρωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποσπᾷ τοὺς προσωπικοὺς ἐπαίνοους τοῦ σουλτάνου. Τὸ 1819 καταδικάζει τὴν συνήθεια τῶν «ραγιαδῶν» νὰ δύνουν ἑλληνικὰ ὀνόματα στὰ παιδιὰ τους, μετὰ ἐγκύκλιον. Ὁ δὲ πατριαρχικὸς θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι, ὅπως καὶ σ' ὅλους τοὺς προηγούμενους αἰῶνες, ἀντικείμενο πλειοδοσίας, ὅπως ἀπὸ πολλὰς γραπτὰς πηγὰς μαρτυροῦν. Ὁ Ρήγας ἀφορίζεται καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν σειρὰ του, ὅπως καὶ οἱ Σουλτᾶνες μετὰ δύο πατριαρχικοὺς ἀφορισμοὺς, τῆς 24 Δεκεμβρίου 1820 καὶ 4 Ἰανουαρίου 1821 ταυτόχρονα ἀφορίζεται ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὑψηλάντη στὴ Μολδοβλαχία.

Ἀλλὰ καὶ τὸ 1828, ὅταν πλέον εἶχε ἰδρυνθεῖ καὶ ἐπίσημα τὸ Ἑλληνικὸ κράτος, ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος στέλλουν στὴν Μεσσηνίαν τὸν Μάιο τοὺς ἀρχιεπισκόπους Νικαίας, Χαλκηδόνος, Λαρίσης καὶ Ἰωαννίνων μαζί μετὰ τὸν μεγάλο πρωτοσύγκελο τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, «ἵνα καθοδηγήσωσιν τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὑποταγὴν». Καὶ ἐδῶ ἄς μὴν ἀναφερθῶμεν στὸν ὅρο «λαοὶ τῆς Ἑλλάδος», ποὺ ὁ καθένας καταλαβαίνει τίς δύσκολες αὐτὲς ὥρες ποὺ ὁ Ἑλληνισμὸς διανύει, ποὺμποροῦσε νὰ ὁδηγήσῃ, ὅταν τὸν νύθετεῖ τὸ Πατριαρχεῖο. Βέβαια ὁ Καποδίστριας τοὺς ἔστειλε ἀπὸ κει ποὺ ἦρθαν, ἀφοῦ ἔγραψε καὶ μία μακροσκελὴ καυστικὴ ἀπάντησις πρὸς τὸν πατριάρχη. Γιὰ τὴν μὴ ἀναφερθῶμεν στὶς εὐχὰς «ὑπὲρ τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἀνακτος Ἀβδοῦλ Χαμίτ Χάν», ποὺ ἀνεγινώσκοντο κατὰ τὴν περιφορὰ τοῦ ἐπιταφίου, καὶ σ' ὅλους τοὺς ἄλλους αἰσχροὺς ραγιαδισμοὺς.

Κλείνουμε ἐδῶ τὴν σύντομὴν αὐτὴ ἱστορικὴ ἀναδρομὴν μετὰ ἕνα σωρὸ ἐρωτήματα νὰ ξεπροβάλλουν. Μπορεῖ νὰ μᾶς πεῖ κάποιος, ποὺ εἶναι ἡ ἀντίστασις τοῦ Πατριαρχείου καὶ ταυτόχρονα ἡ ὑπεράσπισις τοῦ Ἑλληνικοῦ ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες; Θὰ ἰσχυρισθῶμεν ἐδῶ κάποιον, ὅτι ἔμενε ἐκεῖ μαρτυρικὰ ὑποφέροντας τὰ πάνδεινα. Ποιὰ πάνδεινα καὶ μαρτύρια; Μᾶλλον τὴν ἀμύθητη περιουσία, ποὺ ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες εἶχε δημιουργήσει ἀπὸ τὸ σκύψιμο καὶ τοὺς πολυχρονισμοὺς, προστάτενε. Δὲν τὸ καταλάβατε ἀκόμα; Σὰν τὴν κλώσσα μέσ' στὸ κοτέτσι κλώσσαγε τὰ χρυσὰ ἀνὰ ἡ κυρὰ-Ρωμοσύνη. Ἀλλὰ καὶ πρόσφατα τί ἔκανε, ὅταν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Πόλης ξεκληριζότανε χρόνον μετὰ τὸν χρόνον μετὰ ἀποκορύφωμα τὴν δεκαετία τοῦ '50; Κλώσσαγε τ' ἀνὰ. Τί ἔκανε, ὅταν τὸ 1963 ξερριζωνότανε οἱ ἱμβριοὶ καὶ οἱ Τενέδιοι; Ἐσκυβε καὶ ἄλλο τὴν μέση. Τί ἔκανε, ὅταν οἱ Τούρκοι μπαίνανε στὴν Κύπρον τὸ '74; Πολυχρονισμοὺς στὸν Ἑτσεβίτ. Καὶ βγῆκαν τώρα οἱ διάδοχοι καὶ συνεχιστὲς τῶν ἀνδρείκων τοῦ σουλτάνου νὰ μιλήσουν γιὰ ἡγετικὴν θέσιν, ποὺ τάχα δικαιοματικὰ κατέχουν, ὅπως ἰσχυρίζονται, στὰ ζητήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τοὺς ἀνυπαρκτοὺς ἀγῶνες τοὺς γι' αὐτόν.

Κι' ἐδῶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος πρέπει γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ πάρει θέσιν. Ἀναγνωρίζει τοὺς «τουρκολάτρους» καὶ «τουρκοφρόνους», ὅπως τοὺς ἀποκαλοῦσαν οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ '21, ἐκπροσώπους τοῦ Πατριαρχείου, τοὺς συνειδητοὺς αὐτοὺς Τούρκους ὑπήκοους, ἢ ὄχι; Ὑπάρχει ἐπιτέλους ἐλεύθερη καὶ ἀνεξάρτητὴ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία; ἢ εἶναι φέουδο καὶ βασιλείον τοῦ Πατριαρχείου, ποὺ καπελώνει ἐκτεθειμένα καὶ μετὰ ἐξουσιαστικὰς μεθόδους τὴν κάθε ἑλληνικὴν προσπάθειαν; Τί ρόλο παίζουν τέλος πάντων οἱ θρησκευτικοὶ τᾶγοι τῆς Ἑλλάδος; Πῶς ἀφήνουν νὰ μιλοῦν ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ αὐτοί, ποὺ τὴν ταυτότητά τους ἀναγράφεται ὡς ὑπήκοότης ὄχι ἡ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ ἡ Τουρκικῇ; Ἀς σταματήσουν οἱ παράτες καὶ οἱ σημασιολογισμοὶ κάθε φορὰ ποὺ οἱ ἐκάστοτε ἐκπροσώποι τῆς ταπεινώσεως, τῆς ὑποτέλειας καὶ τοῦ ραγιαδισμοῦ πατᾶνε τὸ τιμημένο χῶμα τῆς πατρίδας μας. Ἀς πάνε νὰ κάνουν παρέα στοὺς Τούρκους ἀφεντάδες τους, ἀφοῦ ἄλλωστε τόσους αἰῶνες ἦταν τόσο ἀρμονικὴ καὶ ἀποδοτικὴ ἡ συνεργασία τους, καὶ ἄς ἀφήσουν ὅτιδήποτε ἄλλο ποὺ δὲν τοὺς ἀφορᾷ καὶ δὲν τοὺς ἀγγίζει. Ἀς ἀφήσουν τὴν ἡσυχίαν τους τοὺς Ἕλληνες καὶ τὸ Ἑλληνικόν, καὶ ἄς γυρίσουν γιὰ νὰ κλώσσανε τὰ χρυσὰ ἀνὰ τους μετὰ ἐντολὰς τὸν κάθε Τούρκον ἐξουσιοκράτη. Ἡ κυρὰ-Ρωμοσύνη τῆς Σταμποῦλ κάποτε πρέπει νὰ μῇ στῇ θέσιν τῆς.

Νέμεσις

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

Ζήνων: Ὁ ἀρχαῖος μαθηματικός τοῦ Μέλлонτος

Ι. ΖΗΝΩΝ Ο ΑΓΕΡΩΧΟΣ

Ὁ Ζήνων τοῦ Τελευταίου, πού γεννήθηκε στήν Ἑλέα περί τὸ 495 π.Χ., ὑπῆρξε μαθητὴς καὶ θετός υἱός τοῦ Παρμενίδου. «Υπῆρξε δὲ ἓνας πραγματικά ἀνώτερος ἄνθρωπος (γενναιοτάτος) καὶ ὡς πολιτικός καὶ ὡς φιλόσοφος, καὶ ἀγέρωχος στὸν ἴδιο βαθμὸ μὲ τὸν Ἡράκλειτο (κατ' ἴσον Ἡρακλείτῳ) μὴ δίδων οὐδεμίαν σημασίαν στοὺς πολιτικά ἢ οἰκονομικά ἰσχυροὺς. Ὑπάρχουν δὲ πολλὰ διδλία του μεστὰ νοημάτων (πολλῆς συνέσεως γέμοντα). Ἐπρέσβευε δὲ τὰ ἑξῆς: «Υπάρχουν πολλοὶ κόσμοι, ἀλλὰ κενὸς ὁ ὅλος δὲν ὑπάρχει. Ἡ οὐσία ὅλων τῶν πραγμάτων προέρχεται ἀπὸ τὸ θερμὸ καὶ ψυχρὸ καὶ ξηρὸ, τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται τὸ ἓνα στὸ ἄλλο. Ἡ γένεση τῶν ἀνθρώπων προέρχεται ἀπὸ τὴ γῆ, ἡ δὲ ψυχὴ ἀποτελεῖ κρᾶμα ὅλων τῶν προαναφερθέντων, τὰ ὁποῖα συγχωνεύονται κατὰ ἓνα τρόπο ἀπολύτου ἁρμονίας, ὥστε κανένα τους νὰ μὴν ὑπερετῇ». Θελήσας δὲ νὰ καθαιρέσῃ τὸν τύραννο Νέαρχο (ἢ Διομέδοντα), συνελήφθη καὶ βασανισθεὶς ἐθανατώθη. «Ἐρμῖππος μάλιστα φησὶν εἰς ὅλμον βληθῆναι καὶ κατακοπῆναι» (Διογένης Λαέρτιος V, 5).

Ἀπὸ τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα τοῦ Διογένηος Λαερτίου ἐξάγεται, ὅτι ὁ Ζήνων ἐγνώριζε ἄριστα τὶς Δημοκρίτειες θεωρίες περὶ κενοῦ-πλήρους καὶ περὶ ὑπάρξεως πολλῶν κόσμων ὅπως καὶ τὴν Ἀναξίμανδρειο τοιαύτην περὶ γενέσεως καὶ καταγωγῆς τῶν ὄντων, ἀλλὰ καὶ τὶς Πλατωνικὰς ἰδέες περὶ ψυχῆς καὶ ἁρμονίας, πράγμα πού σημαίνει ὅτι οἱ φιλοσοφικὰς αὐτὰς ἰδέες ἀποτελοῦσαν ἀντικείμενο παράδοσης καὶ ἐπεξεργασίας μακρὰς περιόδου μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων Ἑλλήνων. Ὁ Διογένης Λαέρτιος ἄλλωστε δὲν κάνει λόγο περὶ διατυπώσεως νέων θεωριῶν ἀλλὰ περὶ ἀποδοχῆς ἢ μὴ κάποιων θεωριῶν ἐκ μέρους τοῦ φιλοσόφου.

Ὁ Πλάτων μνημονεύει τὸν Ζήωνα τόσο στὸν «Φαῖδρο» ὅσο καὶ στὸν «Παρμενίδη» καὶ στὸν «Σοφιστή», ἀποκαλώντας τὸν Ἑλεατικὸν Παλαμήδη· λέγει δὲ χαρακτηριστικά: «τὸν οὖν Ἑλεατικὸν Παλαμήδη λέγοντα οὐκ ἴσμεν τέχνη, ὥστε φαίνεσθαι τοῖς ἀκούουσιν τὰ αὐτὰ ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἐν καὶ πολλὰ, μένοντά τε αὐ καὶ φερόμενα;» [Δὲν ξέρουμε, ὅτι ὁ Ἑλεατικὸς Παλαμήδης γνωρίζει τὰ ὁμίλη μὲ τέτοια τέχνη, ὥστε σ' αὐτοὺς πού τὸν ἀκοῦνε νὰ φαίνωνται τὰ ἴδια πράγματα ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἓνα καὶ πολλὰ, καὶ ἡρεμοῦντα καὶ κινούμενα; («Φαῖδρος», 361 d)].

Ὁ Ἀριστοτέλης θεωρεῖ τὸν Ζήωνα ὡς εὐρετὴν τῆς διαλεκτικῆς (Φυσ. IX, 293, B9), ἔγραψε μάλιστα καὶ εἰδικὰς πραγματεῖες περὶ τῶν Ἑλεατικῶν καὶ εἰδικώτερα «περὶ Ξενοφάνους», «περὶ Ζήνωνος» καὶ «περὶ Γοργίου», οἱ ὁποῖες ἐξαφανίσθηκαν, ἐνῶ στὴ θέση τους «κατασκευάστηκαν» ἄλλες, στίς ὁποῖες ἐμφανίζεται ὁ Ἀριστοτέλης νὰ ἀναιρῇ τὶς θεωρίες τῶν ἐν λόγῳ φιλοσόφων (Εὐ. Σταμάτης, «Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι», Ἀθήναι 1966, σελ. 57).

Σύμφωνα μὲ τὸ Λεξικὸν τοῦ Σουίδα ὁ Ζήνων ἔγραψε πραγματεῖες μὲ τοὺς τίτλους: «Ἐριδες», «Ἐξήγησις τῶν Ἐμπεδοκλέους», «Πρὸς φιλοσόφους» καὶ «Περὶ φύσεως»· οὐδεμία ἐξ αὐτῶν διεσώθη πλην τεσσάρων ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ τελευταίου ἔργου. Τὰ τρία ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποσπασμάτων προέρχονται ἀπὸ τὰ σχόλια τοῦ Σιμπλικίου ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐνῶ τὸ τέταρτο ἐκ τοῦ Διογένηος Λαερτίου. Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς: α. «Τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ μεγέθους ἄπειρον τὸ ἀπέδειξε προηγουμένως διὰ τῆς ἰδίας συλλογιστικῆς. Διότι προαποδείξας ὅτι, ἐὰν τὸ ὄν δὲν ἔχει μέγεθος, δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ, συνάγει: «ἐὰν δὲ τὸ ὄν ὑπάρχῃ, εἶναι ἀνάγκη ἕκαστον τῶν μερῶν του νὰ ἔχῃ μέγεθος καὶ πάχος καὶ νὰ ἀπέχῃ τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο». Καὶ περὶ τοῦ μέρους πού κεῖται πρὸ αὐτοῦ ἰσχύει τὸ αὐτὸ ἐπιχείρημα· διότι καὶ αὐτὸ θὰ ἔχῃ μέγεθος καὶ πρὸ αὐτοῦ θὰ κεῖται ἄλλο. Ἀφοῦ ὅμως παραδεχθήκαμε τὴν ἀρχὴν αὐτήν, αὐτὴ θὰ ἰσχύῃ παντοῦ καὶ πάντα. Διότι κανένα μέρος τοῦ ὄντος δὲν θὰ εἶναι τελευταῖο, οὔτε κανένα μέρος αὐτοῦ δὲν θὰ εἶναι ἄσχετο τῶν ἄλλων. Ἐὰν λοιπὸν ὑπάρχουν πολλὰ ὄντα, εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι αὐτὰ συγχρόνως καὶ μεγάλα καὶ μικρά. Τόσο μικρά, ὥστε νὰ μὴν ἔχουν μέγεθος

(νὰ εἶναι μὴδὲν) καὶ τόσο μεγάλη ὥστε νὰ εἶναι ἄπειρα (ὡς πρὸς τὸ μέγεθός τους)».

β. «Στὸ σύγγραμμά του λοιπόν, τὸ ὁποῖο περιέχει πολλές ἀποδείξεις, ἀποδεικνύει σὲ κάθε πρόταση, ὅτι ὁ ἰσχυριζόμενος ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ πράγματα καταλήγει νὰ ἰσχυρίζεται κατὰ τὸ ἀντιφατικό. Μία ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς ἀντίφασης εἶναι ἐκείνη, πού ἀποδεικνύει ὅτι: “ἐὰν ὑπάρχουν πολλὰ πράγματα, αὐτὰ εἶναι καὶ μεγάλα καὶ μικρά. Τόσο μεγάλα, ὥστε νὰ εἶναι ἄπειρα κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ τόσο μικρά, ὥστε νὰ μὴν ἔχουν καθόλου μέγεθος”. Στὴν πρόταση αὕτη ἀποδεικνύει, ὅτι κάθε τι πού δὲν ἔχει μέγεθος, πάχος καὶ ὄγκο δὲν δύναται νὰ ὑπάρχει. Διότι ἂν αὐτὸ προστεθῇ σ’ ἓνα ἄλλο ὄν, δὲν θὰ τοῦ μεταβάλῃ τὸ μέγεθος, ἀφοῦ ἂν ἓνα μέγεθος μὲ τιμὴ μὴδὲν προστεθῇ σ’ ἓνα ἄλλο μέγεθος, τὸ τελευταῖο παραμένει ἀμετάβλητο, πράγμα πού σημαίνει, ὅτι τὸ προστιθέμενο εἶναι μὴδὲν. Παρόμοια, ἂν ἀπὸ κάποιο μέγεθος ἀφαιρεθῇ κάτι καὶ τὸ ἀρχικὸ μέγεθος δὲν ἐλαττωθῇ ἢ ἂν προστεθῇ κάτι καὶ δὲν αὐξηθῇ, εἶναι φανερό ὅτι τὸ προστιθέμενον ἢ ἀφαιρούμενον εἶναι μὴδὲν».

γ. «Καὶ γιατί χρειάζεται νὰ λεχθῶν πολλά, ἀφοῦ ἀναφέρονται στὸ ἴδιο τὸ σύγραμμα τοῦ Ζήνωνος, ὁ ὁποῖος ἀπέδειξε ὅτι, ἂν ὑπάρχουν πολλὰ πράγματα, αὐτὰ θὰ εἶναι πεπερασμένα καὶ ἄπειρα συγχρόνως, μὲ τοὺς ἐξῆς συλλογισμούς: “Ἄν ὑπάρχουν πολλὰ πράγματα, ἀνάγκη νὰ εἶναι τόσα ὅσα εἶναι, κι οὔτε περισσότερα οὔτε λιγώτερα. Ἄν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, τότε τὰ ὄντα εἶναι πεπερασμένα. Ὅμως, ἂν εἶναι πολλὰ τὰ ὄντα, τότε αὐτὰ εἶναι ἄπειρα, διότι πάντοτε μεταξὺ τῶν ὄντων παρεμβάλλονται ἄλλα καὶ μεταξὺ τῶν τελευταίων ἄλλα κ.ο.κ.”. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέδειξε τὴν ἄπειρά τοῦ πλήθους τῶν ὄντων διὰ τῆς διχοτομίας».

δ. «Ἐπιπλέον ὁ Ξενοφάνης, καὶ ὁ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, καὶ ὁ Δημόκριτος κατ’ αὐτοὺς (τοὺς Πυθαγορείους) εἶναι σκεπτικοί... Ὁ δὲ Ζήνων ἀναιρεῖ τὴν ὑπαρξίν κινήσεως, λέγων ὅτι: “τὸ κινούμενον δὲν μποροῦμε νὰ πούμε ὅτι κινεῖται οὔτε ἐντὸς τοῦ χώρου πού εὐρίσκεται, οὔτε ἐντὸς τοῦ χώρου πού δὲν εὐρίσκεται”».

Ὁ Ζήνων, ὁ Ξενοφάνης καὶ ὁ Δημόκριτος σύμφωνα μὲ τὸ τελευταῖο ἀπόσπασμα κατηγοροῦνται ἀπ’ τοὺς Πυθαγορικούς ὡς «πυρώνειοι», πράγμα ἐντελῶς ἀταίριαστο, ἀφοῦ καὶ οἱ τρεῖς φιλόσοφοι ἔχουν τίς φιλοσοφικές τους τοποθετήσεις: οἱ ἀμφιβολίες καὶ οἱ ἀμφισβητήσεις τους γιὰ τὴν ἐγκυρότητα τῶν γνώσεών μας ὄχι μόνο δὲν εἶναι ἀρνητικές καὶ κακόδουλες, ἀλλ’ ὑπῆρξαν ἐξαιρετικὰ δημιουργικές καὶ ἐποικοδομητικές γιὰ τίς ἐπιστήμες. Ἄρα ὁ χαρακτηρισμός τους αὐτὸς εἶναι, ἂν μὴ τι ἄλλο, συκοφαντικός: πράγμα πού σημαίνει, ὅτι οἱ φιλόσοφοι αὐτοὶ συγκρούστηκαν μὲ τὴν ἐξ-ουσιαστικὴ ὁργάνωση, πού ἀπεστρέφετο τίς ἀμφιβολίες καὶ ἀμφισβητήσεις, ἀφοῦ δημιουργοῦσε τὸν κόσμο τῶν πιστῶν. Ἄς μὴν λησμονοῦμε τὸ «Αὐτὸς ἔφα», τοὺς ὄρκους τῶν μελῶν στὸν ἀρχηγὸ κ.ο.κ., πράγματα πού μαρτυροῦν, ὅτι οἱ ἀμφισβητήσεις στὴ σχολὴ τοῦ Τάραντος δὲν εἶχαν θέση. [Ὁ πιστὸς ἐτυμολογεῖται ἀπ’ τὸν ρηματικὸ τύπο «ἰστάν», πού σημαίνει σταμάτημα, στασιμότητα, στάση («Κρατύλος» 437 b)]. Ἡ σύγκρουση τοῦ Ζήνωνος μὲ τὴν ἐξ-ουσία, εἶδαμε πὼς τοῦ στοίχισε τὴ ζωὴ. Ὁ Δημόκριτος πάλι παρ’ ὀλίγο νὰ χάσῃ τὴν περιουσία καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώματά του· σώθηκε χάρις στὴν καθολικὴ συμπαράσταση τῶν συμπολιτῶν του.

Ὁ Δημόκριτος, ὁ Ζήνων καὶ ὁ Πλάτων ἀργότερα ἀμφισβήτησαν τὴν ἐγκυρότητα τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖες βασίζονται σ’ ἀναπόδεικτες ὑποθέσεις καὶ ἀξιώματα, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ γεωμετρία, πού στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ σημείου ἢ κάποιου γραμμικοῦ στοιχείου, πού εἶναι ἀκαθόριστα καὶ ἀπροσδιόριστα. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀντιληπτό ἀπ’ τὸν ὁρισμὸ καὶ μόνο τοῦ σημείου: «Σημεῖόν ἐστι πᾶν ὃ, τὸ δὲν ἔχει μέρος». Ὅμως ἀφοῦ δὲν ἔχει μέρος, πὼς ὑπάρχει; Ὅμοιος λέμε: «Γραμμὴ τις ἢ ἐπιφάνεια ἢ στερεὸν δύναται νὰ διαιρεθῶν ἐπ’ ἄπειρον»· τότε ὅμως θὰ φθάσουμε λογικὰ μετὰ ἀπὸ ἄπειρες διαιρέσεις στὸ μὴδὲν. Ὁ Ἀριστοτέλης παραδέχεται, ὅτι διαιροῦντες ἐπ’ ἄπειρον (τὸν χρόνο, τὸν χώρο ἢ κάποιο μέγεθος) λαμβάνουμε μέρος τόσο μικρὸ, ὅσο θέλουμε. Στὴν περίπτωσι ὅμως αὕτη λαμβάνουμε σημεία ἢ χρονικὲς στιγμὲς ἀναπόδεικτες καὶ ἀπροσδιόριστες. Μεγαλύτερη δυσκολία ἀκόμη παρουσιάζει ἡ ἐννοια τῆς νεώτερης γεωμετρίας «γραμμικὸ στοιχεῖο».

Οἱ σύγχρονοι φυσικο-μαθηματικοὶ ὑπερπήδησαν τίς δυσκολίες αὐτές, στηριζόμενοι στίς Ἀριστοτελικές ἐννοιες «δυνάμει ἄπειρον» καὶ «ἐνεργείᾳ ἄπειρον», τίς ὁποῖες δημιούργησε ὁ Σταγειρίτης, προκειμένου νὰ καλύψῃ τὴ ρωγμὴ, πού ἀπεκάλυψε ὁ Ζήνων διὰ τῶν «παραδό-

ξων» του. Ἀνεξαρτήτως πάντως τοῦ γεγονότος, ὅτι μὲ τὴν σύμβαση αὐτὴ λύθηκαν πολλὰ πρακτικά καὶ χρησιμὰ προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, οἱ προβληματισμοὶ τοῦ Ἑλεάτου ἐξακολουθοῦν ν' ἀπειλοῦν τὶς ἐπιστῆμες μας, καταδεικνύοντας ὅτι οἱ γνώσεις μας εἶναι ἐγκλωβισμένες μέσα στὰ στενὰ καὶ πεπερασμένα πλαίσια τοῦ ἐμπειρισμοῦ. Οἱ ἔννοιες «χώρος», «χρόνος», «μέγεθος», «σημεῖον», «μονάς» κ.ἄ. μᾶς διαφεύγουν καὶ κάθε τι ποὺ λέμε περὶ αὐτῶν, ἀποτελεῖ ἀπλὴ εἰκασία ἢ ὑπόθεση.

Τὶς προθέσεις τοῦ Ζήνωνος καὶ τὶς ἐλεατικές ἐπιστῆμες οἱ ἐξ-ουσιαστές τὶς καταπολέμησαν μ' ὅλες τὶς δυνάμεις, οἱ δὲ μεταγενέστεροί ἐπιστήμονες δὲν θέλησαν νὰ τὶς ἐννοήσουν, γιὰ νὰ μὴν ἔλθουν σὲ σύγκρουση μὲ τὶς ἐπικρατήσασες ἀπόψεις. Ἔτσι ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Εὐκλείδης καὶ ἰδίως ὁ Ἀρχιμήδης φαίνονται νὰ ἀντιπαρέρχονται τὸ «πνεῦμα τῆς Ἑλέας» μὲ μιὰ «ἐνοχὴ σιωπῇ». Ὁ Ἀρχιμήδης μάλιστα, ὅταν πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἔννοια τοῦ ἀπείρου, εἶναι πολὺ ἐπιφυλακτικὸς καὶ σὲ προβλήματα σχετικοῦ περιεχομένου τὸ ἀντιπαρέρχεται μὲ τὴν μέθοδο τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς, ποὺ βεβαίως ἀποτελεῖ μιὰ ἐλεατικὴ μέθοδο, παραδεκτὴ καὶ ἀδιαμφισβήτητη ἀπ' τὶς ἐπιστῆμες. Ἀς μὴ λησμονοῦμε ἄλλωστε καὶ τὸν «Ψαμμίτην» («De numero arenae» ἢ «Arenarius», στίς μεταφράσεις του), ἓνα ἔργο τοῦ Συρακουσίου, τὸ ὁποῖο σκοπὸν εἶχε ν' ἀποδείξῃ ἀβάσιμο τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κόκκων τῆς ἅμμου τῆς γῆς εἶναι ἀπείρος, ἄρα μὴ ἐκφράσιμος ἀπ' τὰ ἐν χρήσει ἀριθμητικὰ στοιχεῖα. Ὁ «Ψαμμίτης» μπορεῖ κάλλιστα νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαντητικὸ ἔργο στὶς Ἑλεατικὲς ἀντιλήψεις περὶ ἀπείρου καὶ στὴν ἄρνησή τους νὰ χρησιμοποιήσουν τὰ σύγχρονα ἀριθμητικὰ στοιχεῖα, ποὺ οἱ ἐξ-ουσιαστές προσπαθοῦσαν νὰ ἐπιβάλουν διὰ τῆς ὁργάνωσης τῶν Πυθαγορείων.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ καταδεικνύει τὴν πολεμικὴ τῆς Ἑξ-ουσίας κατὰ τῶν Ἑλεατικῶν ἐπιστημῶν εἶναι οἱ ὅροι «αἰτήματα» καὶ «ἀξιώματα», ποὺ στὸ διάβα τῶν αἰώνων ἔλαβαν διάφορες ὀνομασίες μὲ σχετικὰ ἐννοιολογικὰ περιεχόμενα, μέχρι νὰ φθάσουν στὰ χρόνια τοῦ Εὐκλείδου καὶ τοῦ Ἀρχιμήδους. Πράγματι, τὰ αἰτήματα –ποὺ ἔχουν ἰσχύ μόνον στὴ γεωμετρία καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν ὑπαρξὴ γεωμετρικῶν μορφῶν, ἄρα καὶ τὴν δυνατότητα κατασκευῆς τους μὲ τὸν κανὸνα καὶ τὸν διαδῆτη– στρέφονται κατὰ τῆς Ἑλεατικῆς διδασκαλίας ὅτι ἡ κίνησις εἶναι ἀδύνατη. Ὁ Πλάτων χρησιμοποιεῖ τὸ αἶτημα ὡς κάτι ἡμαπαγορευμένο καί, προκειμένου νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ, ζητεῖ τὴν συγκατάθεση τῶν συνομηλητῶν του στοὺς διαλόγους του. Ὁ Ἀριστοτέλης λίγες δεκαετίες ἀργότερα βρίσκει τὰ αἰτήματα ὡς πολυ-χρησιμοποιημένα καὶ τὰ ὀνομάζει «κοινὲς ἔννοιες», ποὺ βέβαια κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ τὶς ἀμφισβητήσῃ, γιὰ τὸ ὅτι εἶναι «κοινὲς» καὶ μόνον. Ὁ Ἀρχιμήδης κάνει ἓνα βῆμα εἰσέτι καὶ ὀνομάζει τὰ αἰτήματα (= κοινὲς ἔννοιες) «λαμβάνόμενα» (ἐγκυρα δεδομένα). Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὰ «ἀξιώματα», τῶν ὁποίων ἡ ἰσχύς ἀπλώνεται σ' ὅλες τὶς ἐπιστῆμες, καὶ ἐδραίωνουν τὶς ἐμπειρικές γνώσεις περὶ ἰσότητος, οἱ ὁποῖες συνήχθησαν ἀπ' τὴν ἐρευνα τῶν πεπερασμένων συνόλων, προκειμένου ν' ἀντικρούσουν καὶ πάλι τὶς θεωρίες τοῦ Ζήνωνος, οἱ ὁποῖες ἔκτοτε ἔλαβαν τὸν χαρακτηρισμὸ τῶν παραδοξολογημάτων. Πρόκειται ὅμως γιὰ παραδοξολογήματα; Ἀς προσπαθήσουμε λοιπὸν νὰ δείξουμε μερικὰ πραγματικὰ «παράδοξα».

Διαβάζοντας κανεὶς τὶς «κοινὲς ἔννοιες» τοῦ πρώτου «Στοιχείου» τοῦ Εὐκλείδου, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ σταματήσῃ στίς ὑπ' ἀριθμ. 8 καὶ 1, 2, 3, 4, 5, 6 καὶ 7 «κοινὲς ἔννοιες». Λέγουν δὲ κατὰ λέξιν τὰ ἑξῆς:

«Καὶ τὸ ὅλον τοῦ μέρους μείζον [ἐστίν]» (8ο).

«Καὶ τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἴσα [ἐστίν]» (1ο).

«Καὶ τὰ τοῦ αὐτοῦ ἡμίση ἴσα ἀλλήλοις [ἐστίν]» (6ο).

«Καὶ τὰ τοῦ αὐτοῦ διπλάσια ἴσα ἀλλήλοις [ἐστίν]» (5ο) κ.ο.κ.

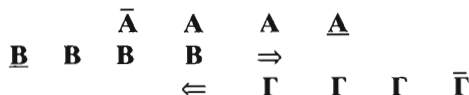
Ἀναρωτιέται κανεὶς λοιπὸν: Ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ νὰ μὴν γνωρίζῃ ἢ ποῦ ν' ἀμφισβητῇ, ὅτι τὸ ἓνα ὁλόκληρο πρᾶγμα εἶναι μεγαλύτερο οἷουδῆποτε μέρους-κομματιοῦ του; Καὶ ἂν ὄχι, τί νόημα εἶχε ἡ καταχώρησή τους στὰ «Στοιχεῖα»; Ὁ Πρόκλος ἀπ' τοὺς παλιούς καὶ ὁ Heiberg ἀπ' τοὺς σύγχρονους διάστειξαν ν' ἀμφισβητήσουν τὴν γνησιότητα τῶν ἐν λόγω «κοινῶν ἐννοιῶν», ἐνῷ ὁ P. Tannery ὁρῇ καὶ μιὰ λογικώτερη αἰτιολογία, ἀποδίδοντας τὴν παράθεσή τους στὸ σεβασμὸ τοῦ Εὐκλείδου πρὸς τὴν παράδοση καὶ τὶς κεκτημένες γνώσεις τῶν παλαιότερων του. Κάτι τέτοιο ὅμως δὲν εὐσταθεῖ καὶ γιὰ τὸν ἀπλούστερο λόγο ὅτι χιλιάδες ἄλλες ἔννοιες

τῆς παράδοσης δὲν περιελήφθησαν στὰ «Στοιχεῖα». Πράγμα πού σημαίνει, ὅτι ὑπῆρχε λόγος πού τις μνημόνευσε ὁ Εὐκλείδης. Κι ὁ λόγος αὐτὸς ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι, ἀπ' τὸ ὅτι κάποιος ἀμφισβήτησε τὸ γεγονός ὅτι «τὸ ὅλον μείζον τοῦ μέρους ἐστίν».

II. ΤΑ 4 «ΠΑΡΑΔΟΞΑ» ΤΟΥ ΖΗΝΩΝΟΣ

Πράγματι διαβάζοντας κανεῖς τὸ «Φυσικῆς ἀκροάσεως» τοῦ Ἀριστοτέλους συναντᾷ μιὰ πρόταση, πού ἀποδίδεται στὸν Ζήνωνα, καὶ λέει: «...οἶται ἴσον εἶναι χρόνον τῷ διπλασίῳ τὸν ἡμῖν» [ὑποστηρίζεται, ὅτι ὁ μισὸς χρόνος εἶναι ἴσος μὲ τὸν διπλασίον του (Ζ, 240)]. Ὁ Ἀριστοτέλης βέβαια προσπαθεῖ ν' ἀντικρούσῃ τὸν Ζήνωνα στὸ ἔργο του αὐτὸ – ἀν φυσικὰ τὰ ἐδάφα αὐτὰ εἶναι γνήσια, γιατί υπάρχουν πολλοὶ πού τὰ ἀθετοῦν.

Τὴν Ἀριστοτελική πολεμική θὰ ἀρυσθοῦμε ἀπὸ τὸν Σιμπλίκιο, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σειρά του δασίσθηκε στὰ σχόλια τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀφροδισιεύς (τέλη 2ου μ.Χ. αἰῶνος), ἀφοῦ τὸ σχετικό κείμενο τοῦ Σταγειρίτου εἶναι ἐξαιρετικά ἀσαφές. Ὁ Ζήνων λοιπὸν διευτύπωσε τὸ ἐπιχειρήμα του κατὰ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: Ἐστω ὅτι σ' ἓνα στάδιο θρῖσκονται τρεῖς ὁμάδες σωμάτων, συντεταγμένες σὲ τρεῖς σειρές, ὅπως δείχνει τὸ σχῆμα, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ὁμάδα ΑΑΑΑ δὲν μετακινεῖται ποτέ.

Α' «Παράδοξον»: Οἱ ἐν σταδίῳ κινούμενοι ἀντιθέτως ὄγκοι.

Τὰ σώματα τῶν ὁμάδων Β καὶ Γ κινοῦνται πρὸς τὴν κατεύθυνση πού δείχνουν τὰ βέλη, δηλ. κατ' ἀντίθετη φορά. Ἄν τώρα ἀρχίσουν νὰ κινοῦνται συγχρόνως καὶ μὲ τὴν ἴδια ταχύτητα, θὰ φθάσουν συγχρόνως στὰ τέρματά τους ἥτοι τὸ πρῶτο (ὑπογραμμισμένο) Β κάτω ἀπ' τὸ τελευταῖο (ὑπογραμμισμένο) Α καὶ τὸ τελευταῖο (ὑπεργραμμισμένο) Γ κάτω ἀπ' τὸ πρῶτο (ἐπίσης ὑπεργραμμισμένο) Α. Ἄν τώρα θελήσουμε νὰ μετρήσουμε σχηματικά τὸν διανυθέντα δρόμο τῶν κινουμένων σωμάτων ἢ τὴν χρονικὴ διάρκεια τῆς κινήσεώς τους (πού στὴν περίπτωσή αὐτὴ εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα), θὰ χαρακτηρίσουμε τὰ μεγέθη αὐτὰ μὲ δύο Α, δηλαδή (ΑΑ), διότι πράγματι κάθε κινούμενο σῶμα διήλθε πρὸς δύο ἀκινήτων σωμάτων Α.

Ὅμως θὰ μπορούσε κανεῖς νὰ μετρήσῃ τὴν ἴδια χρονικὴ διάρκεια τῆς κινήσεως (μὲ τὸν παραπάνω τρόπο σκέψεως) ὄχι μόνο διὰ τῆς ἀκινήτου σειρᾶς τῶν σωμάτων ΑΑΑΑ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν κατ' ἀντίθετη κατεύθυνση, μὲ τὴν ἴδια ὅμως ταχύτητα, κινουμένων σωμάτων, πού σχηματικά μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ μὲ τέσσερα Β ἢ Γ, δηλαδή ὡς ΒΒΒΒ ἢ ΓΓΓΓ, διότι τὸ καθένα ἀπ' τὰ κινούμενα σώματα τῆς ὁμάδος Β διέρχεται πρὸς τεσσάρων σωμάτων τῆς ὁμάδας Γ, ὅπως ἀντιστοίχα κάθε σῶμα τῆς ὁμάδας Γ διέρχεται πρὸς τεσσάρων σωμάτων τῆς ὁμάδας Β.

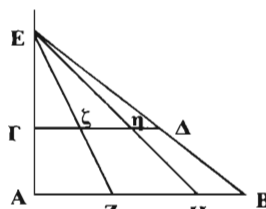
Τὸ ὄντως παράδοξο συμπέρασμα εἶναι, ὅτι τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα μπορεῖ νὰ μετρηθῇ καὶ μὲ δύο Α, δηλαδή ὡς (ΑΑ) καὶ μὲ τέσσερα Β ἢ Γ, δηλαδή ὡς (ΒΒΒΒ) ἢ (ΓΓΓΓ)· δηλαδή (ΑΑ) = (ΒΒ) καὶ παράδοξως (ΒΒ) = (ΒΒΒΒ) ἥτοι «τὸ ἡμῖς χρονικὸ διάστημα εἶναι ἴσον τοῦ διπλασίου του»!

Ἄς παρακολουθήσουμε τώρα τὴν ἀντίκρουση τῆς πρότασης καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦ Ζήνωνος ἀπ' τὸν Ἀριστοτέλη: «Μποροῦμε ν' ἀποκαλύψουμε τὴν πλάνη τοῦ Ζήνωνος ὡς ἑξῆς: Αὐτὸς εἶχε δίκιο, ὅταν σκεπτόταν ὅτι στὴν περίπτωσή τῆς σταθερῆς ταχύτητος (ν), τόσο ὁ χρόνος (t) ὅσο καὶ ἡ ἀπόσταση (s) μποροῦν νὰ παρασταθοῦν μὲ τὸ ἴδιο εὐθύγραμμο τμήμα. Πρὸς κάθε χρονικὸ διάστημα (τμήμα) τῆς κινήσεως ἀντιστοιχεῖ πράγματι ἓνα τμήμα τῆς διανυθείσης ὁδοῦ (ἀπόστασης) ἢ ἓνα μέρος τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος. Ὁ Ζήνων ὅμως δὲν πρόσεξε, ὅτι καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἴδιου χρονικοῦ διαστήματος (t) ἢ διανυθείσα ὁδὸς θὰ εἶναι ἐπίσης διπλασία (2s), ἂν διπλασιασθῇ ἡ ταχύτητα (ν), διότι εἶναι φανερό, ὅτι ἡ ταχύτητα τῶν δύο ὁμάδων τῶν σωμάτων πού κινοῦνται μ' ἀντίθετη κατεύθυνση θὰ διπλασιασθῇ. Ἡ ταχύτητα (ν)

τότε μόνο ισχύει, όταν ἡ ἀπόσταση μετρηταί ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητοῦντα σώματα (AAAA). Στὴν περίπτωση τῆς ἀντίθετης φορᾶς ἡ ταχύτητα γίνεται διπλάσια (2ν)» (Σιμπλίκιος 1019, 32 καὶ ἐξῆς).

Ἐτσι ἀντέκρουσε ὁ Ἀριστοτέλης τὸν Ζήνωνα καὶ βέβαια, χωρὶς νὰ προσθέσῃ κάτι ἄλλο ὁ μαθητὴς του Εὐδημος, κατηγορήσε τὸν Ἑλεάτη γιὰ «θρασεῖα παραπλάνηση». Στὴν περίπτωσή μας αὐτὴ ὡστόσο αὐτὸς ποὺ παραπλανᾷ εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖ τὶς ἐννοιες «ταχύτης», «χρόνος» καὶ «ἀπόστασις» μὲ τὸ δικό του –καὶ δικό μας– τρόπο, τῆς ἀνάλυσής τους δηλαδὴ σὲ μικρὲς μονάδες, μετρούμενες μὲ τὶς συνήθεις μονάδες μετρήσεως. Ὁ Ζήνων ὅμως ἀνέλυε τὸν χρόνο τῆς κινήσεως μόνο σὲ «ἄνευ διαρκείας χρονικά σημεῖα (νῦν)», τὸ δὲ εὐθύγραμμο τμήμα σὲ ἄνευ πυκνότητος καὶ μεγέθους σημεῖα, ποὺ δὲν εἶχαν καμμιά ἔκταση. Στὴν περίπτωση δὲ αὐτὴ «ὁ ἥμισυς χρόνος εἶναι ἴσος πρὸς τὸν διπλάσιόν του» καὶ «τὸ ἥμισυ ἐνὸς εὐθύγραμμου τμήματος εἶναι ἴσο πρὸς τὸ ὅλον (διπλάσιόν του)», ἀφοῦ τίθενται ὡς «ἴσα πρὸς ἄλληλα δύο ἄπειρα πλήθη»!.. Ἴδου πῶς παριστάνει τὴν σχέση αὐτὴ ὁ Szabó:

Ἐστω τὸ εὐθύγραμμο τμήμα (AB) διπλάσιο τοῦ (ΓΔ): καὶ τὰ δύο θεωροῦνται ὡς σύνολα ἁπειρων σημείων. Ὡς ἁπείρα σημειοσύνολα εἶναι ἴσα πρὸς ἄλληλα ἢ καλύπτεται ἡ ἑκατέρωθεν ἴδια ἰσχύ, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι τὰ σημεῖα τῶν δύο συνόλων (εὐθύγραμμων τμημάτων) ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἄλληλα ἀμφιμονοσήμαντως. Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει «ἡ ἀμφιμονοσήμαντος ἀπείκονση τῶν δύο συνόλων»: ἐπὶ ἔχουμε τὸ εὐθύγραμμο τμήμα (AB) καὶ τὸ ἥμισυ του (ΓΔ) παράλληλο εὐθύγραμμο τμήμα.

Ἐνώνουμε μὲ εὐθύγραμμο τμήματα τὰ σημεῖα A, Γ ἀφ' ἑνὸς καὶ B, Δ ἀφ' ἑτέρου καὶ προεκτείνουμε τὰ εὐθύγραμμο τμήματα (AΓ) καὶ (BΔ) μέχρι τοῦ σημείου τομῆς τους E. Λαμβάνουμε κατόπιν ἓνα ὁποιοδήποτε σημεῖο Z ἢ H ἐπὶ τῆς (AB) καὶ τὰ ἐνώνουμε δι' εὐθύγραμμων τμημάτων μὲ τὸ E. Ἐχουμε τότε τὰ σημεῖα ζ καὶ η ἀντίστοιχα ἐπὶ τῆς (ΓΔ). Τὸ ἴδιο θὰ συμβεῖ κι ἂν λάβω ἀρχικά σημεῖα θ, κ ἐπὶ τῆς (ΓΔ) καὶ φέρω ἀπ' αὐτὰ εὐθύγραμμο τμήματα (ΕΘ) ἢ (ΕΚ), ὅπως καὶ γιὰ κάθε σημεῖο ποὺ θὰ γράψουμε ἐπὶ τοῦ (ΓΔ) ἢ (AB). Δηλαδή ὅλα τὰ σημεῖα τῆς (AB) ἀπεικονίζονται ἐπὶ τῆς (ΓΔ) καὶ ἀντιστρόφως. Σὲ κάθε σημεῖο τοῦ μεγαλύτερου τμήματος (AB) ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς ἓνα –καὶ μόνο ἓνα– σημεῖο τοῦ μικρότερου τμήματος (ΓΔ), πράγμα ποὺ στὴ γλῶσσα τῆς θεωρίας τῶν συνόλων σημαίνει, ὅτι τὰ δύο σύνολα εἶναι ἰσοδύναμα (= ἔχουν τὴν ἴδια ἰσχύ). Τὸ ὑποσύνολο (ΓΔ) εἶναι λοιπὸν ἰσοδύναμο πρὸς τὸ ὅλον σύνολο (AB) (ὑπὸ τὴν προϋπόθεσις ὅτι τὰ δύο εὐθύγραμμο τμήματα λαμβάνονται ὡς σύνολα ἀπείρου πλήθους στοιχείων). Μ' αὐτὰ τὰ δεδομένα κι ἀφοῦ ὁ Ζήνων ἀνέλυσε τὸ χρόνο σὲ ἁπείρα ἄνευ διαρκείας χρονικά σημεῖα (νῦν) ἢ τὰ εὐθύγραμμο τμήματα σὲ ἁπείρα μὴ ἔκτατα σημεῖα, εἶχε ἀπόλυτο δίκιο νὰ λέῃ ὅτι «τὸ ἥμισυ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ διπλάσιόν του ὅλον», σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία τῶν συνόλων, ποὺ ἀποτελεῖ σήμερα τὴν τελευταία λέξη στὰ Μαθηματικά. Ὅταν ἔχουμε δύο ἐνεργεῖα ἁπείρα σύνολα, μπορεῖ τὸ μισὸ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν νὰ εἶναι ἰσοδύναμο πρὸς τὸ ἕτερον ὅλον. Ὁ παραπάνω συλλογισμὸς τοῦ Ζήνωνος δὲν ἰσχύει μόνο στὴν περίπτωση τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὐθύγραμμου τμήματος (ἀπόστασις), γι' αὐτὸ καὶ ὁ Εὐκλείδης βιάστηκε –ἤδη ἀπ' τὸ πρῶτο «Στοιχεῖο» του– νὰ ξεκαθαρίσῃ τὴ θέση του, πληροφοροφώντας μας ὅτι «τὸ ὅλον μείζον ἐστὶ τοῦ μέρους». Μόνο ποὺ αὐτὸ ἰσχύει μόνο στὸν κόσμο τῆς κατ' αἴσθησιν ἐμπειρίας κι ὄχι στὴν θεωρία τοῦ ἀπείρου καὶ τῶν συνόλων.

Μετά ἀπ' τὴν ἀνάλυσή του παραπάνω «παραδοξολογήματος» τοῦ Ζήνωνος καθίσταται εὐκόλο στὸν ἀναγνώστη νὰ ἐννοήσῃ καὶ τὰ ὑπόλοιπα τρία «παραδόξα», τὰ ὁποῖα διεσώθησαν:

Β' Διχοτομία: Γιὰ νὰ φθάσῃ κάποιος κινούμενο σῶμα ἀπ' τὴν ἀφετηρία κάποιου ὁδοῦ στοῦ τέρ-

μα της, πρέπει προηγουμένως νὰ διανύσῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἀποστάσεως. Πρὸ τούτου ὁμως ὀφείλει νὰ διανύσῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἡμίσεως καὶ πρὶν ἅπ' αὐτό, τὸ ἥμισυ τῆς ἡμίσεως, τῆς ἡμίσεως καὶ οὕτω καθέξης ἐπ' ἄπειρον. Τὸ κινούμενο σῶμα λοιπὸν δὲν θὰ φθάσῃ ποτὲ στὸ τέρμα, ἀλλὰ θὰ κινεῖται ἐπ' ἄπειρον.

Γ' Ἀχιλλεύς καὶ Χελώνη: Πάνω σὲ μιὰ εὐθεία γραμμὴ θρῖσκεται ὁ ταχύπους Ἀχιλλεύς καὶ μιὰ χελώνη, πού θρῖσκεται κατὰ ἓνα στάδιο μπροστὰ τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐστὼ ὅτι ἀναχωροῦν συγχρόνως ἅπ' τὰ σημεῖα πού εἶπαμε καὶ ὅτι ἡ ταχύτης τοῦ Ἀχιλλέως εἶναι δωδεκαπλασία τῆς χελώνης. Ὄταν ὁ Ἀχιλλεύς θὰ φθάσῃ, ὑποτίθεται, στὴν ἀρχικὴ θέσιν τῆς χελώνης, τότε ἡ τελευταία θὰ προηγεῖται τοῦ πρώτου κατὰ $1/12$ τῆς ὑπὸ τούτου διανυθείσης ἀποστάσεως, ἥτοι κατὰ $1/12$ τοῦ σταδίου. Ὄταν ὁ Ἀχιλλεύς θὰ ἔχει διανύσει τὸ $1/12$ αὐτοῦ τοῦ σταδίου, τὸ ὁποῖο εἶχε διανύσει ἤδη ἡ χελώνη, αὐτὴ θὰ προηγεῖται καὶ πάλι κατὰ $1/12$ τοῦ $1/12$ τοῦ σταδίου. Ὄταν καὶ πάλι διανύσει ὁ Ἀχιλλεύς τὴν ἀπόστασιν τοῦ $(1/12)^2$ τοῦ σταδίου, πού ἤδη ἡ χελώνη θὰ ἔχει διανύσει, αὐτὴ θὰ προπορεύεται καὶ πάλι κατὰ $1/12$ τοῦ $(1/12)^2$ τοῦ σταδίου ἥτοι κατὰ $(1/12)^3$ τοῦ σταδίου κ.ο.κ. Ἄρα ὁ Ἀχιλλεύς ποτὲ δὲν θὰ μπορέσει νὰ φθάσῃ τὴν χελώνη.

Δ' Οἰστός (= βέλος): Βέλος ἐκτοξευόμενον δὲν κινεῖται. Διότι, ἂν ὁ χώρος καὶ ὁ χρόνος εἶναι μεγέθη, τότε ὀλισθαίνουμε στὸ ἀμάρτημα τῆς ἀντιφάσεως, δεχόμενοι ταυτοχρόνως ὅτι τὰ μεγέθη αὐτὰ εἶναι καὶ μεγάλα καὶ μικρά. Ὅμως καὶ ἂν ἀκόμη δὲν κάνουμε καμμιά τέτοια ὑπόθεσιν, πάλι τὸ βέλος δὲν κινεῖται. Διότι δὲν μπορούμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε, ὅτι αὐτὸ κινεῖται οὔτε ἐντὸς τοῦ χώρου πού ὑπάρχει οὔτε ἐντὸς τοῦ χρόνου πού δὲν ὑπάρχει. Μ' ἄλλα λόγια, ἂν τὸ βέλος κατέχῃ χώρον, δὲν κινεῖται, διότι κατέχει χώρον, δηλαδὴ «κεῖται» ἐπὶ τοῦ χώρου καὶ ὥς τοιοῦτο, δηλαδὴ ὥς «κείμενον», δὲν κινεῖται. Ἐὰν πάλι δὲν κατέχῃ χώρον, τότε αὐτὸ εἶναι ἀνύπαρκτο καὶ δέδαια ὥς τοιοῦτο δὲν κινεῖται.

Ὁ Ἀριστοτέλης, ἀφοῦ παραθέτει καὶ τὸ δεύτερο «παραδοξολόγημα», παρατηρεῖ ὅτι αὐτὸ καὶ τὸ προηγούμενόν του εἶναι ἴδια καὶ ὥς βάσιν τοὺς ἔχουν τὴν διχοτομία, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι αὐτὰ προκύπτουν ὥς συνέπεια τῆς ἀπειρης διαιρεσιμότητος ὁποιοῦδήποτε φυσικοῦ σώματος, ἐντὸς τὸ τρίτο βασίζει τὸ ὅτι ὁ Ζήνων ὑπολαμβάνει τὸν χρόνον ὥς σύνολον ἀνευ διαρκείας χρονικῶν στιγμῶν (νῦν). «Ὁ Ζήνων ὁμως παραλογίζεται. Διότι λέγει, πῶς ὁποιοδήποτε σῶμα πού ἤρεμεῖ ἢ κινεῖται, ἐὰν ἡρεμοῦν μὲν θρῖσκεται σ' ἓνα χώρο ἴσο μὲ τὸν ἐαυτόν του, κινούμενο δὲ μέσα στὸ "νῦν", τότε τὸ μετακινούμενο βέλος παραμένει ἀκίνητο. Αὐτὸ ὁμως εἶναι λάθος, διότι τόσο ὁ χρόνος, ὅσο καὶ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέγεθος δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀδιαίρετα "νῦν". Ὑπάρχουν τέσσερις συλλογισμοὶ τοῦ Ζήνωνος, πού ἀποτελοῦν πηγὴ δυσκολιῶν σ' αὐτὸν πού ἐπιζητεῖ τὴν λύσιν τους. Στὸν πρῶτο, τὸ ἀδύνατο τῆς κινήσεως συνάγεται ἅπ' τὸ ὅτι τὸ μετακινούμενο ἀντικείμενον πρέπει, προτοῦ φθάσῃ στὸ τέρμα, νὰ περάσῃ ἅπ' τὸ μισὸ τῆς διαδρομῆς, ὅπως ἤδη τὸ ἀναπτύξαμε ("Διχοτομία"). Κατὰ τὸν δεύτερο συλλογισμό, πού λέγεται "Ἀχιλλεύς", τὸ ταχύτερον ἅπ' τὰ κινούμενα ὄντα δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βραδύτερον, διότι ὑποχρεοῦται νὰ φθάσῃ διαρκῶς στὸ σημεῖον ἅπ' ὅπου ξεκίνησε τὸ πρῶτο, μ' ἀποτέλεσμα τὸ ταχύτερον νὰ μένῃ πάντα πίσω κατὰ τι ἅπ' τὸ βραδύτερον. Πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιον περίπου συλλογισμό μὲ τὴν διχοτομία, μὲ μόνον τὴν διαφορὰ ὅτι τὸ συνεχῶς διαιρούμενον μέγεθος δὲν διχοτομεῖται, ἀλλὰ διαιρεῖται μ' ἄλλον τρόπο. Σὰν συμπέρασμα θγαίνει, πῶς τὸ ταχύτερον δὲν θὰ φθάσῃ ποτὲ τὸ βραδύτερον, ὁμως αὐτὸ ὀφείλεται, ὅπως καὶ στὸν συλλογισμό τῆς "Διχοτομίας", στὸ ὅτι τὸ ταχύτερον δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ στὸ τέρμα ἐξαιτίας τῶν συνεχῶν –ἀνεξαρτήτως τρόπου– διαιρέσεων. Βέβαια στὸν δεύτερο συλλογισμό χρησιμοποιεῖται ὁ ἥρωας τῆς ταχύτητας, αὐτὸ ὁμως δὲν ἀλλάζει τὸ νόημα. Γεγονὸς εἶναι, πῶς ὁ συλλογισμός, ὅτι "ἐφόσον προπορεύεται τι, δὲν φθάνεται", εἶναι ἐσφαλμένος. Φθάνεται, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ἀναγνωρισθῇ ἀμυδρῶς, ὅτι ἡ διανυόμενη ἀπόστασις εἶναι μιὰ πεπερασμένη γραμμὴ. Ὁ τρίτος συλλογισμὸς λέει, πῶς τὸ μετακινούμενο βέλος θρῖσκεται σὲ κατάστασιν ἡρεμίας (ἀκινήσεως). Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι ὁ χρόνος κατὰ τὸν Ζήωνα σύγκειται ἀπὸ ἄπειρα "νῦν". Ἄν ἀρνηθοῦμε ὥστόσο αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὁ συλλογισμὸς παύει πᾶν νὰ ἰσχύῃ». («Φυσικῆς ἀκροάσεως» Ζ, 239, ἐλευθερὴ ἀπόδοσις).

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1ον. Ὁ Ἀριστοτέλης φαίνεται απόλυτα ἐξοικειωμένος με τὶς ἔννοιες τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ ὁρίου, δηλαδή με τὰ συνεχιστικά Μαθηματικά. Βέβαια ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ ἀναγνώστης σχηματίζει τὴν ἐντύπωση, ὅτι ὁ Σταγειρίτης θεωρεῖ τὸν Ζήνωνα ὡς παραλογιζόμενο, ὅπως τὸ γράφει ἄλλωστε· στὴν πραγματικότητα ὡστόσο τὸν δικαιώνει απόλυτα, ἀφοῦ τὸν κατηγορεῖ γι' αὐτὰ ἀκριβῶς πού θά 'πρεπε νὰ σεμνύνεται ὁ κάθε ἐπιστήμων. Ἡ παρατήρηση αὐτὴ ὁδηγεῖ κάπου ἄλλου ὅμως. Τὰ συνεχιστικά Μαθηματικά ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ζήνωνος καὶ ἐντεῦθεν μῆκαν τρόπον τινα μεταξὺ τῶν ἀπηγορευμένων. Ἐταί ἐξηγεῖται ἡ προσπάθεια τοῦ Ἀριστοτέλους νὰ θέλῃ νὰ ἐμφανισθῇ ὡς σκληροτράχηλος ἐμπειριστής.

2ον. Τὰ «παράδοξα» τοῦ Ζήνωνος βασίζονται στὴν ἰδέα τῆς συγκρότησης τῶν ἑκτατῶν, ἄρα χωρο-χρονικῶν καὶ γενικὰ φυσικῶν ὄντοτήτων ἀπὸ ἀμερεῖς καὶ ἀδιάστατες τοιαῦτες. Καὶ τὰ μὲν «Διχοτομία» καὶ «Ἀχιλλεύς» προκύπτουν ἀπ' τὴν νοητὴ καὶ ἐπ' ἀπείρου διαίρεση ὁποιουδήποτε ἑκτατοῦ-διαστατοῦ ὄντος μέσα στὰ πλαίσια τοῦ πεπερασμένου χρόνου, ὁ δὲ «Οἰστός» καὶ «Οἱ ἐν σταδίῳ κινούμενοι ἀντιθέτως ὄγκοι», πού προθέσαμε ὅλων τῶν παραδόξων, βασίζονται στὴν θεώρηση ἑνὸς πραγματικοῦ-ἐμπειρικοῦ χρονικοῦ διαστήματος ὡς συνόλου ἄνευ διαρκείας χρονικῶν στιγμῶν (νῦν).

3ον. Τὰ «παράδοξα» τοῦ Ζήνωνος δὲν ἦσαν παράδοξα γιὰ τὸν Ζήνωνα καὶ τοὺς προγενέστερους τοῦ φιλοσόφου (ἢ μᾶλλον σοφούς, μιὰ καὶ ὁ ὅρος φιλόσοφος εἶναι μεταγενέστερος τοῦ Ζήνωνος), ὅπως δὲν εἶναι παράδοξα καὶ γιὰ τοὺς συγχρόνους (μὴ πολιτικούς) ἐπιστήμονες. Πόσο «παράδοξο» εἶναι ἄραγε τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἀπείρον ἡμῖς ἐνὸς ὅλου εἶναι ἴσο μετὰ τὸ ἀπείρον αὐτὸ ὅλον; Ποιὸς ἐπιτέλους μπορεῖ νὰ διαψεύσῃ τὸν Καντόρ, ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ σύνολο τῶν περιττῶν ἀριθμῶν τῆς ἀπειρης σειρᾶς τῶν φυσικῶν ἀριθμῶν εἶναι ἰσοδύναμο μετὰ τὸ ὅλον σύνολο τῶν φυσικῶν ἀριθμῶν; Αὐτὸ βέβαια –θὰ μᾶς πεῖ ὁ Gödel– εἶναι κάτι πού οὔτε ἀποδεικνύεται οὔτε δὲν ἀποδεικνύεται. Καὶ ὁ Ζήνων ὅμως δὲν λέγει τὸ ἀντίθετο.

4ον. Τὰ Εὐκλείδεια θεωρητικά σχήματα ἐξεικονίζουν ἐπαρκῶς, θὰ λέγαμε, τὸν κόσμο τῆς αἰσθητηριακῆς ἐμπειρίας, ἀφοῦ λειτουργοῦν ἔτσι, ὥστε νὰ ἐπιτρέπουν τὴν πρόδλεψη. Αὐτὸς εἶν' ὁ λόγος πού τὰ «Στοιχεῖα» παραμένουν ἀπρόσβλητα δυόμισιν χιλιετίες περὶπου καὶ θὰ παραμείνουν «ἐς αἰεῖ». Πέραν ὅμως τοῦ διαισθητικοῦ χώρου – αἰσθητηριακοῦ κόσμου – ὑπάρχουν καὶ πλείστοι ἄλλοι νοητικοί, πού εἶναι ἐξίσου πραγματικοὶ καὶ ἀληθινοί. Τὰ «παράδοξα» τοῦ Ζήνωνος καὶ τὰ συνεχιστικά Μαθηματικά εἶναι κατάλληλα γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ καὶ τὴν περιγραφή τέτοιων νοητικῶν κόσμων.

5ον. Θεωρώντας τὰ «παράδοξα» μετὰ τὸ παραπάνω πνεῦμα, τότε «ἡ πραγματικὴ φύση τοὺς παραμένει διαφεύγουσα, καὶ οἱ κατὰ τὰ ἄλλα ὥριμοι μαθηματικοὶ-ἀναλυτὲς τῶν «παραδόξων», πού ὑποστηρίζουν αὐτὲς τὶς (περὶ παραδοξότητος τῶν παραδόξων ἀπόψεις– σ.τ.σ.) ἀπόψεις, μποροῦν νὰ κοιμοῦνται ἡσυχοί, ὅτι ἐξόρκισαν πολὺ εὐκόλα καὶ πολὺ γρήγορα τὸ κακό, πού ὑπῆρχε μόνο γι' αὐτοὺς πού δὲν ξέρουν ἀρκετὰ μαθηματικά, καὶ ἐπομένως δὲν καταλαβαίνουν τὴν ἔννοια τοῦ ὁρίου» (Διονύσης Ἀναπολιτάνος, «Ἀρχαῖα Ἑλληνικά Μαθηματικά», ἐκδ. «Τροχαλία», 1993).

6ον. Ὅπως σήμερα, ἔτσι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ζήνωνος οἱ «ὥριμοι μαθηματικοί» –καὶ σὰν τέτοιοι αὐτοανακηρύσσοντο οἱ Πυθαγόρειοι– προσπαθοῦσαν νὰ μειώσουν τὸν Ζήνωνα καὶ τὴν ἀξία τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν μετὰ φθινὲς εἰρωνεῖες καὶ λαϊκὲς ἀνεκδοτολογίες. Οἱ μωρολογίες: «Ὁ Ζήνων ἦτο ἀδαής, ἀφοῦ πίστευε πὼς ὁ Ἀχιλλεύς δὲν μποροῦσε νὰ φθάσῃ μιὰ χελώνη» ἢ «ἀφελής, ἀφοῦ δὲν γνώριζε ὅτι, ἂν σταθῇ πρὸ τοῦ ἵπταμένου βέλους, θὰ φονευθῇ» μαρτυροῦν τὴ χαμηλὴ νοημοσύνη τῶν πολιτικῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τίποτα περισσότερο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὁ πατέρας τῆς διαλεκτικῆς ἢ Ἑλεατικός Παλαμήδης ὑπῆρξε μέγας μαθηματικὸς καὶ ἐπιστήμων κι ὅτι τὰ Μαθηματικά του καλύπτουν τοὺς χώρους τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ ὁρίου, δηλαδή τοὺς χώρους τῶν συγχρόνων Μαθηματικῶν καὶ τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Μέλλοντος.

[Συνεχίζεται]

Ελίκη

- Τò μεγάλο σπύρτο, παιδί μου, νά μ' ἀνάψης τὸ πούρο μου! Θά κάψης τὰ χέρια σου μὲ τὸ μικρό.
 - Κύριε Ὑπουργέ, ἔχουμε προβλήματα μὲ τὶς ἀνασκαφές στὸ Αἶγιο.
 - Πρόσεξε, παιδί μου, θά μοῦ κάψης τὸ μοῦσι μου καί τί θά χαϊδέω, γιὰ νά κατεδάξω ἰδέες;
 - Κύριε Ὑπουργέ, μοῦ φαίνεται, θά βροῦν τὴν ἀρχαία Ἐλίκη.
 - Αὐτὸ τὸ ἀπαγορεύω! Ἀναψε ἄλλο σπύρτο, παιδί μου, καί νά προσέχης τὸ μοῦσι μου.
 - Κύριε Ὑπουργέ, τί θά κάνουμε μὲ τὴν Ἀμερικανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή;
 - Τί ἔκανε αὐτὴ πάλι;
 - Σᾶς εἶπα, θά φέρῃ σὲ φῶς τὴν ἀρχαία Ἐλίκη.
 - Κι ἐγὼ σᾶς εἶπα, τὸ ἀπαγορεύω!
 - Καί τί θά κάνουμε;
 - Ἀ!, γι' αὐτὸ πληρώνεστε σὰν σύμβουλοι. Πρόσεχε, παιδί μου, τὰ φρύδια μου! Ἐσὺ θά μ' ἀνάψης σὰν λαμπάδα. Ὅριστε, ἔσθῃσε κι αὐτὸ τὸ σπύρτο... Τὸ ἔχω πεῖ χίλιες φορές· πρέπει νά κάνουμε οἰκονομίες, τὸ μέγαρο χρειάζεται λεφτά· δὲν πρέπει νά στεναχωρήσουμε τὸν πρόεδρό του, τὸν γλυκούλη μου!
 - Κύριε Ὑπουργέ, νά ἀφαιρέσουμε τὴν ἀνασκαφὴ ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή;
 - Μὰ τὸ ρωτᾷς, εὐλογημένε; Αὐτὸ μᾶς ἔλειψε, νά ἔχουμε τ' ἀμερικανάνια πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μας.
 ὙΑντε, μὴ θυμηθῶ τὰ νιάτα μου, ποῦ ἤμουνα μαοϊκός, κι ἀρχίζω νά φωνάζω: φονιάδες τῶν λαῶν, Ἀμερικάνοι!
 - Ναί, ἀλλὰ ἔχουμε καί τὰ εὐρήματα...
 - Ἀνόητοι, τόσους δύστηνους ὑπαλλήλους ἔχουμε. Βρεῖτε κάποιους, νά ποῦνε ὅτι εἶναι θυζαντινά. Τί σὸ καλὸ! Ἐχουμε καὶ θυζαντινὴ περίοδο. Μόνο μὲ τὰ ἀρχαία θά ἀσχολούμαστε;
 - Μὰ θά διαμαρτυρηθοῦν οἱ Ἀμερικάνοι!
 - Ξύδι, νὰ τοὺς περάσῃ. Μὴ μ' ἐνοχλεῖς τώρα, θ' ἀνάψω τὸ πούρο μου.
 - Κύριε Ὑπουργέ, ξέρετε, ὑπάρχει κι ἓνας Σύλλογος Φίλων Ἀρχαίας Ἐλίκης, καὶ πραγματοποιοῦν διεθνὴ ἐπιστημονικὰ συνέδρια.
 - Αὐτὴ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία θά μᾶς φάῃ. Τὰ ἴδια μοῦ κάναν καὶ μὲ τὶς πυραμίδες. Φωτιά νά πέσῃ ἐξ οὐρανοῦ νὰ τοὺς κατακάψῃ. Τί ἄλλο νά κάνω;
 - Κύριε Ὑπουργέ, αὐτὸ ποῦ κάναμε καὶ μὲ τὴν Σουβαλιζή· νὰ τοὺς θγάλουμε ὅλους τρελλούς.
 - Γιὰ σκέψου το καλὰ, κύριε σύμβουλε. Ὅχι πολλὰ μὲ τρελλούς... Μὴν ξεχνᾷς, τρελλὸς μὲ δίπλωμα εἶμαι ἐγὼ, γιὰ νά γλυτώσω τὸ στρατιωτικὸ μου.
 - Κάτι πρέπει νά κάνουμε...
 - ...Στάσου νὰ τραβήξω μιὰ θαθεῖα ρουφηξιὰ τοῦ πούρου μου, νά χαϊδέψω τὸ μοῦσι μου καὶ θά σοῦ πῶ. Μικρὲ, τὸ τασάκι νά ρίξω τὴν στάχτη μου. Ποῦ στάχτη καὶ μπουλμπουρ νά γίνουν ὅλα.
 - Σᾶς ἀκούω, κύριε Ὑπουργέ.
 - Γράφε: Ἀπὸ σήμερον ἀφαιρεῖται τὸ δικαίωμα στὴν Ἀμερικανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή. ὙΕτσι μᾶς ἀρέσει. Καὶ ἀναθέτουμε τὴν συνέχισιν τῆς ἀνασκαφῆς σὲ δικούς μας ὑπαλλήλους. Κι ἂν τοὺς κοτάῃ, ἂς ποῦνε, ὅτι εἶναι πιὸ παλιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὸν 5ον μ.Χ. αἰῶνα.
 - Μόνον, κύριε Ὑπουργέ, μὴν τὴν πάθουμε, ὅπως τὴν εἶχαν πάθει μὲ τὸν Ἀνδρόνικο καὶ τὴν Βεργίνα.
 - Καὶ λοιπόν; Κάποτε ὅλα θά γοῦνε στὴ φόρα. Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου μας εἶναι νά τὸ καθυστερήσουμε ὅσο μπορούμε.
 - Δηλαδή θά κάνουμε ὅ,τι καὶ μὲ τὴν πινακίδα τοῦ Διοσηλιοῦ;
 - Ἀκριβῶς! Κι ἂν τὴν δοῦνε ποτέ, νά μοῦ τηλεγραφήσουν...
 - Θά ξεσηκώσουμε διαμαρτυρίες.
 - Ἄκου καὶ χώνεψέ το καλὰ· τὸ δικαίωμα τοῦ λαοῦ εἶναι νά διαμαρτύρεται. Τὸ ἔχω ἐξετάσει, ὅταν ἤμουνα ἀκροαριστερὸς. Αὐτὴ εἶναι ἡ δημοκρατία. Τώρα μὴ μ' ἐνοχλεῖτε ἄλλο, ἀρκετὰ γιὰ σήμερα.
 - Μὰ ἔχουμε τόσα προβλήματα.
 - Αὐριο, μεθαῦριο, τοῦ χρόνου. Τί εἴχαστε ἐμεῖς; Μία στιγμὴ στὴν αἰωνιότητα. Φύγετε τώρα. Φιλοσοφῶ... Καὶ σὺ μικρὲ, νά μοῦ παραγγείλῃς ψητὸ γουρουνόπουλο γιὰ τὸ μεσημέρι.

Σάρωθρον

«Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς»

Αὐτοκαταλύομαι. Βγάζω τὰ μάτια μου σὰν τὸν Οἰδίποδα, «ἀποβάλλω τὸ σάρκινο σῶμα μου» κατὰ σύστασιν τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Ἀθανασίου, καὶ γίνομαι «τῶν προφητειῶν» καὶ «τῆς μετέλλαξης». Σὲ κάποια στροφή πρὸς τὸ ὄρος τῆς Σιών ἀρχίζω νὰ ἐρευνῶ τὰς Γραφάς κι ἀπομένω σύξυλη – τί γίνεται τώρα; Καὶ ἀντιγράφω. Χωρὶς σχόλια.

«Μὴ νομίσῃτε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. (...) ἰῶτα ἐν ἡ μίᾳ κεραΐᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου» – «καὶ τῶν προφητῶν», σύμφωνα μὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς κώδικες, τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου δηλαδὴ (Ματθ. 5.17-18). Ἄς μετалаδουμε τοῦ νόμου, καὶ τοῦ νομοθέτη, καὶ «Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος ἐγνώρισεν αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον». Τὸ κύκνειον ἄσμα τοῦ πρώτου στήν τάξιν τῶν προφητῶν φθάνει ὡς ἐμᾶς μὲ τὸ «Δευτερονόμιον». Εὐήκοον οὖς τὸ λοιπόν.

«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς ἐμέ· Ἰδοὺ, ἤρχισα νὰ παραδίδω τὸν Σηὼν καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ ἐμπροσθέν σου. (...) Καὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν παρέδωκεν αὐτὸν ἐνώπιον ἡμῶν· καὶ ἐπατάξαμεν αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐκυριεύσαμεν πάσας τὰς πόλεις αὐτοῦ καὶ ἐξολοθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιὰ· δὲν ἀφήκαμε οὐδένα ὑπόλοιπον. Μόνον τὰ κτήνη ἐληλατήσαμεν δι' ἑαυτούς, καὶ τὰ λάφυρα τῶν πόλεων. (...) Καὶ παρέδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τὴν χεῖρα ἡμῶν καὶ τὸν Ὁρὶν (...) καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπατάξαμεν αὐτὸν καὶ δὲν ἀφήκαμεν εἰς αὐτὸν ὑπόλοιπον. (...) Καὶ ἐξολοθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιὰ. Πάντα δὲ τὰ κτήνη καὶ τὰ λάφυρα τῶν πόλεων ἐληλατήσαμε δι' ἑαυτούς. (...) Οὕτω θέλει κάμει Κύριος εἰς πάντα τὰ βασίλεια, εἰς τὰ ὁποῖα διαβαίνει· δὲν θέλετε φοβηθῇ αὐτούς· διότι Κύριος ὁ Θεὸς σας θέλει ἐξολοθρεύσει αὐτούς.

» Ἐγὼ σὰς ἐδίδαξα διατάγματα καὶ κρίσεις, καθὼς προσέταξεν εἰς ἐμὲ Κύριος ὁ Θεός μου. (...) Φυλάττετε αὐτά, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ σοφία καὶ ἡ συναίνεσις ὑμῶν ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. (...) Προσέχετε, μήπως λησμονήσῃτε τὴν διαθήκην Κυρίου τοῦ Θεοῦ σας, διότι Κύριος ὁ Θεός σου εἶναι πῦρ καταναλίσκων, Θεὸς ζηλότυπος. (...) Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σὲ ἔκαμε νὰ ἀκούσῃς τὴν φωνὴν αὐτοῦ (...). Καὶ ἐπειδὴ ἡγάπα τοὺς πατέρας σου, τὸν Ἀβραάμ, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ, διὰ τοῦτο ἐξέλεξε τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτούς. (...) Ὡμωσε πρὸς τοὺς πατέρας σου νὰ δώσῃ εἰς σὲ πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς, τὰς ὁποίας δὲν ἔκτισας, καὶ φρέατα ἡνοιγμένα, τὰ ὁποία δὲν ἤνοιξας, καὶ ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, τοὺς ὁποίους δὲν ἐφύτευσας (...).

» Δὲν θέλετε ὑπάγει κατόπιν ἄλλων θεῶν τῶν ἐθνῶν (...), διὰ νὰ μὴ ἐξαφθῇ ὁ θυμὸς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐναντίον σου καὶ σὲ ἐξολοθρεύσῃ ἀπὸ προσώπου γῆς. (...) Καὶ θέλεις κάμει τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιόν του (...), διὰ νὰ ἐκδιώξῃ πάντας τοὺς ἐχθρούς ἀπ' ἐμπροσθέν σου· θέλεις πατάξῃ αὐτούς· κατὰ κράτος θέλεις ἐξολοθρεύσει αὐτούς. (...) τοὺς βωμοὺς αὐτῶν θέλετε καταστρέφει καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν θέλετε συντρίψει καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν θέλετε κατακόψει καὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν θέλετε καύσει ἐν πυρί· ἐπειδὴ σὺ εἶσαι λαὸς ἅγιος ἐν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. σὲ ἐξέλεξε Κύριος ὁ Θεός σου, διὰ νὰ εἶσαι λαὸς ἐκλεκτός παρὰ πάντας τοὺς λαοὺς τοὺς ἐπὶ προσώπου γῆς, (...) ἀνταποδίδων κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, εἰς τοὺς μισοῦντας αὐτόν, διὰ νὰ ἐξολοθρεύσῃ αὐτούς. (...)

» Καὶ θέλει σὲ εὐλογῇ καὶ σὲ πληθύνει καὶ ἀφαιρέσει ἀπὸ σοῦ πᾶσαν ἀσθένειαν (τὴν ὁποίαν) θέλει βάλει ἐπὶ πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. Καὶ θέλεις ἐξολοθρεύσει πάντα τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα Κύριος ὁ Θεός σου θέλει παραδώσει εἰς σέ· (...) προσέτι τὰς σφῆκας θέλει ἀποστείλει εἰς αὐτούς, ἕως οὗ ἐξολοθρευθῶσιν ὅσοι ὑπελείφθησαν καὶ ἐκρύπτοντο ἀπὸ προσώπου σου. (...) Κύριος ὁ Θεός σου εἶναι ἐν μέσῳ σου, Θεὸς μέγας καὶ φοβερός. Καὶ θέλει ἐξαλείψει τὰ ἔθνη ἐκεῖνα ὀλίγον κατ' ὀλίγον· δὲν δύνασαι νὰ ἀφανίσῃς αὐτούς πάντα, (...) ἀλλὰ Κύριος ὁ Θεός σου θέλει παραδώσει αὐτούς ἐμπροσθέν σου καὶ θέλει φθείρει αὐτούς φθορᾷ μεγάλῃ, ἕως οὗ ἐξολοθρευθῶσι. (...) Καὶ θέλεις ἐξαλείψει τὸ ὄνομα αὐτῶν (...) οὐδεὶς θέλει δυννηθῇ νὰ σταθῇ ἐμπροσθέν σου, ἕως οὗ ἐξολοθρεύσῃς αὐτούς. Τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον θέλει ἐμβάλει Κύριος ὁ Θεός σας ἐπὶ προσώπον πάσης τῆς γῆς. (...) Θέλετε καταστρέφει πά-

ντας τοὺς τόπους, ὅπου τὰ ἔθνη τὰ ὅποια θέλετε κυριεύσει ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς αὐτῶν.

» Ἐάν ὁ ἀδελφός σου (...) ἡ ἢ θυγάτηρ σου ἡ ἢ γυνὴ τοῦ κόλπου σου (...) σὲ παρακινήσει λέγων, "Ἄς υπάγωμεν καὶ ἃς λατρεύσωμεν ἄλλους θεοὺς, (...) δὲν θέλεις σὺνκατανεύσει εἰς αὐτόν (...) οὐδὲ θέλεις σπλαγχνισθῇ οὐδὲ θέλεις κρύψει αὐτόν· ἀλλὰ ἐξάπαντος θέλεις θανατώσει αὐτόν. (...) Καὶ θέλεις λιθοβολήσῃ αὐτόν με λίθους, ὥστε νὰ ἀποθάνῃ (...).

» Ἐάν τις ἔχῃ υἱὸν πεισματώδη καὶ ἀπειθῇ (...), τότε ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θέλουνσι πιάσει αὐτόν καὶ θέλουνσι ἐκφέρει αὐτόν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους· (...) καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως θέλουνσι λιθοβολήσῃ αὐτόν καὶ θέλει ἀποθάνει. (...) Καὶ πᾶς ὁ Ἰσραὴλ θέλει ἀκούσει καὶ φοβηθῇ. (...)

» Ἐάν ἀκούσῃς εἰς τινα τῶν πόλεων σου, τὰς ὁποίας Κύριος ὁ Θεός σου δίδει εἰς σέ, νὰ λέγωσι, ἄνθρωποι παράνομοι ἐξηλθον ἐκ μέσου καὶ ἐπλάνησαν τοὺς κατοίκους λέγοντες, "Ἄς υπάγωμεν καὶ ἃς λατρεύσωμεν ἄλλους θεοὺς, (ἀφ' οὗ τὸ ἐξακριβώσῃς) ἐξάπαντος θέλεις πατάξῃ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ἐκείνης ἐν στόματι μαχαίρας, ἐξολοθρεύων αὐτήν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ κτήνη αὐτῆς, ἐν στόματι μαχαίρας· (...) καὶ θέλει εἰσθαι εἰς τὸν αἰῶνα ἐρείπια· δὲν θέλει ἀνοικοδομηθῇ πλέον.

» Ἐάν εὐρεθῇ (...) ἐν τινι τῶν πόλεων σου, τὰς ὁποίας Κύριος ὁ Θεός σου δίδει εἰς σέ, ἀνὴρ ἢ γυναῖκα (ποῦ) παραδιάζοντες τὴν Διαθήκην ἐλάτρευσαν ἄλλους θεοὺς (...), θέλεις φέροι αὐτοὺς ἔξω εἰς τὰς πύλας σου καὶ θέλεις λιθοβολήσῃ αὐτοὺς καὶ θέλουνσι ἀποθάνει (...).

» Ὅταν πλησιάσῃς πάλιν διὰ νὰ ἐκπολεμήσῃς αὐτήν, τότε κάλεσον αὐτήν εἰς εἰρήνην, καὶ ἂν (...) ἀνοίξῃ εἰς σέ, τότε πᾶς ὁ λαὸς ὁ εὐρισκόμενος ἐν αὐτῇ θέλει γίνεαι ὑποτελής εἰς σέ καὶ θέλει σὲ δουλεύει· ἐάν ὁμως δὲν κάμῃ εἰρήνη μετὰ σοῦ ἀλλὰ σὲ πολεμήσῃ, τότε θέλεις πολιορκήσῃ αὐτήν· καὶ ἀφ' οὗ Κύριος ὁ Θεός σου παραδώσῃ αὐτήν εἰς τὰς χεῖράς σου, θέλεις πατάξῃ πάντα τὰ ἀρσενικά αὐτῆς ἐν στόματι μαχαίρας· τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ θρέφῃ καὶ τὰ κτήνη καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ θέλεις λάβει εἰς σεαυτόν· καὶ θέλεις τρώγῃ τὰ λάφυρα τῶν ἐχθρῶν σου, ὅσα Κύριος ὁ Θεός σου δίδει εἰς σέ (...). Ἐκ τῶν πόλεων τῶν λαῶν τὰς ὁποίας Κύριος ὁ Θεός σου δίδει εἰς σέ κληρονομίαν, δὲν θέλεις ἀφήσῃ ζῶν οὐδὲν ἔχον πνοήν· ἀλλὰ θέλεις ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς κατὰ κράτος (...).

» Κύριος σοὶ εἶπεν σήμερον νὰ εἰσαι εἰς αὐτὸν λαὸς ἐκλεκτός καὶ νὰ φυλάττῃς πάσας τὰς ἐντολάς του (...) καὶ νὰ σὲ καταστήσῃ ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς».

Ἀκολουθοῦν κατάρες ἀτελειώτες –ἀσυναγώνιστος ἐδῶ ὁ Μωϋσῆς· χεῖμαρρος ἀσυγκράτητος. – "Ἄς τίς ἀντιπαρέλθουμ.

«Καὶ οὐχὶ πρὸς ὑμᾶς μόνον διατίθεμαι ἐγὼ (...) τὰς κατάρας ταύτας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς (...) μὴ παρισταμένους. Καὶ θέλει ἐπιφέρει Κύριος ὁ Θεός σου πάσας τὰς κατάρας ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἐπὶ τοὺς μισοῦντάς σε. (...). Μὲ τὰ εἶδωλα αὐτῶν με παρώργισαν (...) καὶ ὁδόντας θηρίων θέλω ἐξαποστείλει ἐπ' αὐτοὺς καὶ φαρμάκιον ἐρπόντων (...). Ἐξωθεν μάχαιρα καὶ ἔσωθεν τρόμος θέλει καταναλώσει τὸν τε νέον καὶ τὴν παρθένον, τὸ θηλάζον νήπιον καὶ τὸν πολὺν γέροντα (...). Θέλω κάμει ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ἐχθρούς μου καὶ θέλω ἀνταποδώσει εἰς τοὺς μισοῦντάς με. Θέλω μεθύσει τὰ δέλη μου ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν πεφονευμένων καὶ αἰχμαλώτων, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀρχόντων τῶν ἐθνῶν (...).

» Ὁ Θεός ὁ αἰώνιος θέλει ἐκδιώξῃ τὸν ἐχθρὸν ἀπ' ἔμπροσθέν σου, καὶ θέλει εἰπεῖ, Ἐξολοθρευσον. Τότε Ἰσραὴλ θέλει κατοικήσῃ μόνος ἐν ἀσφαλείᾳ (...). Τίς ὁμοίός σου, λαὸς σωζόμενος ἐπὶ τοῦ Κυρίου, ὅστις εἶναι ἡ ἀσπίς τῆς σωτηρίας σου καὶ ἡ μάχαιρα τῆς ὑπεροχῆς σου! Καὶ θέλουνσι ὑποταχθῇ οἱ ἐχθροί σου εἰς σέ καὶ σὺ θέλεις πατήσῃ ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῶν (...). Ἐγώ, ἐγὼ εἶμαι, καὶ θέλω μεθύσει τὰ δέλη μου ἀπὸ αἵματος καὶ ἡ μάχαιρά μου θέλει καταφάγει κρέατα...». Τί καλὸς Θεοῦλης πατεροῦλης!

Ἀναθυμᾶσαι τὸ σχολικὸ σου, Μωϋσῆ, τὰ χειμερινὰ «τὰ σινεμὰ» ὕστερα μ' ἐκεῖνα τὰ εὐσεβῶς χρηματοδοτούμενα «Μπὲν Χούρ», «Δέκα Ἐντολές», καὶ φασκελώνεσαι καὶ μετὰ τὰ δέκα.

Οὐρανία Πρίγκουρη

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

‘Ο φασισμός-ρατσισμός τῆς Π. Διαθήκης

α. «ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ»

Οἱ ἔννοιες τοῦ ρατσισμοῦ καὶ τοῦ φασισμοῦ ἐνυπάρχουν σὲ κάθε ἐνιστικὸν πρότυπον ἐξουσίας καὶ ἀνταποκρίνονται πλήρως στὸν δημιουργὸν-ἐξουσιαστήν, μὲ κύριο χαρακτηριστικὸ τὴν χρῆσιν ἀπάνθρωπης βίας. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ *Παλαιὰ Διαθήκη* γέμει χωρίων ἀπάνθρωπης βίας, ποὺ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὶς μονοθεϊστικὲς ἀντιλήψεις ἐνὸς λαοῦ, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ὀλοκάθαρην ἄσκησιν ρατσιστικῆς-φασιστικῆς πολιτικῆς. Ὅπως θὰ ἐκτεθῇ στὴν συνέχεια, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι ἡ *Π. Διαθήκη* εἶναι τὸ πρῶτον ἰδεολόγημα ποὺ ἐξέθρεψε τὰ ρατσιστικὰ-φασιστικὰ φαινόμενα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Τὸ «οὐκ ἔσονται θεοὶ ἕτεροι πλην ἑμοῦ» (ἡ ἢ ὑπαρξὶς ἐνὸς περιούσιου λαοῦ προωρισμένου νὰ ἐξουσιάσῃ τὸν κόσμον) ἐστάθηκεν ἡ αἰτία νὰ ὑπάρχουν ἐκατόμβες θυμάτων. Δὲν εἶναι δημιούργημα φαντασίας αὐτό· μέσα στὴν *Π. Διαθήκην* ὄχι μόνον περιγράφονται αἱ ρατσιστικαὶ-φασιστικαὶ ὁμότητες, ἀλλὰ καὶ εὐλογοῦνται.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, στὴν «Γένεσιν», αὐτὸ καθίσταται σαφές: «ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο Κύριος τῷ Ἀβραμ διαθήκην λέγων· τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, ποταμοῦ Εὐφράτου, τοὺς Κεναίους καὶ τοὺς Κενεζαίους καὶ τοὺς Κεδμωναίους καὶ τοὺς Χετταίους καὶ τοὺς Φερεζαίους καὶ Ραφαὶν καὶ τοὺς Ἀμορραίους καὶ τοὺς Χανααίους καὶ τοὺς Εὐαίους καὶ τοὺς Γεργεσαίους καὶ τοὺς Ἰεθουσαίους» (Γέν. Κ ιε', 18-20). Στὴν συνέχεια θὰ δοῦμε τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἀπέκτησαν αὐτὴν τὴν γῆν, μὲ τὴν βοήθεια φυσικὰ καὶ καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Γιαχβέ. Ἀλλὰ, πρὶν ἀκόμα φθάσουμε στὰ γεγονότα αὐτά, πολλὰ θὰ ἀποκαλυφθοῦν. Καὶ πρῶτον ἀπ' ὅλα ἡ «θεία» διδασχὴ καὶ εὐλογία τοῦ πῶς θὰ πρέπει νὰ ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀνάγκην τοῦ συνανθρώπου τους, ὥστε νὰ πλουτίζουν. Ἰδοὺ τί ὑπέφεραν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Γιαχβέ Ἰωσήφ: «Σίτος δὲ οὐκ ἦν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἐνίσχυσε γὰρ ὁ λιμὸς σφόδρα. Ἐξέλιπε δὲ ἡ γῆ Αἰγύπτου καὶ ἡ γῆ Χαναὰν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ. συνήγαγε δὲ Ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὐρεθὲν ἐν γῇ Αἰγύπτου καὶ ἐν γῇ Χαναὰν τοῦ σίτου, οὗ ἡγόραζον, καὶ ἐσιτομέτρει αὐτοῖς, καὶ εἰσήνεγκεν Ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον εἰς τὸν οἶκον Φαραώ. καὶ ἐξέλιπε πᾶν τὸ ἀργύριον ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ ἐκ γῆς Χαναὰν. ἦλθον δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς Ἰωσήφ λέγοντες· δὸς ἡμῖν ἄρτους, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκωμεν ἐναντίον σου; ἐκλέλοιπε γὰρ τὸ ἀργύριον ἡμῶν. εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ· φέρετε τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ δώσω ὑμῖν ἄρτους ἀντὶ τῶν κτηνῶν ὑμῶν, εἰ ἐκλέλοιπε τὸ ἀργύριον ὑμῶν. ἤγαγον δὲ τὰ κτήνη αὐτῶν πρὸς Ἰωσήφ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Ἰωσήφ ἄρτους ἀντὶ τῶν ἵππων καὶ ἀντὶ τῶν προβάτων καὶ ἀντὶ τῶν βοῶν καὶ ἀντὶ τῶν ὄνων καὶ ἐξέθρεψεν αὐτοὺς ἐν ἄρτοις ἀντὶ πάντων τῶν κτηνῶν αὐτῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ. ἐξῆλθε δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ ποτε ἐκτριθῶμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν; εἰ γὰρ ἐκλέλοιπε τὸ ἀργύριον ἡμῶν καὶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ κτήνη πρὸς σὲ τὸν κύριον, καὶ οὐχ ὑπολείπεται ἡμῖν ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀλλ' ἡ τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν. ἵνα οὖν μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίον σου καὶ ἡ γῆ ἐρημωθῇ, κτήσαι ἡμᾶς καὶ τὴν γῆν ἡμῶν ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες τῷ Φαραώ· δὸς σπέρμα, ἵνα σπειρώμεν καὶ ζώμεν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν καὶ ἡ γῆ οὐκ ἐρημωθήσεται» (Γέν., Κ κζ', 13-20).

Ἔτσι λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ μὲ τὶς θεϊκὰς εὐλογίας ὑπεδούλωσε τοὺς Αἰγυπτίους· ἐνῶ ὁ περιούσιος λαὸς «κατώκησε δὲ Ἰσραὴλ ἐν γῇ Αἰγύπτου ἐπὶ γῆς Γεσέμ καὶ ἐκκληρονόμησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἠυξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα» (Γέν., Κ μζ', 27). Φυσικὸν ἐπακόλουθον ἦταν νὰ πληθυνθοῦν καὶ νὰ πλουτίσουν σφόδρα μὲ τέτοιες μεθόδους. Ἀλλὰ τὰ δάσανα τῶν Αἰγυπτίων δὲν ἐσταμάτησαν ἐκεῖ. Κρατῶν ὁ Γιαχβέ τὴν διαθήκην του πρὸς τὸν περιούσιον λαόν του, ὅτι θὰ τοὺς χαρίσῃ τὴν γῆν Χαναὰν, ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.

“Ὅμως δὲν ἦταν δυνατόν νά φύγουν μέ ἄδεια χέρια: «ὅταν δέ ἀποτρέχητε, οὐκ ἀπελεύσεσθε κενοί· ἀλλά αἰτήσεται γυνή παρὰ γείτονος καὶ συσκήνον αὐτῆς σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν, καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τοὺς νιούς ὑμῶν καὶ ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν καὶ σκυλεύσετε τοὺς Αἰγυπτίους» (Ἐξοδος, Κγ', 22). “Αἱγια λόγια ἐνὸς ὑπεραγίου θεοῦ. Ἀλλὰ πρῶτα θὰ δεῖξη τὴν δύναμίν του: «καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα πατάξω τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις, οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς» (Ἐξ., Κγ', 20). Δηλαδή ὄχι μόνον εὐλογεῖ ὁ Γιαχβὲ τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ θὰ τοὺς πατάξῃ ἐπὶ πλέον. Ἀπὸ δὲ τὰ θαυμάσια ποὺ ἐποίησε: «Ἐγεννήθη δὲ μεσουσσης τῆς νυκτὸς καὶ Κύριος ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἀπὸ πρωτοτόκου Φαραὼ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλωτίδος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους» (Ἐξ., Κ ιβ', 29). Οὕτε τῶν κτηνῶν δὲν ἐφέισθη ὁ τὰ θαυμάσια πράξας. Ἐτήρησε δὲ καὶ τὴν ὑπόλοιπον ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν περιούσιον λαόν του: «οἱ δὲ νιοὶ Ἰσραὴλ ἐποίησαν καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς Μωυσῆς, καὶ ἤτησαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν· καὶ ἔδωκε Κύριος τὴν χάριν τῷ λαῷ αὐτοῦ· καὶ ἐσκύλευσαν τοὺς Αἰγυπτίους» (Ἐξ., Κ ιβ', 35-36).

Καὶ εἶναι γνωστὴ ἡ συνέχεια, ὅπου ὁ Γιαχβὲ ἐχώρτασε τὸ μῖσος τοῦ πνίγοντας ὅλον τὸν στρατὸ τῶν Αἰγυπτίων στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα. Βία τυφλή, βία χωρὶς ὅρια. Τὸ γιατί τὸ ἀποκαλύπτει ὁ ἴδιος στὸν Μωϋσῆ, ὅταν τὸν ἐκάλεσε στὸ θεοβάδιστον Σινᾶ: «καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ ὄρους λέγων· τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ Ἰακώβ καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ· αὐτοὶ ἐωράκουσθε ὅσα πεποίηκα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἀνέλαβον ὑμᾶς ὥσει ἐπὶ πτερύγων ἀετῶν καὶ προσηγαγόμεν ὑμᾶς πρὸς ἑμᾶν καὶ νῦν ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃτε τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ἐμὴ γὰρ ἐστὶ πᾶσα ἡ γῆ· ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασιλεῖον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖς τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ» (Ἐξ., Κ ιβ', 3-7). Καὶ ὁ ἰδιοκτήτης πάσης τῆς γῆς ὁρίζει τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ἔθνους πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους: «ἰδοὺ ἐγὼ ἐκβαλῶ πρὸ προσώπου ὑμῶν τὸν Ἀμορραῖον καὶ Χαναναῖον καὶ Φερεζαῖον καὶ Χετταῖον καὶ Εὐαῖον καὶ Γεργεσαῖον καὶ Ἰεθουσαῖον· πρόσσεχε σεαυτῷ μὴ ποτε θῆς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν εἰσπορεύσῃ εἰς αὐτήν, μὴ σοι γένηται πρόσκομμα ἐν ὑμῖν. τοὺς θωμούς αὐτῶν καθελεῖτε καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψετε καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε ἐν πυρὶ· οὐ γὰρ μὴ προσκυνήσετε θεοῖς ἐτέροις· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ζηλωτὸν ὄνομα, Θεὸς ζηλωτῆς ἐστὶ. μὴ ποτε θῆς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκπορνεύσωσιν ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν καὶ θύσωσι τοῖς θεοῖς αὐτῶν, καὶ καλέσωσί σε, καὶ φάγῃς τῶν αἱμάτων αὐτῶν, καὶ λάβῃς τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς νιοῖς σου καὶ τῶν θυγατέρων σου ὡς τοῖς νιοῖς αὐτῶν, καὶ ἐκπορνεύσωσιν αἱ θυγατέρες σου ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἐκπορνεύσωσιν οἱ νιοὶ σου ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν» (Ἐξ., Κ λδ', 11-17).

Ἀξίζει νὰ σταθοῦμε στὰ δύο παραπάνω ἀποσπάσματα, διότι στὰ σημεῖα αὐτὰ ὑπάρχει πιὸ ὠμὸ τὸ κήρυγμα τοῦ ρατσισμοῦ-φασισμοῦ. Ἕνας θεὸς-φόβητρον ἐπιλέγει ἓνα λαόν, τὸν ὀνομάζει περιούσιον καὶ τοῦ μεταδιδάξει τὴν ἐξουσίαν του. Τοῦ δίνει δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ἀλλοφύλων· ἀκόμα καὶ ἐπὶ τῶν κτηνῶν τους. Εἶναι ἐκδικητικὸς. Διατάσσει νὰ μὴν ἔχουν εἰρηνικὲς σχέσεις μέ τοὺς ἄλλους λαούς. Τοὺς ἀπαγορεύει νὰ κάνουν γάμους μικτοὺς, γιὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ καθαρὴ τῆς φυλῆς. Τέλος δὲ ὁ ζηλωτῆς θεὸς τοὺς δίνει ἐντολὴ νὰ καταστρέψουν τοὺς θωμούς καὶ τ' ἀγάλματα τῶν ἄλλων θεῶν. Ἀλήθεια πόσο σκληρὰ ἐπλήρωσεν ὁ ἑλληνισμὸς αὐτὴ τὴν ἐντολήν; Πόσον σκληρὰ πληρώνει ὁ κόσμος τὴν παρόμοιον θεωρίαν περὶ περιουσίου λαοῦ; Πόσον αἷμα ἔχει χυθῇ στοὺς θρησκευτικὸς πολέμους στὸ ὄνομα τοῦ «ἐνὸς καὶ ἀληθινοῦ θεοῦ»; Καὶ ἂς μᾶς ἀναφέρουν ἓνα ἑλληνικὸν κείμενον παρόμοιον· ἂς μᾶς ἀναφέρουν ἓνα ἱερὸν πόλεμον, ποὺ διεξήγαγον οἱ Ἕλληνες πρὸς ἀλλοφύλους, γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἀληθινὴν θρησκεία τους.

Ὅμως ἐπανερχόμενοι στὴν Π. Διαθήκην θὰ ἐξετάσωμε, πῶς ὁ περιούσιος λαὸς συμπεριφέρθηκε στοὺς λαοὺς τῆς Παλαιστίνης. Ἦδη ἔχει φθάσει στὰ ὅρια τῆς περιοχῆς καὶ μέ τὴν δόξηταιν τοῦ Γιαχβὲ ἐτοιμάζεται νὰ τὴν καταλάβῃ. Πρῶτα ὅμως πρέπει νὰ περάσει ἀπὸ τὴν γῆν τῶν Ἀμορραίων τοῦ βασιλέως Σηὼν. Τοῦ ζητοῦν τὴν ἄδειαν νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν γῆν του· αὐτὸς ἀρνεῖται καὶ τότε: «καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰσραὴλ φόνῳ μαχαίρας καὶ κατεκυρίεν-

σαν τῆς γῆς αὐτοῦ ἀπὸ Ἄρων ἕως Ἰαθόκ, ἕως νιὼν Ἀμμάν» (Ἀριθμοί, Κ κα', 24). Ἀλλὰ τὸ «φόνῳ μαχαίρας» δὲν ἀποδίδει ὅλην τὴν ἀλήθεια. Στὸ ἴδιο κεφάλαιον (35) περιγράφεται τὸ πάθημα τοῦ βασιλέως Ὡγ, ποὺ ἔπαθε τὰ ἴδια μὲ τὸν Σηὼν: «καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἕως τοῦ μὴ καταλιπεῖν αὐτοῦ ζωγρείαν» καὶ ἐκκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτοῦ». Naί, αὕτῃ εἶναι ἡ τακτικὴ, νὰ μὴ αἰχμαλωτίζουσιν, νὰ τοὺς φονεύουσιν ὅλους. Δὲν ὑπάρχει ἀνάλογον παράδειγμα στὴν ἱστορία. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ στρατόπεδα αἰχμαλώτων τοῦ Χίτλερ διεσώθησαν πλεῖστοι αἰχμάλωτοι πολέμου.

Αὐτὸ δὲν ἦταν ἓνα μεμονωμένον ἐπεισόδιον. Νὰ τί ἔπαθαν οἱ Μαδιανῖτες: «καὶ παρετάξα-ντο ἐπὶ Μαδιάν, καθὰ ἐνετείλατο Κύριος Μωϋσεῖ, καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἄρσενικόν· καὶ τοὺς βασιλεῖς Μαδιάν ἀπέκτειναν ἅμα τοῖς τραυματίαις αὐτῶν, καὶ τὸν Εὐὶν καὶ τὸν Ροκὸν καὶ τὸν Σοῦρ καὶ τὸν Οὐρ καὶ τὸν Ραθόκ, πέντε βασιλεῖς Μαδιάν· καὶ τὸν Βαλαάμ υἱὸν Βεὼρ ἀπέκτειναν ἐν τῇ ρομφαίᾳ σὺν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν. καὶ ἐπρονόμεισαν τὰς γυναῖκας Μαδιάν καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἐγκτήτα αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐπρονόμεισαν· καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς κατοικίαις αὐτῶν καὶ τὰς ἐπαύ-λεις αὐτῶν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ» (Ἀρ., Κ λα', 7-11). Ἀλλὰ ὠργίσθηκε ὁ Μωϋσῆς μὲ τόσους αἰχμαλώτους καὶ διέταξε: «καὶ νῦν ἀποκτείνετε πᾶν ἄρσενικόν ἐν πάσῃ τῇ ἀπαρτίᾳ, πᾶσαν γυναῖκα, ἣτις ἔγνω κοίτην ἄρσενος, ἀποκτείνετε· καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῶν γυναικῶν, ἣτις οὐκ οἶδε κοίτην ἄρσενος, ζωγρήσατε αὐτάς» (Ἀρ., Κ λα', 17-20). Φωτιά καὶ τσεκοῦρι. Κα-νένα ἔλεος γιὰ τοὺς δυστυχεῖς Μαδιανῖτες καὶ τίς γυναῖκες.

Στὸ λγ' κεφάλαιον τῶν «Ἀριθμῶν» γίνεται μία ἀναδρομὴ στὴν πορεία τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἕως τὴν ἀφίξιν τους ἐμπροσθεν τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνη. Ἐτοιμάζο-νται νὰ τὸν διαβῶν, καὶ ὁ Γιαχβὲ δίνει νέες διαταγές. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐπὶ δυσμῶν Μωᾶδ παρὰ τὸν Ἰορδάνην κατὰ Ἱεριχὼ λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς διαθαίνετε τὸν Ἰορδάνην εἰς γῆν Χαναάν καὶ ἀπολείτε πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ γῇ πρὸ προσώπου ὑμῶν καὶ ἐξαρεῖτε τὰς σκοπιάς αὐτῶν καὶ πάντα τὰ εἰδω-λα τὰ χωνευτὰ αὐτῶν ἀπολείτε αὐτὰ καὶ πάσας τὰς στήλας αὐτῶν ἐξαρεῖτε. καὶ ἀπολείτε πά-ντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν καὶ κατοικήσετε ἐν αὐτῇ· ὑμῖν γὰρ δέδωκα τὴν γῆν αὐτῶν ἐν κλήρῳ» (Ἀρ., Κ λγ', 50-54). Ἐπαναλαμβάνει, γιὰ νὰ μὴ γίνῃ παρανόησις, ὁ Γιαχβὲ τὴν ἐντολὴν «ἀπολείτε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν». Κανεῖς νὰ μὴ μείνῃ ζωντανός, διότι: «ἐὰν δὲ μὴ ἀπολέσητε τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔσται οὗς ἐὰν καταλίπητε ἐξ αὐτῶν, σκόλοπος ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ βολίδες ἐν ταῖς πλευραῖς ὑμῶν καὶ ἐχθρεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ' ἣν ὑμεῖς κατοικήσετε, καὶ ἔσται καθότι διεγνώσκιν ποιῆσαι αὐτούς, ποιήσω ὑμᾶς» (Ἀρ., Κ λγ' 55, 56). Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ γνωρίζουμε σὲ ποῖο ἱερὸ βιβλίο στηρίζονται οἱ γενοκτονίες τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀργότερα τῶν φυλῶν τῆς Βόρειας καὶ Νότιας Ἀμερικῆς καὶ τόσων ἄλλων λαῶν, μὴ ἄρεστων στὸν Γιαχβὲ.

Ἀλλὰ ἡ βαρβαρότητα τοῦ περιούσιου λαοῦ περιγράφεται ἀκόμη πιὸ ὠμά στὸ «Δευτερο-νόμιον». Σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο γίνεται ἀναφορὰ στὴν πορεία τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἰγύπτου ἕως πρὶν τὴν διάβασιν τοῦ Ἰορδάνη. Εἶναι κοινὸν στὴν Π. Διαθήκην νὰ ἐπαναλαμβάνωνται γε-γονότα καὶ ἐντολές τοῦ Γιαχβὲ, γιὰ νὰ εἶναι ἡ πλὺσις ἐγκεφάλου πιὸ ἔντονη. Μάλιστα ἀνα-λόγως τοῦ φανατισμοῦ τῆς πίστεως τῶν ἡ τοῦ συγγραφέως οἱ βαρβαρότητες ὑπερβαίνουν τὰ ἀνθρώπινα ὅρια. Στὸ δ' κεφάλαιον ἐπανέρχεται ἡ συμφορὰ τοῦ βασιλέως Σηὼν: «καὶ παρέ-δωκεν αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸ τοῦ προσώπου ἡμῶν, καὶ ἐπάτάξαμεν αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐκρατήσαμεν πασῶν τῶν πόλεων αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ καὶ ἐξωλοθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν ἐξῆς, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, οὐ κατελίπομεν ζωγρείαν· πλην τὰ κτήνη ἐπρονομεύσαμεν καὶ τὰ σκύλα τῶν πόλεων ἐλάδομεν» (33-36). Τὰ ἴδια ἔπαθεν καὶ ὁ Ὡγ, ὁ βασιλεὺς τῆς Βασάν: «καὶ ἐξωλοθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν ἐξῆς καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία· καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ τὰ σκύλα τῶν πό-λεων ἐπρονομεύσαμεν ἑαυτοῖς» (Δευτ., κγ', 6, 7). Βεβαίως στὸ σ' κεφάλαιον τοῦ ἴδιου βιβλί-ου εὐρίσκεται ἓνα ἀκόμα βασικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ φασισμού: «Καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι σου, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῷ Ἰακώβ, δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς ἃς οὐκ ὠκοδομήσας, οἰκίας πλήρεις πάντων

ἀγαθῶν ἃς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους, οὓς οὐκ ἐξελατόμησας, ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, οὓς οὐ κατεφύτευσας, καὶ φαγῶν καὶ ἐμπλησθεῖς» (10, 11). Ἀπὸ τὰ ἔτοιμα, ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ἄλλων λαῶν θὰ ζήσῃ ὁ περιούσιος λαός. (Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν μὴ ἀναζητῇτε Ἑβραῖον ἀγρότην). Ἀντίθετα τὴν τοκογλυφίαν, ἀλλὰ εἰς δάρος τῶν ἀλλοφύλων μόνον, τὴν εὐλογεῖ ὁ «Κύριος»: «Οὐκ ἐκτοκιεῖς τῷ ἀδελφῷ σου τόκον ἀργυρίου καὶ τόκον βρωμάτων καὶ τόκον παντός πράγματος, οὐ ἂν ἐκδανείσῃς. τῷ ἀλλοτρίῳ ἐκτοκιεῖς, τῷ δὲ ἀδελφῷ σου οὐκ ἐκτοκιεῖς, ἵνα εὐλογήσῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν εἰσπορεύῃς ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν» (Δευτ., Κ κγ', 20, 21). Γιὰ νὰ συνεχίσῃ σὲ ἐπόμενο κεφάλαιο: «καὶ δανειεῖς ἔθνεσι πολλοῖς, σὺ δὲ οὐ δανειῇ, καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν πολλῶν, σοὺ δὲ οὐκ ἄρξουσιν» (Κ κη', 12). Δάνειζε, μὲ τὴν τοκογλυφίαν θὰ κυριαρχήσῃς πολλῶν ἐθνῶν.

Ἀλλὰ τὸ «Δευτερονόμιον» προπαγανδίζει καὶ τὴν παγκόσμιον κυριαρχίαν τοῦ περιούσιου λαοῦ: «ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐνάρχον δοῦναι τὸν τρόπον σου καὶ τὸν φόδον σου ἐπὶ προσώπου πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ὑπὸ κάτω τοῦ οὐρανοῦ, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου ταράχθησονται καὶ ὀδύνην ἔξουσιν ἀπὸ προσώπου σου» (Κ θ', 25). Αὐτὴ τὴν μοῖρα εὐαγγελίζεται ὁ Γιαχβὲ γιὰ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Τὸ τί ἀκριβῶς θὰ γίνῃ περιγράφεται στὸ Ζ' κεφάλαιο τοῦ βιβλίου: «Ἐὰν δὲ εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν, καὶ ἐξάρῃ ἔθνη μεγάλα ἀπὸ προσώπου σου, τὸν Χετταῖον καὶ Γεργεσαῖον καὶ Ἀμορραῖον καὶ Χαναταῖον καὶ Φερεζαῖον καὶ Εὐαῖον καὶ Ἰεβουσαῖον, ἑπτὰ ἔθνη πολλὰ καὶ ἰσχυρότερα ὑμῶν, καὶ παραδώσει αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὰς χειρὰς σου καὶ πατάξεις αὐτούς, ἀφανισμῷ ἀφανιεῖς αὐτούς, οὐ διαθήσῃ πρὸς αὐτοὺς διαθήκην, οὐδὲ μὴ ἐλεήσετε αὐτούς, οὐδὲ μὴ γαμθρεύσετε πρὸς αὐτούς· τὴν θυγατέρα σου οὐ δώσεις τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οὐ λήψῃ τῷ υἱῷ σου· ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ λατρεύσει θεοὺς ἑτέροις, καὶ ὀργισθῇται θυμῷ Κύριος εἰς ὑμᾶς καὶ ἐξολοθρεύσει σε τὸ τάχος. ἀλλ' οὕτω ποιήσετε αὐτοῖς· τοὺς βωμοὺς αὐτῶν καθελεῖτε καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψετε καὶ τὰ ἄλλα αὐτῶν ἐκκόψετε καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρὶ· ὅτι λαὸς ἅγιος εἰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, καὶ σὲ προεῖλετο Κύριος ὁ Θεός σου εἶναι αὐτῷ λαὸν περιούσιον παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς» (1-7).

Μήπως αὐτὸς ὁ ἅγιος γιὰ τὸν Κύριόν του λαὸς ἀγωνίζεται γιὰ τὴν δικαιοσύνην; Δὲν ὑπάρχει ἴχνος δικαίου κινήτρου στὶς ἀπάνθρωπες πράξεις του: «καὶ γνώσῃ σήμερον, ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου, οὗτος προπορεύεται πρὸ προσώπου σου· πῦρ καταναλίσκον ἐστίν· οὗτος ἐξολοθρεύσει αὐτούς, καὶ οὗτος ἀποστρέψει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἀπολεῖ αὐτοὺς ἐν τάχει, καθάπερ εἶπέ σοι Κύριος. μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἐν τῷ ἐξανάλῳσι Κύριον τὸν Θεόν σου τὰ ἔθνη ταῦτα πρὸ τοῦ προσώπου σου λέγων· διὰ τὴν δικαιοσύνην μου εἰσηγάγέ με Κύριος κληρονομήσαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην· οὐχὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου, οὐδὲ διὰ τὴν ὁσιότητα τῆς καρδίας σου σὺ εἰσπορεύῃ κληρονομήσαι τὴν γῆν αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων Κύριος ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, ἣν ὥμωσε Κύριος τοῖς πατράσιν ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ Ἰσαάκ καὶ τῷ Ἰακώβ» (Δευτ., Κ θ', 3-7). Τότε ἡ ἀφορμὴ τῶν σφαγῶν ἦταν ἡ ἀσέβεια τῶν ἄλλων λαῶν· σήμερα εἶναι ἡ ἐξέυρεσις «ζωτικῆς χώρου» (Χίτλερ, «Πόλεμος 6 Ἡμερῶν») ἢ ἡ προσάσις οικονομικῶν συμφερόντων («Καταγίδα τῆς Ἑρήμου»). Γιὰ κανένα δίκαιον· ὅμως οἱ σφαγὲς ἀγιάζονται: «Διὰ τὴν ὁσιότητα τῆς καρδίας σου». Ἰδια ὅσια καρδιὰ εἶχαν καὶ οἱ ἱεροεξεταστὲς, ποὺ ἔκαιγαν στὴν πυρὰ τοὺς αἱρετικούς ἢ ἐσφαζαν ὅσους δὲν πίστευαν στὸν θεὸν τους, τὸν μοναδικόν. «Ἰδετε, ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἐστὶ Θεός πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω, πατάξω καὶ γὼν ἰάσομαι, καὶ οὐκ ἐστὶν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου. ὅτι ἀρῶ εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν χεῖρά μου καὶ ὁμοῦμαι τῇ δεξιᾷ μου καὶ ἐρῶ· ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι παροξυνῶ ὡς ἀστραπὴν τὴν μάχαιράν μου, καὶ ἀνθέξεται κρίματος ἡ χεὶρ μου, καὶ ἀποδώσω δίκην τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς μισοῦσί με ἀνταποδώσω μεθ' ὅσων τὰ θέλη μου ἀφ' αἵματος, καὶ ἡ μάχαιρά μου φάγεται κρέα ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ αἰχμαλωσίας, ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων ἐχθρῶν· εὐφράνθητε, οὐρανοί, ἅμα αὐτῷ, καὶ προσκυνήσατωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ· εὐφράνθητε, ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ Θεοῦ· ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδικεῖται καὶ ἐκδικήσῃ καὶ ἀνταποδώσῃ δίκην τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς

μισοῦσιν ἀνταποδώσει, καὶ ἐκκαθαριεῖ Κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ» (Δευτ., κλ', 40-44). Τὸ ρατσιστικὸ-φασιστικὸ παραλήρημα ὁμῶς δὲν σταματᾷ ἐδῶ: «καὶ σκεπάσει σε Θεοῦ ἄρχὴ καὶ ὑπὸ ἰσχὺν βραχιόνων ἀενάων καὶ ἐκβαλεῖ ἀπὸ προσώπου σου ἐχθρὸν λέγων· ἀπόλοιτο καὶ κατασκηνώσει Ἰσραὴλ πεποιθὼς μόνος ἐπὶ γῆς Ἰακώβ, ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ, καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτῷ συννεφὴς δρόσῳ. μακάριος σὺ, Ἰσραὴλ· τίς ὁμοίός σοι λαὸς σφζόμενος ὑπὸ Κυρίου; ὑπερασπιεῖ ὁ βοηθός σου, καὶ ἡ μάχηρα καύχημά σου, καὶ σὺ ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῶν ἐπιθήσῃ» (Δευτ., Κ λγ', 27-29).

Τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ «Δευτερονομίου» δὲν ἐξαντλοῦν ὅσα ἀναφέρονται στὰ ἔργα τοῦ Γιαχβέ καὶ τοῦ περιούσιου λαοῦ του. Γιὰ οἰκονομίαν τοῦ χώρου θὰ προχωρήσουμε στὸ ἐπόμενο διβλικὸν τῆς Π. Διαθήκης «Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ». Τὸ «Δευτερονόμιον» τελειώνει μὲ τὸν θάνατον τοῦ Μωυσέως, ποὺ ὀρίζει διάδοχόν του τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ. Οἱ Ἰσραηλῖτες ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἐτοιμάζονται νὰ διαδοῦν τὸν Ἰορδάνην. Γιὰ μία ἀκόμη φορὰ γίνεται μνεῖα τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Γιαχβέ: «ἐν τούτῳ γνώσεσθε ὅτι Θεὸς ζῶν ἐν ὑμῖν καὶ ὀλοθρεύων ὀλοθρεύει ἀπὸ προσώπου ἡμῶν τὸν Χαναναῖον καὶ τὸν Χετταῖον καὶ τὸν Φερεζαῖον καὶ τὸν Εὐαῖον καὶ τὸν Ἀμορραῖον καὶ τὸν Γεργεσαῖον καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον» («Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ», κγ', 10). Καὶ ἐγένετο θαῦμα, γιὰ νὰ διαδοῦν τὸν Ἰορδάνην. Διεκόπη ἡ ροὴ τοῦ νεροῦ καὶ διέθησαν οἱ Ἑβραῖοι τὸν ποταμόν. Πρῶτὴ πόλις στὴν πορεία τους ἡ Ἱεριχώ. Ἀφοῦ μὲ δευτερον θαῦμα ἔπασαν τὰ τεῖχη της: «καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτὴν Ἰησοῦς καὶ ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως πρεσβύτου καὶ ἕως μόσχου καὶ ὑποζυγίου, ἐν στόματι ρομφαίας... καὶ ἡ πόλις ἐνεπρήσθη ἐν πυρισμῷ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ, πλην ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν Κυρίου εἰσενεχθῆναι» (I.N., Κ στ', 21, 24). Πιὸ ἀγρία τὰ πράγματα αὐτὴν τὴν φορὰν. Οὔτε τὰ ζῶα ἐγλύτωσαν οὔτε οἱ παρθένοι. Ὅμως ὅλα τὰ μέταλλα ἀποθησαυρίσθηκαν.

Στὴν σειρὰ ἀκολουθεῖ ἡ πόλις Γαί, ποὺ κατελήφθη μὲ ἐνέδρα: «καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ καταληφθῆναι αὐτῶν σεσωσμένον καὶ διαπεφυγόντα. Καὶ τὸν βασιλέα τῆς Γαί συνέλαβον ζῶντα καὶ προσήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἰησοῦν. καὶ ὡς ἐπαύσαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀποκτείνοντας πάντας τοὺς ἐν Γαί, τοὺς ἐν τοῖς πεδίοις καὶ ἐν τῷ ὄρει ἐπὶ τῆς καταβάσεως, οὗ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς εἰς τέλος καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς εἰς Γαί καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ρομφαίας. καὶ ἐγενήθησαν οἱ πεσόντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς δώδεκα χιλιάδες πάντας τοὺς κατοικοῦντας Γαί, πλην τῶν κτηνῶν καὶ τῶν σκύλων τῶν ἐν τῇ πόλει, πάντα ἃ ἐπρονόμεισαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατὰ πρόσταγμα Κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἐνεπύρισεν Ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρὶ· χῶμα ἀοίκητον εἰς τὸν αἰῶνα ἔθηκεν αὐτὴν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ τὸν βασιλέα τῆς Γαί ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλον διδύμον, καὶ ἦν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἕως ἐσπέρας· καὶ ἐπιδύνοντος τοῦ ἡλίου συνέταξεν Ἰησοῦς καὶ καθήλωσαν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔρριψαν αὐτὸ εἰς τὸν δόθρον καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λίθων, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης» (I.N., η', 22 ἕως τέλος). Αὐτὴν τὴν φορὰ ἔδειξαν μεγαλοψυχίαν στὰ κτήνη. Ὅμως καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Γαβῶν, ποὺ συνήψαν εἰρήνην μὲ τοὺς Ἑβραίους, δὲν εἶχαν καλὴν τύχην: «καὶ κατέστησεν αὐτοὺς Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόπους καὶ ὕδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ Θεοῦ» (I.N., κθ', 27).

Γιὰ αἷμα ὁμῶς διψοῦσε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Γιαχβέ. Ἔτσι, ὅταν ἐπολέμει ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς του τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ, Χεβρώνος, Ἱεριμούθ, Λαχίς καὶ τῆς Ὀδολάμ, «ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς καταβάσεως Ὠρωνίν, καὶ Κύριος ἐπέρριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάξης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως Ἀζηκά. καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάξης, ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ ἐν τῷ πολέμῳ» (I.N., κ', 11). Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀντίπαλος στρατὸς ἦταν μέγας καὶ δὲν τοὺς ἔφτανε ὁ χρόνος νὰ τοὺς σφάξουν ὅλους, ὁ Ἰησοῦς παρεκάλεσε τὸν Γιαχβέ, καὶ αὐτὸς ἐσταμάτησε τὸν ἥλιον μεσοῦρανα, γιὰ νὰ προλάβουν. Ἀλλὰ στὸ ἴδιο κεφάλαιον περιγράφονται ἀκριβῶς αὐτὰ ποὺ ἔπαθαν οἱ ἐχθροὶ του: «καὶ τὴν Μακηδὰ ἐλάβοσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ ἐξωλόθρευσαν πᾶν ἐμπνέον ὃ ἦν ἐν αὐτῇ» (28). Σειρὰν εἶχαν μετὰ οἱ πόλεις Λεβνά, Λαχίς, Χεβρών, Ὀδολλάμ καὶ Δαβίρ. Ἡ τύχη τους ἴδια: «ἐν στόματι ρομφαίας ἐξωλό-

θρευαν πᾶν ἐμπνέον». Δηλαδή ὅ,τι εἶχε ζωήν, ὅ,τι ἀνέπνεεν.

Συνενώθηκαν τότε πολλοὶ βασιλεῖς, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν λαίλαπα. «Ὡς δὲ ἤκουσεν Ἰαδὶς βασιλεὺς Ἀσώρ, ἀπέστειλε πρὸς Ἰωδὰδ βασιλέα Μαρών, καὶ πρὸς βασιλέα Συμοών, καὶ πρὸς βασιλέα Ἀζίφ, καὶ πρὸς βασιλεῖς τοὺς κατὰ Σιδῶνα τὴν μεγάλην, εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ εἰς Ἀραβα ἀπέναντι Κενερώθ, καὶ εἰς τὸ πεδῖον καὶ εἰς Φεναεδδώρ, καὶ εἰς τοὺς παραλίους Χαναναίους ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ εἰς τοὺς παραλίους Ἀμορραίους καὶ τοὺς Χετταίους, καὶ Φερεζαίους, καὶ Ἰεθουσαίους τοὺς ἐν τῷ ὄρει, καὶ τοὺς Εὐαίους, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν Ἀερμών εἰς γῆν Μασσύμα» (I.N., Κ ια', 1-4). Ἀπὸ τόσον στρατὸν δὲν ἐγλύτωσε κανεὶς: «καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς Κύριος ὑποχειρίους Ἰσραήλ. καὶ κόπτοντες αὐτοὺς κατεδίωκον ἕως Σιδῶνος τῆς μεγάλης, καὶ ἕως Μασερών, καὶ ἕως τῶν πεδίων Μασσώχ κατ' ἀνατολάς. καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν διασσεσσωμένον» (I.N., Κ ια', 8). Ἡ δὲ τύχη τῶν πόλεων προαποφασισμένη: «καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλειῶν, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαθεν Ἰησοῦς, καὶ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους. καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτούς, ὃν τρόπον συνέταξε Μωϋσῆς ὁ παῖς Κυρίου. ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωματισμένας οὐκ ἐνέπρησεν Ἰσραήλ. πλὴν Ἀσώρ μόνην ἐνέπρησεν Ἰσραήλ, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς ἐπρονόμεισαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. αὐτοὺς δὲ πάντας ἐξωλόθρευσαν ἐν στόματι ξίφους, ἕως ἀπώλεσεν αὐτούς, οὐ κατέλιπον ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἐμπνέον. ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ τῷ παιδί αὐτοῦ, καὶ Μωϋσῆς ὡσαύτως ἐνετείλατο τῷ Ἰησοῖ. καὶ οὕτως ἐποίησεν Ἰησοῦς, οὐ παρέδθη οὐδὲν ἀπὸ πάντων ὧν συνέταξε αὐτῷ Μωϋσῆς» (I.N., Κ ια', 12-16). Καὶ ἐπαναλαμβάνεται πῶς κάτω στὸ ἴδιο κεφάλαιο (19, 20), ὅτι ὁ Γιαχβὲ ὑπέδειξε τὸν τρόπον. Τὶς ρατσιστικές του ἀντιλήψεις τὶς ἐπλήρωσαν 29 βασιλεῖς καὶ οἱ λαοὶ τοὺς (Κ ιβ'). Ἔτσι ἐσταμάτησεν ὁ πόλεμος καὶ κατ' ἐντολὴν πάντα τοῦ Γιαχβὲ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ διένειμε τὴν κατακτηθεῖσα γῆν. «Καὶ ἔδωκε Κύριος τῷ Ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτὴν καὶ κατώκησαν ἐν αὐτῇ. καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς Κύριος κυκλόθεν, καθὰ ὤμοσε τοῖς πατράσιν αὐτῶν οὐκ ἀντέστη οὐθεὶς κατενώπιον αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν παρέδωκε Κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. οὐ διέπεσεν ἀπὸ πάντων τῶν ρημάτων τῶν καλῶν, ὧν ἐλάλησε Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ: πάντα παρεγένετο».

Ἡ ἰδεολογία τοῦ Κυρίου, ὅπως σαφῶς καὶ πολλαπλῶς συνάγεται, εἶναι ἡ ἑξῆς:

α) Νὰ ξεχωρίσῃ ἕναν μόνον λαὸν ἐκλεκτόν του καὶ νὰ τοῦ χαρίσῃ γῆν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικοῦσαν ἄλλοι λαοί, ποὺ ὅμως τοὺς ἐθεωροῦσε βδελύγματα.

β) Νὰ προβῇ ἐξ ὀνόματός του ὁ περιοσίσιος λαὸς σὲ γενοκτονίες, ποὺ ὅμοιες δὲν συναντοῦμε στὴν παγκόσμια ἱστορία.

γ) Νὰ τοὺς ἀπαγορεύσῃ νὰ ἔλθουν σὲ ἐπιγαμία μὲ ἄλλους λαοὺς, ὥστε νὰ διατηρηθῇ ἡ καθαρότητα τῆς ράτσας.

δ) Νὰ διαλύσῃ τὰ ἱερὰ τῶν ἄλλων θεῶν, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ μοναδικός.

ε) Νὰ κατοικήσῃ σὲ σπίτια, ποὺ οἱ ἴδιοι δὲν ἔκτισαν· νὰ τραφοῦν ἀπὸ ἀγροῦς, ποὺ δὲν ἐκαλλιέργησαν.

στ) Νὰ εἶναι αὕτὴ ἡ γῆ μόνον ἡ ἀρχή: Τὸν λαόν του τὸν προορίζει γιὰ παγκόσμιον κυρίαρχον.

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ βιβλίον εἶναι τὸ πρῶτο ρατσιστικὸ καὶ φασιστικὸ παραλήρημα στὴν παγκόσμια ἱστορία. Σ' αὐτὸ ἔχουμε ὄχι μόνον τὶς θεωρητικὰς ἀρχές, ἀλλὰ καὶ τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐφαρμογῶν τους. Ἄν προσεχτικὰ ἐξετάσουμε τὰ ρατσιστικὰ-φασιστικὰ φαινόμενα στὸ μετέπειτα ἱστορικὸ παρελθόν, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι ἀνταποκρίνονται πλήρως στὰ περιλαμβανόμενα στὴν *Π. Διαθήκη*. Καὶ νὰ σκεφθῇ κάποιος, ὅτι στὸ παρὸν ἄρθρο ἐρευνήσαμε μόνον τὸ 1/5 τοῦ «ἱεροῦ» βιβλίου «μας». Ἄν ἐσταθῇκαμε πῶς ἐπίμονα σ' αὐτό, τὸ ἐκάναμε, γιὰτί σ' αὐτὰ τὰ πρῶτα βιβλία τῆς *Π. Διαθήκης* ἐδραιώθηκε ὁ φασισμός-ρατσισμός. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ συνέχεια.

[Ὅλα τὰ ἀποσπάσματα ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν ἑκδοσὶν τῆς «Ἀγίας Γραφῆς» τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Η ΖΩΗ», ποὺ ἔχει λάβει τὴν ἐγκρίσιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν ἀρ. πρωτ. 3293 καὶ διεκτ. 4601 ἀπὸ 19 Μαΐου 1928. Ἐχρησιμοποιήσαμε δὲ τὴν 13ην ἑκδοσὶν (Ἀθῆναι 1994)].

15. Δαβίδ - Ἀμνών - Ἀδессαλώμ

Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα εἶχε καὶ δυὸ παιδιά ὁ προπάτοράς «μας» Δαβίδ, σκέτα μπουμπούκια. Τὸν Ἀμνών καὶ τὸν Ἀδессαλώμ. Καὶ ὅπως λένε, τὸ μῆλο κάτω ἀπ' τὴν μηλιά θὰ πέσῃ· ἔτσι κι' αὐτοὶ πῆραν τὰ χαρίσματα τοῦ πατέρα τους (βλ. «Δαυλόν», τεύχη 165, 166, 167, 168), ὁ δὲ Ἀμνών τὸν ξεπέρασε κιόλας. Ἔτσι, «μετὰ δὲ ταῦτα Ἀδессαλώμ ὁ υἱὸς τοῦ Δαβίδ εἶχεν ἀδελφήν ὠραίαν, ὀνόματι Θάμαρ, καὶ ἡγάπησεν αὐτήν Ἀμνών ὁ υἱὸς τοῦ Δαβίδ. Καὶ ἔπαυσε τὸσον ὁ Ἀμνών, ὥστε ἡρῶσθησε διὰ τὴν ἀδελφήν αὐτοῦ Θάμαρ· διότι ἦτο παρθένος, καὶ ἐφαίνετο εἰς τὸν Ἀμνών δυσκολώτατον νὰ πράξῃ τι εἰς αὐτήν» (Σαμουήλ Β' ιγ' 1-2). Εἶχε ὄντως σοβαρὸ ἠθικὸ πρόβλημα ὁ Ἀμνών μὲ τὴν ἀδελφή του: Ἦταν παρθένα καὶ φοδόταν μὴπως καὶ τὴν ἐξέθετε, ἐὰν θὰ πῆγαινε μαζί της. Τέτοιας ἠθικῆς συγκρότησης ἦταν τὰ παιδιά τοῦ «ἁγίου» προπάτορά «μας».

Ἔσοπαγε λοιπὸν τὸ κεφάλι του νὰ θρῆ τί θὰ ἔκανε, γιὰ νὰ καταφέρει τὴν ἀδελφή του, ὥσπου μὴ μέρια ἕνας φίλος του, ὁ Ἰωναδάβ, τοῦ ἔδωσε τὴν ἰδέα: «πλάγιασον ἐπὶ τῆς κλίνης σου καὶ προσποιήθητι τὸν ἀρῶστον καὶ ὅταν ὁ πατήρ σου ἔλθῃ νὰ σὲ ἴδῃ, εἰπὲ πρὸς αὐτόν, ἃς ἔλθῃ, παρακαλῶ, Θάμαρ ἡ ἀδελφή μου, καὶ ἃς μοι δώσῃ νὰ φάγω, καὶ ἃς ἐτοιμάσῃ ἔμπροσθέν μου τὸ φαγητόν, διὰ νὰ ἴδω καὶ νὰ φάγω, ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς» (Σαμουήλ Β' ιγ' 5). Κῦντα νὰ δῆς, τί κατέβασε ὁ νοῦς τοῦ φίλου. Ἀλλωστε ἀσθενὴς καὶ ὀδοιπόρος ἀμαρτίαν οὐκ ἔχει. Κάπως ἔτσι σκέφτηκε λοιπὸν καὶ ὁ γυιὸς τοῦ προπάτορά μας, καὶ νάτονε τάβλα στὸ κρεβάτι, νὰ κάνει τὸν ψόφιο κοριό. Τότε ὁ Δαβίδ ἔστειλε τὴν Θάμαρ νὰ τοῦ μαγειρεύσῃ καὶ νὰ τὸν ταῖσῃ: «Καὶ ἡ Θάμαρ ἔλαβε τὰ κολλύρια, τὰ ὁποῖα ἔκαμε, καὶ ἔφερεν εἰς τὸν κοιτῶνα πρὸς Ἀμνών τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς· καὶ ὅτε προσέφερε πρὸς αὐτόν διὰ νὰ φάγῃ, ἔπιασεν αὐτήν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, Ἐλθέ, κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, ἀδελφή μου» (Σαμουήλ Β' ιγ' 10-11). Στὴν ψύχρα τὸ προπατοράκι. Μέγας ἑραστής, σὰν τὸν πατέρα του. Καὶ φαντασθεῖτε, ὅτι αὐτὸς ἄρχισε ἀπ' τὴν ἀδελφή του. Ἔτσι εἶναι αὐτά, μὲ ὅποιον δάσκαλο θὰ κάτσης τέτοια γράμματα θὰ μάθῃς. Ἡ δὲ ἀδελφή του εἶχε τρομακτικὲς ἠθικὲς ἀναστολές: «Ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. Μὴ, ἀδελφέ μου, μὴ μὲ ταπεινώσῃς... τώρα λοιπὸν, παρακαλῶ, λάλησον πρὸς τὸν βασιλέα· διότι δὲν θέλει μὲ ἀρνηθῇ εἰς σέ» (Σαμουήλ Β' ιγ' 12-13). Τί νὰ λαλήσῃ πρὸς τὸν βασιλέα, πὺν εἶχε λαλήσῃ ὁ ἴδιος. Πές το στὸν Δαβίδ, τοῦ λείει ἡ ἀδελφή του, καὶ αὐτὸς δὲν θὰ ἀρνηθῇ νὰ «πάω» μαζί σου. Ἀπ' ὅ,τι καταλαβαίνετε, ἦταν «θέμα ἱεραρχίας» καὶ ἐνημέρωσης. Θέμα ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ. Τώρα τὸ πῶς ἦταν τόσο σίγουρη ὅτι ὁ πατέρας της θὰ ἔδινε τὴν ἄδεια νὰ «πάῃ» μὲ τὸν ἀδελφὸ της, δὲν θέλει καὶ πολλὴ σοφία, γιὰ νὰ τὸ καταλάβουμε. Τοῦ Δαβίδ ἦταν ἡ οἰκογένεια, μεγαλωμένοι ὅλοι ἐκεῖ μέσα μὲ ἀνώτερες ἠθικὲς ἀξίες. Ἦξερε ἡ μικρά...

Ἔλα ὅμως πὺν ὁ Ἀμνών δὲν κρατιότανε, οὔτε καὶ περιμένε γιὰ ἐξουσιοδοτήσεις καὶ ἄδεια; Καὶ «δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτῆς· ἀλλ' ὑπερισχύσας ἐκείνης, ἐβίασεν αὐτήν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς» (Σαμουήλ Β' ιγ' 14). Ἀπὸ δῶ βγήκε τὸ «ἦταν διασμός». Στὴν ἀρχὴ ναί. Τὴν δίασε λοιπὸν καὶ μετὰ κοιμήθηκαν παρέα. Ἀδελφικὴ ἀγάπη. Ἀφοῦ τὰ κατάρφερε ὅμως τὸ προπατοράκι, πῆγε περίπατο ὁ ἔρωτας καὶ ἡ ἀδελφoκαψούρα. «Τότε ὁ Ἀμνών ἐμίσησεν αὐτήν μῖσος μέγα σφόδρα· καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν ὁ Ἀμνών, σηκώθητι, ὑπάγε» (Σαμουήλ Β' ιγ' 15). Μεγάλε, ἄξιε γυιὲ τοῦ πατέρα σου. Ἀμα κάνει δὲ αὐτὰ στὴν ἀδελφὴ του ἀμέσως μετὰ τὴν πράξη, φαντασθεῖτε τί θὰ κάνῃ στὶς ἄλλες. Ζωντανὲς θὰ τὶς γδέρνει.

Ἡ ἀδελφοῦλα του ὅμως, πὺν εἶχε γλυκαθεῖ, τοῦ ἀπαντᾷ: «Δὲν εἶναι αἰτία τὸ κακὸν τοῦτο, τὸ νὰ μὲ ἀποβάλλῃς εἶναι μεγαλύτερον τοῦ ἄλλον, τὸ ὅποιον ἔπραξας εἰς ἐμέ» (Σαμουήλ Β' ιγ' 16). Προσέξτε ἀξιολόγησι τοῦ κακοῦ. Τὸ ὅτι τὴν δίασε δὲν ἦταν τόσο μεγάλο κακό, τὸ νὰ τὴν παρατήσῃ ἦταν μεγαλύτερο. Ὅταν ἔβγαζε τὶς θεωρίες μὲ τὰ διάφορα συμπλέγματα ὁ

Φρόνντ, κάποιον πρέπει νὰ τοῦ παρὰ πρὸς τὸ ἱερό «μας» βιβλίον κατὰ λάθος ἢ ἐξεπίτηδες, δηλωμένης καὶ τῆς φυλετικῆς του σχέσης μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους μας προπάτορες. Γιατί, ὡς γνωστόν, οἱ Ἕλληνες εἶναι πάντα οἱ κακοὶ εἰδωλολάτρεις, καὶ οἱ Ἑβραῖοι οἱ περιούσιες περιστέρεις, ἀγγελούδια, πὺν καμμία φορὰ διάζουν τὶς ἀδελφοῦλες τοὺς ἢ τὶς κόρες τοὺς (Λώτ). Τὸ προπατοράκι ὁμῶς δὲν ἀκουγε τίποτα καὶ τὴν πέταξε μὲ τὶς κλωτσιᾶς ἔξω ἀπ' τὸ δωματίον.

Τότε ἡ Θάμαρ γύρναγε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ. Τότε τὴν συνάντησε στὸν δρόμον ὁ ἄλλος ἀδελφός της, ὁ Ἀβεσσαλώμ, καὶ τῆς εἶπε: «Μήπως Ἀμνὼν ὁ ἀδελφός σου εὐρέθη μετὰ σοῦ; πλὴν τώρα σιώπησον, ἀδελφή μου· ἀδελφός σου εἶναι· μὴ κατάθλιβε τὴν καρδίαν σου διὰ τὸ πρᾶγμα τοῦτο» (Σαμουήλ Β' ιγ' 20). Σιγὰ τὸ πρᾶγμα τώρα. Ἐκεῖ πὺν θὰ πῆγαινε μὲ τὶς ξένες, πῆγε μὲ τὴν ἀδελφή του. Πρακτικὸ μυαλό ὁ Ἀβεσσαλώμ. Ἄσε πὺν κυκλοφοροῦσαν καὶ τότε οἱ ἀρρώστιες. Ὅταν ἔφτασαν τὰ νέα στ' αὐτιά τοῦ προπάτορά μας Δαβὶδ: «Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ πάντα ταῦτα τὰ πράγματα, ἐθυμώθη σφόδρα» (Σαμουήλ δ' ιγ' 21). Μὰ εἶναι νὰ μὴν θυμώσῃ; Τί γίνεται ἐδῶ μέσα, σκέφτηκε, τί τὸ κάναμε, κανεὶς δὲν σκέφτεται τὴν ἱεραρχία; Πρῶτα ἔπρεπε νὰ τὸν ρωτήσουν, ὅπως ἤθελε καὶ ἡ κόρη του, καὶ μετὰ εὐλογημένη ἢ πρᾶξις τοὺς. Ἄσε πὺν μπορεῖ νὰ δοθῇ ὁ ἴδιος κιόλας. Ὅμως ὁ Ἀβεσσαλώμ τοῦ τὸ κράταγε, δὲν μποροῦσε νὰ χωνέψῃ, πῶς τοῦ ἔφαγε τὴν ἀδελφή. Γιατί τῆς τὸ εἶχε πεῖ καὶ πρὶν, ἀδελφός σου εἶναι, δὲν πειράζει, σὰν νὰ λείει κι ἐγὼ λοιπὸν πὺν εἶμαι ἀδελφός σου – πάλι δὲν πειράζει. Ἐλα ὁμῶς πὺν ἡ Θάμαρ εἶχε καψούρα μὲ τὸν ἄλλο ἀδελφὸ της, τὸν Ἀμνὼν. Ἐτσι λοιπὸν ἔβαλε τοὺς ὑπηρετὲς του καὶ τὸν σκότωσαν, ὅταν εἶχε μεθύσει ὁ ἀδελφός του: Τὸν λυπήθηκε, βλέπετε, καὶ δὲν ἤθελε νὰ καταλαδαίνει, ὅταν τὸν σκότωναν, μὴς καὶ θάταν μεθυμένος. Τί νὰ κάνουν, ἀδελφικὴ ἀγάπη εἶναι αὐτή, τὸ αἷμα νερὸ δὲν γίνεται.

Πέρασαν ὁμῶς τὰ χρόνια καὶ ὁ προπάτοράς μας γέρναγε, βλέποντας ὅτι τὸ ἔργο του ἀπέδιδε καρπὸν καὶ εὐφραίνοντο: «Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ ἤτο γέρον προδεηκῶς τὴν ἡλικίαν· καὶ ἐσκέπαζον αὐτὸν μὲ ἱμάτια, πλὴν δὲν ἐθερμαίνετο. Καὶ εἶπον οἱ δοῦλοι αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Ἄς ζητήσωσι διὰ τὸν κύριον μου τὸν βασιλέα νεάνιδα παρθένον, διὰ νὰ ἴσταται ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ περιθάλλῃ αὐτόν, καὶ νὰ κοιμᾶται εἰς τὸν κόλπον του, διὰ νὰ θερμαίνεται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς. Καὶ ἐζήτησαν ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις τοῦ Ἰσραὴλ νεάνιδα ὡραίαν· καὶ εὗρον τὴν Ἀθισὰν τὴν Σονναμίτιν, καὶ ἔφεραν αὐτὴν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἦτο δὲ ἡ νεάνις ὡραία σφόδρα, καὶ περιέθαλπε τὸν βασιλέα, καὶ ὑπηρετεῖ αὐτόν· πλὴν ὁ βασιλεὺς δὲν ἐγνώρισεν αὐτήν» (Βασιλέων Α' α' 1-4). Μὲ τὸ ἔνα πόδι στὸν τάφο λοιπὸν ὁ προπάτοράς μας, ἀλλὰ τὸ μυαλό του ἐκεῖ. Κρύνει λείει, γιατί ρί κουδέρτες πὺν εἶχαν στὸ Ἰσραὴλ δὲν ἦταν τόσο καλές, γιὰ νὰ ζεσταίνον, καὶ ἤθελε ζωντανὸ θερμαντικὸ σῶμα. Ἐπρεπε δὲ νὰ εἶναι καὶ ὁμορφο, γιατί ἀλλιῶς δὲν θὰ ζέσταινε καλά. Γι' αὐτὸ ἔφαγαν τὸν κόσμον τοῦ Ἰσραὴλ νὰ θροῦν μὴ ὡραία, καὶ τελικὰ, ἀφοῦ μπόρεσαν καὶ θροῦσαν μὴ, τοῦ τὴν ἔφεραν στὸ κρεββάτι. Ἦταν πολὺ ὡραία κατὰ τὰς γραφὰς λοιπὸν, ἄρα θὰ ζέσταινε καὶ καλά. Μόνον πὺν τὸ ἱερό «μας» βιβλίον δὲν ἔγραφε τί ἔκαιγε, ἀμόλυνθη, σοῦπερ ἢ ντῆξελ. Τί νὰ κάνομε, ὅλο καὶ κάτι θὰ ξεχάσει. Ὅμως παρόλο πὺν κοιμότανε μαζί του, τὸν ὑπηρετοῦσε καὶ τὸν ντάντευε, ὁ προπάτορας, λείει, δὲν τὴν «ἐγνώρισε» (ἔτσι τὸ λένε ἑβραϊκά). Δὲν ξέρω, ἀλλὰ ὅταν βλέπω τέτοιες καυτὲς λεπτομέρειες, ὑποκλίνομαι στὴν μεγαλειότητα τοῦ ἱεροῦ «μας» βιβλίου. Μπορεῖ νὰ ἦταν χούφταλο, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του στίς ἐπάλλξεις ὁ προπάτοράς μας. Δὲν μποροῦσε νὰ «γνωρίσῃ» αὐτὴν μὲ τὴν ὁποία κοιμόταν, ἀλλὰ τὸ ἐνστικτο τὸν καθοδηγοῦσε. Ὡσπου πέθανε, καὶ ἡσύχασαν ὅλοι στὸ Ἰσραὴλ, γιατί γλύτωσαν τὶς γυναῖκες τοὺς. Μαζί καὶ ὁ Γιαχβὲ, πὺν ξαναπαιρνε τὰ σκήπτρα.

Ὁ Ἀπόγονος